

Strasbourg, 30 March 2010

ACFC/SR/III(2010)004
/Danish language version/

**THIRD REPORT SUBMITTED BY DENMARK
PURSUANT TO ARTICLE 25, PARAGRAPH 1
OF THE FRAMEWORK CONVENTION FOR
THE PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES**

(Received on 30 March 2010)

**Danmarks tredje rapport
i henhold til
Europarådets rammekonvention
om beskyttelse af
nationale mindretal**

Marts 2010

Indledning

Danmark ratificerede den 22. september 1997 Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal. Rammekonventionen trådte i kraft for Danmark den 1. februar 1998. Danmark afgav sin første statsrapport i henhold til rammekonventionen den 6. maj 1999 og sin anden statsrapport i henhold til rammekonventionen den 14. maj 2004.

Danmark afgiver herved som led i rammekonventionens overvågningsmekanismer sin tredje statsrapport. Den danske regering anser rapporteringen som en god mulighed for at opretholde den løbende dialog med Europarådet på området.

Der er ved udarbejdelsen af rapporten modtaget bidrag fra en række ministerier og øvrige myndigheder, hvis ressortområder er omfattet af rammekonventionens bestemmelser. Det drejer sig om Beskæftigelsesministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Kirkeministeriet, Kulturministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Socialministeriet, Transportministeriet, Undervisningsministeriet, Udenrigsministeriet, Videnskabsministeriet, Region Syddanmark, Statsforvaltningen Syddanmark, Haderslev Kommune, Kolding Kommune, Sønderborg Kommune, Tønder Kommune, Vejen Kommune og Aabenraa Kommune.

Det tyske mindretal har haft lejlighed til at gennemse rapporten og har i den forbindelse været behjælpelig med at tilvejebringe faktiske oplysninger. Det fremgår af rapporten, såfremt der er tale om oplysninger, som er givet af det tyske mindretal.

Rapporten er så vidt muligt udarbejdet i overensstemmelse med den disposition for statsrapporter, som ministerkomitéen har vedtaget den 11. juni 2008. Rapporten koncentrerer sig om de emner, der på baggrund af Danmarks anden statsrapport, blev påpeget i ministerkomitéens resolution af 14. december 2005 og Den Rådgivende Komité's udtalelse af 9. december 2004 om Danmark. Den Rådgivende Komité har ikke i forbindelse med Danmark afgivelse af sin tredje statsrapport fremsat specifikke spørgsmål til Danmark.

I. Praktiske foranstaltninger på nationalt niveau med henblik på opfølgning af resultaterne af den anden overvågningsperiode

a. Beskriv, hvordan minoritetsforeninger og andre NGO'er deltager i myndighedernes udmøntning og overvågning af rammekonventionen, og beskriv effekten af denne deltagelse.

Kontaktudvalget for Det Tyske Mindretal, som består af repræsentanter for alle de partier, der er repræsenteret i Folketinget, samt repræsentanter for det tyske mindretal har løbende spørgsmål om rammekonventionen på dagsordenen for dets møder. Kontaktudvalget drøftede således resultatet af anden overvågningsperiode, herunder Ministerkomitéens og Den Rådgivende Komité's anbefalinger og rapporter efter offentliggørelsen af disse. Herudover bliver rammekonventionen drøftet løbende i forhold til konkrete problemstillinger, senest ved det sidst afholdte kontaktudvalgsmøde i april 2009, hvor spørgsmålet om rammekonventionens anvendelsesområde i lyset af kommunalreformen blev drøftet.

Herudover har emnet været drøftet i den særlige arbejdsgruppe, der er nedsat i henhold til Europarådets Sprogpagt. Arbejdsgruppen er et uformelt forum med deltagelse af en række ministerier samt det tyske mindretal, som er nedsat med henblik på jævnligt at drøfte og evaluere de

forholdsregler, der tages i henhold til sprogpagtens kapitel III, herunder på det uddannelsesmæssige område. Arbejdsgruppen kan udover de nævnte emner tillige drøfte andre emner af interesse for det tyske mindretal, herunder blandt andet emner i relation til rammekonventionen. Det er således et forum med en bred basis og perspektiv, der har kompetence til at drøfte praktisk talt enhver sag vedrørende det tyske mindretal i Sønderjylland. Der har således på møderne blandt andet været drøftet spørgsmålet om udbredelsen af kendskabet til rammekonventionen på det kommunale og regionale niveau. Det senest afholdte møde i arbejdsgruppen er blevet afholdt i januar 2010.

Udover møderne i de nævnte fora er Indenrigs- og Sundhedsministeriet i dets virke som sekretariat for Kontaktudvalget for det tyske mindretal i løbende dialog med det tyske mindretals sekretariat i København, ligesom der løbende afholdes møder med det tyske mindretals repræsentanter og i den forbindelse drøftes emner, som det tyske mindretal finder behov for, herunder spørgsmål i relation til rammekonventionen.

b. Angiv de skridt, der er taget for at offentliggøre resultaterne af den anden overvågningsperiode(udtalelse, regeringens kommentarer, beslutninger): offentliggørelse, kommunikation, oversættelse af relevante dokumenter til officielt/officielle sprog og minoritetssprog, hvor det er hensigtsmæssigt.

Danmarks anden statsrapport, den Rådgivende Komité's rapport og ministerkomitéens resolution blev alle lagt på det daværende Indenrigs- og Sundhedsministeriums hjemmeside. I forbindelse med etableringen af det daværende Velfærdsministeriet senere Indenrigs- og Socialministeriet, hvorunder spørgsmål om nationale mindretal henhører, blev en ny hjemmeside etableret, hvor der er lavet en selvstændig side med oplysninger om rammekonventionen og monitoreringsperioderne. Danmarks statsrapporter, Den Rådgivende Komité's rapporter samt ministerkomitéens resolutioner for alle perioderne, er lagt ud på hjemmesiden www.ism.dk.

Der vil blive draget omsorg for, at dokumenterne vil være tilgængelige på det gendannede Indenrigs- og Sundhedsministeriums forventede nye hjemmeside.

Derudover er breve fra november 2009 fra den danske regering til de danske kommuner i det tidligere Sønderjyllands Amt samt til Region Syddanmark vedrørende rammekonventionens anvendelsesområde i lyset af kommunalreformen, jf. punkt d, tilgængelige på hjemmesiden.

Der er oprettet en nyhedsfunktion på hjemmesiden www.ism.dk. Alle har således mulighed for at modtage information pr. e-post, når ministeriet ligger nyheder på hjemmesiden. Det er i den forbindelse også mulighed for at få oplyst, når ministeriet lægger ny information vedrørende mindretal og rammekonventionen på ministeriets hjemmeside.

Dokumenterne på hjemmesiden er tilgængelige på henholdsvis dansk og engelsk. Det danske sprog beherskes til fulde af langt størstedelen af medlemmerne af det tyske mindretal.

Ved anmodning sender Indenrigs- og Sundhedsministeriet omkostningsfrit kopier af Danmarks Statsrapporter, Den Rådgivende Komité's rapporter og ministerkomitéens resolution til modtager. Desuden kan rapporten fås på offentlige biblioteker.

På Udenrigsministeriets hjemmeside findes grundlæggende information om Europarådet, Rammekonventionen og Sprogpagten.

c. Beskriv den opfølgning, der har fundet sted på nationalt, regionalt og lokalt plan.

Som oplyst under punkt I a., har der siden sidste rapport været afholdt flere møder i Kontaktudvalget for det tyske mindretal, hvor blandt andet rammekonventionen og de afgivne anbefalinger fra den Rådgivende Komité og ministerkomitéens anbefalinger har været drøftet. Indenrigs- og Sundhedsministeriet afholder endvidere løbende møder med repræsentanter for det tyske mindretal, hvor sådanne emner tillige er drøftet.

I forbindelse med Kontaktudvalgsmødet i april 2008 var den tyske viceindenrigsminister, som er minister for nationale mindretal i Tyskland, inviteret til at møde Kontaktudvalgets medlemmer, og indgå i en dialog omkring det danske henholdsvis tyske syn på det dansk-tyske samarbejde vedrørende nationale mindretal. Mødet blev afholdt i en overordentlig god ånd, og mindretallet har udtrykt tilfredshed med, at det er muligt at afholde sådanne møder i regi af Kontaktudvalget.

Derudover har der ligeledes som oplyst under punkt a. været afholdt møder i den særlige arbejdsgruppe, hvor man har drøftet rammekonventionen og anbefalingerne fra ministerkomitéen og Den Rådgivende Komité.

Der eksisterer endvidere generelt en tæt, åben og uformel dialog mellem de danske myndigheder og det tyske mindretal, som er præget af gensidig tillid.

Af øvrige aktiviteter kan nævnes, at der i oktober 2008 i Folketinget afholdtes en konference vedrørende mindretallenes, bosiddende i den dansk tyske grænseregion, bidrag til samfundene som lokalitetsfaktor og mindretallenes bidrag til udviklingen i samfundene. Konferencen havde, udover det danske og tyske mindretal, deltagelse af en lang række danske og tyske politikere. Konferencen tog udgangspunkt i en kompetenceanalyse udarbejdet for Schleswig-Holsteins Landsdag af Institut for Mindretalsrettigheder ved det Europæiske Akademi i Bolzano (EURAC) i samarbejde med Institut for Regionaludvikling og Lokalmanagement (IRDELM) og det Europæiske Akademi samt det Europæiske Institut for Offentlig Administration (EIPA).

Der var på konferencen en god og nyttig dialog de forskellige parter imellem, og der blev blandt andet drøftet emner som mindretallets identitet, kompetencer og ressourcer, det grænseoverskridende samarbejde samt sprogdforordninger.

d. Beskriv andre forholdsregler, der er taget for at fremme kendskabet til rammekonventionen

På foranledning af det tyske mindretal rettede den danske indenrigs- og socialminister ved brev af 25. november 2009 henvendelse til samtlige kommunalbestyrelser i det tidligere Sønderjyllands Amt samt Region Syddanmark. I brevet gør ministeren opmærksom på, at den gennemførte kommunalreform ikke ændrer ved regeringens opfattelse af mindretallets historisk/geografiske hjemmeområde og rammekonventionens anvendelsesområde.

I brevet gøres endvidere opmærksom på de særlige forhold, som offentlige myndigheder skal være opmærksomme på i forbindelse med behandlingen af sager, som berører det tyske mindretal, herunder rammekonventionen. Der gøres ligeledes i brevet opmærksom på de statsrapporter, som Danmark har udarbejdet og forventer at udarbejde i henhold til rammekonventionen og deres betydning for forståelsen af rammekonventionens anvendelsesområde.

Brevene er blevet oversat til engelsk og vedlagt rapporten som bilag.

II. Foranstaltninger gennemført for at forbedre udmøntningen af rammekonventionen

a. Beskriv og dokumenter, hvordan de specifikke anbefalinger i anden del af Ministerkomitéens resolution er blevet implementeret. Andre politikker og foranstaltninger, der ses som relevante i denne sammenhæng, bør også beskrives.

Ministerkomitéen konkluderer indledningsvis, at der har været flere områder med en positiv udvikling, herunder blandt andet på antidiskriminationsområdet og vedrørende samarbejdet med det tyske mindretal og grundlaget for dette. Herefter opregnes nogle områder, som giver anledning til bekymring. Disse områder er indeholdt i ministerkomitéens anbefalinger, som bliver behandlet straks nedenfor.

Bredere kontakt til repræsentanter fra det civile samfund og repræsentanter fra forskellige etniske og religiøse grupper i forbindelse med gennemførelsen af rammekonventionen.

Indledningsvis skal det bemærkes, at Danmark har identificeret det tyske mindretal i Sønderjylland som et nationalt mindretal omfattet af rammekonventionen. Baggrunden herfor er, at det fortsat er den danske regerings opfattelse - som oplyst i Danmarks anden statsrapport - at det er kendetegnende for et nationalt mindretal, at der er tale om en mindretalsbefolkningsgruppe, der i første række har en historisk langvarig og fast tilknytning til vedkommende stat.

Den danske regering støtter princippet om engageret og konstruktiv dialog mellem relevante myndigheder og repræsentanter for civilsamfund og for etniske og religiøse mindretal. Denne dialog finder sted på alle niveauer af arbejdet med den danske integrationspolitik. Regeringen henviser i den forbindelse til de bemærkninger, som Danmark fremsatte i sine kommentarer til Den Rådgivende Komité's anden rapport om Danmark side 3 og 4.

At Danmark efter nøje overvejelser har identificeret det tyske mindretal i Sønderjylland som det eneste mindretal, der omfattes af Rammekonventionen, skal dog på ingen måde tages som et udtryk for manglende ønske fra regeringens side om at indgå i dialog med grupper med anden etnisk baggrund end dansk, der lever i det danske samfund. Således henvises til, at regeringen har lanceret og finansieret adskillige initiativer, der har til hensigt at fremme deltagelsen i den demokratiske proces af grupper med anden etnisk baggrund end dansk. Regeringen er også meget opsat på at få involveret forskellige etniske grupper i det danske foreningsliv, da dette vil fremme ikke kun dialogen med disse grupper, men også bidrage positivt til disse gruppers generelle inklusion i det danske samfund.

For så vidt angår romaerne, har Udenrigsministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration samt Indenrigs- og Sundhedsministeriet som et led i dialogen med foreningen Romano om blandt andet rammekonventionens anvendelsesområde i forhold til romaer gennemgået en lang række kilder vedrørende romaernes tilstedeværelse i Danmark. I den forbindelse fremsendte og Udenrigsministeriet, Integrationsministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 11. marts 2010 et brev til foreningen Romano, hvori ministerierne gjorde opmærksom på, at ministerierne var indstillet på at afholde et møde, hvorpå foreningen Romano kan fremlægge eventuelle nye oplysninger. Der henvises til besvarelsen vedrørende artikel 3 for en nærmere gennemgang af undersøgelsens resultater (side 17-18).

Den danske regering mødes jævnligt med øvrige interessenter på området. Blandt andet blev der i maj 2008 i Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration afholdt et møde med af József Berény fra Europarådet, der ønskede information om romaernes situation i Danmark.

Af øvrige tiltag kan nævnes:

Demokratisk platform for unge

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration er på nuværende tidspunkt i gang med at etablere en demokratisk platform for unge i partnerskab med Dansk Ungdoms Fællesråd. Formålet med den demokratiske platform for unge er dels at inspirere unge med forskellige kulturelle baggrunde til demokratisk engagement og deltagelse og dels at fungere som rådgivnings- og sparringsorgan for ministerier og myndigheder i forhold til dette. Medlemmerne af den demokratiske platform vil blive valgt på en større konference, der finder sted ultimo februar 2010, hvor en bred skare af engagerede og interesserede unge vil blive opfordret til at deltage. Den demokratiske platform skal blandt andet målrette sine aktiviteter mod den gruppe af unge, som føler sig uden for det demokratiske fællesskab og ikke deltager i det almindelige foreningsliv.

Ministeriet er ligeledes i færd med at oprette en internetplatform for unge med blandt andet debatforum og oplysning i relation til demokrati, ekstremisme og internationale emner med relevans for disse temaer. I udformningen prioriteres det, at de unge selv tager medejerskab for det nye internetforum, og at det opleves som interessant og attraktivt.

Ministeriet producerer endvidere en dokumentarfilm til brug for undervisning og debat med vidnesbyrd fra personer, der har været involveret i forskellige ekstremistiske miljøer, men nu har forladt disse miljøer.

Rollemodel-kampagne

Kampagnen "Brug for alle unge" blev igangsat af regeringen i 2002 med det formål at sikre, at flere unge med anden etnisk baggrund end dansk påbegynder og fuldfører en erhvervsuddannelse. Kampagnens unge rollemodeller tager ud på skoler, i fritidsklubber, sportsforeninger og lektiecafeer og er med til at gøre en forskel for mange unge og påvirke dem positivt. Ved hjælp af rollemodellernes personlige beretning om deres udfordringer på vejen til uddannelse og arbejde, er de med til at støtte, motivere og inspirere andre unge. De forskellige rollemodelkorps under Brug for alle unge indsatsen, kommuner, foreninger med videre skal styrkes og opkvalificeres til at gå i dialog med de unge om identitet, medborgerskab, demokrati og ekstremisme.

Reagere på tilkendegivelser af intolerance og fremmedhad, herunder på den politiske scene, og imødegå sådanne tilkendegivelser med de instrumenter, der forefindes.

Den danske regering lægger stor vægt på bekæmpelse af enhver form for diskrimination, herunder truende eller nedværdigende ytringer.

Siden 1992 har Politiets Efterretningstjeneste modtaget indberetninger fra politikredsene om kriminelle handlinger og hændelser rettet mod udlændinge på en formodet racistisk baggrund.

I 2001 blev indberetningsordningen udvidet til at omfatte ethvert forhold med mulig racistisk eller religiøs baggrund, uanset om det kriminelle forhold er rettet mod en person eller interesse af udenlandsk eller dansk herkomst. Pr. 1. januar 2009 blev indberetningsordningen yderligere udvidet til også at omfatte kriminelle forhold, der udspringer af andre ekstremistiske holdninger.

Formålet med indberetningsordningen er navnlig at give Politiets Efterretningstjeneste et grundlag for at konstatere og vurdere mulige tegn på mere organiseret og systematisk kriminel aktivitet, der udspringer af racisme og fremmedhad. Denne vurdering foretages ved at sammenholde de indberettede forhold indbyrdes med efterretningstjenestens øvrige oplysninger. Herudover tilvejebringer ordningen grundlag for orientering af offentligheden om blandt andet omfanget af disse forhold.

På baggrund af indberetningerne udarbejder Politiets Efterretningstjeneste en årlig redegørelse for udviklingen på området. Redegørelsen offentliggøres på efterretningstjenestens hjemmeside www.pet.dk.

I forbindelse med den seneste udvidelse af ordningen blev det med henblik på at forenkle og effektivisere denne, besluttet at ændre fremgangsmåden således, at efterretningstjenesten fremover kan indhente de relevante oplysninger direkte fra politiets elektroniske sagsbehandlingssystem. Denne omlægning vil efter efterretningstjenestens opfattelse gøre det muligt fremover at tilvejebringe et mere fyldestgørende og retvisende billede af udviklingen på området, der dog fortsat bærer præg af, at alle kriminelle forhold med mulig ekstremistisk baggrund ikke nødvendigvis kommer til politiets kundskab.

Antallet af indberettede kriminelle handlinger og undladelser med en formodet racistisk eller religiøs baggrund kan på nuværende tidspunkt opgøres til 53 sager i 2003, 37 sager i 2004, 87 sager i 2005, 98 sager i 2006 og 35 sager i 2007.

Det bemærkes, at der erfaringsmæssigt fremkommer indberetninger efter opgørelsestidspunktet, som vedrører perioden forud herfor, hvorfor tallene løbende må justeres i overensstemmelse hermed.

Være opmærksom på kritik af udlændingelovgivningen og regeringens integrationsstrategi for at fremme tolerance yderligere og sikre, at diskrimination håndteres.

Regeringen i Danmark tror på, at den bedste vej til god integration går gennem arbejdsmarkedet. På en arbejdsplads har man mulighed for at få danske venner og netværk og lære det danske samfund at kende. Man er desuden nødt til at tale dansk med sine danske kollegaer. Det er således vigtigt, at indvandrere har et job – også i relation til at understøtte og styrke den gensidige tolerance, og dermed mindske diskrimination. Derfor gør regeringen meget for at hjælpe indvandrere i beskæftigelse.

Regeringen har blandt andet afsat 300 mio. danske kroner til ansættelse af ca. 200 ekstra virksomhedsrettede jobkonsulenter i perioden 2007-2010 i de 15 kommuner, som har flest ledige indvandrere og efterkommere af indvandrere på starthjælp, kontanthjælp og introduktionsydelse. Jobkonsulenterne skal få de ledige indvandrere og efterkommere i beskæftigelse via en såkaldt ”håndholdt” indsats. De skal således følge de svageste ledige indvandrere meget tæt, hjælpe dem i gang, vise dem vejen til virksomhederne, hjælpe med for eksempel at få tilknyttet en mentor og følge op på ansættelsesforholdet.

Der er for nylig gennemført en undersøgelse i Danmark af effekten af fritidsjob for indvandre- re. Undersøgelsen viser blandt andet, at indvandrere, der har haft et fritidsjob, har over tre gange større sandsynlighed for at være i faglært arbejde, og tre gange større sandsynlighed for at gennemføre en uddannelse, end indvandrere, der ikke har haft et fritidsjob.

Desuden har Danmark fortsat fokus på at minimere risikoen for eventuel diskrimination på arbejdsmarkedet. Specialfunktionen for den etniske beskæftigelsesindsats, som understøtter jobcentrenes indsats overfor indvandrere og efterkommere, vil derfor gennemføre en registrering af omfanget af jobordrer, som på grund af forskelsbehandlende krav, ikke umiddelbart kan godkendes. Desuden vil Specialfunktionen gennemføre en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, der skal afdække jobcentrenes viden om forskelsbehandling samt håndtering af diskriminerende krav. Undersøgelsen er planlagt gennemført blandt udvalgte jobcentermedarbejdere i slutningen af 2009.

Der kan endvidere henvises til det af Danmark oplyste vedrørende spørgsmålet i Danmarks kommentar til den rådgivende komités rapport af 3. maj 2005 side 7 ff. hvor det fremgår, at den danske regering fører en fast og fair udlændingepolitik, som er en forudsætning for en vellykket integrationspolitik. Det fremgår endvidere, at det er regeringens opfattelse, at udlændingepolitikken lever op til Danmarks internationale forpligtelser og at regeringen i øvrigt har taget en række konkrete initiativer til bekæmpelse af racisme og fremme af ligebehandling.

Finde alternative løsninger for roma-børn, som stadig går i specielle roma-klasser for at sikre ensartet adgang til uddannelse.

I Danmarks anden statsrapport indgik et særskilt afsnit om romaernes skolegang i Helsingør Kommune, hvor der var oprettet særskilte klasser for kommunes romaelever begrundet blandt andet i særligt stort fravær.

Helsingør Kommune oplyser, at denne type klasser ikke længere eksisterer, og eleverne nu deltager i kommunens generelle skoletilbud. Dette indebærer, at romaelever på lige fod med kommunens øvrige elever modtager undervisning i skolevæsenets almindelige klasser. Og i lighed med andre elever bliver romaeleverne også tilbudt støtteforanstaltninger, når der er behov herfor.

Hvad angår fraværsproblematikken har Helsingør Kommune ansat to opsøgende medarbejdere, der blandt flere opgaver også har til opgave at opsøge familier, hvor der er konstateret uforholdsmæssigt højt fravær. Ordningen omfatter alle skolevæsenets elever uanset etnisk tilhørsforhold.

Overveje forholdene vedrørende den privilegerede økonomiske støtte til den danske folkekirke og systemet, hvor den danske folkekirke registrerer navngivning.

For så vidt angår spørgsmålet om statsstøtte til den danske folkekirke, skal det bemærkes, at artikel 4 og 8 i rammekonventionen efter bestemmelsernes ordlyd gælder for personer, der tilhører nationale mindretal. Danmark har som tidligere nævnt i forbindelse med ratifikationen afgivet en erklæring om, at rammekonventionen finder anvendelse på det tyske mindretal i Sønderjylland. Artikel 4 og 8 i rammekonventionen har derfor kun relevans for dette mindretal. Som følge heraf falder det generelle spørgsmål om statsstøtte til den danske folkekirke efter den danske regerings opfattelse uden for rammekonventionens anvendelsesområde.

For så vidt angår det tyske mindretal i Sønderjylland bemærkes, at det i Danmarks første rapport om overholdelsen af rammekonventionen er oplyst, at de fleste af de personer, som tilhører dette mindretal, i trosmæssig henseende er evangelisk-lutherske.

Den danske regering finder i øvrigt ikke, at den danske folkekirkes status, jf. grundlovens § 4, strider mod rammekonventionens artikel 8, jf. artikel 4. Religionsfriheden er sikret i Danmark ved grundlovens § 67, hvorefter alle borgere har ret til at forene sig i trossamfund og dyrke gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog således at intet læres eller foretages, som strider mod den offentlige orden.

Hvad angår den økonomiske støtte, som staten yder folkekirken, bemærkes, at denne i 2007, hvorfra den seneste konsoliderede opgørelse af folkekirkens indtægter og udgifter foreligger, udgjorde ca. 12,4 % af folkekirkens indtægter. Resten af indtægterne hidrører i hovedsagen fra den kirkeskat, der alene betales af medlemmerne af folkekirken. Medlemmer af folkekirken kan ikke fradrage kirkeskat i den skattepligtige indkomst i modsætning til medlemmer af trossamfund uden for folkekirken, som har denne mulighed.

Det er på den ovennævnte baggrund den danske regerings opfattelse, at den danske folkekirkes særlige stilling ikke strider mod bestemmelserne i rammekonventionens artikel 4 og 8.

For så vidt angår spørgsmålet om registrering af navngivning, skal det bemærkes, at rammekonventionens artikel 11 sikrer enhver person, der tilhører et nationalt mindretal, ret til at bruge sit efternavn og fornavne på mindretalssproget og ret til officiel anerkendelse af dem i overensstemmelse med reglerne i deres lovgivningssystem.

Efter den danske regerings opfattelse vedrører bestemmelsen ikke spørgsmålet om, til hvilke registre anmeldelse af navngivning skal finde sted.

Den grundlæggende civile personregistrering i Danmark har, bortset fra i Sønderjylland, i flere hundrede år været varetaget af sognepræsterne i folkekirkerne til folkekirkens ministerialbøger. Dette gælder også navngivelse.

Folkekirkens ministerialbøger blev indtil for få år siden ført i håndførte kirkebøger, men er siden 2003 ført i det elektroniske register: Personregistret/CPR. Registreringen foretages af folkekirkens personregisterførere som en statslig opgave. Registreringen kan ske skriftligt eller via internettet og forudsætter således ikke, at den pågældende møder personligt op.

Attester, der udskrives til medlemmer af folkekirken, påføres teksten "DEN DANSKE FOLKEKIRKE" i attestens øverste venstre hjørne. Såfremt rekvisenten af attesten anmoder derom, skal teksten ikke påføres. Attester, der udskrives til personer, der ikke er medlem af folkekirken, påføres ikke teksten "DEN DANSKE FOLKEKIRKE". Såfremt rekvisenten anmoder derom, kan denne tekst dog påføres. Det bemærkes, at det fremgår af den danske navnelovs § 18, at navngivning ved dåb uden for Sønderjylland kan ske i folkekirken eller et anerkendt trossamfund.

I Sønderjylland varetages den grundlæggende civile registrering og registreringen af navne af kommunerne. Det er en videreførelse af den ordning, som var gældende i Sønderjylland, mens landsdelen hørte til Tyskland. Siden 2007 har de sønderjyske personregisterførere også anvendt Personregistret/CPR, således at civilregistreringen i hele landet sker i det samme - elektroniske - register.

Navngivning og anmodning om navneændring skal anmeldes til og behandles af de folkekirkelige personregisterførere, dog skal borgere i hele landet, der er fødselsregistreret i Sønderjylland, rette henvendelse til den kommune, hvor fødselsregistreringen er foretaget.

Navngivning kan i hele landet, når den sker samtidigt med fødselsanmeldelsen, ske via internettet.

Et medlem af det tyske mindretal, der ikke tilhører folkekirken, er således ikke nødt til at henvende sig til en præst i folkekirken eller et anerkendt trossamfund med henblik på navneregistrering.

Undersøge, hvordan der kan gives yderligere støtte til lokale radio- og tv-udsendelser for det tyske mindretal.

Kulturministeriet har siden 2005 ydet et årligt tilskud på 250.000 kr. til det tyske mindretals avis Der Nordschleswiger til produktion og køb af sendetid til udsendelse af tysksprogede nyheder i den sønderjyske lokalradio Radio Mojn. Støtten blev oprindeligt givet som en forsøgsordning i 3 år. Siden 2008 er støtten opført på det årlige kulturelle tipsaktstykke.

Formålet med tilskuddet er at gøre det tyske mindretal i stand til at producere og få udsendt nyhedsudsendelser på tysk i Sønderjylland. Efter det oplyste af mindretallet er ordningen en succes.

Det skal bemærkes, at det tyske mindretal efter loven om radio- og fjernsynsvirksomhed har mulighed for at få tilladelse til at drive egne lokale radio- og tv-stationer. Det tyske mindretal har over for Kulturministeriet tilkendegivet, at de ikke ønsker at få en egen radiostation, men er godt tilfredse med at få støtte til at sende nyhedsudsendelser på en dansk lokalradio.

Med henvisning til mediernes uafhængighed har man fra dansk side afvist at pålægge DR at sende radioudsendelser på tysk.

Undersøge sammen med de involverede, hvordan undervisningsplaner og lærebøger bedre kan afspejle den kultur, historie, sprog og religion, som personer fra det tyske mindretal og andre etniske og religiøse grupper har.

Det grundlæggende udgangspunkt ved udformningen af kommunale læseplaner og udgivelse af lærebøger er, at godkendelse af kommunale læseplaner er et kommunalt myndigheds- og ansvarsområde, og at skolebogsforlagene selv bestemmer, hvad de vil udgive.

Med hensyn til sidstnævnte er der imidlertid en lang dansk tradition for, at danske skolebøger afspejler indholdet i de læseplaner, som fastsættes af Undervisningsministeriet. Det gælder ikke mindst i de senere år, hvor fagenes formål, trinmål og slutmål er blevet bindende for kommunerne. Hertil kommer, at ministeriets læseplaner på nær ganske få steder også tiltrædes som bindende af kommunerne.

Alle folkeskolens fag har i 2009 fået nye fælles mål, efter at der er foretaget en gennemgribende revision af de hidtidige slut- og trinmål, læseplaner og undervisningsvejledninger. Der er blandt andet sket en styrkelse af stofområderne omkring menneskerettigheder, globalisering, mindretal og - set i relation til det tyske mindretal - hele grænselandsspørgsmålet.

Det er således blevet obligatorisk, at der med udgangspunkt i grænselandet skal arbejdes med emner i relation til kultur, historie og sprog i historieundervisningen, men det vil også være naturligt, at disse emner inddrages i andre af skolens fag.

Sikre, at gennemførelsen af administrative reformer ikke får en negativ indvirkning på det tyske mindretals reelle deltagelse på kommunalt og regionalt plan eller på det tyske mindretals skoler og daginstitutioner.

Indledningsvist kan det oplyses, at det tyske mindretal har været inddraget i forbindelse med gennemførelsen af kommunalreformen og denne reforms betydning for det tyske mindretal. Mindretallet har ved flere lejligheder udtrykt tilfredshed med det samarbejde, mindretallet har haft med den danske regering i denne sammenhæng.

Lokalpolitisk deltagelse og repræsentation:

Det tyske mindretal udtrykte i forbindelse med kommunalreformen bekymring for, at mindretallet vil få forringet muligheden for kommunal repræsentation, idet kommunalreformen medfører færre og større kommuner.

Den danske regering har i forbindelse med kommunalreformen taget højde herfor, og dette er for så vidt angår spørgsmålet om kommunal repræsentation udmøntet i bekendtgørelse nr. 869 af 16. september 2005 om fremme af det tyske mindretal i Sønderjyllands repræsentation med videre i Haderslev, Tønder, Aabenraa og Sønderborg Kommuner.

Det følger af § 1 i bekendtgørelsen, at der vælges 31 medlemmer i de fire kommunalbestyrelser i Sønderjylland, hvis det tyske mindretals partis kandidatliste ved det sidste eller næstsidste valg til kommunalbestyrelsen har opnået mindst et mandat.

Ifølge de almindelige regler om fastsættelse af mandattallet ville kommunalbestyrelserne i Sønderjylland have haft mulighed for at fastsætte mandattallet til minimum 25 ved kommunalvalget i 2005 og minimum 19 ved kommunalvalget i 2009 og ved fremtidige valg. De særlige regler vedrørende fastsættelse af mandattallet i de sønderjyske kommuner vil derfor styrke mindretallets mulighed for at opnå politisk repræsentation i de enkelte kommunalbestyrelser.

Bekendtgørelsens §§ 2-5 indeholder en nydannelse i form af regler om en tilforordnet. Det tyske mindretals partis kandidatliste vil således i de nævnte kommuner have ret til en tilforordnet, hvis mindretallet ikke opnår mindst et mandat, men opnår mindst 25 % af det antal stemmer, der svarer til den mindste kvotient, der ved valget har givet mandat.

Den tilforordnede er tilforordnet i kommunalbestyrelsen og i et af den tilforordnede valgt stående udvalg.

Den tilforordnede vil ikke have stemmeret, men vil i øvrigt have de rettigheder, der i lovgivningen er knyttet til medlemskab af kommunalbestyrelsen.

Endvidere indeholder bekendtgørelsens §§ 6-14 en nydannelse i form af regler om nedsættelse af et særligt udvalg til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalget og de stående udvalg i sager vedrørende det tyske mindretal i Sønderjylland. Haderslev, Tønder, Aabenraa og Sønderborg Kommunalbestyrelser skal således nedsætte et sådant særligt udvalg, hvis mindretallet ikke opnår et mandat eller en tilforordnet, men opnår mindst 10 % af det antal stemmer, der svarer til den mindste kvotient, der ved valget har givet mandat.

De særlige regler fandt anvendelse i forbindelse med kommunalvalget den 15. november 2005. Det tyske mindretals parti opnåede ved valget et mandat i Sønderborg Kommunalbestyrelse, et mandat i Tønder Kommunalbestyrelse, to mandater i Aabenraa Kommunalbestyrelse samt en tilforordnet i Haderslev Kommunalbestyrelse.

Ved det seneste kommunalvalg i november 2009 fik det tyske mindretals parti to mandater i kommunalbestyrelsen i henholdsvis Aabenraa og Tønder og et mandat i såvel Haderslev og Sønderborg. Mindretallet øgede således deres samlede mandattal ved kommunalvalget i 2009 og fik egentlig medlemskab i de alle de fire kommunalbestyrelser.

Regionalpolitisk deltagelse og repræsentation:

Som et led i kommunalreformen skabtes nye rammer for den regionale erhvervsfremme. Lov om erhvervsfremme udmønter kommunalreformen på erhvervsområdet. Den centrale nyskabelse er de regionale vækstfora, som skal styrke de regionale betingelser for udvikling og vækst. De regionale vækstfora blev etableret den 1. april 2006.

Af bemærkningerne til § 11, stk. 3, i lov om erhvervsfremme fremgår, at hvis der oprettes mere end ét vækstforum i Region Syddanmark, vil økonomi- og erhvervsministeren fastsætte bestemmelser om, at det tyske mindretal i Sønderjylland skal repræsenteres med et medlem i det vækstforum, der ligger nærmest grænsen til Tyskland. Hvis der kun oprettes ét vækstforum i Region Syddanmark, får mindretallet en observatørpost heri. Region Syddanmark påtænker at oprette ét vækstforum fra 2010.

Endvidere fremgår det af § 8, stk. 8, i lov om erhvervsfremme, at økonomi- og erhvervsministeren bemyndiges til at imødekomme et eventuelt ønske fra f.eks. det tyske mindretal om, at der nedsættes et organ til varetagelse af tværnationalt samarbejde i den dansk-tyske grænseregion Sønderjylland-Schleswig, som det tyske mindretal skal være medlem af.

Region Syddanmark deltager som partner i aftalen om Region Sønderjylland-Schleswig sammen med tre regionale tyske myndigheder og de fire sønderjyske kommuner.

Herudover har Region Syddanmark med delstatsregeringen for Schleswig-Holstein indgået en fælles erklæring om regionalt samarbejde, partnerskabsaftalen, som er en fornyelse af en tidligere partnerskabsaftale mellem Sønderjyllands Amt og delstatsregeringen for Schleswig-Holstein.

I relation til aftalen om Region Sønderjylland-Schleswig er der nedsat en regionalforsamling. Region Syddanmark finansierer størstedelen af den danske halvdel af organisationens driftsudgifter.

Partnerskabsaftalen mellem Region Syddanmark og delstatsregeringen for Schleswig-Holstein nedsætter ikke fælles dansk-tyske organer. Møderne mellem aftalens to parter har ad-hoc deltagelse.

Til den regionalforsamling, der er nedsat i relation til aftalen om Region Sønderjylland-Schleswig, udpeger det tyske mindretal ét af 11 danske medlemmer. Det bemærkes desuden, at de sønderjyske kommuner for tiden har udpeget en politisk repræsentant, som er valgt af Slesvigsk Parti.

Det tyske mindretal har oplyst at mindretallet i dag er repræsenteret i følgende regionale fora:

- Vækstforum for Syddanmark
- Interreg-Udvalg
- Region Sønderjylland-Schleswig
- Dialogforum Norden
- TV-Syd Repræsentantskab
- Dialogforum DR Syd

Det tyske mindretal har udtrykt tilfredshed med ordningen.

Det tyske mindretals skoler:

I forbindelse med Finanslovsaftalen for 2006 blev det besluttet, at harmonisere reglerne for befordringstilskud for elever der vælger en anden skole end distriktsskolen med virkning fra skoleåret 2006/2007. Det tyske mindretal gjorde opmærksom på, at en sådan harmonisering ville få konsekvenser for det tyske mindretals skolesøgende elever, da de ofte bevæger sig over længere afstande for at komme i skole.

Fra politisk side var der en erkendelse af, at det tyske mindretals familier ikke måtte blive pålagt uforholdsmæssigt større udgifter end andre familier grundet den længere skolevej. Derfor blev det i finanslovsaftalen for 2006 aftalt, at der for de tyske mindretalsskoler indførtes et egentligt betalingsloft pr. barn pr. måned og pr. familie pr. måned.

Det tyske mindretal har efterfølgende udtrykt tilfredshed med den indførte ordning.

Dagtilbud:

Det tyske mindretal har såvel som andre leverandører af dagtilbud følgende muligheder for at oprette børnehaver (daginstitutioner):

Daginstitutioner kan efter dagtilbudsloven oprettes og drives som selvejende daginstitutioner af en privat leverandør efter aftale med kommunalbestyrelsen. Den private leverandør kan for eksempel være det tyske mindretal, en organisation eller en gruppe forældre, der ønsker at etablere en selvejende daginstitution som alternativ til de kommunale institutioner i kommunen. Selvejende daginstitutioner drives af en bestyrelse.

En selvejende daginstitution er ikke en del af kommunen, men en selvstændig juridisk enhed, der drives på et privatretligt grundlag i form af en aftale med kommunalbestyrelsen. Selvejende daginstitutioner er karakteriseret ved at være non-profit institutioner.

Der er endvidere mulighed for, at en privat leverandør med godkendelse fra kommunen kan oprette daginstitutioner som privatinstitutioner. Modsat hvad der gælder for selvejende daginstitutioner, er der tale om en etableringsret, hvor kommunen *skal* godkende den private leve-

randør, der ønsker at drive dagtilbud, hvis privatinstitutionen lever op til centrale og kommunale godkendelseskriterier. En driftsaftale med kommunen er således ikke nødvendig.

Mindretallet kan oprette daginstitutioner som privatinstitutioner eller omdanne eksisterende selvejende daginstitutioner til privatinstitutioner.

For så vidt angår muligheden for at anvende institutioner på tværs af kommunegrænser, er der specifikke regler for adgangen til at vælge et dagtilbud tilknyttet det tyske mindretal ved Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig i en anden kommune.

Ønsker forældre en plads i en daginstitution, der er knyttet til det tyske mindretal ved Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, men er der ikke et sådant tilbud i forældrenes egen kommune (opholdskommunen), kan forældrene ønske det i en anden kommune (institutionskommunen). I disse tilfælde betaler forældrene for opholdet i dagtilbuddet i institutionskommunen efter de almindelige bestemmelser i dagtilbudslovens §§ 31-34 om tilskud og forældrebetaling for en plads i dagtilbud i opholdskommunen. Opholdskommunen afholder eventuelle merudgifter i forhold til institutionskommunen.

Reglerne findes i bekendtgørelse nr. 1082 af 20. november 2009 om pasningsgaranti, kommunens tilskud til brug for dag-, fritids- og klubtilbud, forældrenes egenbetaling og indhentelse af børneattester med videre (Dagtilbudsbekendtgørelsen).

Ændringer i forbindelse med kommunalreformen

I forbindelse med kommunalreformen blev der lavet en særregel for tilskud til de af mindretallets selvejende daginstitutioner, der vælger at omdanne sig til privatinstitutioner. Reglen skal sikre mindretallets daginstitutioner kompensation for et eventuelt reduceret tilskud, som konsekvens af institutionens beslutning om at omdanne sig til privatinstitution.

Baggrunden herfor var en bekymring for, at kommunalreformen kunne få negative konsekvenser for mindretallets daginstitutioner, hvis kommunerne i forbindelse med en sammenlægning valgte at ændre på deres dagtilbudsstruktur, med en eventuel opsigelse af driftsaftalerne med institutionerne til følge. Mindretallet ville i disse tilfælde kunne omdanne sig til privatinstitution, men med en samtidig risiko for at få et mindre tilskud end det eksisterende tilskud som selvejende daginstitution. På grund af reglerne for tilskud til privatinstitutioner, der fastsætter et gennemsnitstilskud og fordi institutionerne typisk er små og forholdsvis urentable.

Særreglen er fastsat i dagtilbudsbekendtgørelsen og fastlægger følgende:

Omlægges en selvejende daginstitution oprettet af det tyske mindretal til en privatinstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 4, og er der ikke længere selvejende daginstitutioner for det tyske mindretal i kommunen, skal driftstilskuddet pr. barn til privatinstitutionen ydes på grundlag af det senest kendte regnskabsår for kommunens selvejende daginstitutioner for det tyske mindretal til samme aldersgruppe.

I 2005, før kommunalreformen, havde det tyske mindretal i alt 22 daginstitutioner, fordelt på følgende etableringsformer: 17 selvejende daginstitutioner, 4 puljeordninger og 1 privatinstitution.

I 2009 har det tyske mindretal i alt 21 daginstitutioner, fordelt på følgende etableringsformer: 16 selvejende daginstitutioner, 4 puljeordninger og 1 privatinstitution.

b. beskriv med samme struktur som i anbefalingen de foranstaltninger og politikker, der er taget for at gennemføre de forskellige anbefalinger fra Den Rådgivende Komités udtalelse. Beskrivelsen bør formuleres, så den på korrekt vis afspejler sammenhængen mellem de forskellige bestemmelser i rammekonventionen.

Med henblik på at lette læsningen af rapporten følger besvarelsen af afsnittet II b så vidt muligt strukturen i Den Rådgivende Komités rapport. Nedenfor er Den Rådgivende Komités bemærkninger/rekommandationer anført i kursiv, hvorpå følger den danske regerings bemærkninger hertil.

Overvågningsproces

... det bemærkes, at der ikke i Danmark blev tilrettelagt nogen speciel opfølgning med deltagelse af Den Rådgivende Komité og bredere grupper af involverede personer mellem første og anden overvågningsperiode. Sådanne opfølgingsinitiativer bidrager godt til en dialog, og det er vigtigt, at mulighederne for en sådan opfølgning i Danmark ikke forspildes i anden overvågningsperiode (punkt 6 i Den Rådgivende Komités rapport).

Regeringen er positivt indstillet over for opfølgning på Danmarks tredje statsrapport, om end konkrete planer herfor må afvente Den Rådgivende Komités rapport, såvel som de endelige rekommandationer fra Ministerkomitéen. Regeringen har til sinde at fortsætte den tætte og tillidsfulde dialog med det tyske mindretal, og ønsker i videst mulig udstrækning at imødekomme de ønsker, det tyske mindretal måtte have til opfølgende aktiviteter.

De generelle lovmæssige rammer

Samtidig er der gennemført lovgivning, som er blevet kritiseret, fordi der er en risiko for, at den vil trække gensidig respekt, forståelse og samarbejde mellem personer, der bor i Danmark, i en negativ retning. Dette gør sig især gældende for udlændingeloven fra 2002 med senere ændringer (punkt 10 i Den Rådgivende Komités rapport).

For at imødegå de anseelige indvandrings- og integrationsproblemer, som regeringen overtog i 2001, fremlagde regeringen i januar 2002 en ny udlændingepolitik, der blandt andet havde til formål at begrænse den indvandring, der sker på grundlag af asyl og familiesammenføring og i stedet søge at tiltrække udlændinge, der vil arbejde eller studere i Danmark. Herudover har regeringen indført skærpede krav til selvforsørgelse og søgt at sikre, at de flygtninge og indvandrere, der bor i Danmark integreres bedre og kommer hurtigere i arbejde.

Et eksempel på ændringer indført af regeringen er de skærpede betingelser for ægtefællesammenføring, der blev indført ved ændringen af udlændingeloven i 2002. Ændringen har betydet, at antallet af familiesammenførte til Danmark er faldet, og at grundlaget for integrationen af udlændinge i Danmark er blevet bedre.

Et andet eksempel er reglerne om meddelelse af tidsbegrænset opholdstilladelse, der er blevet ændret flere gange i overensstemmelse med regeringens øgede fokus på integration. Således er det i dag et krav, at den nyankomne lever op til en integrationskontrakt, ligesom permanent

opholdstilladelse kan opnås efter enten tre eller fem års ophold – i modsætning til normalt syv år – hvis visse betingelser, der er rettet mod den enkeltes integration, er opfyldt.

Samtidig har regeringen foretaget lovændringer møntet på at åbne det danske arbejdsmarked mod omverdenen for at sikre, at danske virksomheder har adgang til medarbejdere med de rette kvalifikationer.

Ved at ændre indvandringsmønstrene og samtidig sikre en bedre integration af de udlændinge, der opholder sig i Danmark, har regeringen ønsket at øge graden af forståelse for og imødekommenhed over for nye borgere, der gør en indsats for at yde et positivt bidrag til det danske samfund.

Artikel 3

Det skal indledningsvist bemærkes, at Danmark har identificeret det tyske mindretal i Sønderjylland som et nationalt mindretal, der er omfattet af rammekonventionen, samt at det er den danske regerings principielle opfattelse, at de folkeretlige forpligtelser, Danmark har påtaget sig i henhold til rammekonventionen, alene er knyttet til det tyske mindretal i Sønderjylland og ikke gælder i videre udstrækning.

Der kan i den forbindelse henvises til det herom angivne i Danmark anden statsrapport side 4 ff.

Rammekonventionens anvendelsesområde for personer

Den Rådgivende Komité, mens komitéen noterer sig det manglende behov for at udstrække rammekonventionens anvendelsesområde til personer tilhørende det tyske mindretal bosat uden for Sønderjylland, finder, at rammekonventionen kunne have et anvendelsesområde uden for Sønderjylland, og anbefaler at regeringen overvejer denne mulighed (punkt 41 i den Rådgivende Komités rapport).

Danmark har taget den Rådgivende Komités bemærkninger til efterretning.

Den Rådgivende Komité mener, at de relevante myndigheder bør oplyse grønlandere og færinger, der bor i Danmark, om rammekonventionen. Det samme gælder for danskere, der bor i Grønland og på Færøerne. De relevante myndigheder opfordres til at fastslå, om disse grupper er interesserede i den beskyttelse, rammekonventionen giver. På baggrund af disse diskussioner opfordres de danske myndigheder til, hvis det skønnes nødvendigt, at genoverveje deres holdning til rammekonventionens anvendelsesområde for personer, der tilhører disse grupper (punkt 47 i Den Rådgivende Komités rapport).

Hvad angår personer født på Færøerne eller i Grønland, som vælger at bosætte sig i Danmark, bemærker regeringen, at disse ikke registreres som gruppe eller individer efter afstammingskriterier, men nyder almindelig beskyttelse efter de nationale og internationale instrumenter, der beskytter individets rettigheder og værner mod diskrimination med videre. I forbindelse med Danmarks ratifikation af Rammekonventionen fandt Hjemmestyreerne, at Rammekonventionen ikke ville omfatte Færøerne og Grønland. Regeringen tiltrådte denne opfattelse.

I forbindelse med udarbejdelsen af sin tredje statsrapport har regeringen udsendt høringer til repræsentationerne for henholdsvis Grønland og Færøerne med anmodning om bemærkninger

til de af Den Rådgivende Komité stillede spørgsmål vedrørende Grønland og Færøerne. Regeringen blev af Repræsentationen for Færøerne oplyst om, at antallet af personer i Danmark, der taler færøsk, var ca. 17.000. I deres svar på ovennævnte høringer gav Grønland og Færøerne ikke udtryk for at have ændret holdning til spørgsmålet om, hvorvidt rammekonventionen skal finde anvendelse på grønlændere og færinger bosat i Danmark.

Personer af etnisk dansk oprindelse, der er bosat eller bosætter sig, arbejder, stifter familie med videre i Grønland og på Færøerne, kan ikke siges at have taget ophold i selvstyreområderne på grund af historiske omvæltninger, hvorfor disse personer ikke er omfattet af Rammekonventionen.

I sin første udtalelse om Danmark vurderer Den Rådgivende Komité, at man på grund af den historiske tilstedeværelse af romaer i Danmark ikke på forhånd kan udelukke personer, der tilhører romasamfundet, fra personkredsen i rammekonventionens anvendelsesområde. I sin resolution udtrykte Ministerkomiteen, at emnet fortjener yderligere behandling af regeringen og de berørte parter (punkt 48-54 i Den Rådgivende Komités rapport).

Indledningsvist skal det bemærkes, at Det Centrale Personregister i Danmark indeholder oplysninger om alder, køn, ægtestand, statsborgerskab, fødested, nuværende bopæl og familiemæssige forhold. Endvidere indeholder registret løbende oplysninger om fødsler, dødsfald, flytning inden for landets grænser, indvandring og udvandring. Der findes således ikke oplysninger i Det Centrale Personregister, hvormed antallet af personer, der betegner sig som romaer, kan opgøres.

Den danske regering mødes jævnligt med diverse interessenter på området. Blandt andet blev der i maj 2008 i Integrationsministeriet afholdt et møde med af József Berény fra Europarådet, der ønskede information om romaernes situation i Danmark.

Som oplyst i Danmarks anden statsrapport i henhold til Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal afholdt det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration samt Udenrigsministeriet den 30. januar 2004 et møde med repræsentanter for den danske roma-forening Romano. På mødet redegjorde Romano for foreningens synspunkter. Foreningen blev opfordret til at fremsende skriftligt kildemateriale/dokumentation for, at der er et historisk romamindretal til stede i Danmark, hvorefter den danske regering naturligvis vil forholde sig til disse oplysninger.

Der har endvidere været en efterfølgende løbende skriftlig dialog, hvori foreningen Romano er blevet opfordret til at fremsende sådant materiale. Foreningen Romano fremsendte i den forbindelse en rapport vedrørende romaernes tilstedeværelse i Danmark udarbejdet af en repræsentant for foreningen og henviste i samme forbindelse til den medfølgende litteraturliste for dokumentation.

Ministerierne har på den baggrund gennemgået en lang række kilder vedrørende romaernes tilstedeværelse i Danmark gennem tiden. Ministerierne har ved indsamlingen af kilder blandt andet anvendt den af repræsentanten for foreningen Romano udarbejdede litteraturliste over sådanne kilder.

Det blev ikke i det gennemgåede materiale fundet dokumentation for, at der er et historisk romamindretal til stede i Danmark. Der har således alene kunne findes beskrivelser af romaers tilstedeværelse i Danmark i afgrænsede perioder. De romaer, der i dag bor i Danmark har såle-

des forsat efter de foreliggende oplysninger ikke en historisk eller længerevarende og sammenhængende tilknytning til Danmark, men udgøres dels af indvandrere, dels af flygtninge, og romaerne udgør på den baggrund efter den danske regerings opfattelse ikke et nationalt mindretal i Danmark.

Ved brev af 11. marts 2010 er undersøgelsens konklusioner blevet forelagt for Romano foreningen i Danmark, og det blev samtidig oplyst, at såfremt foreningen Romano er interesseret i afholdelse af et møde, hvor ministerierne på ny kan gøre rede for, hvilke betingelser regeringen finder skal være tilstede, for at kunne blive betragtet som et nationalt mindretal i rammekonventionens forstand, og hvor foreningen Romano har mulighed for at fremlægge eventuelle nye oplysninger vedrørende dette spørgsmål, er de berørte ministerier indstillet på at indkalde til et sådant møde.

Den Rådgivende Komité anbefaler, at myndighederne bør finde en metode, der kan tilvejebringe mere pålidelige data om etnicitet opdelt på alder, køn og bopæl, og at personer, der ønsker at indsamle og bruge sådanne data, bør få adgang til yderligere afklaring af regler, retningslinjer og undtagelser vedrørende indsamling af sådanne data (punkt 55-62 i Den Rådgivende Komités rapport).

Danmarks Statistik udarbejder på baggrund af Det Centrale Personregister løbende data vedrørende alder, køn, ægtestand, statsborgerskab, fødested, nuværende bopæl og familiemæssige forhold. Endvidere indeholder registeret oplysninger om fødsler, dødsfald, flytning inden for landets grænser, indvandring og udvandring. Nogle data offentliggøres af Danmarks Statistik eller via Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, andre kan efterspørges efter behov.

Som en del af overvågningen af arbejdsmarkedet har Arbejdsmarkedsstyrelsen på grundlag af lov om en Jobplan, etableret et nøgletalssystem, der viser antallet af udenlandske borgere med opholdsgrundlag og lønindkomst i Danmark.

Målingerne i systemet omfatter udenlandske borgere som i den valgte periode:

- har fået meddelt ophold i Danmark efter 1. januar 2004 og som fra samme virksomhed har haft en A-indkomst på mindst 1.000 kr. inden for en måned, hvoraf der er betalt arbejdsmarkedsbidrag (AM-bidrag)
- har en aktiv arbejdstilladelse
- indgår i registeret af udenlandske tjenesteydere og arbejdstagere (RUT) i Danmark.

Begrebet ophold omfatter opholds- og registreringsbeviser, som anvendes i Udlændingesservices udlændingestatistik i forhold til ophold efter EU-bekendtgørelsen. Begrebet arbejdstilladelse anvendes som en fælles term for opholdstilladelse/arbejdstilladelse. Disse anvendes i forhold til ophold efter udlændingeloven.

Oplysninger om nationalitet vedrører personens statsborgerskab.

Målingen omfatter udenlandske borgere med opholdsgrundlag fra hele verdenen fordelt på borgere fra EU-lande, øvrige Europa, Nordamerika og Oceanien, Sydamerika, Afrika samt Asien.

Målingerne kan fordeles på geografisk område, opholdsgrundlag, branche, år for opholdsgrundlag og nationalitet, og der sker således ikke en måling på etnicitet.

Som oplyst i Danmarks anden statsrapport gælder den danske persondatalov, der bl.a. gennemfører EF-direktiv 95/46/EF – det såkaldte databeskyttelsesdirektiv – for behandling af personoplysninger, som helt eller delvist foretages elektronisk, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register. Der henvises herom til Danmarks anden statsrapport i henhold til Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal.

Artikel 4

Loven om ligebehandling (lov nr. 374 af 28. maj 2003) forbyder diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse i en række samfundsmæssige sammenhænge. Loven forbyder også repressalier, der skyldes klager over diskrimination. Den Rådgivende Komité anerkender, at det er for tidligt at analysere, hvordan denne nye lovgivning fungerer. Men Komitéen opfordrer myndighederne til at holde en dialog i gang med de personer og grupper, der er mest berørt af lovgivningen, som et led i en løbende evaluering af effekten af diskriminationslovgivningen og af lovgivningens bidrag til at fremme en atmosfære af tolerance og interkulturel dialog i Danmark (punkt 63-67 i Den Rådgivende Komités rapport).

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling, der behandlede sager om overtrædelse af lov om forskelsbehandling på arbejdsmarkedet og lov om etnisk ligebehandling indtil 31. december 2008, har i perioden 2006-2008 modtaget 134 konkrete klager og iværksat 27 undersøgelser på eget initiativ. Sagerne resulterede i, at Klagekomitéen har afgivet 50 udtalelser, hvoraf den i 11 af udtalelserne fastslog, at der var sket en overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling, mens den i 1 af udtalelserne fandt, at der var sket en overtrædelse af reglerne i ligebehandlingslovgivningen.

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling er pr. 1. januar 2009 nedlagt og kompetencen til at behandle klager over forskelsbehandling på grund af race og etnicitet ligger i dag i det nyoprettede Ligebehandlingsnævn.

Ligebehandlingsnævnet, som blev nedsat pr. 1. januar 2009, er et fælles administrativt klagenævn, hvor borgere kan henvende sig, hvis de mener, at de er blevet forskelsbehandlet.

Ligebehandlingsnævnet behandler klager over forskelsbehandling både uden for arbejdsmarkedet og på arbejdsmarkedet, på de områder, hvor der i dag gælder et forbud mod forskelsbehandling. Det gælder forskelsbehandling på grund af køn, race og etnisk oprindelse både på og uden for arbejdsmarkedet, og forskelsbehandling på grund af religion, tro, alder, handicap, seksuel orientering, politisk anskuelse, social eller national oprindelse på arbejdsmarkedet. Ligebehandlingsnævnet kan tilkende godtgørelse og underkende afskedigelse i det omfang det følger af den lovgivning, som Ligebehandlingsnævnet kan træffe afgørelse om.

Sager om forskelsbehandling på arbejdsmarkedet bliver dog kun blive behandlet af nævnet, hvis fagforeningen ikke vil føre sagen i det fagretlige system.

Klagerne behandles på skriftligt grundlag, hvilket blandt andet indebærer, at Ligebehandlingsnævnet ikke vil kunne foranstalte bevisførelse i form af parts- og vidneforklaringer. Nævnets sekretariat kan afvise klager, der ikke skønnes egnet til behandling ved nævnet. Hvis behandlingen af en sag forudsætter en egentlig bevisførelse, vil klagen skulle afvises. Ligebehandlingsnævnet må også i øvrigt afvise sager, som skønnes mere egnede til behandling ved domstolene.

Ligebehandlingsnævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrative myndighed. Når nævnet har truffet afgørelse i en klagesag, kan parterne i sagen indbringe sagen for domstolen. Hvis nævnets afgørelser og forlig, som er indgået for nævnet, ikke efterleves, skal nævnet på klagerens anmodning på dennes vegne indbringe sagen for domstolene.

Det er gratis at indbringe en klage for Ligebehandlingsnævnet. Det er også gratis for klageren, når nævnet på vegne af klageren indbringer sagen for domstolene.

Den Rådgivende Komité mener, at regeringen løbende bør gennemgå det danske Institut for Menneskerettigheders økonomiske behov på grund af dets vigtighed og udviklingsopgaver. Regeringen bør også overveje forslaget om at give Ligebehandlingsnævnet bemyndigelse til at gennemtvinge fremlæggelse og til at overveje sager om diskrimination på grund af religion (punkt 68-73 i Den Rådgivende Komité's rapport).

Regeringen henviser til Danmarks anden statsrapport, som redegjorde for, at Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder blev etableret ved lov nr. 411 af 6. juni 2002 (lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder).

Det fremgår af loven, at Institut for Menneskerettigheder, som er en del af DCISM, blandt andet skal bidrage til at fremme ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse, herunder ved at yde bistand til ofre for diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse ved at give rådgivning om retten til ikke at blive diskrimineret, og hvor disse kan gå videre med deres sag, indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling og offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling.

Med loven gennemførtes bestemmelsen i artikel 13 i EU-direktivet om etnisk ligebehandling om oprettelse af et eller flere ligebehandlingsorganer. I denne forbindelse nedlagdes Nævnet for Etnisk Ligestilling, idet opgaver vedrørende fremme af ligebehandling fremover ville blive varetaget af Institut for Menneskerettigheder.

Lov om etnisk ligebehandling (lov nr. 374 af 28. maj 2003), der blev vedtaget af Folketinget i 2003 og som blandt andet har til formål at gennemføre dele af EU-direktivet om etnisk ligebehandling, indeholder forbud mod forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse og forbud mod repressalier som følge af klage med videre over forskelsbehandling. I den forbindelse noterer Regeringen sig med tilfredshed den Rådgivende Komité's positive omtale af lov om etnisk ligebehandling i Komitéens anden rapport om Danmark.

Beskyttelsen mod forskelsbehandling omfatter enhver, der forskelsbehandles på grund af race eller etnisk oprindelse, uanset om den pågældende person tilhører et nationalt mindretal.

Forbuddet gælder for al offentlig og privat virksomhed, for så vidt angår social beskyttelse, herunder social sikring og sundhedspleje, sociale goder, uddannelse samt adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig. Forbuddet gælder endvidere for medlemskab og

deltagelse i visse organisationer. Loven indeholder endvidere bestemmelser om delt bevisbyrde i sager om forskelsbehandling og om adgang til godtgørelse for ikke-økonomisk skade, der supplerer den almindelige adgang i dansk ret til erstatning for et økonomisk tab.

Som følge af lov om ligebehandlingsnævnet (lov nr. 387 af 27. maj 2008), § 14, blev Ligebehandlingsnævnet etableret med virkning fra 1. januar 2009. Som følge af denne lovs § 16, blev ovennævnte lov nr. 374 af 28. maj 2003 om etnisk ligebehandling ændret, så § 10, stk. 2-4, ophævedes, og i stedet indsattes:

»Stk. 2. Klager over overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, jf. § 3, og klager over overtrædelse af forbuddet mod repressalier, jf. § 8, behandles af Ligebehandlingsnævnet.«

Regeringen bemærker, at Institut for Menneskerettigheder på sin hjemmeside har en temasektion om diskrimination, og her henviser til Ligebehandlingsnævnet som et samlet nævn for behandling af klager over forskelsbehandling, som er dækket af lovgivningen, der kan behandle klager over forskelsbehandling pga. køn, alder, religion eller tro, race eller etnisk oprindelse, handicap eller seksuel orientering.

Artikel 6

Tolerance

Der henvises indledningsvis til det angivne under afsnit II a om ministerkomitéens rekommandation vedrørende reaktioner på intolerance og frygt for fremmede (side 6-7).

Der henvises endvidere til besvarelsen i Danmarks anden statusrapport side 15 og 16.

Handlingsplan om ligebehandling og respekt for den enkelte uanset race eller etnisk oprindelse

Danmark forventer i starten af 2010 at offentliggøre en opdatering af regeringens handlingsplan til fremme af ligebehandling og racisme fra 2003. Handlingsplanen er en flerstrengt, koordineret og målrettet indsats, som omfatter både igangværende og nye initiativer for at bekæmpe forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, fremme mangfoldighed og lige muligheder samt bevare Danmark som et åbent samfund med respekt for den enkelte og plads til forskellighed.

Handlingsplanen skal tillige indgå som et blandt flere initiativer i indsatsen mod radikaliserings og styrkelse af demokratisk integration og har således også til formål at supplere den handlingsplan om forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikaliserings, som er under udarbejdelse. Der skal i handlingsplanen om ligebehandling og respekt for den enkelte uanset race eller etnisk oprindelse tages hensyn til det allerede igangsatte arbejde, ligesom nye initiativer til fremme af dialog, inddragelse og medborgerskab skal udgøre et supplement hertil.

Handlingsplanen vil blandt andet indeholde:

- Initiativer til fremme af lige muligheder i forhold til arbejde og uddannelse uanset etnisk oprindelse, for eksempel ved nedbrydelse af barrierer mellem arbejdspladser og forskellige etniske minoritetsgrupper.

- Initiativer, der modvirker diskrimination i kultur- og fritidslivet, herunder indførelse af konsekvenser for bevillingshavere, der udøver diskrimination i nattelivet.
- Initiativer, der styrker gensidig dialog, deltagelse i samfundslivet og aktivt medborgerskab, blandt andet ved oplysning om de rammer, der ved lov er fastlagt til bekæmpelse af diskrimination.
- Initiativer til styrkelse af respekt for den enkelte, for forskellighed og for et mangfoldigt samfund, herunder initiativer til forebyggelse af chikane med videre

EU-workshop om interkulturel dialog

Herudover faciliterede Danmark i foråret 2009 en workshop i EU-regi om ”Integration and intercultural dialogue. – Intercultural dialogue as an instrument to foster social cohesion?”. Workshoppen var et led i et europæisk vidensdelingsamarbejde og var den anden workshop om emnet. På det første møde i London i efteråret 2008 var fokus på dialoginitiativer på lokalt niveau og diskussion af emnet ”meningsfuld interaktion”. Dette begreb skal forstås som en dialog på et lokalt/personligt plan, med henblik på at opnå større forståelse for forskellighed. Det danske møde havde fokus på at videregive de gode erfaringer, Danmark har for en mere institutionaliseret form for interkulturel dialog.

Det Europæiske År for Interkulturel Dialog 2008

Danmark deltog i 2008 i Det Europæiske År for Interkulturel Dialog.

Pulje til fremme af dialog om fællesskab og forskellighed

Endelig skal det bemærkes, at ministeren for flygtninge, indvandrere og integration som fortsættelse af den igangværende dialog i marts 2006 afsatte 4 mio. danske kroner til en pulje vedrørende dialog om fællesskab og forskellighed. Puljen havde til formål at fremme dialogen om forskellighed, grundlæggende værdier og medborgerskab på tværs af etnicitet, religion og kulturel baggrund for derved at understøtte udviklingen af et demokratisk fællesskab med frihed, ansvar og gensidig forståelse. Det var i den forbindelse formålet at igangsætte initiativer, som fremmer aktivt medborgerskab, fælles demokratiske værdier, og gensidig forståelse, og som modvirker fordomme, destruktive kræfter og ekstreme og radikale holdninger. Der er fortrinsvis ydet støtte til initiativer, der havde en bred og sammensat målgruppe, og som involverede mennesker på tværs af køn, etnicitet, religiøsitet med videre. Ved ansøgningsrunden i 2008 lagde ministeriet særlig vægt på, at dialogen medvirkede til at styrke det folkelige, demokratiske fællesskab i samfundet samt til at modvirke radikaliserings og ekstremistiske holdninger blandt unge.

Alle midlerne i puljen er nu udmøntet. Som eksempler på initiativer støttet af midler fra puljen kan nævnes:

- ”Limboland” v/Zentropa Entertainment. Projektet består af en mentoruddannelse og filmproduktion for utilpassede unge med anden etnisk baggrund end dansk. Efter filmproduktionen er færdig, tager de unge på dialogrejse rundt i landet til tekniske skoler, gymnasier med videre, hvor de fremviser filmen og byder op til dialog og debat om de temaer filmen omhandler, herunder etnicitet, marginalisering og mangfoldighed.

- ”Unge møder unge”, et integrationsprojekt om forståelse og venskaber. Unge med henholdsvis dansk og anden etnisk baggrund skiftes til at følge hinanden en dag fra morgen til aften. Formålet er at igangsætte en dialog, som kan øge forståelsen for andres kultur og værdier, og derigennem at modvirke fordomme.
- ”Kul;Tour”, Interaktion og mangfoldighed, KFUM-spejderne. Formålet med projektet er at skabe et konkret møde og mulighed for dialog mellem mennesker, der ikke normalt mødes. Dette gøres gennem et såkaldt menneskebibliotek, hvor et korps af 18 unge med anden etnisk baggrund end dansk spiller rollen som bøger, der kan lånes af forbipasserende til en uforpligtende samtale i bibliotekets café.

Regeringen opfordres til at undersøge, hvordan den kan yde støtte, herunder økonomisk støtte, til romaforeninger.

Den danske regering er alene bekendt med, at foreningen Romano i et enkelt tilfælde har rettet henvendelse vedrørende tilskud til konkrete udgifter, idet foreningen Romano i oktober 2008 rettede henvendelse og udtrykte beklagelse over, at foreningen Roma ikke havde fået rejsetilskud i forbindelse med et møde i OSCE i juni 2008. Det kan i den forbindelse oplyses, at romaerne har de samme muligheder for at søge offentlige midler og tilskud som andre foreninger og organisationer i Danmark.

Den Rådgivende Komité opfordrer myndighederne til at yde en ekstra indsats for at finde en løsning på opførelsen af den første moske i fuld størrelse i Danmark.

Opførelsen af en moské skal ske inden for de rammer, som følger af planlovgivningen og af lokalplanen for den enkelte kommune. Der er således ingen særlig lovgivning vedrørende byggeri af religiøse bygninger som for eksempel en moské.

Københavns Kommune skal i marts 2010 tage stilling til to forskellige forslag, som blandt andet vedrører opførelsen af moskeer i København. Det ene forslag, som behandles, er en startregørelse, hvori kommunen skal tage stilling til, om der skal udarbejdes en lokalplan, hvori indgår mulighed for godkendelse til opførelse af et større byggeri indeholdende blandt andet en moské. Byggeriet er placeret i bydelen Amager, som ligger i den østlige del af København.

Det andet forslag, som Københavns Kommune skal behandle i marts 2010, er et forslag til en lokalplan, hvori man giver mulighed for opførelsen af et islamisk kulturhus og en moské i den nordvestlige del af København. Det fremgår af forslaget til lokalplanen, at der er ansøgt om at opføre et moderne islamisk kulturhus som en moské, der har reference til klassiske moskeer. Det fremgår endvidere af forslaget, at byggeriet også vil indeholde bederum, amfiteater, konferencerum, bibliotek, lokaler til fritidsundervisning med videre.

Det er for begge byggeriers vedkommende tale om, at det er private, som finansierer og initierer forslagene, og Københavns Kommune skal alene som følge af byggeriets størrelse, omfang og placering, planlægge og godkende, at sådanne byggerier igangsættes i København, og Københavns Kommune er ikke økonomisk involveret i forslagene.

Der er bekymringer om eksempler på negative beskrivelser af stereotyper i medierne og om, at der ikke er tilstrækkelig dækning af de positive bidrag, som personer, der tilhører andre etniske og religiøse grupper, generelt yder til det danske samfund. I forbindelse med disse bekymringer foreslår Den Rådgivende Komité, at involverede personer, hvor det er relevant, bør benytte sig

af adgangen til Pressenævnet, som behandler klager over pressen. Pressenævnet har bemyndigelse til på egen hånd at tage sager op og kunne derfor spille en mere aktiv rolle (punkt 94-103).

Pressenævnet er et uafhængigt offentligt nævn, der blev oprettet ved medieansvarsloven i 1992.

Pressenævnet består af otte medlemmer, der beskikkes af Justitsministeren. Formanden og næstformanden skal være jurister og beskikkes efter udtalelse fra Højesterets præsident. To medlemmer beskikkes efter udtalelse fra Dansk Journalistforbund. To medlemmer beskikkes til at repræsentere de redaktionelle ledelser i den trykte presse samt radio og tv. Endelig beskikkes to medlemmer som offentlighedens repræsentanter efter udtalelse fra Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Nævnet holder ordinært møde ca. 12 gange om året. Ved behandling af en sag medvirker fire medlemmer: en jurist (formand eller næstformand), en redaktør, en journalist og en repræsentant for offentligheden.

Nævnet træffer i medfør af medieansvarslovens § 43, stk. 1, afgørelse i sager om,

- 1) hvorvidt der er sket en offentliggørelse, der er i strid med god presseskik, og
- 2) hvorvidt et massemedie er forpligtet til at offentliggøre et genmæle (berigtigelse), herunder om genmælets indhold, form og placering.

Det fremgår af medieansvarslovens § 34, stk. 1, at massemediernes indhold og handlemåde skal være i overensstemmelse med *god presseskik*. Den nærmere fastlæggelse af begrebet god presseskik fremgår af Pressenævnets afgørelser samt de vejledende regler for god presseskik, der er vedtaget af Danske Dagblades Forening.

I medfør af medieansvarslovens § 36, stk. 1, skal anmodninger om *genmæle* over for oplysninger af faktisk karakter, som er blevet bragt i et massemedie og er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom. Genmæle har således karakter af en faktisk berigtigelse af oplysninger, som er blevet bragt i et massemedie. Ved genmæle skal det pågældende massemedie vederlagsfrit bringe berigtigelsen.

Sager om god presseskik eller genmæle kan indbringes for Pressenævnet ved indgivelse af en skriftlig klage, jf. medieansvarslovens § 44, stk. 1.

Nævnet har de senere år modtaget ca. 130-177 klager årligt. I 2008 blev der indgivet i alt 163 klager til Pressenævnet.

Pressenævnet kan endvidere af egen drift optage en sag til behandling, hvis sagen er af væsentlig eller principiel betydning, jf. § 44, stk. 2. I tilfælde heraf indhentes en udtalelse fra den forrettede.

Af principielle grunde er nævnet meget tilbageholdende med at tage sager op af egen drift. Hidtil har Pressenævnet taget ét sagskompleks op. Det skete i 1997, hvor en række medier havde offentliggjort billeder af Kronprins Frederik og hans venner, der var optaget, mens de befandt sig under private former. Nævnet anførte, at begrundelsen for at tage sagen op af egen drift ikke

var det forhold, at der var tale om en kongelig person, men derimod at der var tale om en person, der på grund af sin stilling i det danske samfund havde valgt at undlade at anlægge retssager og indgive klager til et nævn som Pressenævnet.

Den Rådgivende Komité mener, at medierne selv har et ansvar for at fremme tolerance, undgå fremmedhad og intolerance i medierne og undgå at anvende stereotyper og bringe negative fremstillinger af personer, der tilhører andre etniske og religiøse grupper, i medierne. Det anbefales at gøre journalister mere bevidste om disse emner. Personer, der tilhører andre etniske og religiøse grupper, bør opfordres til at søge ansættelse i medieverden, og det anbefales også i højere grad at anvende kilder fra minoriteterne, når der forberedes materiale til medierne (punkt 94-103 i Den Rådgivende Komités rapport).

Danmarks Medie- og Journalisthøjskole foranstaltede i 2002 en undersøgelse for herigennem at afdække behovet for støtte til personer med anden etnisk baggrund.

En forudsætning for optagelse på journalisthøjskolen er, at man indstiller sig til en optagelsesprøve, hvor alle konkurrerer på lige vilkår. Journalisthøjskolen vil gerne tiltrække personer fra alle samfundslag, og højskolen oplyser, at antallet af personer der søger om optagelse med anden etnisk baggrund, i de senere år er steget til lidt over 3%.

I disse bestræbelser indgår også, at journalisthvervet synliggøres blandt andet i de offentlige elektroniske medier, således at journalister kommer til at virke som rollemodeller.

Den Rådgivende Komité mener, at Helsingør Kommune skal finde en alternativ løsning for børnene, der stadig går i klasser forbeholdt roma-børn. Løsningen bør udformes i samråd med de involverede romaer og bør imødekomme de individuelle behov og evner, som de pågældende roma-børn har. Det bør gøres på en måde, der vil fremme integrationen af disse børn i det almindelige skolesystem og bør i nødvendigt omfang omfatte specialundervisning, der dækker det enkelte barns specielle behov (punkt 104-108 i den Rådgivende Komités rapport).

Der henvises til det angivne under afsnit II a om ministerkomitéens rekommandation vedrørende separate romaklasser (side 8).

Artikel 8

Der henvises til det angivne under afsnit II a om ministerkomitéens rekommandation vedrørende statsstøtte til den danske folkekirke (side 8 ff.).

Artikel 9

I forbindelse med fjernsynsudsendelser mener Den Rådgivende Komité, at der bør være flere programmer på tysk til det tyske mindretal, herunder i grænseområdet mellem Tyskland og Danmark. Den Rådgivende Komité opfordrer TV Syd, den lokale, offentligt betalte tv-station, til at undersøge disse muligheder i forhold til det tyske mindretal og opfordrer myndighederne til at undersøge, om der kunne ydes ekstra økonomisk støtte til TV Syd i betragtning af de yderligere omkostninger, stationen ville få ved at producere tv-programmer på tysk og dansk (punkt 112-123 i Den Rådgivende Komités rapport).

Den danske regering har med henvisning til mediernes uafhængighed afvist at pålægge den regionale TV 2-virksomhed, TV Syd, at sende programmer på tysk. Det skal imidlertid pointe-

res, at der sidder en repræsentant for det tyske mindretal i TV Syds repræsentantskab, og at TV Syd som en naturlig del af dækningen af sit område behandler det tyske mindretals begivenheder.

Artikel 10

Myndighederne opfordres til at undersøge de foranstaltninger, der kunne tages for at give personer fra det tyske mindretal bedre muligheder for at anvende deres eget sprog ved kontakt med administrative myndigheder (punkt 129-134 i Den Rådgivende Komité's rapport).

Den 9. juni 2006 fremsendte den daværende indenrigs- og sundhedsminister i lyset af kommunalreformen brev til sammenlægningsudvalgene i grænselandskommunerne. I brevet opfordres kommunerne til at overveje, hvordan de i lyset af kommunalreformen kan overveje tiltag, som i højere grad tilgodeser muligheden for at anvende tysk i forbindelse med den fremtidige borgerservice. I brevet gives endvidere eksempler på områder, hvor det ville være nærliggende at tage særlige sproglige hensyn eller anvende tyskkyndigt personale. Det fremhæves endvidere, at sådanne tiltag vil bidrage til at fremme den positive udvikling af den gode ånd, der er mellem det tyske mindretal og det danske flertal i grænselandet.

Et lignende brev blev sendt til Forberedelsesudvalget for Region Syddanmark.

Som nævnt under punkt I d sendte den danske indenrigs- og socialminister den 25. november 2009 et brev til samtlige kommuner, det tidligere Sønderjyllands Amt samt til Region Syddanmark. Der gøres i brevet opmærksom på rammekonventionen, de statsrapporter og som Danmark har udarbejdet og forventer at udarbejde i henhold til rammekonventionen samt den information som disse rapporter indeholder.

Statsforvaltningen Syddanmark

Statsforvaltningen Syddanmark har oplyst, at statsforvaltningens samarbejde med og kommunikation med det tyske mindretal hviler på sædvane, men også på en forståelse for mindretallets interesse i at bevare deres modersmål, tysk. Sprogpagten og rammekonventionens intentioner og formål opleves således som en integreret del af statsforvaltningens virke.

Der føres ikke statistik over, hvor mange henvendelser til statsforvaltningen, der stammer fra det tyske mindretal. Der er dog ikke tale om daglige henvendelser.

Statsforvaltningen er ved ansættelser af medarbejdere med direkte borgerbetjening opmærksom på, om de kan tale tysk. I det nyoprettede infocenter blev der ved ansættelserne lagt særlig vægt på, at samtlige medarbejdere kunne tale tysk. Alle henvendelser, som infocenter og afdelingen for familieret får på tysk, besvares således også på tysk.

Herudover kan en større del af de øvrige ansatte tale og skrive tysk. Det giver mulighed for at afholde møder, hvor der tales tysk, ligesom det giver mulighed for at oversætte nødvendige dokumenter. Der er dog ikke udarbejdet skriftlige normerende retningslinjer for håndteringen af henvendelser fra eller til medlemmer af det tyske mindretal.

I familieretsafdelingen, der behandler sager om separation og skilsmisse, børnebidrag med videre, oversættes afgørelser som hovedregel ikke til tysk.

I det sociale nævn, der behandler klager over kommunernes og enkelte af regionernes afgørelser om rettigheder og pligter efter den sociale lovgivning, oversætter man som udgangspunkt heller ikke afgørelser til tysk. Afgørelser til tysksprogede i det sociale nævn ledsages i stedet af følgende passus:

”Für eine eventuelle Übersetzung des Briefes, wenden Sie sich bitte schriftlich oder mündlich an die Statsverwaltung, siehe Telefonnummer und Adresse rechten Seite”.

Hvis statsforvaltningen modtager en anmodning fra et medlem af det tyske mindretal om en oversættelse af en afgørelses ordlyd, vil statsforvaltningen kunne tilbyde dette. En sådan anmodning har endnu ikke foreligget.

Alle mundtlige forhandlinger mellem parter kan således foregå på tysk, uanset de indkaldte parter også taler og forstår dansk. I praksis sker der tit det pragmatiske, at der er enighed om, at statsforvaltningens medarbejder taler dansk til medlemmet af det tyske mindretal, der svarer på tysk.

Statsforvaltningernes hjemmeside

Statsforvaltningerne i Danmark har en fælles hjemmeside; www.statsforvaltning.dk, på internettet.

Fra hovedsiden er det muligt at klikke sig ind på den enkelte statsforvaltnings egen hjemmeside. På forsiden af den fælles hjemmeside er placeret et lille flag, der giver mulighed for at vælge en engelsk oversættelse af forsiden for de centralt placerede undersider, der kan vælges fra forsiden.

Der er dog ikke mulighed for en tilsvarende oversættelse af undersiderne tilknyttet de enkelte statsforvaltninger.

Hjemmesiden giver for tiden ikke mulighed for en tysk oversættelse, men Statsforvaltningen Syddanmark arbejder på, at det snarest bliver muligt at vælge tysk oversættelse af statsforvaltningens egen hjemmeside.

Det er Statsforvaltningen Syddanmarks opfattelse, at der eksisterer en god kontakt og et godt samarbejde mellem det tyske mindretal og statsforvaltningen ved løsningen af de opgaver, der påhviler statsforvaltningen.

Region Syddanmark

Det somatiske sygehusvæsen

Generelt for administrationen i Region Syddanmark gælder, at der findes diverse informationsmateriale på tysk.

Patientkontoret med patientvejledere kan betjene borgere på tysk, hvis det efterspørges. Det samme gælder for Den Regionale Visitation, som behandler spørgsmål vedrørende det udvidede frie sygehusvalg. Sygehus Sønderjylland har endvidere oplyst, at erfaringen fra sygehuset viser, at undersøgelse og behandling af medlemmerne af det tyske mindretal ikke frembyder uløselige, sproglige vanskeligheder.

Det psykiatriske område

Alle, der henvender sig til sygehusets afdelinger i Sønderjylland, kan bruge tysk som sprog i henvendelsen og behandlingen. Det gælder både patienter og pårørende. Personalet bærer dog ikke synlige tegn, der viser, hvorvidt de behersker tysk. Patienter og pårørende kan henvende sig, og de vil blive henvist til tysktalende personale. Dette har været muligt siden 2004.

Ved henvendelse til den administrative del af området, som er placeret i Middelfart, bliver henvist til tysktalende personale i det omfang det er muligt. Ved henvendelse til psykiaristaben i Vejle sikres det, at der kan tales med en tysktalende medarbejder.

Region Syddanmark påtænker i øvrigt at påbegynde en proces, hvori det overvejes, hvorledes regionen kan beskrive, dokumentere og formalisere mindretallets rettigheder i forbindelse med psykiatrien i Region Syddanmark.

Region Syddanmarks hjemmeside

På hjemmesiden www.regionsyddanmark.dk findes der allerede i dag generel information om regionen på tysk, ligesom der er en hjemmeside for rekruttering af tysk og østrigsk sundhedspersonel. Der er ikke for tiden planer om at udvide med særskilt information om regionen til det tyske mindretal.

På hjemmesiden www.sygehussønderjylland.dk (som er Sygehus Sønderjyllands hjemmeside) er der for tiden følgende informationer på tysk:

- Generel information om Sygehus Sønderjylland
- Information om sygehusets strategi; Kvalitet Døgnet Rundt
- Jobsektion for tyskere der søger job på Sygehus Sønderjylland. På denne side findes blandt andet en introduktion til det at søge job på sygehuset, ledige stillinger, information om sygehuset som arbejdsplads, information om sprogundervisning, som tilbydes tysktalende personale samt en tysk læges beskrivelse af det at arbejde på et dansk sygehus.

Den 1. oktober 2009 blev det muligt at finde information og kontaktdata vedrørende akuthjælp på tysk.

På længere sigt er det planlagt, at der vil komme yderligere information om sygehuset og dets tilbud på tysk som for eksempel afdelingsoversigt, kontaktinformation til tysktalende personale, oversigt over de mest gængse undersøgelser og behandlinger, patientinformation fra skadestue og skadepoliklinikker med videre.

Kommunerne

Kommunerne i det tidligere Sønderjyllands Amt har alle oplyst, at de i tilfælde, hvor der opstår behov herfor, tilkalder tyskkyndigt personale eller indkalder tolkebistand.

Endvidere har en række kommuner oplyst, at der er etableret tyske udgaver af kommunernes hjemmesider.

Aabenraa Kommune har oplyst, at kommunen fra 2008 har iværksat intern tyskundervisning af kommunens medarbejdere med henblik på at forbedre muligheden for at bistå tysktalende henvendelser endnu bedre. Endelig forestår kommunen borgerlige ønsker på tysk, såfremt der er et ønske herom.

Artikel 11

Den Rådgivende Komité opfordrer de danske myndigheder til nøje at overveje forslag, der fremsættes af det tyske mindretal, om opsætning af traditionelle lokale navne, gadenavne og andre former for topografiske oplysninger. Når de tager stilling til sådanne forslag, bør de danske myndigheder altid huske, at den slags skiltning er udtryk for en vigtig offentlig anerkendelse og et tegn på accept af det tyske mindretal, og at det afspejler det sønderjyske grænseområdes specielle art og karakter (punkt 139 til 142 i Den Rådgivende Komités rapport).

Idet der henvises til Danmarks anden statsrapport side 20-21, kan det oplyses, at der ikke i gældende lovgivning er forbud mod tosproget skiltning.

Spørgsmålet har blandt andet været behandlet i Region Sønderborg-Schleswig, hvor man fandt, at det – set i et historisk perspektiv – var et følsomt emne, og man på den baggrund ikke fandt anledning til at komme med anbefalinger på området.

Såfremt en kommune eller region ønsker at opsætte tosprogede skilte, skal dette godkendes af Vejdirektoratet.

Efter hvad Vejdirektoratet er bekendt med, er der efter Danmarks afgivelse af den anden statsrapport ikke fremsat ønsker om tosproget skiltning, hvorfor Vejdirektoratet ikke har haft lejlighed til at tage konkret stilling til sådanne anmodninger.

Artikel 12

Den Rådgivende Komité mener, at der ikke bør indføres unødige restriktioner på børns anvendelse af deres modersmål i daginstitutioner, og at myndighederne bør undersøge dette og finde ud af, hvorvidt der er et problem. Den Rådgivende Komité anbefaler, at myndighederne gør det tydeligt for forældre, pædagoger, lærere og skoler, hvilke begrænsninger der med rimelighed kan indføres på anvendelse af modersmål, så man kan imødegå den forvirring, der måtte herske på dette område (punkt 143-149 i Den Rådgivende Komités rapport).

Folkeskolen

Undervisningsministeriet offentliggjorde i 2005 publikationen ”Vejledning om obligatorisk sprogstimulering af tosprogede småbørn.”

Forud havde Folketinget i juni 2004 vedtaget en ændring af folkeskoleloven, så sprogstimulering af tosprogede børn, der endnu ikke havde påbegyndt skolegangen, blev obligatorisk.

Publikationen giver vejledning i, hvordan hele sprogstimuleringen kan gribes an, og det påpeges også, at den pædagogiske opgave i de forskellige sprogstimuleringsstilbud er at støtte tilegnelsen af det danske sprog i samarbejde med forældrene med respekt for barnets tosprogethed, der betyder, at barnet vokser op i kontakt med flere sprog og kulturer.

Dagtilbud

Det følger af dagtilbudslovens formålsbestemmelse, at dagtilbud som led i det daglige arbejde skal give børnene mulighed for forståelse for dansk kultur i bred forstand samt en forståelse for de andre kulturer, som børnene møder i deres dagligdag. Dagtilbuddene skal bygge på demokratiske værdier, der kendetegner det danske samfund, og medvirke til integration i det danske samfund. Det er derfor også en naturlig del af et dagtilbud, at hovedsproget er dansk.

At dansk er hovedsprog skal sikre alle børn sprogstimulering i forhold til det danske sprog fra en tidlig alder. En tidlig indsats i forhold til børns sproglige udvikling er af særlig betydning i forhold til børn, der ikke taler et alderssvarende dansk, for eksempel fordi de har et andet modersmål.

Kommunalbestyrelsen kan, hvis den konkret skønner, at det ikke fører til integrationsmæssige problemer, at hovedsproget i dagtilbuddet ikke er dansk, se bort fra kravet om, at der tales dansk i dagtilbuddet. Dette kan for eksempel være, hvis der er tale om et dagtilbud, der er oprettet af det tyske mindretal. Med integrationsmæssige problemer forstås for eksempel forhold, der påvirker børns evne til at begå sig i det danske samfund.

Artikel 14

Den Rådgivende Komité anbefaler, at de danske myndigheder fortsætter deres drøftelser med det tyske mindretal med henblik på at finde en rimelig løsning på den indvirkning, de administrative ændringer eventuelt vil have på det tyske mindretals skoler og daginstitutioner (punkt 150-153 i Den Rådgivende Komité's rapport).

Der henvises til det angivne under afsnit II a om ministerkomitéens rekommandation vedrørende kommunalreformens betydning for det tyske mindretal (side 11-12).

Artikel 15

Den Rådgivende Komité anbefaler, at regeringen fortsætter støtten til Kontaktudvalget for det tyske mindretal og overvejer at styrke høringsmekanismen for andre etniske og religiøse grupper i Danmark (punkt 154-157 i Den Rådgivende Komité's rapport).

Der har siden Danmark afgav sin anden statsrapport i henhold til Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal været afholdt fire møder i Kontaktudvalget for det tyske mindretal. Ved alle møder har den danske indenrigsminister deltaget som formand, ligesom der har deltaget repræsentanter for de i Folketinget repræsenterede partier. Møderne har været afholdt henholdsvis i København og Aabenraa, hvor mindretallets administrationskontorer er placeret.

Derudover har der i hele perioden løbende været afholdt flere møder mellem repræsentanter for det tyske mindretal og den danske regering. Møderne afholdes normalt efter anmodning fra det tyske mindretal.

Som nævnt under punktet I a, har der været afholdt møde i den særlige arbejdsgruppe i januar 2010, hvor der ligeledes var lejlighed til at drøfte forskellige emner, herunder rammekonventionen og afrapporteringen i henhold til rammekonventionen.

Det er den danske regerings opfattelse, at det tyske mindretal er tilfreds med omfanget af kommunikation mellem den danske regering og det tyske mindretal.

For så vidt angår spørgsmålet om øvrige etniske og religiøse grupper henvises til det angivne under afsnit II a om ministerkomitéens rekommandation vedrørende konsultation med forskellige etniske og religiøse grupper (side 5 ff.).

Den Rådgivende Komité anbefaler, at den danske regering fortsat hører det tyske mindretal, specielt om stemmeret ved lokalvalg, for at finde passende løsninger, der kan sikre, at garantien om reel deltagelse i henhold til rammekonventionens artikel 15 ikke undergraves af de foreslåede administrative reformer (punkt 158-168 i Den Rådgivende Komités rapport).

Der henvises til det angivne under afsnit II a om ministerkomitéens rekommandation vedrørende kommunalreformens betydning for det tyske mindretal (side 11-12).

Artikel 18

Den Rådgivende Komité har kendskab til de bekymringer, der er fremført af det tyske mindretal, der fremfører, at de foreslåede administrative reformer risikerer at skade det tyske mindretals arbejde, struktur og repræsentation i Region Sønderjylland-Schleswig. Den Rådgivende Komité er dog opmærksom på, at de tiltag, der 1. december 2004 blev foreslået af regeringen, i nogen grad imødekommer det tyske mindretals bekymringer (se afsnittet om artikel 14 herover). Den Rådgivende Komité mener, at dette emne hænger sammen med de bekymringer, der er fremsat i forbindelse med artikel 15 herover vedrørende de foreslåede administrative reformer og deres indvirkning på det tyske mindretals repræsentanters reelle deltagelse. Den Rådgivende Komité mener, at de foreslåede reformer bør indføres på en sådan måde, at det sikres, at de ikke negativt påvirker personer fra det tyske mindretals muligheder for at deltage i samarbejde over landegrænsen, som det i dag er muligt i Region Sønderjylland-Schleswig (punkt 172-175 i Den Rådgivende Komités rapport).

Der henvises til det angivne under afsnit II a om ministerkomitéens rekommandation vedrørende kommunalreformens betydning for det tyske mindretal (side 11-12).

Bilagsfortegnelse:

Der henvises til de bilag, som var vedlagt Danmarks første og anden rapport. Som supplement vedlægges følgende:

1. Lov nr. 576 af 24. juni 2005 om Dagbladsnævnet
2. Lov nr. 540 af 24. juni 2005 om revision af den kommunale inddeling
3. Lov nr. 937 af 25. september 2008 om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.
4. Lov nr. 473 af 12. juni 2009 om Grønlands Selvstyre
5. Lov nr. 1428 af 14. december 2009 om aktiv beskæftigelsesindsats
6. Lov nr. 387 af 27. maj 2008 om ligebehandlingsnævnet
7. Bekendtgørelse nr. 748 af 13. juli 2009 om formål, trin- og slutmål for folkeskolens fag og emner
8. Bekendtgørelse nr. 1082 af 20. november 2009 om pasningsgaranti, kommunernes tilskud til brug for dag-, fritids- og klubtilbud, forældrenes egenbetaling og indhentelse af børneattester (med senere ændringer)
9. Brev af 25. november 2009 til det tyske mindretal
10. Brev af 25. november 2009 til kommunerne i det tidligere Sønderjyllands Amt samt Region Syddanmark.

LOV nr 576 af 24/06/2005 Gældende

Offentliggørelsesdato: 25-06-2005

Statsministeriet

Oversigt (indholdsfortegnelse)

Kapitel 1	Formål
Kapitel 2	Støtteberettigede projekter
Kapitel 3	Vilkår og betingelser for støtten
Kapitel 4	Nævnets organisering og sammensætning
Kapitel 5	Finansiering
Kapitel 6	Ikrafttræden m.v.

Den fulde tekst

Lov om Dagbladsnævnet

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Formål

§ 1. Statsministeren nedsætter et dagbladsnævn, som har til formål at opretholde og fremme alsidighed og mangfoldighed på det danske dagbladsmarked.

§ 2. Dagbladsnævnet fremmer sit formål ved at yde økonomisk støtte til dagblade og dagbladslignende publikationer, som efter deres art og indhold er egnede til at fremme et alsidigt udbud af nyheder og analyser af betydning for den offentlige debat i et demokratisk samfund.

Kapitel 2

Støtteberettigede projekter

§ 3. Nævnet kan yde økonomisk støtte til projekter, som sigter mod etablering af nye dagblade (etableringsstøtte), som har til formål at gennemføre en omstilling af et eksisterende dagblad, der er kommet i økonomiske vanskeligheder (omstillingsstøtte), eller som har til formål at gennemføre en foreløbig sanering af et eksisterende dagblad, der er umiddelbart lukningstruet (saneringsstøtte).

§ 4. Etableringsstøtte kan ydes til projekter, som sigter mod etablering af et nyt dagblad af den i § 2 nævnte art, når den nødvendige finansiering ikke kan tilvejebringes fra andre relevante kilder.

Stk. 2. Etableringsstøtte ydes som kapitaltilskud, der kan udbetales enten som et engangsbetøb eller i rater. Kapitaltilskuddet kan højst udgøre 2/3 af udgifterne i forbindelse med planlægning og forundersøgelser og højst 1/3 af de materielle udgifter, der er forbundet med den fysiske etablering.

Stk. 3. Det er en forudsætning for tildeling af etableringsstøtte, at der er rimelig grund til at antage, at det planlagte dagblad vil kunne blive økonomisk selv bærende.

§ 5. Omstillingsstøtte kan ydes til projekter, som har til formål at gennemføre en omstilling af et eksisterende dagblad af den i § 2 nævnte art, der er kommet i økonomiske vanskeligheder, med henblik på at tilpasse dagbladets aktiviteter til de aktuelle vilkår på dagbladsmarkedet.

Stk. 2. Omstillingsstøtte ydes som kapitaltilskud i rater over en tidsmæssigt fastsat periode.

Stk. 3. Det er en forudsætning for tildeling af omstillingsstøtte, at dagbladet efter udløbet af støtteperioden må antages at ville være økonomisk selv bærende.

§ 6. Saneringsstøtte kan ydes til dagblade af den i § 2 nævnte art, som er kommet i akutte likviditetsvanskeligheder, med henblik på at forhindre en umiddelbart forestående lukning og give dagbladet mulighed for at foretage nødvendige justeringer, som vil kunne

sikre bladets umiddelbare videreførelse.

Stk. 2. Saneringsstøtte ydes som kapitaltilskud, der udbetales som et engangsbeløb.

Stk. 3. Saneringsstøtte kan alene ydes, hvis dagbladet i kraft af den tildelte støtte må antages at kunne undgå lukning længe nok til, at der vil kunne udarbejdes en mere langsigtet strategi for dagbladets videreførelse og iværksættes nødvendige initiativer med henblik på dennes gennemførelse.

Kapitel 3

Vilkår og betingelser for støtten

§ 7. Støttetildeling sker efter ansøgning. Ansøgningen skal være ledsaget af en detaljeret beskrivelse af det påtænkte projekt og skal indeholde oplysninger, som giver nævnet mulighed for at bedømme projektets økonomiske konsekvenser, herunder om det kan forventes, at dagbladet efter støttetildeling vil kunne opnå økonomisk bæredygtighed, og om projektet i øvrigt opfylder betingelserne for at være støtteberettiget efter kapitel 2.

§ 8. For alle støtteformer gælder, at nævnet kan stille krav om, at ansøgeren dokumenterer, at der i tillæg til den tildelte støtte kan skaffes anden relevant finansiering, som kan sikre projektets bæredygtighed.

§ 9. Støtten kan helt eller delvis målrettes til særlige aktiviteter, herunder konsulentbistand og lign.

§ 10. Der kan i forbindelse med tildeling af etableringsstøtte og omstillingsstøtte i rater fastsættes delmål, som vil skulle opfyldes, før resterende rater udbetales.

§ 11. Udbetalt støtte kan kræves helt eller delvis tilbagebetalt, og yderligere tilsagn om støtte kan tilbagekaldes i tilfælde, hvor støttemodtageren bevidst har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet væsentlige oplysninger i forbindelse med ansøgningen, samt hvor støttemodtageren ikke opfylder de betingelser, der er knyttet til støtten, eller ikke gennemfører de forudsatte aktiviteter og den manglende opfyldelse eller gennemførelse kan tilregnes støttemodtageren.

§ 12. Nævnet fastsætter nærmere regler for indsendelse af ansøgninger, udbetaling af tilskud og regnskabsaflæggelse m.v.

Kapitel 4

Nævnets organisering og sammensætning

§ 13. Nævnet består af 5 medlemmer, som beskikkes af statsministeren. Ingen af nævnets medlemmer må være repræsentant for eller ansat i eller have væsentlige personlige, herunder økonomiske, interesser i enkelte bladhuse. Nævnets medlemmer beskikkes for 4 år ad gangen.

§ 14. Nævnets formand beskikkes direkte af statsministeren. Formanden skal være jurist, besidde betydelig forvaltningsretlig ekspertise og have bredt anerkendte faglige kvalifikationer. Formanden må ikke have fast tilknytning til den statslige forvaltning.

Stk. 2. Ét medlem beskikkes efter indstilling af Danmarks Erhvervsråd. Medlemmet skal have bredt anerkendt ekspertise i driftsøkonomiske forhold, gerne i tilknytning til medievirksomhed.

Stk. 3. Ét medlem beskikkes efter indstilling af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation. Medlemmet skal have bedrevet anerkendt forskning vedrørende nyhedsmedier i Danmark, gerne i tilknytning til aviser og dagblade.

Stk. 4. Ét medlem beskikkes efter indstilling af Dansk Journalistforbund.

Stk. 5. Ét medlem beskikkes efter indstilling af Danske Dagblades Forening.

§ 15. Nævnets afgørelser træffes ved almindeligt stemmeflertal.

Stk. 2. Nævnet fastsætter i øvrigt selv sin forretningsorden.

§ 16. Nævnets afgørelser er endelige og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 17. Kulturministeriet stiller sekretariatsbetjening til rådighed for nævnet.

§ 18. Nævnet offentliggør årligt en rapport om dets aktiviteter. Hvert tredje år afgives i forbindelse med årsrapporten en nærmere vurdering af aktiviteterne betydning for realiseringen af det i § 1 nævnte formål.

Kapitel 5

Finansiering

§ 19. Foruden af årligt finanslovbevillgede midler kan nævnet yde støtte til de i kapitel 2 nævnte formål af midler overført fra Dagspressens Finansieringsinstitut i henhold til aftale af 2. december 2004 mellem Statsministeriet og Dagspressens Finansieringsinstitut.

Kapitel 6

Ikrafttræden m.v.

§ 20. Lov om økonomisk bistand til dagspressens finansieringsinstitut, jf. lovbekendtgørelse nr. 1018 af 17. november 2000, ophæves.

Stk. 2. Kautionsforpligtelser, som Dagspressens Finansieringsinstitut i overensstemmelse med lov om økonomisk bistand til dagspressens finansieringsinstitut indestår for ved denne lovs ikrafttræden, overtages af staten i overensstemmelse med aftale af 2. december 2004 mellem Statsministeriet og Dagspressens Finansieringsinstitut.

§ 21. Loven træder i kraft den 1. juli 2005.

§ 22. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Amalienborg, den 24. juni 2005

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/Anders Fogh Rasmussen

LOV nr 540 af 24/06/2005 Gældende

Offentliggørelsesdato: 25-06-2005

Velfærdsministeriet

Senere ændringer til forskriften

- LOV nr 382 af 03/05/2006 § 11 og § 12
- LBK nr 1060 af 24/10/2006
- LBK nr 1292 af 08/12/2006

Oversigt (indholdsfortegnelse)

Kapitel 1	Almindelige principper for revision af den kommunale inddeling
Kapitel 2	Valg og konstituering m.v. af kommunalbestyrelsen i de nye kommuner
Kapitel 3	Sammenlægningsudvalg for de nye kommuner
Kapitel 4	Øvrige bestemmelser
Kapitel 5	Ændringer i anden lovgivning
Kapitel 6	Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

Den fulde tekst

Lov om revision af den kommunale inddeling

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Almindelige principper for revision af den kommunale inddeling

§ 1. Indenrigs- og sundhedsministeren bemyndiges til i overensstemmelse med reglerne i denne lov at gennemføre en revision af den kommunale inddeling ved dannelsen af nye kommuner med virkning fra den 1. januar 2007.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren udfærdiger senest den 1. juli 2005 en fortegnelse over de ændringer i den kommunale inddeling, som gennemføres i medfør af stk. 1.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren kan, såfremt særlige forhold taler herfor, fastsætte vilkår for dannelsen af nye kommuner i medfør af stk. 1, herunder vilkår, der indebærer fravigelse af gældende lovgivning.

§ 2. Revisionen af den kommunale inddeling skal søges gennemført ved sammenlægning af hele kommuner, medmindre der foreligger særlige forhold.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter de nærmere vilkår for gennemførelsen af ændringer i den kommunale inddeling, der indebærer deling af kommuner.

Stk. 3. I vilkårene træffes bestemmelse om ordningen af de kommunale forhold, der berøres af ændringen, og som det må anses for nødvendigt eller hensigtsmæssigt at sikre tilrettelagt, inden ændringen gennemføres.

Stk. 4. I vilkårene kan foretages sådanne fravigelser fra gældende lovgivning, som en deling af kommuner nødvendiggør. Det kan i den forbindelse fastsættes, i hvilket omfang reglerne i denne lov og i lov om visse proceduremæssige spørgsmål i forbindelse med kommunalreformen finder anvendelse.

§ 3. Ved dannelsen af nye kommuner skal det tilstræbes, at de får en sådan størrelse og et sådant omfang, at de befolkningsmæssigt og geografisk danner et hensigtsmæssigt grundlag for en selvstændig varetagelse af de kommunale opgaver. Det skal ligeledes tilstræbes, at der ved dannelsen af nye kommuner tages hensyn til kulturel og erhvervs-mæssig samhørighed, og at der indgår såvel landområder som byområder i de nye kommuner.

Stk. 2. Ved dannelsen af nye kommuner skal der tages hensyn til kommunalbestyrelsernes ønsker om kommunesammenlægninger og om indgåelse af aftaler om forpligtende kommunale samarbejder i medfør af lov om forpligtende kommunale samarbejder.

Stk. 3. Ved dannelsen af nye kommuner skal der tages særligt hensyn til, at kommunalbestyrelsen i en kommune, der udgør en ø, ikke ønsker at indgå i en kommunesammenlægning. Der skal endvidere tages særligt hensyn til, at kommunalbestyrelserne i de kommuner, der udgør en ø, ønsker at indgå i en kommunesammenlægning, der alene omfatter kommunerne på øen.

§ 4. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter de nye kommuners navne.

Stk. 2. Navnene angives i den i § 1, stk. 2, nævnte fortegnelse.

Kapitel 2

Valg og konstituering m.v. af kommunalbestyrelsen i de nye kommuner

§ 5. Der afholdes første gang valg til kommunalbestyrelsen i de nye kommuner den 15. november 2005. Valget til kommunalbestyrelsen i de nye kommuner den 15. november 2005 afholdes i overensstemmelse med reglerne om afholdelse af valg til amtsrådet i kapitel 1-9 og 12 i lov om kommunale valg og de forskrifter, der er udstedt i medfør heraf, jf. dog stk. 2 og 3 og § 7.

Stk. 2. De opgaver, der i medfør af lov om kommunale valg og de forskrifter, der er udstedt i medfør heraf, er tillagt det siddende amtsråd eller amtskommunens valgbestyrelse ved afholdelse af valg til amtsrådet, varetages ved valget til kommunalbestyrelsen i de nye kommuner den 15. november 2005 af en sammenlægningsvalgbestyrelse, der udpeges af kommunalbestyrelserne i de kommuner, der indgår i sammenlægningen. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om sammenlægningsvalgbestyrelsens udpegning, sammensætning og virksomhed og om afholdelse af udgifterne til de foranstaltninger, der påhviler valgbestyrelsen.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler om afholdelse af valget den 15. november 2005 til kommunalbestyrelsen i de nye kommuner. Indenrigs- og sundhedsministeren kan herved fravige stk. 1 og 2, herunder de i medfør af stk. 1 gældende regler i lov om kommunale valg og de forskrifter, der er udstedt i medfør heraf.

§ 6. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter antallet af medlemmer, der ved valget den 15. november 2005 skal vælges til kommunalbestyrelserne i de nye kommuner. Medlemstallet skal være ulige og mindst 25 og højst 31, i Københavns Kommune, hvis denne indgår i en sammenlægning, dog højst 55.

Stk. 2. Antallet angives i den i § 1, stk. 2, nævnte fortegnelse.

§ 7. Den nyvalgte kommunalbestyrelses første valgperiode regnes fra den 1. januar 2006 til den 31. december 2009. Den nyvalgte kommunalbestyrelses første funktionsperiode i de nye kommuner regnes fra den 1. januar 2007 til den 31. december 2009, jf. § 9, stk. 1.

§ 8. Den nyvalgte kommunalbestyrelse afholder sit konstituerende møde senest den 15. december 2006.

Stk. 2. Indkaldelsen til det konstituerende møde foretages af formanden for sammenlægningsudvalget, jf. § 11, stk. 2. Den pågældende leder endvidere det konstituerende møde, herunder afstemninger, der foretages på mødet.

Stk. 3. På det konstituerende møde skal der ikke ske valg af formand og næstformand (næstformænd), jf. § 11, stk. 5.

Kapitel 3

Sammenlægningsudvalg for de nye kommuner

Nedsættelse og styrelse m.v.

§ 9. Den nyvalgte kommunalbestyrelse for de nye kommuner fungerer fra den 1. januar 2006 til den 31. december 2006 som sammenlægningsudvalg, der har til opgave at forberede sammenlægningen, jf. § 19.

Stk. 2. Såfremt der inden den 31. december 2005 træffes endelig afgørelse om, at afstemningen ved valget den 15. november 2005 erklæres ugyldig, hvorfor der snarest muligt skal afholdes omvalg, træder det nyvalgte sammenlægningsudvalg ikke i funktion. Træffes der efter den 31. december 2005 endelig afgørelse herom, fratræder det nyvalgte sammenlægningsudvalg. Efter afholdelse af omvalg træder det herefter nyvalgte sammenlægningsudvalg først i funktion, når det er endeligt afgjort, at der ikke skal afholdes fornyet omvalg.

§ 10. Kapitel 11 i lov om kommunale valg om medlemmers udtræden og stedfortræderes indtræden i valgperioden finder tilsvarende anvendelse for sammenlægningsudvalget. De opgaver, der i kapitel 11 i lov om kommunale valg er tillagt det nyvalgte amtsråd, varetages af det nyvalgte sammenlægningsudvalg.

§ 11. Sammenlægningsudvalget afholder sit konstituerende møde i tidsrummet 1.-15. december 2005, dog tidligst efter at sammenlægningsvalgbestyrelsen, jf. § 5, stk. 2, har truffet afgørelse vedrørende eventuelle valgklager og anmodninger om fritagelse for at modtage valg. Medlemmerne indkaldes til sammenlægningsudvalgets konstituerende møde af det ældste medlem.

Stk. 2. På det konstituerende møde vælger sammenlægningsudvalget sin formand blandt sine medlemmer. Valget ledes af det medlem, der har indkaldt til mødet. Valget foretages efter reglerne i § 24, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 3. Ingen, der er ansat i en af de kommuner, der indgår i kommunesammenlægningen, kan være formand for sammenlægningsudvalget. Formanden for sammenlægningsudvalget kan ikke samtidig være formand for et forberedelsesudvalg, jf. § 44, stk. 3, i lov om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab, eller amtsborgmester. Formanden for sammenlægningsudvalget har krav på fritagelse for sit hverv, hvis han er amtsborgmester eller vælges til formand for et forberedelsesudvalg.

Stk. 4. Så snart valget af formand har fundet sted, vælger sammenlægningsudvalget blandt sine medlemmer en første og en anden næstformand til i den nævnte rækkefølge at fungere i formandens forfald. Valget ledes af den nyvalgte formand eller i dennes forfald af det medlem, der har ledet formandsvalget, og foretages under ét som forholdstalsvalg, jf. § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 5. Valget af formand og første næstformand har tillige gyldighed for kommunalbestyrelsens første funktionsperiode. Såfremt det bestemmes i kommunens styrelsesvedtægt, at der tillige skal vælges en anden næstformand, har sammenlægningsudvalgets valg af anden næstformand gyldighed for kommunalbestyrelsens første funktionsperiode.

§ 12. Sammenlægningsudvalget træffer beslutning om, når og hvor sammenlægningsudvalgets møder skal afholdes, og der indrykkes bekendtgørelse herom i den lokale presse efter sammenlægningsudvalgets bestemmelse. I bekendtgørelsen angives tillige, på hvilken måde sagsfortegnelse og udskrift af beslutningsprotokollen vil være tilgængelig for beboerne i de kommuner, der indgår i sammenlægningen, jf. stk. 2. Møderne bekendtgøres forud i den lokale presse efter sammenlægningsudvalgets bestemmelse.

Stk. 2. En fortegnelse over de sager, der vil komme til behandling på sammenlægningsudvalgets møde, samt en udskrift af beslutningsprotokollen skal med de begrænsninger, der følger af lovgivningens regler om tavshedspligt, så vidt muligt være tilgængelig for beboerne i de kommuner, der indgår i sammenlægningen.

Stk. 3. Lov om kommunernes styrelse § 8, stk. 2-5, om indkaldelse til og afholdelse af kommunalbestyrelsens møder finder tilsvarende anvendelse for sammenlægningsudvalgets møder.

§ 13. Sammenlægningsudvalget kan nedsætte et eller flere underudvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for sammenlægningsudvalget. Sammenlægningsudvalget bestemmer underudvalgenes sammensætning og fastsætter regler for deres virksomhed.

Stk. 2. Underudvalgenes medlemmer vælges i mangel af enighed ved et forholdstalsvalg for hvert underudvalg for sig, jf. § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse.

§ 14. Sammenlægningsudvalget træffer beslutning om etablering af administrativ bistand i forbindelse med udvalgets arbejde, herunder om ansættelse og afskedigelse af personale hertil.

§ 15. Kommunalbestyrelserne i de kommuner, der indgår i en sammenlægning, skal yde sammenlægningsudvalget den bistand til forberedelsen af sammenlægningen, sammenlægningsudvalget måtte forlange, herunder tilvejebringe og meddele de oplysninger, sammenlægningsudvalget måtte forlange, samt lade sig repræsentere ved de møder, sammenlægningsudvalget måtte indkalde til. Sammenlægningsudvalget kan fastsætte frister herfor.

§ 16. Sammenlægningsudvalget vedtager selv sin forretningsorden.

§ 17. Der ydes sammenlægningsudvalgets medlemmer vederlag m.v. i overensstemmelse med reglerne i § 16, stk. 1, 3-6 og 8-12, § 16 a og § 34 i lov om kommunernes styrelse, jf. dog stk. 2. Sammenlægningsudvalget kan beslutte at yde vederlag m.v. i overensstemmelse med de i 1. pkt. nævnte bestemmelser.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om vederlaget m.v. og kan i den forbindelse fravige stk. 1. Der kan herunder fastsættes regler om reduktion af de vederlag, der ydes til medlemmer af sammenlægningsudvalget, der samtidig er medlemmer af en kommunalbestyrelse.

Stk. 3. Har et medlem af sammenlægningsudvalget, der samtidig er kommunalbestyrelsesmedlem, ikke valgt at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem, jf. § 16, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse, kan vedkommende ikke vælge at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med hvervet som medlem af sammenlægningsudvalget.

§ 18. Lov om kommunernes styrelse § 7 om valget som kommunalbestyrelsens formand og næstformænd, §§ 9-15 om kommunalbestyrelsens møder m.v., § 24 om valgmode, §§ 25 og 26 om valg af medlemmer til udvalg m.v., § 28 om et medlems udtræden af udvalg m.v., §§ 30-33 om kommunalbestyrelsens formand, § 43 om kommunens bogføring, § 44 om kommunens anbringelse af midler, § 63 om kommunalbestyrelsens oplysningspligt, § 66 om borgmesterens funktionsvægring, § 67 om løn- og øvrige ansættelsesforhold for personale i kommunal tjeneste og § 68 om udbud af kommunens faste ejendomme finder tilsvarende anvendelse for sammenlægningsudvalgets virksomhed. De forskrifter, der er udstedt i medfør af §§ 67 og 68, finder tilsvarende anvendelse, medmindre indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter andet.

Opgaver m.v.

§ 19. Sammenlægningsudvalget skal i sammenlægningsudvalgets funktionsperiode

- 1) vedtage de nærmere regler om styrelsen af den nye kommunes anliggender i en styrelsesvedtægt, jf. § 2, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse,
- 2) vedtage den nye kommunalbestyrelses forretningsorden, jf. § 2, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse,
- 3) vedtage den nye kommunes budget for 2007,
- 4) antage en sagkyndig revision for den nye kommune, jf. § 42, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse,
- 5) fastsætte de nærmere regler for indretningen af den nye kommunes kasse- og regnskabsvæsen i et regulativ, jf. § 42, stk. 7, i lov om kommunernes styrelse,
- 6) fastsætte de nærmere regler for den nye kommunes revision i et revisionsregulativ,
- 7) træffe bestemmelse om indretning af den nye kommunes administration, herunder ansættelse og afskedigelse af personale hertil,
- 8) træffe bestemmelse om ophævelse af samarbejder mellem kommunalbestyrelserne i kommuner, der indgår i den nye kommune, herunder bestemmelse om ophævelse af kommunale samarbejder, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, mellem sådanne kommuner,
- 9) træffe bestemmelse om opsigelse eller ændring af aftaler, herunder aftaler om kommunale samarbejder, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, med virkning for den nye kommune,
- 10) træffe bestemmelse om den nye kommunes eventuelle deltagelse i samarbejder med andre,
- 11) træffe beslutninger i overensstemmelse med de i medfør af §§ 20-23 fastsatte regler vedrørende beslutninger om væsentlige dispositioner, der træffes af kommunalbestyrelsen i kommuner, der skal indgå i en sammenlægning,
- 12) i henhold til lov om visse proceduremæssige spørgsmål i forbindelse med kommunalreformen med virkning for den nye kommune indgå i forhandlinger om og træffe beslutning om vedtagelse eller forkastelse af aftaleudkast og mæglingforslag vedrørende aktiver og passiver, rettigheder og pligter samt ansatte, der som følge af en ændret opgavefordeling skal overføres til den nye kommune, og
- 13) træffe andre beslutninger, der er nødvendige med henblik på at forberede oprettelsen af den nye kommune samt tilførslen af nye

opgaver til den nye kommune.

§ 20. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om, at beslutninger om væsentlige økonomiske dispositioner, der med virkning for 2006 eller senere træffes den 1. januar 2006 eller senere af kommunalbestyrelsen i kommuner, der indgår i en sammenlægning, kræver sammenlægningsudvalgets godkendelse. Reglerne kan begrænses til at vedrøre en eller flere kommuner eller bestemte former for økonomiske dispositioner.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler, hvorefter sammenlægningsudvalget kan fastsætte vilkår for godkendelsen, herunder at anmodning om godkendelse skal besluttes af kommunalbestyrelsen i et møde.

Stk. 3. Dispositioner, som er nødvendige til opfyldelse af foranstaltninger, der er påbudt ved lov eller anden bindende retsforskrift, undtages fra stk. 1.

§ 21. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler, hvorefter beslutninger om væsentlige økonomiske dispositioner, der med virkning for 2006 eller senere træffes inden den 1. januar 2006 af kommunalbestyrelsen i kommuner, der indgår i en sammenlægning, i forbindelse med eller efter vedtagelsen af budgettet for 2006, kan ændres af sammenlægningsudvalget. Reglerne kan begrænses til at vedrøre en eller flere kommuner eller bestemte former for økonomiske dispositioner.

Stk. 2. En ændring efter stk. 1 må ikke indebære merudgifter for den kommune, hvis beslutning ændres. Indenrigs- og sundhedsministeren kan endvidere fastsætte regler, hvorefter sammenlægningsudvalget kan fastsætte vilkår for ændringen, herunder om, at den del af en bevilling, som knytter sig til en beslutning, der ændres efter stk. 1, ikke kan anvendes uden sammenlægningsudvalgets samtykke.

§ 22. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler, hvorefter beslutninger, der med virkning for 2006 eller senere træffes af kommunalbestyrelsen i kommuner, der indgår i en sammenlægning, i forbindelse med eller efter vedtagelsen af budgettet for 2006, om nyansættelse af personale kræver godkendelse af sammenlægningsudvalget. Reglerne kan begrænses til at vedrøre en eller flere kommuner eller bestemte former for nyansættelser.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler, hvorefter sammenlægningsudvalget kan fastsætte vilkår for godkendelsen efter stk. 1, herunder at anmodning om godkendelse skal besluttes af kommunalbestyrelsen i et møde.

Stk. 3. Ved nyansættelse af personale, jf. stk. 1, forstås ansættelser, der ikke er genbesættelser af stillinger.

Stk. 4. Nyansættelser, som er nødvendige til opfyldelse af foranstaltninger, der er påbudt ved lov eller anden bindende retsforskrift, undtages fra stk. 1.

§ 23. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler, hvorefter sammenlægningsudvalget kan pålægge kommunalbestyrelsen i en kommune, der indgår i en sammenlægning, at nedsætte størrelsen af en bevilling, der er fastsat med vedtagelsen af budgettet for 2006, til et bestemt beløb. Reglerne kan begrænses til at vedrøre en eller flere kommuner eller bevillinger inden for et eller flere bestemte områder.

Stk. 2. Et pålæg efter stk. 1 udgør den bindende regel for forvaltningen i den i stk. 1 nævnte kommune fra det tidspunkt, hvor pålægget meddeles kommunalbestyrelsen. Foranstaltninger, der medfører indtægter eller udgifter, som indebærer en overskridelse af den i henhold til pålægget nedsatte bevilling, kan ikke iværksættes. Foranstaltninger, der er påbudt ved lov eller anden bindende retsforskrift, kan dog iværksættes uanset pålægget.

Stk. 3. Et pålæg efter stk. 1 skal ledsages af et forslag til nedsættelse af nærmere angivne poster på årsbudgettet. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om specifikationen af de poster på årsbudgettet, som et pålæg efter stk. 1 skal ledsages af et forslag til nedsættelse af.

§ 24. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om kommunalbestyrelsernes pligt til løbende at orientere sammenlægningsudvalget om den økonomiske udvikling i de kommuner, der indgår i en sammenlægning, herunder likviditetsudviklingen og nyansættelser, og om budgettet for 2006.

§ 25. Kommunalbestyrelsen i den nye kommune indtræder den 1. januar 2007 i de rettigheder og pligter, sammenlægningsudvalget har erhvervet henholdsvis påtaget sig. Samtidig overtager den nye kommunalbestyrelse sammenlægningsudvalgets aktiver og passiver.

§ 26. Forslag til budget for 2007 og til flerårige budgetoverslag for den nye kommune udarbejdes af sammenlægningsudvalgets formand til sammenlægningsudvalget.

Stk. 2. Forslaget til budget for 2007 og til flerårige budgetoverslag for den nye kommune skal undergives 2 behandlinger i sammenlægningsudvalget med mindst 3 ugers mellemrum. Ved 2. behandling undergives forslaget til budget for 2007 og til flerårige budgetoverslag sammenlægningsudvalgets drøftelse og beslutning.

Stk. 3. Budgettet for den nye kommune for 2007 afgiver i den form, hvori det endeligt er vedtaget af sammenlægningsudvalget, den bindende regel for størrelsen af skatteudskrivningen for den nye kommune for 2007. De poster på budgettet, hvortil sammenlægningsudvalget ved årsbudgettets vedtagelse har taget bevillingsmæssig stilling, jf. stk. 2, afgiver tillige den bindende regel for den nye kommunes forvaltning for 2007.

Stk. 4. Lov om kommunernes styrelse § 39 og § 40, stk. 2 og 3, finder anvendelse for budgettet for den nye kommune for 2007.

Stk. 5. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om sammenlægningsudvalgenes udarbejdelse og vedtagelse af budget for 2007 og flerårige budgetoverslag for de nye kommuner og foreskriver formen for budgettet og budgetoverslagene.

Økonomi og finansiering

§ 27. Sammenlægningsudvalget vedtager selv sit budget for sammenlægningsudvalgets funktionsperiode.

Stk. 2. Forslag til sammenlægningsudvalgets budget udarbejdes af sammenlægningsudvalgets formand til sammenlægningsudvalget og undergives sammenlægningsudvalgets drøftelse og beslutning.

Stk. 3. De poster på sammenlægningsudvalgets budget, hvortil sammenlægningsudvalget ved budgettets vedtagelse har taget bevillingsmæssig stilling, jf. stk. 2, afgiver den bindende regel for sammenlægningsudvalgets forvaltning i sammenlægningsudvalgets funktionsperiode.

Stk. 4. Det endeligt vedtagne budget skal være tilgængeligt for beboerne i de kommuner, der indgår i en sammenlægning. En kort redegørelse for indholdet af budgettet skal offentliggøres efter sammenlægningsudvalgets nærmere bestemmelse.

Stk. 5. Lov om kommunernes styrelse § 40, stk. 2, 1.-3. pkt., og § 40, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse for sammenlægningsudvalgets budget.

Stk. 6. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om sammenlægningsudvalgets udarbejdelse og vedtagelse af sammenlægningsudvalgets budget og om offentliggørelsen af redegørelsen for indholdet af sammenlægningsudvalgets budget og foreskriver formen for sammenlægningsudvalgets budget.

§ 28. Sammenlægningsudvalget antager en sagkyndig revision, der skal godkendes af tilsynsmyndigheden, til at revidere sammenlægningsudvalgets regnskab. Sammenlægningsudvalgets afskedigelse af revisionen kræver tilsynsmyndighedens samtykke.

Stk. 2. Sammenlægningsudvalgets kasse- og regnskabsvæsen udøves i overensstemmelse med kasse- og regnskabsregulativet for en af de kommuner, der indgår i sammenlægningen. Sammenlægningsudvalget træffer beslutning om, hvilken af de i 1. pkt. nævnte kommuners kasse- og regnskabsregulativ sammenlægningsudvalgets kasse- og regnskabsvæsen skal udøves i overensstemmelse med.

Stk. 3. Revisionen af sammenlægningsudvalgets regnskab foretages i overensstemmelse med revisionsregulativet for en af de kommuner, der indgår i sammenlægningen. Sammenlægningsudvalget træffer beslutning om, hvilken af de i 1. pkt. nævnte kommuners revisionsregulativ revisionen skal foretages i overensstemmelse med.

Stk. 4. Sammenlægningsudvalget og kommunalbestyrelsen i den nye kommune skal tilvejebringe og meddele revisionen de oplysninger, der er fornødne for revisionens virksomhed.

Stk. 5. For revisionen af sammenlægningsudvalgets regnskab finder reglerne i lov om kommunernes styrelse § 42, stk. 2-4 og 6 og stk. 7, 2. pkt., og § 57, stk. 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om revisionen af sammenlægningsudvalgets regnskab og om bestyrelsen af sammenlægningsudvalgets kasse- og regnskabsvæsen.

§ 29. Sammenlægningsudvalgets regnskab aflægges af økonomiudvalget i den nye kommune til kommunalbestyrelsen i den nye kommune.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen i den nye kommune afgiver regnskabet til sammenlægningsudvalgets revision. Efter at revisionens bemærkninger til regnskabet har været meddelt økonomiudvalget i den nye kommune, træffer kommunalbestyrelsen i den nye kommune i et møde afgørelse med hensyn til de fremkomne bemærkninger og regnskabets godkendelse.

Stk. 3. Sammenlægningsudvalgets regnskab sendes til den statsforvaltning, der varetager tilsynet med den nye kommune, sammen med revisionsberetningen og de afgørelser, kommunalbestyrelsen i den nye kommune har truffet i forbindelse hermed, jf. stk. 2.

Stk. 4. Lov om kommunernes styrelse § 45, stk. 1, 2. og 3. pkt., og stk. 3, finder tilsvarende anvendelse for sammenlægningsudvalgets regnskab. Lov om kommunernes styrelse § 42 b og § 42 c finder tilsvarende anvendelse for revisionens beretninger til sammenlægningsudvalgets regnskab.

Stk. 5. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om aflæggelse af sammenlægningsudvalgets regnskab, om afgørelse af bemærkninger og om regnskabets indsendelse til statsforvaltningen og foreskriver formen for sammenlægningsudvalgets regnskab.

§ 30. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om sammenlægningsudvalgets adgang til at forpligte sammenlægningsudvalget og den nye kommune ved låntagning og lignende dispositioner.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om mellemværender mellem sammenlægningsudvalget og kommunale forsyningsvirksomheder.

§ 31. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om sammenlægningsudvalgets adgang til at forpligte sammenlægningsudvalget og den nye kommune ved kaution eller anden økonomisk garanti samt ved tilsagn om regelmæssige ydelser og lign., som sammenlægningsudvalget henholdsvis den nye kommune ikke efter loven er forpligtet til at præstere.

§ 32. Udgifterne til sammenlægningsudvalgets virksomhed afholdes af de kommuner, der indgår i sammenlægningen. Udgifterne til sammenlægningsudvalgets virksomhed fordeles mellem kommunerne i forhold til det af indenrigs- og sundhedsministeren udmeldte udskrivningsgrundlag for kommunerne for 2006, jf. § 7 i lov om kommunal indkomstskat.

Tilsyns- og straffebestemmelser

§ 33. Tilsynet med sammenlægningsudvalgene varetages af vedkommende statsamtmand, jf. stk. 2.

Stk. 2. Tilsynet med sammenlægningsudvalgene for de nye kommuner, der efter den 1. januar 2007 er beliggende i Region Hovedstaden, varetages af statsamtmanden for Københavns Amt. Tilsynet med sammenlægningsudvalgene for de nye kommuner, der efter den 1. januar 2007 er beliggende i Region Sjælland, varetages af statsamtmanden for Vestsjællands Amt. Tilsynet med sammenlægningsudvalgene for de nye kommuner, der efter den 1. januar 2007 er beliggende i Region Syddanmark, varetages af statsamtmanden for Sønderjyllands Amt. Tilsynet med sammenlægningsudvalgene for de nye kommuner, der efter den 1. januar 2007 er beliggende i Region Midtjylland, varetages af statsamtmanden for Århus Amt. Tilsynet med sammenlægningsudvalgene for de nye kommuner, der efter den 1. januar 2007 er beliggende i Region Nordjylland, varetages af statsamtmanden for Nordjyllands Amt.

§ 34. Lov om kommunernes styrelse kapitel VI og VII finder i øvrigt tilsvarende anvendelse på de i § 33, stk. 2, anførte statsamtmands tilsyn med sammenlægningsudvalgene.

§ 35. Et medlem af sammenlægningsudvalget, der gør sig skyldig i grov tilsidesættelse af de pligter, som den pågældendes hverv medfører, straffes med bøde. Simpelt uagtsom pligttilsidesættelse straffes dog ikke.

Øvrige bestemmelser

§ 36. Kommunalbestyrelserne i de nye kommuner indtræder den 1. januar 2007 i de rettigheder og pligter, som kommunalbestyrelserne i de kommuner, der indgår i sammenlægningen, har erhvervet henholdsvis påtaget sig. Samtidig overtager de nye kommuner de i sammenlægningen deltagende kommuners aktiver og passiver.

§ 37. Den 1. januar 2007 overgår tjenestemænd, der er ansat under de kommuner, der indgår i en sammenlægning, til ansættelse under den nye kommune på vilkår, der i øvrigt svarer til de hidtidige vilkår.

§ 38. De pligter og rettigheder, der følger af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse, finder tilsvarende anvendelse for personale under de kommuner, der indgår i en sammenlægning, som er ansat i henhold til overenskomst, bestemmelser om løn- og arbejdsforhold, der er fastsat eller godkendt af offentlig myndighed, eller individuel aftale, og som i forbindelse med overførslen til den nye kommune ikke er omfattet af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse.

§ 39. §§ 37 og 38 gælder tilsvarende for tjenestemænd henholdsvis personale, der er ansat i henhold til overenskomst, bestemmelser om løn- og arbejdsforhold, der er fastsat eller godkendt af offentlig myndighed, eller individuel aftale, i kommunale fællesskaber, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, mellem kommunalbestyrelserne i de kommuner, der indgår i en sammenlægning.

§ 40. Når sammenlægningsudvalget til brug for forberedelsen af sammenlægningen modtager dokumenter fra de kommuner, der indgår i sammenlægningen, eller fra kommunale fællesskaber, hvori de nævnte kommuner deltager, og dokumenterne i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen og forvaltningsloven er interne, mister dokumenterne ikke som følge af videregivelsen deres interne karakter. Det samme gælder interne miljøoplysninger omfattet af lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

§ 41. Indenrigs- og sundhedsministeren kan efter forudgående forhandling med vedkommende minister træffe bestemmelse om sådanne fravigelser af gældende lovgivning, herunder lovgivning vedrørende indhold og omfang samt betaling for kommunale ydelser, som forberedelsen og dannelsen af de nye kommuner nødvendiggør.

§ 42. Indenrigs- og sundhedsministeren kan, såfremt særlige forhold taler herfor, tillade, at sammenlægningsudvalget kan bestemme en forskellig skatteudskrivning for hvert af de områder i den nye kommune, der svarer til de kommuner, der er indgået i sammenlægningen. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte vilkår for tilladelsen.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler for sammenlægningsudvalgets beslutninger efter stk. 1.

§ 43. Regnskabet vedrørende 2006 for en kommune, der indgår i en sammenlægning, aflægges af økonomiudvalget i den nye kommune til kommunalbestyrelsen i den nye kommune.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen i den nye kommune afgiver regnskabet til revisionen for den kommune, regnskabet vedrører. Efter at revisionens bemærkninger til regnskabet har været meddelt økonomiudvalget i den nye kommune, og for så vidt angår bemærkninger, der ikke umiddelbart angår den forvaltning, der i den nye kommune hører under økonomiudvalget, tillige den pågældende kommunale myndighed i den nye kommune til besvarelse, træffer kommunalbestyrelsen i den nye kommune i et møde afgørelse med hensyn til de fremkomne bemærkninger og regnskabets godkendelse.

Stk. 3. Regnskabet vedrørende 2006 for en kommune, der indgår i en sammenlægning, sendes til den statsforvaltning, der varetager tilsynet med den nye kommune, sammen med revisionsberetningen og de afgørelser, kommunalbestyrelsen i den nye kommune har truffet i forbindelse hermed, jf. stk. 2.

Stk. 4. Lov om kommunernes styrelse § 45, stk. 1, 2. og 3. pkt., og § 45, stk. 3, finder anvendelse for regnskabet for en kommune, der indgår i en sammenlægning. Lov om kommunernes styrelse § 42 b og § 42 c finder anvendelse for revisionens beretninger til dette regnskab.

Stk. 5. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om aflæggelse af det i stk. 1 nævnte regnskab, om revisionen heraf, om afgørelse af bemærkninger og om regnskabets indsendelse til statsforvaltningen og foreskriver formen for dette regnskab.

Kapitel 5

Ændringer i anden lovgivning

§ 44. Lov om fremgangsmåden ved ændring af landets inddeling i kommuner og amtskommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 873 af 27. oktober 2003, ophæves. Dog opretholdes gyldigheden af de i lovens § 21, 3. pkt., nævnte vilkår for etablering af kommuner og amtskommuner og ændring af kommunale eller amtskommunale grænser, i det omfang vilkårene vedrører en kommunalbestyrelses forpligtelse til nedsættelse af ødvalg. Såfremt den kommune, som de pågældende vilkår er fastsat for, indgår i en kommunesammenlægning, skal kommunalbestyrelsens repræsentanter i ødvalget i 2006 udpeges blandt medlemmerne af sammenlægningsudvalget. Vilklårene gælder tilsvarende for den nye kommunalbestyrelse.

§ 45. I lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 968 af 2. december 2003, som ændret ved § 1 i lov nr. 439 af 9. juni 2004, foretages følgende ændringer:

1. § 5 affattes således:

»§ 5. Kommunalbestyrelsens medlemstal fastsættes i styrelsesvedtægten. Medlemstallet i kommuner med over 20.000 indbyggere skal være ulige og mindst 19 og højst 31, i Københavns Kommune dog højst 55, jf. dog stk. 3. Medlemstallet i kommuner med under 20.000 indbyggere skal være ulige og mindst 9 og højst 31.

Stk. 2. Antallet af indbyggere, jf. stk. 1, opgøres pr. 1. april i det år, hvor der afholdes valg til kommunalbestyrelsen.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren kan med henblik på at fremme det tyske mindretal i Sønderjyllands repræsentation fastsætte regler om, hvilket antal medlemmer der mindst skal vælges til en kommunalbestyrelse.

Stk. 4. Indenrigs- og sundhedsministeren kan endvidere fastsætte regler om det tyske mindretal i Sønderjyllands valg af en tilforordnet til kommunalbestyrelsen og til et af den tilfornede valgt stående udvalg. Den tilfornede har ikke stemmeret. Den tilfornede har i øvrigt de rettigheder, der i lovgivningen er knyttet til medlemskab af kommunalbestyrelsen henholdsvis udvalget.«

2. I § 17 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

» *Stk. 5.* Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om, i hvilke tilfælde kommunalbestyrelsen skal nedsætte et udvalg til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalget eller de stående udvalg i sager vedrørende det tyske mindretal i Sønderjylland, samt om udvalgets sammensætning og virksomhed.«

Stk. 5 og 6 bliver herefter stk. 6 og 7.

3. I § 62, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »valgperiodens« til: »funktionsperiodens«.

§ 46. I lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 704 af 27. juni 2004, som ændret ved § 1 i lov nr. 294 af 27. april 2005, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 indsættes som *stk. 5*:

» *Stk. 5.* Indenrigs- og sundhedsministeren foretager ved bekendtgørelse de ændringer i valgkredsfortegnelsen, som er nødvendige for at bevare landets valgkredsinddeling uanset ændringer i landets kommunale inddeling.«

2. I § 23 indsættes som *stk. 4 og 5*:

» *Stk. 4.* Skal en kommunalbestyrelse vælge medlemmer til flere valgbestyrelser, foretages valgene hver for sig.

Stk. 5. Ingen kan være medlem af flere valgbestyrelser. I tilfælde, hvor en kommunalbestyrelse skal vælge medlemmer til flere valgbestyrelser og et medlem af kommunalbestyrelsen dermed opfylder betingelserne for at være født medlem af flere valgbestyrelser, jf. stk. 3, 3. og 4. pkt., skal vedkommende, inden kommunalbestyrelsen vælger medlemmer til valgbestyrelserne, meddele kommunalbestyrelsen, hvilken valgbestyrelse vedkommende ønsker at være medlem af. Meddeler vedkommende ikke dette, foretages lodtrækning mellem valgbestyrelserne. Kommunalebestyrelsen vælger blandt sine medlemmer en person til at indtræde i den valgbestyrelse, hvori det fødte medlem ikke indtræder, i stedet for det fødte medlem.«

3. § 24, *stk. 1*, affattes således:

»Til valgbestyrelsen for opstillingskredse, der består af flere kommuner, af dele af flere kommuner eller af en eller flere kommuner og en del af en kommune eller dele af flere kommuner, vælger hver kommunalbestyrelse i de kommuner, der helt eller delvis indgår i opstillingskredsen, følgende antal medlemmer:

- 1) I opstillingskredse, der består af 2 kommuner, af dele af 2 kommuner eller af en kommune og en del af en anden kommune, 4 medlemmer.
- 2) I opstillingskredse, der består af 3 kommuner, af dele af 3 kommuner, af 2 kommuner og en del af en tredje kommune eller af 1 kommune og dele af 2 kommuner, 3 medlemmer, jf. dog stk. 2.
- 3) I opstillingskredse, hvori 4 kommuner eller derover indgår helt eller delvis, 2 medlemmer.«

4. § 24, *stk. 2, 3. pkt.*, affattes således:

»Indgår andre kommuner helt eller delvis i 5. opstillingskreds, vælger kommunalbestyrelsen i disse hver 2 medlemmer.«

Kapitel 6

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

§ 47. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. § 5, stk. 1 og 2, i lov om kommunernes styrelse som affattet ved denne lovs § 45, nr. 1, får virkning fra valget til kommunalbestyrelserne i 2009, jf. § 6 i lov om kommunale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 263 af 18. april 2001.

Stk. 3. § 5, stk. 3 og 4, og § 17, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse som affattet henholdsvis indsat ved denne lovs § 45, nr. 1 og 2, og de i medfør heraf fastsatte regler får virkning fra valget til kommunalbestyrelserne i 2005. De i 1. pkt. nævnte bestemmelser får tilsvarende virkning for sammenlægningsudvalgene i 2006.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 46 får virkning fra folketingsvalg, der afholdes efter den 1. januar 2007.

§ 48. Med de ændringer, der følger af denne lov, opretholdes landets primærkommunale inddeling som fastsat i bekendtgørelse nr. 62 af 27. februar 1970 med senere ændringer om landets inddeling i amtskommuner og kommuner.

§ 49. Indenrigs- og sundhedsministeren kan foretage mindre grænseændringer, når sådanne tilsiges af administrative hensyn og ændringerne samtidig regulerer grænsen mellem to eller flere kommuner og alene vedrører arealer på tilsammen højst 100 ha, der ikke er beboet af mere end 50 personer.

§ 50. Indenrigs- og sundhedsministeren afgør tvivlsspørgsmål om kommunale grænser, herunder om tilhørsforholdet for områder, der ikke er henført til en bestemt kommune.

§ 51. De nærmere vilkår for gennemførelse af ændringer af den kommunale inddeling efter §§ 49 og 50 fastsættes af indenrigs- og sundhedsministeren. I vilkårene kan foretages sådanne afvigelser fra gældende lovgivning, som ændringen nødvendiggør. Det kan i

den forbindelse fastsættes, i hvilket omfang reglerne i denne lov og i lov om visse proceduremæssige spørgsmål i forbindelse med kommunalreformen finder anvendelse.

§ 52. Der afholdes ikke valg til kommunalbestyrelserne i de kommuner, der indgår i en sammenlægning, den 15. november 2005. Funktionsperioden for kommunalbestyrelserne i de i 1. pkt. nævnte kommuner, hvis funktionsperiode regnes fra den 1. januar 2002, forlænges med 1 år fra den 1. januar 2006 til den 31. december 2006.

§ 53. Kommunalbestyrelsen i kommuner, der ikke indgår i en sammenlægning, kan i 2006 med virkning fra den 1. januar 2007 træffe bestemmelse om opsigelse eller ændring af aftaler, der som følge af en ændret opgavefordeling skal overføres til kommunen.

§ 54. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Amalienborg, den 24. juni 2005

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/Lars Løkke Rasmussen

LBK nr 937 af 22/09/2008 Gældende

Offentliggørelsesdato: 25-09-2008

Undervisningsministeriet

Senere ændringer til forskriften

- LOV nr 475 af 17/06/2008
- LOV nr 289 af 15/04/2009 1
- LOV nr 516 af 12/06/2009 § 21

Oversigt (indholdsfortegnelse)

- Kapitel 1 Lovens anvendelsesområde
- Kapitel 2 Institutionernes oprettelse og nedlæggelse
- Kapitel 3 Kapacitetsstyring m.v.
- Kapitel 4 Institutionernes ledelse
- Kapitel 5 Tilskud til institutionerne m.v.
- Kapitel 6 Tilskud til elever og kursister samt deltagerbetaling
- Kapitel 7 Tilsyn
- Kapitel 8 Særlige institutioner
- Kapitel 9 Forskellige bestemmelser
- Kapitel 10 Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

Den fulde tekst

Bekendtgørelse af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

Herved bekendtgøres lov nr. 575 af 9. juni 2006 om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. med de ændringer, der følger af § 2 i lov nr. 556 af 6. juni 2007, § 14 i lov nr. 561 af 6. juni 2007, § 74 i lov nr. 562 af 6. juni 2007, § 37 i lov nr. 311 af 30. april 2008, § 58 i lov nr. 346 af 14. maj 2008 og § 3 i lov nr. 543 af 17. juni 2008. De ændringer, der følger af § 23 i lov nr. 475 af 17. juni 2008, er ikke indarbejdet i lovbekendtgørelsen, da ændringerne først træder i kraft den 1. august 2009.¹⁾

Kapitel 1

Lovens anvendelsesområde

§ 1. Loven omfatter institutioner, der er godkendt af undervisningsministeren til at udbyde og varetage uddannelsen til studentereksamen, uddannelsen til studentereksamen tilrettelagt som studenterkursus eller enkeltfag, uddannelsen til højere forberedelseksamen, uddannelsen til højere forberedelseksamen tilrettelagt som enkeltfag samt almen voksenuddannelse, forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne. Private gymnasieskoler og private studenter- og hf-kurser er ikke omfattet af loven.

Stk. 2. Institutionerne kan af undervisningsministeren godkendes til at udbyde anden gymnasial ungdomsuddannelse og voksenuddannelse. Ministeren kan fastsætte vilkår for godkendelsen.

Stk. 3. Institutionerne er selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning. Institutionernes styrelse reguleres i en vedtægt, der er godkendt eller fastsat af undervisningsministeren.

§ 2. En institution kan efter aftale med en eller flere andre institutioner omfattet af § 1, stk. 1, institutioner for erhvervsrettet uddannelse, erhvervsakademier og andre statslige selvejende institutioner for videregående uddannelser samt private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseksamen varetage nærmere bestemte administrative opgaver for en eller flere af de nævnte andre uddannelsesinstitutioner. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 2. For institutionens aktiviteter omfattet af stk. 1 finder momskompensationsordningen efter § 36 tilsvarende anvendelse.

Kapitel 2

Institutionernes oprettelse og nedlæggelse

§ 3. Undervisningsministeren kan oprette en ny institution, hvis den indgår som et hensigtsmæssigt led i opfyldelsen af konstaterede eller forventede behov for sådanne institutioner. Undervisningsministeren fastsætter institutionens vedtægt. Efter indstilling fra bestyrelsen kan ministeren godkende senere ændringer i institutionens vedtægt.

Stk. 2. For institutioner, der er omfattet af loven, kan ministeren fastsætte regler om vedtægternes indhold i en af ministeren udstedt standardvedtægt.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan godkende, at en privat gymnasieskole, et privat hf-kursus eller et privat studenterkursus overgår til at være en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning efter denne lov, hvis betingelserne i stk. 1 er opfyldt. Ministeren kan fastsætte vilkår for godkendelsen.

§ 4. Undervisningsministeren kan godkendeoprettelse af kostafdelinger ved institutioner for uddannelsen til studentereksamen, hvis der efter ministerens skøn er behov herfor. Nedlæggelse af kostafdelinger kan kun ske efter undervisningsministerens beslutning og efter høring af institutionens bestyrelse. På en kostafdeling med elever på uddannelsen til studentereksamen kan tillige optages kursister fra et hf-kursus tilknyttet samme institution.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om optagelsen og fordelingen af kostelever og om elevbetalingen for kostophold.

§ 5. Undervisningsministeren kan efter høring af institutionens bestyrelse nedlægge en institution, hvis der ikke længere er behov for institutionen, eller hvis institutionen på grund af sin økonomiske situation skønnes uegnet til at fortsætte sin virksomhed.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte vilkår for nedlæggelsen af en institution.

Stk. 3. Ophører en institution, tilfalder institutionens nettoformue statskassen, jf. dog stk. 4.

Stk. 4. Ophører en sammenlagt institution, der er godkendt efter denne lov, jf. § 6, stk. 1, i hvilken der indgår en institution for erhvervsrettet uddannelse (bortset fra social- og sundhedsskoler), anvendes den del af nettoformuen opgjort på sammenlægningsdatoen, der hidrører fra institutionen for erhvervsrettet uddannelse, i overensstemmelse med reglerne i § 3, stk. 1 og 2, i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse. For den øvrige del af nettoformuen gælder bestemmelsen i stk. 3.

Stk. 5. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om opgørelsen af formuen efter stk. 3 og 4.

Sammenlægning og spaltning af institutioner

§ 6. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra bestyrelsen for en eller flere af de institutioner, der er omfattet af § 1, stk. 1, og bestyrelsen for en eller flere institutioner for erhvervsrettet uddannelse godkende, at to eller flere af institutionerne sammenlægges til én institution, som godkendes til at udbyde uddannelser efter en eller flere love. Reglerne om uddannelserne og tilskud til uddannelserne følger reglerne i de pågældende uddannelseslove. Undervisningsministeren beslutter, efter hvilken institutionslov den sammenlagte institution godkendes. Ved sammenlægningen opløses institutionerne uden likvidation ved overdragelse af deres aktiver, passiver, rettigheder og forpligtelser til den fortsættende institution.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra bestyrelsen for en institution godkende en spaltning af institutionen. Ved spaltningen overdrages aktiver, passiver, rettigheder og forpligtelser som helhed til flere bestående eller nystiftede selvejende uddannelsesinstitutioner. Endvidere kan en bestyrelse tage beslutning om en spaltning, ved hvilken institutionen overdrager en del af sine aktiver og forpligtelser til en eller flere bestående eller nye selvejende uddannelsesinstitutioner. Undervisningsministeren beslutter, efter hvilken lov de involverede institutioner godkendes. Ministeren godkender den sammenlagte institutions vedtægt.

Stk. 3. Det er en betingelse for at opnå godkendelse efter stk. 1 og 2, at der ved sammenlægningen eller spaltningen ikke sker indskrænkninger i bestående rettigheder. I vedtægten for den fortsættende eller modtagende institution skal der optages bestemmelser, som sikrer, at de deltagende institutioners formål tilgodeses. På samme måde skal der optages bestemmelser, som sikrer eventuelle vedtægtsbestemte rettigheder til en deltagende institutions formue, hvis rettigheden ikke ophører ved sammenlægningen eller spaltningen.

Stk. 4. Sammenlægning og spaltning efter stk. 1 og 2 kan gennemføres uden kreditorernes samtykke.

Stk. 5. Undervisningsministeren fastsætter regler om sammenlægning og spaltning af institutioner, herunder regler, efter hvilke aktieselskabslovens kapitel 15 med de fornødne tilpasninger finder anvendelse på sammenlægning eller spaltning efter stk. 1 og 2.

§ 7. Ved en sammenlægning af institutioner, i hvilken et voksenuddannelsescenter indgår, påser undervisningsministeren ved oprettelsen af institutionen, at sagkundskaben vedrørende det voksenpædagogiske miljø er repræsenteret i bestyrelsen for den sammenlagte institution.

Kapitel 3

Kapacitetsstyring m.v.

§ 8. Undervisningsministeren sikrer gymnasiekapaciteten og kursuskapaciteten til det 2-årige hf og hf-enkeltfag i et sådant omfang, at alle ansøgere, der opfylder optagelsesbetingelserne efter kapitel 2 i gymnasieloven og i §§ 6 og 7 i hf-loven, kan optages, og at alle, der har påbegyndt en uddannelse til studentereksamen eller en uddannelse til højere forberedelseseksamen, kan fuldføre denne.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra et eller flere regionsråd og efter høring af den enkelte institution midlertidigt fastlægge et kapacitetsloft for en eller flere institutioner, der er godkendt til at udbyde uddannelsen til studentereksamen eller uddannelsen til højere forberedelseseksamen, med henblik på at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af den eksisterende samlede kapacitet.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om koordinering af undervisningstilbuddet i bestemte fag, der er nødvendige for optagelse til videregående uddannelse, samt pålægge institutionerne at oprette undervisning i sådanne fag.

§ 9. Undervisningsministeren godkender den stedlige placering af uddannelsessteder for uddannelsen til studentereksamen og uddannelsen til højere forberedelseseksamen, jf. § 11.

Stk. 2. Nedlægges et uddannelsessted, hvor uddannelsen til studentereksamen eller uddannelsen til højere forberedelseseksamen udbydes, kan undervisningsministeren pålægge en institution at optage alle eller en del af de elever eller kursister, som har påbegyndt uddannelsen til studentereksamen eller uddannelsen til højere forberedelseseksamen på det nedlagte uddannelsessted.

Regionsrådets opgaver

§ 10. Regionsrådet koordinerer den samlede indsats i regionen for at sikre sammenhæng i udbuddet af ungdomsuddannelser, herunder for så vidt angår den geografiske placering af udbuddet og kapaciteten på uddannelserne, med henblik på, at der er et tilstrækkeligt og varieret uddannelsesstilbud til alle unge og voksne i regionen. Regionsrådets koordinering sker i samarbejde med alle selvejende institutioner, der er godkendt til at udbyde en eller flere ungdomsuddannelser i regionen, bortset fra private gymnasieskoler, private studenterkurser og private hf-kurser.

Stk. 2. Regionsrådet skal i samarbejde med alle voksenuddannelsescentre i regionen koordinere indsatsen, herunder for så vidt angår den stedlige placering af udbuddet i regionen og kapaciteten, med henblik på, at der er et tilstrækkeligt og varieret voksenuddannelsesstilbud til alle. Voksenuddannelsescentre og andre udbydere af almen voksenuddannelse, forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne, bortset fra private gymnasieskoler, private studenterkurser og private hf-kurser, skal samarbejde med regionsrådet om koordineringen.

Stk. 3. Med henblik på at understøtte regionens udviklingsplan kan regionsrådet efter ansøgning fra en godkendt institution, jf. § 1, stk. 1, yde formåls- og tidsbestemte udviklingsstilskud, herunder anlægstilskud, til bl.a. efteruddannelse, information, udvikling af fag, valgfag og mere specialiserede studieretninger til de ungdomsuddannelser, der er nævnt i § 13, stk. 2, og til almen voksenuddannelse, forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne samt tilskud til udvikling af en institution i et landdistrikt eller udkantsområde. På Bornholm varetages regionsrådets opgave dog af kommunalbestyrelsen.

§ 11. Regionsrådet afgiver indstilling til undervisningsministeren om den stedlige placering i regionen af nye uddannelsessteder for uddannelsen til studentereksamen og uddannelsen til højere forberedelseseksamen.

§ 12. Regionsrådet har efter bestemmelserne i stk. 2-4 til opgave i samarbejde med de i § 14 nævnte samarbejdende institutioner at koordinere fordelingen af elever og kursister på uddannelsen til studentereksamen henholdsvis højere forberedelseseksamen.

Stk. 2. Regionsrådet nedsætter et fordelingsudvalg for hvert af de geografiske områder, der i forhold til uddannelsesstederne ligger i en passende geografisk afstand fra de unge uddannelsessøgendes bopæl, jf. § 14, stk. 1. Fordelingsudvalget består af 1-2 repræsentanter for regionsrådet og af lederne af de institutioner, der deltager i de forpligtende samarbejder efter § 14, stk. 1, dog ikke lederne af studenterkurser, samt af lederne af de private gymnasieskoler og hf-kurser i det pågældende geografiske område. Fordelingsudvalget kan bestemme, at ledere af institutioner for erhvervsrettet uddannelse inden for det pågældende geografiske område kan være medlemmer af udvalget.

Stk. 3. Fordelingsudvalget foretager fordelingen af ansøgere, når antallet af ansøgere til en bestemt uddannelse ved en institution overstiger den fastsatte kapacitet for den pågældende uddannelse.

Stk. 4. Regionen stiller sekretariatsmæssig betjening til rådighed for fordelingsudvalgene.

Stk. 5. Undervisningsministeren fastsætter regler om fordelingen af elever og kursister mellem institutionerne, herunder om fordelingsudvalg, og om henvisning af elever til institutioner godkendt efter lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser).

Samarbejder mellem institutioner

§ 13. De institutioner, der er godkendt til at udbyde uddannelsen til studentereksamen og uddannelsen til højere forberedelseseksamen i regionen, samarbejder gennem de i § 14, stk. 1 og 2, nævnte forpligtende samarbejder med regionsrådet og med andre institutioner, som udbyder de i stk. 2 nævnte uddannelser i regionen om den i § 10, stk. 1, nævnte koordinering.

Stk. 2. Koordineringen omfatter:

- 1) Uddannelsen til studentereksamen.
- 2) Uddannelsen til højere forberedelseseksamen.
- 3) Uddannelsen til højere handelseksamen.
- 4) Uddannelsen til højere teknisk eksamen.
- 5) Grundforløbene i erhvervsuddannelserne.

§ 14. En institution, der er godkendt til at udbyde uddannelsen til studentereksamen eller uddannelsen til højere forberedelseseksamen, skal forpligtende samarbejde med andre institutioner, der er godkendt til at udbyde uddannelsen til studentereksamen eller uddannelsen til højere forberedelseseksamen, om at sikre et tilstrækkeligt og varieret tilbud af studieretninger og valgfag, herunder mere specialiserede studieretninger, til de unge i overensstemmelse med bestemmelserne herom i gymnasieloven og hf-loven. Et forpligtende samarbejde skal omfatte alle institutioner, der er godkendt til at udbyde uddannelsen til studentereksamen eller uddannelsen til højere forberedelseseksamen inden for et geografisk område, der i forhold til uddannelsesstederne ligger i en passende geografisk afstand fra de unge uddannelsessøgendes bopæl.

Stk. 2. Et forpligtende samarbejde omfatter koordineringen af institutionernes kapacitet, udbud af studieretninger, valgfag og elev- og kursistfordeling, jf. § 12, og omfatter i øvrigt samarbejde med regionsrådet og med andre institutioner om koordinering efter § 10, stk. 1.

Stk. 3. Regionsrådet godkender efter indstilling fra institutionerne de forpligtende samarbejder efter stk. 1 og 2. Hvis regionsrådet finder det nødvendigt af hensyn til opfyldelsen af institutionernes forpligtelser efter stk. 1 og 2, kan rådet påbyde bestemte institutioner at indgå i et forpligtende samarbejde med hinanden.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om de forpligtende samarbejder efter stk. 1 og 2 og om regionsrådets udøvelse af dets beføjelser efter stk. 3.

Stk. 5. Finansieringen af de forpligtende samarbejder påhviler de deltagende institutioner.

§ 15. Voksenuddannelsescentrene samarbejder med andre voksenuddannelsescentre, institutioner godkendt efter lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse og andre uddannelsesinstitutioner i et lokalt fællesskab. Samarbejdet har til formål at sikre, at institutionerne udnytter deres ressourcer bedst muligt, og at de informerer og vejleder samordnet om deres samlede uddannelsesudbud. Samarbejdet kan angå udbuddet af uddannelser.

Stk. 2. Som led i samarbejdet danner institutionerne et lokalt fælles samarbejdsforum, som mødes mindst en gang hvert kvartal og mindst to gange om året med regionsrådet, jf. § 10, stk. 2.

Kapitel 4

Institutionernes ledelse

§ 16. Institutionen ledes af en bestyrelse.

Stk. 2. Bestyrelsen består af 6-10 medlemmer, jf. dog stk. 8. Flertallet af medlemmer skal være udefrakommende, primært fra den enkelte institutions lokalområde. Bestyrelsernes funktionsperiode er på 4 år og følger normalt valgperioden for kommuner.

Stk. 3. Bestyrelsens medlemmer skal tilsammen have kompetencer, der bidrager til at fremme institutionens aktuelle og fremadrettede virke. 1 medlem udpeges af kommunalbestyrelserne i regionen i forening. De øvrige udefrakommende medlemmer udpeges i deres personlige egenskab og skal tilsammen have erfaring med uddannelsesudvikling, kvalitetssikring, ledelse, organisation og økonomi, herunder vurdering af budgetter og regnskaber. I bestyrelserne for institutioner for uddannelsen til studentereksamen og institutioner for uddannelsen til højere forberedelseseksamen skal der være udefrakommende medlemmer, der har erfaring fra erhvervsliv, grundskolesektor og den videregående uddannelsessektor. I bestyrelsen for et voksenuddannelsescenter skal der tillige være 1 udefrakommende medlem, der har erfaring fra erhvervsskolesektoren.

Stk. 4. Af og blandt institutionens medarbejdere udpeges 2 medlemmer til bestyrelsen, af hvilke det ene har stemmeret. Institutionens elevråd eller kursistråd udpeger 2 medlemmer til bestyrelsen, af hvilke det ene har stemmeret. Eleven eller kursisten, der har stemmeret, skal være myndig. Medarbejderudpegede bestyrelsesmedlemmer er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område.

Stk. 5. Bestyrelsen vælger en formand blandt de udefrakommende medlemmer.

Stk. 6. Der kan ydes vederlag til medlemmerne af bestyrelsen, herunder til medlemmer uden stemmeret, efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med finansministeren.

Stk. 7. Institutionens leder er bestyrelsens sekretær og deltager i bestyrelsens møder uden stemmeret.

Stk. 8. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde tillade, at bestyrelsen består af mere end 10 medlemmer. Ved institutionssammenlægninger, i hvilke en institution for erhvervsrettet uddannelse indgår, og som godkendes efter denne lov, består bestyrelsen i den fortsættende institution af 6-12 medlemmer. I en overgangsperiode på 4-8 år kan undervisningsministeren tillade, at den fortsættende institution kan have mere end 12 medlemmer.

§ 17. Følgende personer kan ikke være medlemmer af bestyrelsen:

- 1) Personer, der udlejer ejendomme m.m. til institutionen.
- 2) Medlemmer af bestyrelsen i fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, der udlejer ejendomme m.m. til institutionen, eller som kontrollerer udlejer af ejendomme m.m. til institutionen.
- 3) Advokater, revisorer eller lignende rådgivere for personer, der udlejer ejendomme m.m. til institutionen, eller for fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, der udlejer ejendomme til institutionen.
- 4) Ansatte i ledende stillinger hos personer, der udlejer ejendomme m.m. til institutionen, eller i fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, der udlejer ejendomme m.m. til institutionen.

Stk. 2. Er lejeforholdet af uvæsentligt omfang, finder stk. 1, nr. 1-4, ikke anvendelse. Undervisningsministeren fastsætter regler herom.

Bestyrelsens opgaver

§ 18. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af institutionen. Bestyrelsen fastsætter en forretningsorden for sit virke.

§ 19. Bestyrelsen ansætter og afskediger lederen og godkender efter indstilling fra lederen ansættelse og afskedigelse af institutionens øvrige personale.

Stk. 2. Bestyrelsen kan fastsætte retningslinjer for lederens virksomhed og kan bemyndige lederen til i et nærmere bestemt omfang at udøve beføjelser, der er tillagt bestyrelsen.

Stk. 3. Beslutning om suspension af medarbejdere, der er ansat på tjenestemandsvilkår, iværksættelse af tjenstlig undersøgelse, udpegnings af forhørsleder, ikendelse af disciplinærstraf og anlæggelse af injuriersøgsmål træffes af institutionens bestyrelse.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan pålægge en institutions bestyrelse at oprette og besætte en uddannelsesstilling.

Bestyrelsens ansvar

§ 20. Bestyrelsen er over for undervisningsministeren ansvarlig for institutionens drift, herunder for forvaltningen af de statslige tilskud.

Stk. 2. Hvis bestyrelsen ikke efterkommer påbud fra undervisningsministeren om berigtigelse af nærmere angivne forhold, kan ministeren beslutte,

- 1) at bestyrelsens opgaver eller dele heraf i en periode varetages af personer, der udpeges af ministeren, eller
- 2) at bestyrelsen træder tilbage, således at en ny bestyrelse skal udpeges efter reglerne i institutionens vedtægt.

Stk. 3. Hvis bestyrelsen ved sine dispositioner bringer institutionens videreførelse i fare, kan undervisningsministeren beslutte, at bestyrelsen skal træde tilbage, og kan i forbindelse hermed indsætte et midlertidigt styre, indtil der er udpeget en ny bestyrelse efter reglerne i institutionens vedtægt.

§ 21. Bestyrelsen skal forvalte institutionens midler, så de bliver til størst mulig gavn for institutionens formål.

Stk. 2. Institutionen er forpligtet til at vedligeholde de bygninger, den ejer, på et forsvarligt niveau i overensstemmelse med en af bestyrelsen godkendt flerårig plan og til at sikre en forsvarlig standard af udstyr m.v. til de tilskudsberettigede aktiviteter. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om institutionernes byggevirksomhed.

Stk. 3. Midler, der ikke er nødvendige for institutionens daglige drift, skal under hensyntagen til sikkerheden anbringes på en eller

flere af følgende måder:

- 1) Som indestående i pengeinstitutter hjemmehørende i Danmark eller i et andet land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS).
- 2) I fondsaktiver udstedt af danske realkreditinstitutter, KommuneKredit eller andre danske finansieringsinstitutter under offentligt tilsyn.
- 3) I fondsaktiver eller gældsbreve, for hvilke den danske stat eller en dansk kommune står som udsteder eller garant.
- 4) I værdipapirer fra et EU/EØS-medlemsland, bortset fra aktier og investeringsbeviser, som efter deres art og sikkerhed kan sidestilles med de aktiver, der er nævnt i nr. 2 og 3.

Stk. 4. Institutionen kan uanset bestemmelsen i stk. 3, nr. 4, under størst mulig hensyntagen til sikkerheden i fornødent omfang anbringe likvide midler i andelsbeviser med begrænset hæftelse eller i aktier i det pengeinstitut, som institutionen bruger som sin sædvanlige bankforbindelse, og i andelsbeviser med begrænset hæftelse i forsyningsvirksomheder m.m., hvis institutionen derved opnår økonomiske fordele. Andelene og aktierne skal afhændes, hvis institutionen skifter pengeinstitut eller ikke længere opnår den økonomiske fordel.

§ 22. Aftaler, herunder husleje- og ejendomsaftaler, skal indgås på vilkår, der ikke er ringere for institutionen end sædvanlige markedsvilkår, og skal søges ændret, hvis udviklingen i markedsvilkårene tilsiger det.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om huslejaftaler, herunder i særlige tilfælde bestemme, at huslejaftaler skal indgås på andre vilkår end dem, der er nævnt i stk. 1.

Søgsmålskompetence

§ 23. Beslutning om at anlægge retssag mod bestyrelsesmedlemmer, ledere, revisorer eller andre i anledning af tab påført institutionen kan træffes af bestyrelsen eller af undervisningsministeren.

Institutionens leder

§ 24. Institutionens leder har den daglige ledelse af institutionen og er ansvarlig for institutionens virksomhed over for institutionens bestyrelse.

Stk. 2. Institutionens leder påser,

- 1) at uddannelserne gennemføres i overensstemmelse med gældende regler,
- 2) at de undervisningsmæssige forhold er forsvarlige,
- 3) at det af bestyrelsen godkendte budget overholdes, og
- 4) at institutionens virksomhed i øvrigt er i overensstemmelse med bestyrelsens beslutninger og retningslinjer.

§ 25. Lederen af en institution, der udbyder uddannelsen til studentereksamen eller uddannelsen til højere forberedelseksamen, skal have undervisningskompetence i et eller flere fag inden for den pågældende uddannelses fagrække, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Hvis en leder ikke har den i stk. 1 nævnte undervisningskompetence, skal undervisningen til studentereksamen og til højere forberedelseksamen organiseres i en afdeling under ledelse af en afdelingsleder, der har den i stk. 1 nævnte undervisningskompetence, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Ledere af voksenuddannelsescentre, der udbyder uddannelsen til højere forberedelseksamen tilrettelagt som et 2-årigt forløb, uddannelsen til studentereksamen tilrettelagt som studenterkursus samt studieforberedende enkeltfagsundervisning til højere forberedelseksamen (hf) og til studentereksamen (stx), og som er ansat før den 1. august 2004, er ikke omfattet af kravene i stk. 1 og 2 om undervisningskompetence.

Pædagogisk råd

§ 26. Institutionen nedsætter et pædagogisk råd, der omfatter institutionens leder, afdelingsledere og alle institutionens lærere.

Stk. 2. Det pædagogiske råd er rådgivende for institutionens leder.

Stk. 3. Det pædagogiske råd fastsætter selv sin forretningsorden og vælger sin formand.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter regler om pædagogiske råd.

Elevråd og kursistråd

§ 27. Ved hver institution for uddannelsen til studentereksamen har eleverne ret til at danne et elevråd, og på institutioner for uddannelsen til højere forberedelseksamen og uddannelsen til almen voksenuddannelse har kursisterne ret til at danne et kursistråd. Elevrådet eller kursistrådet udpeger repræsentanter for eleverne eller kursisterne til udvalg m.v., som institutionen har nedsat til at behandle spørgsmål af betydning for elever/kursister i almindelighed. Dette gælder dog ikke udvalg m.v., hvor elever og kursisters deltagelse ville stride mod anden lovgivning. Undervisningsministeren fastsætter regler om valg til elevråd og kursistråd, om rådernes virksomhed og om bestyrelsens forpligtelse over for dem.

Stk. 2. På institutioner, der udbyder flere uddannelser, nedsættes ét elev- eller kursistråd.

Uddannelsesudvalg ved voksenuddannelsescentre

§ 28. Ved hvert voksenuddannelsescenter nedsætter bestyrelsen et uddannelsesudvalg, der rådgiver centeret i uddannelsesspørgsmål. Dette gælder også for institutioner, der er dannet ved sammenlægninger, i hvilke der indgår et eller flere voksenuddannelsescentre, uden at institutionen er godkendt efter denne lov. Udvalget sammensættes af repræsentanter for arbejdsgivere og arbejdstagere, der repræsenteres ligeligt i udvalget, samt af repræsentanter for driftsoverenskomstparter, der har mindst to pladser i uddannelsesudvalget. Udvalget kan i øvrigt have medlemmer udpeget af institutionen. Medlemmerne skal have

tilknytning til det geografiske område, som udbuddet af uddannelserne dækker. Undervisningsministeren fastsætter regler om udpegning af medlemmer til uddannelsesudvalget.

Kapitel 5

Tilskud til institutionerne m.v.

§ 29. En institution, der er omfattet af loven, skal i sit virke som selvejende institution være uafhængig, og institutionens midler må alene komme institutionens formål til gode.

§ 30. Undervisningsministeren yder tilskud til fællesudgifter i form af et eller flere grundtilskud, der fastsættes på de årlige finanslove, og taxamertilskud, der ydes ud fra den enkelte institutions antal årselever og en takst pr. årselev, der fastsættes på de årlige finanslove.

Stk. 2. Undervisningsministeren yder taxamertilskud til dækning af de direkte undervisningsudgifter fraregnet indtægter ved deltagerbetaling. Tilskuddet ydes ud fra den enkelte institutions antal årselever og en takst pr. årselev for hver af de uddannelser og hver type af undervisning, hvortil tilskud ydes efter denne bestemmelse. Taksten pr. årselev fastsættes på de årlige finanslove for grupper af uddannelser eller uddannelsesforløb.

Stk. 3. Undervisningsministeren yder taxamertilskud til dækning af institutionernes lokaleforsyningsudgifter på grundlag af den enkelte institutions antal årselever og en takst pr. årselev. Taksten pr. årselev fastsættes på de årlige finanslove for grupper af uddannelser og uddannelsesforløb.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan bestemme, at tilskud til forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne til dækning af undervisningsudgifter, fællesudgifter og bygningsudgifter kan ydes som en samlet takst pr. årselev for henholdsvis forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne.

Stk. 5. Undervisningsministeren kan yde lån og tilskud til institutioner, der efter ministerens skøn er kommet i en særlig vanskelig økonomisk situation. Lånet eller tilskuddet er betinget af, at institutionen følger ministerens krav til omlægning af institutionens virksomhed med henblik på genopretning af institutionens økonomi.

Stk. 6. Undervisningsministeren kan yde tilskud og lån i forbindelse med sammenlægning eller spaltning af institutioner og i forbindelse med en institutions overtagelse af elever efter § 9, stk. 2.

Stk. 7. Der kan på de årlige finanslove fastlægges særlige tilskud, herunder til færdiggørelse af uddannelser.

Stk. 8. Undervisningsministeren fastsætter regler om tilskud efter stk. 1-7, herunder om aktivitetsindberetninger og udbetaling af tilskud, opgørelse af årselever efter stk. 1-5, samt om tilbagebetaling og kontrol af udbetalte tilskud.

Stk. 9. Undervisningsministeren yder tilskud til dækning af nettoudgifterne ved uddannelse af pædagogikumkandidater inden for en af ministeren fastsat ramme. Tilskuddet ydes pr. gennemført forløb pr. år. Taksterne fastsættes på de årlige finanslove for de enkelte pædagogikumuddannelser.

Stk. 10. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om ydelse af tilskud til de i § 1, stk. 1, nævnte institutioner og kan herunder i en overgangsperiode fravige bestemmelserne i dette kapitel.

§ 30 a. For kursister omfattet af § 2, stk. 2, i avu-loven, som ikke er fyldt 18 år på den første dag af undervisningsmodulet, betaler bopælskommunen tilskud efter den enhedstakst, der fastsættes på de årlige finanslove.

Stk. 2. Institutionerne modtager uanset tilskudsbestemmelserne i denne lov ikke aktivitetsafhængige tilskud eller bevillinger fra Undervisningsministeriet til uddannelse af personer omfattet af stk. 1. Institutioner opkræver ikke deltagerbetaling, jf. § 48, eller betaling for undervisningsmidler, jf. § 46, stk. 8, jf. § 49, for kursister omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Institutionerne beregner og opkræver betaling af tilskud eller bevilling til uddannelse af de personer, der er nævnt i stk. 1, hos bopælskommunen på grundlag af antal årskursister efter den takst, jf. stk. 1, der er fastsat i finansloven.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter regler om administration af ordningen, herunder om tilmelding, anvendelse af tilmeldingsblanket med oplysning om den uddannelsessøgendes personnummer, beregning og opkrævning af betaling, betalingsfrister samt offentliggørelse af takster.

§ 31. Undervisningsministeren kan yde tilskud til udviklings- og forsøgsvirksomhed eller til andre særlige formål samt til iværksættelse af nye uddannelser ved institutionerne.

§ 32. Kommuner kan yde tilskud til institutionerne, jf. § 1, stk. 1, til anlægsudgifter ved etablering eller senere udbygning. Kommuner kan ikke yde tilskud til institutionernes driftsudgifter eller lån til driftsudgifter og anlægsudgifter.

§ 33. Undervisningsministeren kan yde tilskud til en institution, der i henhold til § 45, stk. 2, i gymnasieloven eller § 40, stk. 2, i hf-loven udbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom, herunder om, at der kan opkræves deltagerbetaling for deltagelse i en sådan gymnasial uddannelse.

§ 34. Undervisningsministeren yder tilskud til de i § 4, stk. 1, nævnte kostafdelinger og fastsætter regler herom.

§ 34 a. Undervisningsministeren kan yde tilskud til dækning af udgiften til individuel kompetencevurdering efter § 11 a, stk. 1, i lov om almen voksenuddannelse. Tilskud ydes med en takst pr. årselev, der fastsættes på de årlige finanslove.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om tilskud efter stk. 1, herunder om aktivitetsindberetninger og udbetaling af tilskud, opgørelse af årselever efter stk. 1 samt om tilbagebetaling og kontrol af udbetalte tilskud.

§ 35. Tilskud kan udbetales forskudsvis.

§ 36. Statslige tilskud efter denne lov og kommunale tilskud efter § 30 a ydes ikke til dækning af institutionernes udgifter til betaling af afgifter i henhold til momsloven.

Stk. 2. Undervisningsministeren kompenserer institutionerne for udgifter til betaling af afgifter i henhold til momsloven, som efter momsloven ikke kan fradrages ved en virksomheds opgørelse af afgiftstilsvaret (ikkefradragsberettiget købsmoms), og som

institutionerne afholder ved køb af varer og tjenesteydelser, til hvilke der ydes statslige tilskud m.v. efter denne lov og kommunale tilskud efter § 30 a.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om kompensation efter stk. 2 og kan herunder beslutte, at der etableres en acontoordning for momskompensation til institutionerne.

§ 37. Inden for deres formål disponerer institutionerne frit over de samlede statslige tilskud efter §§ 30, 31, 33 og 34 og over øvrige indtægter. Det er en betingelse, at institutionerne opfylder de bestemmelser, der gælder for de enkelte uddannelser og formål, og gennemfører den uddannelsesaktivitet, kostafdelingsaktivitet eller anden aktivitet, som tilskuddene er betinget af. Institutionerne kan opspare tilskud til anvendelse i følgende finansår til institutions- og undervisningsformål.

Stk. 2. Tilskud, der efter § 31 er ydet under forudsætning af, at uforbrugte midler tilbagebetales, er ikke omfattet af stk. 1.

§ 38. Undervisningsministeren kan ved ydelse af tilskud til institutionerne stille vilkår, der fremmer formålet i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (sociale klausuler). Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

§ 39. Undervisningsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte regler om tilskud til de statslige selvejende institutioners virksomhed efter § 30, stk. 1-7, om institutionernes budget- og bevillingsmæssige forhold og om udbetaling af tilskud til institutionerne. Institutionerne er omfattet af statens selvforsikringsordning.

§ 40. Institutionen skal følge de af finansministeren fastsatte eller aftalte bestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår, herunder om pensionsforhold, for det personale, der er ansat ved institutionen.

§ 41. Undervisningsministeren kan fastlægge minimums- og maksimumsrammer for den tilskudsudløsende tilgang til uddannelserne.

Regnskab og revision

§ 42. Institutionernes regnskabsår er finansåret. Ved regnskabsårets afslutning udarbejdes et årsregnskab omfattende resultatopgørelse, balance og anlægsoversigt. Regnskabet skal underskrives af bestyrelsen og institutionens leder. I forbindelse med indsendelse af årsregnskab til Undervisningsministeriet skal bestyrelsesmedlemmerne afgive en erklæring på tro og love om, at de opfylder betingelserne for at være medlemmer af bestyrelsen, jf. § 17, stk. 1.

Stk. 2. Institutionernes regnskaber revideres af rigsrevisor i henhold til § 2, stk. 1, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m. Endvidere udpeger bestyrelsen for institutionen en intern revisor, som skal være statsautoriseret eller registreret revisor, til at udføre revision i henhold til regler, der fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med rigsrevisor. Bestyrelsen underretter Undervisningsministeriet og rigsrevisor om den udpegede interne revisor og om skift af intern revisor.

Stk. 3. Undervisningsministeren og rigsrevisor kan i henhold til § 9 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m. aftale, at revisionsopgaver varetages i et nærmere fastlagt samarbejde mellem rigsrevisor og den i stk. 2 nævnte interne revisor. Rigsrevisor kan pålægge bestyrelsen at udpege en anden intern revisor til at udføre denne revisionsopgave, hvis den interne revisor ikke på tilfredsstillende måde opfylder kravene i de i henhold til stk. 2, 2. pkt., udstedte regler om intern revision eller i øvrigt ikke opfylder pligterne som intern revisor.

Stk. 4. Regnskaberne opstilles efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. Institutionens regnskabsføring skal være i overensstemmelse med regler fastsat af undervisningsministeren. Undervisningsministeren fastsætter regler om den interne revisors kontrol af institutionens oplysninger til brug ved beregning af statstilskud.

§ 43. Bestyrelsen påser, at revisor opfylder bestemmelserne om uafhængighed i § 11 i lov om statsautoriserede og registrerede revisorer. Bestyrelsen må endvidere ikke antage en revisor, der samtidig er revisor for udlejer af de ejendomme m.m., som institutionen anvender, eller for fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, der kontrollerer udlejer, medmindre lejeforholdet er af uvæsentligt omfang. Undervisningsministeren fastsætter regler om, hvornår lejeforholdet er af uvæsentligt omfang.

Stk. 2. Opfylder revisor ikke på tilfredsstillende måde kravene til revision i henhold til denne lov eller regler fastsat i medfør heraf, eller tilsidesætter revisor i øvrigt sine pligter som revisor, kan undervisningsministeren pålægge bestyrelsen inden for en nærmere angiven frist at udpege en anden revisor.

Kapitel 6

Tilskud til elever og kursister samt deltagerbetaling

Tilskud til specialpædagogisk bistand

§ 44. Undervisningsministeren kan yde særlige tilskud til institutionernes udgifter til elever og kursister, der efter gymnasieleven, hf-loven, lov om erhvervsuddannelser og lov om uddannelserne til højere handelseksamen (hxx) og højere teknisk eksamen (htx) skal have tilbud om specialpædagogisk bistand.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om administration af de særlige tilskud til de i stk. 1 nævnte udgifter, herunder om ansøgning, indhentede sagkyndige udtalelser, frister, tildeling, udbetaling, udbetaling af forskud til og tilbagebetaling fra institutionerne samt refusion af udgifter, som institutionerne har afholdt i overensstemmelse med tildelingen.

Undervisningsministeren kan bestemme, at tilskud administreres af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte, samt at de enkelte institutioner skal indsende nødvendige oplysninger til styrelsen i forbindelse med tildeling og kontrol af tilskud, herunder at oplysningerne skal gives i elektronisk form.

Tilskud til undervisning i udlandet

§ 45. Undervisningsministeren kan til gymnasieelever med bopæl i Danmark, der har gennemført 1. år af uddannelsen til studentereksamen ved en dansk uddannelsesinstitution, give tilskud til dækning af betaling for undervisning i udlandet, der sigter mod

en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark. Tilskuddet udgør det gennemsnitlige tilskud pr. årselev til private gymnasieskoler, dog højst den faktiske betaling for undervisningen, jf. § 8, stk. 3, og § 30 i lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseksamen (hf-kurser). Undervisningsministeren kan bestemme, at tilskud administreres af en styrelse under ministeriet, og at klager over styrelsens afgørelser ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Indehavere af forældremyndigheden over eleven eller eleven, hvis den pågældende ikke er undergivet forældremyndighed, skal umiddelbart før ansøgningstidspunktet have haft fast ophold i Danmark i en sammenhængende periode på 2 år. Tilskud kan ikke gives, hvis forældremyndighedens indehavere er udsendt i udenrigstjenesten eller ansat ved De Europæiske Fællesskaber.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om administrationen af de i stk. 1 nævnte tilskud og om betingelser for, at elever kan modtage tilskud, herunder om ansøgning, frister for ansøgning, tilskudsperiode, studieaktivitet og tilskuddets størrelse, udbetaling og tilbagebetaling.

Deltagerbetaling m.v.

§ 46. Undervisningen på selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning, der udbyder uddannelsen til studentereksamen, herunder 2-årigt studenterkursus, og den 2-årige uddannelse til højere forberedelseksamen, er vederlagsfri, jf. dog stk. 8.

Stk. 2. Elever og kursister, der har tilmeldt sig en særlig ordning efter § 17, stk. 1, i gymnasieloven og § 13 i hf-loven, kan afkræves betaling for egen rejse, eget ophold og egen forplejning i forbindelse med dette udlandsophold. Der kan ikke kræves betaling af eleverne for udgifter, der vedrører undervisningen eller lærernes deltagelse. Hjælp til afholdelse af omkostninger, der er forbundet med undervisningen i udlandet, skal komme samtlige deltagere til gode, medmindre der er tale om rabatter, legater el. lign., der efter givers bestemmelse er ydet til bestemte af deltagerne. Undervisningsministeren kan fastsætte maksimum for det beløb, en elev kan afkræves for et udlandsophold.

Stk. 3. Elever og kursister kan afkræves betaling for deltagelse i ekskursioner m.v., jf. § 16 i gymnasieloven og § 12 i hf-loven, der indgår som en del af undervisningen. Der kan dog ikke kræves betaling for udgifter, der vedrører undervisningen eller lærernes deltagelse. Rabat ydet i form af frirejser el. lign. skal komme samtlige deltagere til gode.

Stk. 4. Ekskursioner m.v. med en deltagerbetaling, der alene vedrører forplejning og højst udgør 50 kr. (1998-niveau) pr. påbegyndt døgn pr. deltager, er omfattet af undervisningsministerens regler om mødepligt. En elev eller kursist kan ikke udelukkes fra deltagelse heri på grund af manglende erlæggelse af deltagerbetaling.

Stk. 5. Deltagelse i ekskursioner m.v. med en deltagerbetaling, der vedrører andet end forplejning eller udgør mere end 50 kr. (1998-niveau) pr. påbegyndt døgn pr. deltager, er frivillig for den enkelte elev/kursist, og skolen skal tilbyde alternativ undervisning til elever/kursister, der ikke deltager.

Stk. 6. Det i stk. 4 og 5 nævnte beløb reguleres hvert år med virkning fra den 1. august med satsreguleringsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Det fremkomne beløb afrundes til nærmeste kronebeløb, der kan deles med 10. Reguleringen sker på grundlag af den på reguleringstidspunktet gældende grænse før afrunding. Når reguleringen efter afrunding giver anledning til en forhøjelse eller nedsættelse af beløbet, bekendtgøres dette af undervisningsministeren.

Stk. 7. De undervisningsmidler, der er nødvendige for undervisningen, skal af institutionen stilles til rådighed for eleverne og kursisterne uden betaling, jf. dog stk. 8.

Stk. 8. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om, at elever og kursister i begrænset omfang selv anskaffer undervisningsmidler. Betaling for fotokopier til undervisningsbrug kan fastsættes som en gennemsnitsbetaling for institutionens elever og kursister eller for grupper af elever og kursister på institutionen.

§ 47. Kursisterne ved enkeltfagsundervisning til højere forberedelseksamen og studentereksamen skal for alle fag betale for at deltage i undervisning og prøver, og selvstuderende skal betale for at gå til prøve. Deltagerbetalingens størrelse er den pr. 31. december 2006 fastsatte, der er gældende, indtil institutionerne overgår til taxameterfinansiering. Undervisningsministeren fastsætter regler om deltagerbetalingen.

Stk. 2. Til kursister, som får udstedt bevis for en samlet enkeltfagseksamen, tilbagebetales deltagerbetalingen, jf. stk. 1, med fradrag af tilskud til deltagerbetaling, der er ydet i henhold til lov om statens uddannelsesstøtte eller lov om statens voksenuddannelsesstøtte (SVU).

Stk. 3. Til hf-enkeltfagskursister, som får udstedt bevis for bestået prøve i hvert fag i en fagpakke, der er adgangsgivende til mellemlange videregående uddannelser, tilbagebetales deltagerbetalingen, jf. stk. 1, for de fag, der indgår i fagpakken, med fradrag af tilskud til deltagerbetaling, der er ydet i henhold til lov om statens uddannelsesstøtte eller lov om statens voksenuddannelsesstøtte (SVU).

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter regler om tilbagebetaling af deltagerbetalingen, herunder om krav til dokumentation som betingelse for tilbagebetalingen, og om tilbagebetaling til enkeltfagskursister, der får udstedt bevis for bestået prøve i hvert fag i en fagpakke.

Stk. 5. Indbetaling af deltagerbetaling for det pågældende fag, jf. stk. 1, er en betingelse for at kunne deltage i undervisning og prøver.

§ 48. Kursisterne på almen voksenuddannelse skal efter regler fastsat af undervisningsministeren for alle fag betale for at deltage i undervisning og prøver, og selvstuderende skal betale for at gå til prøve. For fagene dansk, matematik og engelsk samt dansk som andetsprog udgør deltagerbetalingen 100 kr. pr. fag. For de øvrige fag er deltagerbetalingen den pr. 31. december 2006 for det enkelte voksenuddannelsescenter fastsatte, der er gældende, indtil institutionerne overgår til taxameterfinansiering.

Stk. 2. Det i stk. 1, 2. pkt., nævnte beløb reguleres hvert år med virkning fra den 1. august med satsreguleringsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent, jf. dog stk. 3. Det fremkomne beløb afrundes til nærmeste kronebeløb, der kan deles med 10. Reguleringen sker på grundlag af det på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Når reguleringen efter afrunding giver anledning til en forhøjelse eller nedsættelse af beløbet, bekendtgøres dette af undervisningsministeren.

Stk. 3. Det i stk. 1, 2. pkt., nævnte beløb reguleres ikke i 2006.

Stk. 4. Indbetaling af deltagerbetaling for det pågældende fag, jf. stk. 1, er en betingelse for at kunne deltage i undervisning og prøver.

§ 49. Bestemmelserne i § 46, stk. 7 og 8, gælder tilsvarende for kursister på almen voksenuddannelse.

Kapitel 7

Tilsyn

§ 50. Undervisningsministeren fører tilsyn med institutionerne.

Stk. 2. Finder undervisningsministeren, at en institutions virksomhed ikke er i overensstemmelse med denne lov eller de regler eller aftaler, der er fastsat eller indgået i henhold til loven, kan ministeren udstede påbud til institutionen om at ændre den pågældende virksomhed.

§ 51. Hvis det af revisionsprotokollen for en institution fremgår, at der er sket lovovertrædelser, eller der konstateres forhold, der strider mod god forvaltningsskik, i forbindelse med forvaltningen af institutionens midler, skal undervisningsministeren snarest iværksætte foranstaltninger til genoprettelse af en lovlig og forsvarlig forvaltning. Det samme gælder, hvis ministeren på anden måde bliver gjort bekendt med de nævnte forhold.

§ 52. Undervisningsministeren kan over for institutioner, der ikke følger bestemmelserne i denne lov eller regler fastsat i medfør heraf, regler eller aftaler om løn- og ansættelsesvilkår, jf. § 40, indsatsaftaler, jf. § 53, eller ministerens påbud, jf. § 50, stk. 2, tilbageholde tilskud, lade tilskud bortfalde helt eller delvis eller kræve tilskud tilbagebetalt helt eller delvis. Det samme gælder for institutioner, der ikke følger bestemmelserne i gymnasieloven, hf-loven eller lov om almen voksenuddannelse samt regler fastsat i medfør af disse love eller undervisningsministerens pålæg efter § 36, stk. 2, i gymnasieloven og § 32, stk. 2, i hf-loven. Undervisningsministeren kan tilbageholde tilskud eller lade tilskud bortfalde for institutioner, som er begæret erklæret konkurs eller standser deres betalinger, eller når der i øvrigt er fare for, at en skoles virksomhed må indstilles. Undervisningsministeren kan desuden kræve tilskud tilbagebetalt, hvis grundlaget for tilskudsberegningen eller tilskudsberegningen i øvrigt har været fejlagtig.

Stk. 2. For meget udbetalt tilskud kan modregnes i kommende tilskudsudbetalinger.

§ 53. Undervisningsministeren kan pålægge bestyrelsen for en institution at indgå en indsatsaftale med ministeren, hvis det konstateres, at kvaliteten af en institutions undervisning eller uddannelse er utilstrækkelig.

Stk. 2. I indsatsaftalen fastsættes bl.a. mål for kvaliteten af undervisningen eller uddannelsen og de foranstaltninger, der er nødvendige for at rette op på den utilstrækkelige kvalitet.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde yde tilskud til afhjælpning af utilstrækkelig kvalitet i undervisning eller uddannelser i forbindelse med indgåelse af en indsatsaftale.

Oplysninger til ministeren

§ 54. Undervisningsministeren kan indhente alle oplysninger fra institutionerne om uddannelserne, elever, kursister, personale, udstyr, huslejeaftaler, aftaler om ejendoms køb og andre aftaler, institutionernes drift i øvrigt og om bestyrelsens medlemmer, jf. § 17, til brug for fastlæggelse af tilskud, gennemgang af årsregnskaber, gennemførelse af tilsyn og udarbejdelse af statistik. Ministeren kan bestemme, at sådanne oplysninger skal leveres i elektronisk form, herunder i hvilket format leveringen skal ske, samt fastsætte krav til kontrol og sikkerhedsforanstaltninger. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan bestemme, at institutionerne eller grupper af institutioner skal anvende fælles administrative systemer sammen med andre institutioner. Ministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan ved institutionernes anvendelse af forskellige administrative systemer fastsætte krav hertil.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om elektronisk kommunikation mellem institutionerne og Undervisningsministeriet og mellem institutionerne og andre offentlige myndigheder og uddannelsesinstitutioner omfattet af Undervisningsministeriets lovgivning, herunder om anvendelse af digital signatur. Undervisningsministeren kan endvidere fastsætte regler om elektronisk kommunikation mellem institutionerne og brugerne af disse institutioner, herunder om anvendelse af digital signatur.

§ 55. Institutionerne skal sikre, at informationer om institutionerne på en lettilgængelig måde er oplyst på institutionernes hjemmesider på internettet. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Klager

§ 56. Efter regler fastsat af undervisningsministeren kan klager over en institutions afgørelser indbringes for ministeren.

Stk. 2. Klage over et voksenuddannelsescenters prøver og bedømmelse af prøver kan indbringes for undervisningsministeren.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om klage efter stk. 2, herunder om klagefrist.

§ 57. Afgørelser, som Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte træffer om tildeling af tilskud til ekstraudgifter til elever og kursister med behov for specialpædagogisk bistand, jf. § 44, stk. 2, kan af eleverne og kursisterne inden 4 uger efter meddelelsen af afgørelsen indbringes for Ankenævnet for Uddannelsesstøtten. Ankenævnet træffer den endelige administrative afgørelse.

Stk. 2. Ved behandling af en klage over afgørelse i henhold til stk. 1 tiltrædes ankenævnet af et særligt sagkyndigt medlem udpeget af De Samvirkende Invalideorganisationer.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om klageproceduren, jf. stk. 1.

Kapitel 8

Særlige institutioner

§ 58. Undervisningsministeren kan tillade, at Københavns Kommune driver gymnasieafdelingen på Sankt Annæ Gymnasium.

Stk. 2. Bestemmelserne i denne lov finder tilsvarende anvendelse for gymnasieafdelingen på Sankt Annæ Gymnasium, hvis

gymnasieafdelingen drives af Københavns Kommune. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om driften af gymnasieafdelingen, herunder regler, som fraviger bestemmelserne i denne lov.

§ 59. Sorø Akademis Skole er en statsinstitution under Undervisningsministeriet.

Stk. 2. Til almindelig undervisning betaler bopælskommunen bidrag til staten for hver elev, der er optaget i grundskolen på Sorø Akademis Skole efter bestemmelserne i lov om friskoler og private grundskoler m.v. Til undervisning m.v. af elever med behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand i Sorø Akademis 10. klassetrin betaler elevens bopælskommune bidrag til staten svarende til de faktiske ekstraudgifter til lærertimer, praktisk medhjælp, hjælpemidler og befording.

Stk. 3. En elev anses for hjemmehørende i den kommune, hvor eleven er tilmeldt folkeregisteret den 5. september året før bidragsopkrævningen (bopælskommunen).

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved opkrævningen af bidrag.

Stk. 5. Kommunernes bidrag til staten kan modregnes i statstilskuddet til kommunerne.

§ 60. Undervisningsministeren kan godkende, at gymnasie- og hf-delen af Høng Gymnasium, HF-kursus og Efterskole kan overgå til at blive en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning efter denne lov, jf. § 1, stk. 1 og 3. Ministeren bestemmer vilkårene herfor, herunder at lovens bestemmelser i en overgangsperiode på indtil 6 år kan fraviges i fornødent omfang. Ministeren kan yde tilskud til erhvervelse og opretholdelse af lokaler, bygninger og arealer ud fra antal årselever og en takst pr. årselev fastsat på de årlige finanslove.

Kapitel 9

Forskellige bestemmelser

§ 61. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra bestyrelsen for en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning på Bornholm fravige loven med henblik på at skabe særlig mulighed for samarbejde og sammenlægning af institutioner for videregående uddannelser og for ungdoms- og voksenuddannelser på Bornholm.

§ 62. Undervisningsministeren kan efter forhandling med ministeren for videnskab, teknologi og udvikling bemyndige Universitets- og Bygningsstyrelsen til at varetage administrationen af de bygninger, huslejekontrakter og leasingkontrakter, som Undervisningsministeriet den 1. januar 2007 overtager fra amtskommunerne, Københavns og Frederiksberg Kommuner og Bornholms Regionskommune, jf. § 12 i lov nr. 590 af 24. juni 2005.

Kapitel 10

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 63. Loven træder i kraft den 1. januar 2007, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. § 62 træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen af loven i Lovtidende med henblik på at forberede bygningsovertagelsen.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 30 om taxametertilskud træder i kraft den 1. januar 2008, jf. dog stk. 4. For så vidt angår almen voksenuddannelse og enkeltfag, kan undervisningsministeren bestemme, at bestemmelserne i § 30 om taxametertilskud træder i kraft den 1. januar 2007.

Stk. 4. For så vidt angår forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne, træder § 30 i kraft den 1. januar 2007.

Stk. 5. (Udeladt)

Stk. 6. I en overgangsperiode på op til 4 år kan der etableres overgangsordninger, der udligner den forskel i institutionernes tilskud, som følger af overgangen til et tilskudssystem, der er landsdækkende, og som er udgiftsneutrale for staten. Udligningsbeløbene fastsættes endeligt ved ordningernes etablering.

Stk. 7. Følgende love og bestemmelser ophæves:

- 1) Lov om institutioner for uddannelsen til studentereksamen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1070 af 27. oktober 2005.
- 2) Lov om institutioner for uddannelsen til højere forberedelseseksamen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1071 af 27. oktober 2005.

Stk. 8. Regler fastsat med hjemmel i de i stk. 7 nævnte love forbliver i kraft, indtil de afløses af regler fastsat med hjemmel i denne lov eller ophæves.

Stk. 9. Undervisningsministeren fastsætter regler om indholdet af åbningsbalancen for en amtskommunal institution, der ved lovens ikrafttræden udbyder uddannelsen til studentereksamen (stx), uddannelsen til højere forberedelseseksamen (hf) eller almen voksenuddannelse, herunder om indholdet af åbningsbalancen for en institution, som efter undervisningsministerens beslutning den 1. januar 2007 inddrages i en institution for erhvervsrettet uddannelse, jf. § 14, stk. 4, i lov nr. 590 af 24. juni 2005.

§ 64. (Udeladt)

§ 65. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Lov nr. 556 af 6. juni 2007 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2007, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 2 og 3, og § 2 træder i kraft den 1. august 2008.

Lov nr. 561 af 6. juni 2007 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 16

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2007.
Stk. 2. (Udeladt)

Lov nr. 562 af 6. juni 2007 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 49

Stk. 1. Loven træder i kraft den 15. juni 2007, jf. dog stk. 2 og 3.
Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 69-79 træder i kraft den 1. januar 2008.
Stk. 3-5. (Udeladt)

Lov nr. 311 af 30. april 2008 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 32

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2009.
Stk. 2. § 2, stk. 2, og §§ 37 og 38 træder i kraft den 1. august 2008, jf. dog stk. 4, og har virkning for kursister, der optages efter den 1. august 2008 i henhold til § 2, stk. 2.
Stk. 3. (Udeladt)
Stk. 4. § 36 i lov om institutioner for almen- og almen voksenuddannelse og almen voksenuddannelse m.v. som affattet ved denne lovs § 37, nr. 2, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende ²⁾ og har virkning for finansåret 2007 og senere, idet der dog for perioden før den 1. august 2008 alene kan medtages statslige tilskud ved opgørelse af kompensation.

Lov nr. 346 af 14. maj 2008 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 49

Stk. 1. Loven træder i kraft den 15. maj 2008.
Stk. 2-3. (Udeladt)

Lov nr. 543 af 17. juni 2008 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2008.
Stk. 2. (Udeladt)

Undervisningsministeriet, den 22. september 2008

Bertel Haarder

/ Tina Høpfner Christensen

Officielle noter

¹⁾ § 23 i lov nr. 475 af 17. juni 2008 ophæver § 19, stk. 4, og ændrer affattelsen af § 30, stk. 8 og 9.

²⁾ Lov nr. 311 af 30. april 2008 blev kundgjort i Lovtidende den 1. maj 2008.

LOV nr 473 af 12/06/2009 Gældende

(Selvstyreloven)

Offentliggørelsesdato: 13-06-2009

Statsministeriet

Oversigt (indholdsfortegnelse)

- Kapitel 1 Selvstyrets myndigheder samt domstolene
 - Kapitel 2 Selvstyrets overtagelse af sagsområder
 - Kapitel 3 Økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten
 - Kapitel 4 Udenrigsanliggender
 - Kapitel 5 Samarbejde mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne vedrørende love og administrative forskrifter
 - Kapitel 6 Tvistløsning
 - Kapitel 7 Sprog
 - Kapitel 8 Grønlands adgang til selvstændighed
 - Kapitel 9 Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser
- Bilag

Den fulde tekst

Lov om Grønlands Selvstyre

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

I erkendelse af, at det grønlandske folk er et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse, bygger loven på et ønske om at fremme ligeværdighed og gensidig respekt i partnerskabet mellem Danmark og Grønland. Loven bygger i overensstemmelse hermed på en overenskomst mellem Naalakkersuisut og den danske regering som ligeværdige parter.

Kapitel 1

Selvstyrets myndigheder samt domstolene

§ 1. Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder. Domstole, der bliver oprettet af selvstyret, har den dømmende magt i Grønland inden for samtlige sagsområder. I overensstemmelse hermed er den lovgivende magt hos Inatsisartut, den udøvende magt hos Naalakkersuisut og den dømmende magt hos domstolene.

Kapitel 2

Selvstyrets overtagelse af sagsområder

§ 2. Grønlands Selvstyre kan bestemme, at de sagsområder, der fremgår af lovens bilag, skal overgå til selvstyret.

Stk. 2. I det omfang flere sagsområder er anført under samme litra eller nummer i lovens bilag, skal de pågældende sagsområder overgå til Grønlands Selvstyre på samme tidspunkt, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Grønlands Selvstyre kan bestemme, at en del af de sagsområder, der er anført på liste I, litra b og liste II, nr. 15, 25 og 27 i lovens bilag, skal overgå til selvstyret.

§ 3. Sagsområder, der fremgår af bilagets liste I, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret.

Stk. 2. Sagsområder, der fremgår af bilagets liste II, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret efter forhandling med rigsmyndighederne.

§ 4. Naalakkersuisut og regeringen kan aftale, at sagsområder, der alene vedrører grønlandske anliggender, og som ikke er nævnt i bilaget, kan overtages af Grønlands Selvstyre.

Kapitel 3

Økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten

§ 5. Staten yder Grønlands Selvstyre et årligt tilskud på 3.439,6 mio. kr., jf. dog § 8, stk. 1. Beløbet er angivet i 2009-pris- og -lønniveau.

Stk. 2. Tilskuddet reguleres årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på finansloven det

pågældende år.

Stk. 3. Tilskuddet udbetales forskudsvis med 1/12 hver måned.

Stk. 4. Finansministeren kan efter aftale med Naalakkersuisut fastsætte regler om ændrede udbetalingsterminer.

§ 6. Sagsområder, der overtages af Grønlands Selvstyre efter §§ 2-4, finansieres fra tidspunktet for overtagelsen af selvstyret.

Stk. 2. Grønlands Selvstyre overtager de reale aktiver, der er direkte forbundet med et sagsområde, der overtages.

§ 7. Indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland tilfalder Grønlands Selvstyre.

Stk. 2. De i stk. 1 angivne indtægter omfatter følgende indtægter:

- 1) Indtægter i henhold til konkrete tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer, dog bortset fra beløb, som betales til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi.
- 2) Indtægter ved enhver beskatning i Danmark og Grønland af rettighedshavere, for så vidt angår den del af virksomheden, som vedrører mineralske råstoffer i Grønland.
- 3) Indtægter fra grønlandske og danske offentlige myndigheders ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland.
- 4) Indtægter fra udbytteskat m.v. i Danmark og Grønland vedrørende aktionærer i selskaber, som er rettighedshavere, eller i selskaber, som fuldt ud ejer sådanne selskaber direkte eller indirekte og skattefrit kan modtage udbytte derfra.

§ 8. Tilfalder der Grønlands Selvstyre indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, jf. § 7, reduceres statens tilskud til selvstyret med et beløb, der svarer til halvdelen af de indtægter, som i det pågældende år ligger over 75 mio. kr.

Stk. 2. Med virkning fra den 1. januar året efter lovens ikrafttræden reguleres det i stk. 1 nævnte beløb på 75 mio. kr. årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på finansloven det pågældende år.

Stk. 3. Opgørelse efter stk. 1 sker i det efterfølgende år med henblik på afregning året efter.

§ 9. Ved Grønlands Selvstyres overtagelse af råstofområdet sikrer regeringen, at der mod betaling ydes rådgivning og anden opgavevaretagelse til brug for selvstyrets varetagelse af råstofområdet.

Stk. 2. Naalakkersuisut og regeringen indgår med virkning fra Grønlands Selvstyres overtagelse af råstofområdet aftale om de i stk. 1 nævnte ydelser.

Stk. 3. Naalakkersuisut kan beslutte at forny den i stk. 2 nævnte aftale i form af flerårige aftaler.

Stk. 4. Ved indgåelse af aftaler efter stk. 2 og 3 stiller regeringen forskning af særlig relevans for råstofefterforskningen i Grønland vederlagsfrit til rådighed for Naalakkersuisut.

§ 10. Reduceres statens tilskud til Grønlands Selvstyre til 0 kr., jf. § 8, indledes der forhandlinger mellem Naalakkersuisut og regeringen om de fremtidige økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten, herunder om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, om genoptagelse af statens tilskud til Grønlands Selvstyre samt om en fortsættelse af en aftale om de i § 9 nævnte ydelser.

Kapitel 4

Udenrigsanliggender

§ 11. Naalakkersuisut kan handle i mellemfolkelige anliggender som fastsat i dette kapitel og i aftaler med regeringen.

Stk. 2. Regeringen og Naalakkersuisut samarbejder i mellemfolkelige anliggender som fastsat i dette kapitel med henblik på at sikre såvel Grønlands interesser som Kongeriget Danmarks samlede interesser.

Stk. 3. De beføjelser, som gives Naalakkersuisut i dette kapitel, begrænser ikke de danske myndigheders forfatningsmæssige ansvar og beføjelser i mellemfolkelige anliggender, idet udenrigs- og sikkerhedspolitik er rigsanliggender.

§ 12. Naalakkersuisut kan med fremmede stater og internationale organisationer forhandle og indgå folkeretlige aftaler på rigets vegne, herunder forvaltningsaftaler, som alene vedrører Grønland og fuldt ud angår overtagne sagsområder.

Stk. 2. Folkeretlige aftaler, der alene vedrører Grønland og Færøerne og fuldt ud angår overtagne sagsområder, kan efter beslutning af såvel Naalakkersuisut som Færøernes landsstyre forhandles og indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre i forening.

Stk. 3. Folkeretlige aftaler, der er indgået efter stk. 1 eller stk. 2, kan opsiges efter de samme bestemmelser.

Stk. 4. Folkeretlige aftaler, som berører forsvars- og sikkerhedspolitikken, samt folkeretlige aftaler, som skal gælde for Danmark, eller som forhandles inden for en international organisation, hvoraf Kongeriget Danmark er medlem, forhandles og indgås efter reglerne i § 13.

Stk. 5. Naalakkersuisut underretter regeringen om påtænkte forhandlinger, inden disse påbegyndes, og om forløbet af forhandlingerne, inden folkeretlige aftaler indgås eller opsiges. De nærmere rammer for samarbejdet i henhold til denne bestemmelse fastlægges efter forhandling mellem Naalakkersuisut og regeringen.

Stk. 6. Folkeretlige aftaler efter stk. 1 indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut under betegnelsen:

- 1) Kongeriget Danmark, for så vidt angår Grønland, hvor aftalen fremtræder som indgået mellem stater.
- 2) Naalakkersuisut, hvor aftalen fremtræder som indgået mellem regeringer eller mellem forvaltningsmyndigheder. I så tilfælde henvises i aftalens præambel til nærværende lov som nærmere fastlagt efter stk. 8.

Stk. 7. Folkeretlige aftaler efter stk. 2 indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre i forening under betegnelsen Kongeriget Danmark, for så vidt angår Færøerne og Grønland.

Stk. 8. Nærmere regler for brugen af betegnelser nævnt i stk. 6 og 7 såvel som andre lignende betegnelser kan fastlægges i medfør af stk. 5.

§ 13. Regeringen underretter Naalakkersuisut forud for indledning af forhandlinger om folkeretlige aftaler, som har særlig betydning for Grønland. Efter begæring af Naalakkersuisut kan der indgås aftale med vedkommende minister, der fastlægger

nærmere samarbejdsregler inden for rammerne af denne bestemmelse, herunder en nærmere fastlæggelse af kriterier for, hvornår aftaler skal anses for at have særlig betydning for Grønland.

Stk. 2. I sager, der alene vedrører Grønland, kan regeringen bemyndige Naalakkersuisut til at føre forhandlingerne under medvirken af udenrigstjenesten.

Stk. 3. Aftaler, hvor Danmark og Grønland i fællesskab har været inddraget i forhandlingerne, undertegnes af regeringen, i videst muligt omfang sammen med Naalakkersuisut.

Stk. 4. Folkeretlige aftaler, som har særlig betydning for Grønland, skal inden indgåelse eller opsigelse forelægges Naalakkersuisut til udtalelse. Finder regeringen det nødvendigt at indgå aftalen uden Naalakkersuisuts tilslutning, sker dette i videst muligt omfang uden virkning for Grønland.

§ 14. Hvor internationale organisationer åbner adgang for, at andre enheder end stater og sammenslutninger af stater kan opnå medlemskab i eget navn, kan regeringen efter anmodning fra Naalakkersuisut beslutte at indgive eller støtte en ansøgning herom fra Grønland, hvor dette er foreneligt med Grønlands forfatningsmæssige status.

§ 15. Efter ønske fra Naalakkersuisut ansættes der ved Kongeriget Danmarks udenrigsrepræsentationer repræsentanter for Naalakkersuisut til varetagelse af grønlandske interesser inden for sagsområder, som fuldt ud er overtaget af selvstyret. Regeringen kan bestemme, at udgifterne herved skal afholdes af Naalakkersuisut.

§ 16. Grønlands Selvstyre er undergivet de forpligtelser, der følger af folkeretlige aftaler og andre internationale regler, som til enhver tid er bindende for riget.

Stk. 2. Foranstaltninger, som selvstyret påtænker at træffe, og hvis iværksættelse er af væsentlig betydning for rigets forhold til udlandet, herunder rigets deltagelse i internationalt samarbejde, forhandles med regeringen inden vedtagelsen.

Kapitel 5

Samarbejde mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne vedrørende love og administrative forskrifter

§ 17. Regeringens forslag til love, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, skal inden fremsættelsen for Folketinget fremsendes til Grønlands Selvstyre til udtalelse.

Stk. 2. Regeringen afventer selvstyrets udtalelse inden fremsættelsen for Folketinget af regeringsforslag til love, der indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland.

Stk. 3. Der kan fastsættes en frist for afgivelse af udtalelser omfattet af stk. 2.

§ 18. Udkast til administrative forskrifter, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, skal inden udstedelsen fremsendes til Grønlands Selvstyre til udtalelse.

Stk. 2. Udstedelse af administrative forskrifter, der indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland, afventer selvstyrets udtalelse.

Stk. 3. Der kan fastsættes en frist for afgivelse af udtalelser omfattet af stk. 2.

Kapitel 6

Tvistløsning

§ 19. Opstår der mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne tvivlsspørgsmål om selvstyrets kompetence i forhold til rigsmyndighederne, kan regeringen eller Naalakkersuisut beslutte at forelægge spørgsmålet for et nævn, der består af 2 medlemmer, der udpeges af den danske regering, 2 medlemmer, der udpeges af Naalakkersuisut, samt 3 af Højesterets præsident udpegede højesteretsdommere, af hvilke den ene udpeges som formand.

Stk. 2. Er de 4 medlemmer, der er udpeget af regeringen og Naalakkersuisut, enige, er sagen endelig afgjort. I modsat fald afgøres sagen af de 3 højesteretsdommere.

Stk. 3. Nævnet kan beslutte at suspendere den vedtagelse eller beslutning, som er forelagt nævnet, indtil nævnets afgørelse foreligger.

Kapitel 7

Sprog

§ 20. Det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.

Kapitel 8

Grønlands adgang til selvstændighed

§ 21. Beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk.

Stk. 2. Træffes beslutning efter stk. 1, indledes der forhandlinger mellem regeringen og Naalakkersuisut med henblik på gennemførelse af selvstændighed for Grønland.

Stk. 3. En aftale mellem Naalakkersuisut og regeringen om gennemførelse af selvstændighed for Grønland skal indgås med samtykke fra Inatsisartut og skal godkendes ved en folkeafstemning i Grønland. Aftalen skal endvidere indgås med samtykke fra Folketinget.

Stk. 4. Selvstændighed for Grønland indebærer, at Grønland overtager højhedsretten over Grønland.

Kapitel 9

Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser

§ 22. Loven træder i kraft den 21. juni 2009.

§ 23. Lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre ophæves, jf. dog stk. 2

Stk. 2. § 8 i lov om Grønlands hjemmestyre forbliver i kraft, indtil råstofområdet overtages af Grønlands Selvstyre.

Stk. 3. Grønlands Selvstyre har fortsat den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 4 i lov om Grønlands hjemmestyre.

Stk. 4. Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 5 i lov om Grønlands hjemmestyre.

§ 24. Lov nr. 577 af 24. juni 2005 om Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler ophæves.

Stk. 2. Forskrifter udstedt i medfør af loven forbliver i kraft med de ændringer, der følger af denne lov, indtil de ændres eller ophæves af rette myndighed.

§ 25. § 22 i lov om mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998, ophæves.

§ 26. Lov om selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 87 af 9. februar 1999, ophæves.

§ 27. Lov nr. 502 af 6. juni 2007 om tilskud til Grønlands hjemmestyre for 2008 og 2009 ophæves.

§ 28. Bestemmelser, der gælder for Grønland, forbliver i kraft med de ændringer, der følger af denne lov, indtil de ændres eller ophæves af rette myndighed.

§ 29. Sager, som på tidspunktet for et sagsområdes overgang til Grønlands Selvstyre er under behandling af en dansk myndighed, færdigbehandles af vedkommende grønlandske myndighed, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Vedkommende danske myndighed kan i særlige tilfælde og efter aftale med vedkommende grønlandske myndighed bestemme, at visse nærmere bestemte sager skal færdigbehandles af de danske myndigheder.

Givet på Christiansborg Slot, den 12. juni 2009

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Lars Løkke Rasmussen

BilagListe I

- a) Arbejdsskadesikring
- b) Resterende områder under sundhedsområdet
- c) Færdselsområdet
- d) Formueretten
- e) Dykkerområdet

Liste II

- 1) Kriminalforsorgen
- 2) Pas
- 3) Politiet og anklagemyndigheden samt de hertil knyttede dele af kriminalretsplejen
- 4) Retsplejen, herunder oprettelse af domstole
- 5) Kriminalretten
- 6) Udlændingeområdet og grænsekontrollen
- 7) Personretten
- 8) Familieretten
- 9) Arveretten
- 10) Advokatvirksomhed
- 11) Våbenområdet
- 12) Radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester

- 13) Radiokommunikationsområdet
- 14) Selskabs-, regnskabs- og revisorområdet
- 15) Fødevarer- og veterinærområdet
- 16) Luftfart
- 17) Immaterialret
- 18) Ophavsret
- 19) Skibsvrag, vraggods og dybdeforringelser
- 20) Sikkerhed til søs
- 21) Skibsregistrering og søretlige forhold
- 22) Kortlægning
- 23) Farvandsafmærkning, fyrbelysning og lodsområdet
- 24) Havmiljø
- 25) Finansiell regulering og tilsyn
- 26) Råstofområdet
- 27) Arbejdsmiljø
- 28) Meteorologi

LBK nr 1428 af 14/12/2009 Gældende

Offentliggørelsesdato: 23-12-2009

Beskæftigelsesministeriet

Oversigt (indholdsfortegnelse)

- Kapitel 1 Formål
- Kapitel 2 Målgrupper, ansvar m.v.
- Kapitel 2 a Inddragelse af andre aktører
- Kapitel 3 Jobcenterets bistand til at finde arbejde og arbejdskraft
- Kapitel 4 Information og vejledning i jobcenteret
- Kapitel 5 Tilmelding af arbejdssøgende i jobcentre
- Kapitel 6 Oplysninger om job og cv
- Kapitel 7 Fastlæggelse af det individuelle kontaktføreløb
- Kapitel 8 Tilbudsmuligheder
- Kapitel 8 a Selvvalgt uddannelse for ledige dagpengemodtagere
- Kapitel 9 Jobplan
- Kapitel 9 a Integrationskontrakt
- Kapitel 10 Vejledning og opkvalificering
- Kapitel 11 Virksomhedspraktik
- Kapitel 11 a Virksomhedspraktik til særlig udsatte unge under 18 år
- Kapitel 12 Ansættelse med løntilskud
- Kapitel 13 Fleksjob m.v.
- Kapitel 13 a Tilbud til ledige selvforsørgende
- Kapitel 14 Tilskud til udgifter til hjælpemidler og mentor m.v.
- Kapitel 15 Befordringsgodtgørelse m.v.
- Kapitel 16 Ret og pligt til tilbud for personer, der modtager dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.
- Kapitel 17 Ret og pligt til tilbud for personer, der modtager kontanthjælp og starthjælp efter lov om aktiv socialpolitik
- Kapitel 17 a Særlig indsats over for personer, der modtager kontanthjælp eller starthjælp
- Kapitel 18 Jobrotation
- Kapitel 19 Underretninger m.v.
- Kapitel 20 Udbetaling af ydelser, refusion, tilsyn, regnskab, erstatning m.v.
- Kapitel 21 (Ophævet)
- Kapitel 22 Forsøg
- Kapitel 23 Statens refusion til kommunerne
- Kapitel 24 Klageadgang
- Kapitel 25 Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

Den fulde tekst**Bekendtgørelse af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats**

Herved bekendtgøres lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 25. september 2009 med de ændringer, der følger af § 2, nr. 2, 45, 48, 50, 51, 65, 67, 68, 79-81, 85-89, 91, 92 og 94 i lov nr. 483 af 12. juni 2009.

Den bekendtgjorte lovtekst gælder først fuldt ud den 1. januar 2010, jf. § 21, stk. 2 og 3, i lov nr. 483 af 12. juni 2009.

Afsnit I**Formål, målgrupper m.v.**

Kapitel 1

Formål

§ 1. Formålet med denne lov er at bidrage til et velfungerende arbejdsmarked ved at

- 1) bistå arbejdssøgende med at få arbejde,
- 2) give service til private og offentlige arbejdsgivere, der søger arbejdskraft, eller som vil fastholde ansatte i beskæftigelse,
- 3) bistå kontant- og starthjælpsmodtagere og ledige dagpengemodtagere til så hurtigt og effektivt som muligt at komme i beskæftigelse, således at de kan forsørge sig selv og deres familie, og
- 4) støtte personer, der på grund af begrænsninger i arbejdsevnen har særlige behov for hjælp til at få arbejde.

§ 1 a. Kommunalbestyrelsens opgaver efter denne lov varetages i jobcentre, jf. kapitel 3 i lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats.

Kapitel 2

Målgrupper, ansvar m.v.

§ 2. Målgrupper efter afsnit III-VII i denne lov er:

- 1) Ledige, der modtager dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.,
- 2) personer, der modtager kontanthjælp eller starthjælp efter lov om aktiv socialpolitik alene på grund af ledighed,
- 3) personer, der modtager kontanthjælp eller starthjælp efter lov om aktiv socialpolitik ikke alene på grund af ledighed,
- 4) personer med begrænsninger i arbejdsevnen, som er omfattet af kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik, bortset fra personer, der er omfattet af nr. 5,
- 5) personer, der modtager dagpenge under sygdom efter lov om sygedagpenge,
- 6) personer under folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, med varige begrænsninger i arbejdsevnen, der modtager førtidspension efter lov om social pension eller efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., og som ikke er i stand til at fastholde eller opnå beskæftigelse på nedsat tid på normale vilkår på arbejdsmarkedet,
- 7) personer med varige begrænsninger i arbejdsevnen, der ikke modtager førtidspension efter lov om social pension eller lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., og som ikke er i stand til at fastholde eller opnå beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet,
- 8) personer med handicap, jf. lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v., der har gennemført en uddannelse af mindst 18 måneders varighed, som kan berettige til optagelse i en arbejdsløshedskasse, og som ikke har opnået ansættelse efter op til 2 år efter uddannelsens afslutning, og som mangler erhvervs erfaring inden for det arbejdsområde, som uddannelsen kvalificerer til,
- 9) særlig udsatte unge under 18 år, hvor de eksisterende tilbud til unge under 18 år efter lov om social service ikke er tilstrækkelige, og som efter kommunens vurdering har behov for et tilbud efter kapitel 11, og
- 10) personer, der ikke er i beskæftigelse, og som ikke opfylder betingelserne for at modtage dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. eller kontanthjælp eller starthjælp efter lov om aktiv socialpolitik.

§ 3. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-4, gælder kapitel 7 om det individuelle kontaktførelse, kapitel 9 om jobplan, kapitel 10-12 om tilbud, kapitel 14 om hjælpemidler og mentorordning og kapitel 15 om befordringsgodtgørelse m.v. samt § 99 om opkvalificering ved ansættelse. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, er tillige omfattet af kapitel 16 og 17 om ret og pligt til tilbud. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, gælder tillige kapitel 8 a om selvvalgt uddannelse.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 5, gælder kapitel 10-12 om tilbud, kapitel 14 om hjælpemidler og mentorordning og kapitel 15 om befordringsgodtgørelse m.v. samt § 99 om opkvalificering ved ansættelse.

Stk. 3. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 6 og 8, gælder kapitel 12 om tilbud om ansættelse med løntilskud og kapitel 14 om hjælpemidler og mentorordning samt § 99 om opkvalificering ved ansættelse.

Stk. 4. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 7, gælder kapitel 13 om fleksjob m.v. og § 78. For personer, der modtager ledighedsydelse eller særlig ydelse efter §§ 74 og 74 i efter lov om aktiv socialpolitik, gælder tillige kapitel 10 og 11 om tilbud samt kapitel 14 om hjælpemidler og mentor og kapitel 15 om befordringsgodtgørelse.

Stk. 5. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 9, gælder kapitel 11 a om virksomhedspraktik til særligt udsatte unge under 18 år.

Stk. 6. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 10, gælder kapitel 13 a om tilbud til ledige selvforsørgende.

§ 4. Opgørelse af sammenlagt ledighed efter denne lov for personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, foretages i henhold til lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om opgørelse af en sammenhængende periode med kontanthjælp eller starthjælp efter denne lov for personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3.

§ 4 a. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om, hvordan jobcenteret skal foretage vurderingen af, hvilke aktiviteter eller tilbud der skal gives (visitationen).

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om tilsyn med kommunernes praksis for vurderingen af, hvilke aktiviteter eller tilbud der skal gives (visitationen), herunder regler om, at kommuner, der ikke foretager de i visitationsreglerne foreskrevne sagsbehandlingsskridt, jf. stk. 1, i forhold til den enkelte ledige, mister retten til refusion af udbetalt kontant- eller starthjælp til den pågældende ledige efter lov om aktiv socialpolitik fra det tidspunkt, hvor sagsbehandlingsskridtet skulle have været foretaget, og indtil det er sket.

Stk. 3. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om krav til undersøgelse af arbejdsevnen samt om sagsbehandling og fremgangsmåde i forbindelse med påbegyndelse og behandling af sager om fleksjob, jf. kapitel 13, og om revalidering, jf. kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik. Beskæftigelsesministeren kan endvidere fastsætte regler om grundlaget for vurderingen af behovet for tilbud efter § 22, stk. 5.

Kapitel 2 a

Inddragelse af andre aktører

§ 4 b. Kommunen kan overlade det til andre aktører at udføre opgaver og træffe afgørelse efter denne lov. Ansvaret for indsatsen påhviler fortsat kommunalbestyrelsen.

§ 4 c. Andre aktører, der har fået overladt opgaven med at varetage beskæftigelsesindsatsen for en person, forpligter på samme måde som jobcenteret personen til at møde til samtaler og deltage i aktiviteter og tilbud efter kapitel 10-12.

Stk. 2. Andre aktører skal overholde samme regler, som gælder for kommunen i forbindelse med indkaldelse til samtaler, deltagelse i aktiviteter, afgivelse af tilbud og underretninger efter denne lov.

Stk. 3. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om krav til andre aktørers sagsbehandling, herunder om frister, underretninger og procedurer i forbindelse med sagsbehandlingen. Beskæftigelsesministeren kan herunder fastsætte regler om andre aktørers forpligtelse til at give jobcenteret de nødvendige oplysninger om personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-10, til brug for administrationen af den beskæftigelsesmæssige lovgivning m.v.

Stk. 4. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, hvordan beskæftigelsesindsatsen efter denne lov kan varetages af andre aktører, herunder hvordan personer, der er omfattet af loven, skal have mulighed for at vælge mellem flere aktører.

§ 4 d. Beskæftigelsesministeren kan efter indstilling fra direktørerne for Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen fastsætte regler om arbejdsløshedskassernes mulighed for at udføre opgaver efter denne lov.

Afsnit II

Indsatsen over for arbejds- og uddannelsessøgende samt virksomheder

Kapitel 3

Jobcenterets bistand til at finde arbejde og arbejdskraft

§ 5. Jobcenteret har til opgave at bistå alle arbejdssøgende med at finde arbejde samt bistå arbejdsgivere med at finde arbejdskraft.

Stk. 2. Bistanden kan bl.a. ske, ved at

- 1) en eller flere arbejdssøgende efter aftale med en arbejdsgiver direkte henvises til et konkret job,
- 2) der indhentes og videregives information om udbud af arbejdskraft til arbejdsgivere og om beskæftigelsesmuligheder til arbejdssøgende, eller
- 3) råde virksomheder og arbejdssøgende til selv at etablere kontakten ved at anvende Beskæftigelsesministeriets database Jobnet eller jobbanken Workindenmark.

Stk. 3. Arbejdsløshedskasserne kan bistå egne ledige medlemmer med at finde arbejde.

§ 6. Når en faglig organisation skriftligt og fyldestgørende har givet oplysninger om, at en arbejdsgiver er omfattet af strejke, lockout eller blokade, må der ikke ydes bistand med at finde arbejdskraft til arbejdsgiveren, før konflikten er hævet eller kendt overenskomststridig eller på anden måde retsstridig.

§ 7. For at fremme beskæftigelsen og modvirke ubalance på arbejdsmarkedet kan jobcenteret tilbyde økonomisk støtte til arbejdssøgende og arbejdsgivere til gennemførelse af særlige aktiviteter, der medvirker til at finde arbejde og arbejdskraft.

Stk. 2. Aktiviteterne kan bestå af informationsaktiviteter, der retter sig mod særlige uddannelses- eller arbejdsområder, arbejdssøgende med særlige kvalifikationer eller behov, befordringsgodtgørelse i forbindelse med jobsøgning og lignende.

§ 8. Beskæftigelsesministeren fastsætter nærmere regler om bistand til at finde arbejde og arbejdskraft, herunder henvisning til tilbud efter kapitel 10-12, om støtte til særlige aktiviteter, der medvirker til at finde arbejde og arbejdskraft, og om støtte til arbejdssøgende, der skifter bopæl i forbindelse med overtagelse af arbejde. Beskæftigelsesministeren kan herunder fastsætte regler om, at personer, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 2, kan pålægges at søge konkrete job, hvor arbejdsgiveren ikke har aftalt med jobcenteret, at der sker henvisning af arbejdssøgende.

Kapitel 4

Information og vejledning i jobcenteret

§ 9. Arbejds- og uddannelsessøgende kan af jobcenteret få

- 1) information og vejledning om mulighederne for beskæftigelse og uddannelse,
- 2) information og vejledning om indlæggelse af cv i Jobnet, jf. § 12, og
- 3) information om andre aktiviteter efter denne lov.

§ 10. Private og offentlige arbejdsgivere kan af jobcenteret få

- 1) information og vejledning om arbejdskraft- og uddannelsesforhold og
- 2) information og vejledning om indlæggelse af job i Jobnet, jf. § 12.

Stk. 2. Jobcenteret kan yde en vederlagsfri virksomhedsservice, der har til formål at fremme en aktiv indsats over for ledige og personer, som har problemer med at fastholde beskæftigelse på arbejdsmarkedet. Denne service tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte virksomheds behov for vejledning og støtte under etablering og forløb af ansættelsesforhold, herunder behovet for at lette virksomhedens administrative arbejder i forbindelse med en ansættelse.

Kapitel 5

Tilmelding af arbejdssøgende i jobcentre

§ 11. En person kan tilmelde sig som arbejdssøgende i jobcenteret.

Stk. 2. Ledige medlemmer af en arbejdsløshedskasse, som ønsker at modtage dagpenge eller er berettigede til

dagpengegodtgørelse for 1., 2. og 3. ledighedsdag efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., skal tilmelde sig som arbejdssøgende i jobcenteret på den første ledighedsdag. Den ledige skal mindst hver 7. dag bekræfte, at pågældende er arbejdssøgende.

Stk. 3. En person, der har ansøgt om eller modtager kontanthjælp eller starthjælp efter lov om aktiv socialpolitik, og som efter kommunens vurdering modtager hjælpen alene på grund af ledighed, skal ved første henvendelse til kommunen om hjælp tilmelde sig som arbejdssøgende i jobcenteret, og kommunen skal sørge for, at det sker. Den ledige skal mindst hver 7. dag bekræfte, at pågældende er arbejdssøgende.

Stk. 4. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om tilmelding efter stk. 1-3 samt om afmelding som arbejdssøgende.

Kapitel 6

Oplysninger om job og cv

§ 12. Oplysninger om job og om arbejdssøgendes arbejds- og uddannelsesmæssige baggrund m.v. (cv'er) indlægges i Beskæftigelsesministeriets database (Jobnet).

§ 13. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 2, og som er tilmeldt som arbejdssøgende i jobcenteret, jf. § 11, stk. 2 og 3, skal give fyldestgørende oplysninger om tidligere beskæftigelse, uddannelse, kvalifikationer og øvrige forhold af betydning for jobcenterets bistand til at finde arbejde. De personer, som er nævnt i 1. pkt., skal endvidere angive mindst ét beskæftigelsesmål inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft.

Stk. 2. Personen skal hurtigst muligt og senest 3 uger efter tilmelding indlægge oplysninger som nævnt i stk. 1 i Jobnet. Personen skal løbende ajourføre oplysningerne i Jobnet. For personer omfattet af § 2, nr. 2, som skal have en jobsamtale, jf. § 20, nr. 1, inden fristen i 1. pkt., kan jobcenteret beslutte, at oplysningerne skal være indlagt, senest samtidig med at jobsamtalen afholdes.

Stk. 3. Hvis der foreligger oplysninger som nævnt i stk. 1 fra en tidligere tilmelding som arbejdssøgende, skal oplysningerne straks på ny gøres tilgængelige, hvis personen igen bliver tilmeldt som arbejdssøgende.

Stk. 4. Jobcenteret skal yde bistand i forbindelse med, at en person indlægger oplysninger i Jobnet, hvis personen anmoder herom. Samme forpligtelse har arbejdsløshedskasserne over for egne medlemmer.

Stk. 5. Staten, kommunen og arbejdsløsheds-kassen har adgang til de oplysninger, som personen har indlagt i Jobnet.

§ 14. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 2, skal der senest 3 uger efter tilmeldingen afholdes en samtale med personen, hvor det sikres, at de oplysninger, som personen indlægger i Jobnet, er fyldestgørende. Under samtalen skal det aftales, hvordan personens jobsøgning kan understøttes, og personen skal pålægges at søge mindst to relevante konkrete job.

Stk. 2. Samtalen efter stk. 1 skal dog ikke afholdes, hvis der inden for de seneste 3 måneder før tilmelding har været afholdt en samtale om personens cv.

Stk. 3. Samtalen efter stk. 1 afholdes for personer omfattet af § 2, nr. 1, af arbejdsløsheds-kassen og for personer omfattet af § 2, nr. 2, af kommunen.

Afsnit III

Individuelt kontaktførløb

Kapitel 7

Fastlæggelse af det individuelle kontaktførløb

§ 15. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-4, tilrettelægges og gennemføres der et individuelt og fleksibelt kontaktførløb under hensyn til personens ønsker og forudsætninger samt arbejdsmarkedets behov med henblik på, at personen hurtigst muligt opnår ordinær beskæftigelse. Såfremt opnåelse af ordinær beskæftigelse ikke umiddelbart er realistisk, tilrettelægges kontaktførløbet med henblik på, at personen bringes tættere på arbejdsmarkedet.

§ 16. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, skal der under kontaktførløbet afholdes individuelle jobsamtaler med fokus på konkrete job og jobsøgning. Under jobsamtalen tilrettelægges kontaktførløbet, og indholdet i beskæftigelsesindsatsen fastlægges, ligesom der følges op på indgåede aftaler.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 3, skal der tillige ske en vurdering af, om der skal iværksættes beskæftigelsesfremmende aktiviteter for den pågældende, samt om personen har opnået en tættere tilknytning til arbejdsmarkedet og dermed skal tilmeldes som arbejdssøgende i jobcenteret.

Stk. 3. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, skal der under kontaktførløbet afholdes individuelle jobsamtaler med personen med henblik på at følge op på personens deltagelse i tilbud efter kapitel 10-12.

Stk. 4. Som led i kontaktførløbet skal det påses, at de oplysninger, som personer, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 2, har indlagt i Jobnet, er fyldestgørende.

§ 17. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 2, skal den individuelle jobsamtale efter § 16 afholdes, senest hver gang personen i sammenlagt 3 måneder har modtaget offentlige forsørgelsesydelse eller har deltaget i tilbud efter kapitlerne 10-12. Har personen kvalifikationer inden for erhvervsområder, hvor der er mangel på arbejdskraft, er der tvivl om personens rådighed, eller er der risiko for, at personen ikke selv kan finde beskæftigelse, skal kontakten være hyppigere.

Stk. 2. Samtalen kan ske telefonisk, digitalt eller på anden måde, hvis personen deltager i tilbud efter kapitel 10-12.

§ 18. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 3 og 4, skal den individuelle jobsamtale efter § 16 afholdes, senest hver gang personen i sammenlagt 3 måneder har modtaget offentlige forsørgelsesydelse eller har deltaget i tilbud efter kapitel 10-12. Hvis det skønnes nødvendigt for at bringe personen tættere på arbejdsmarkedet, skal kontakten være hyppigere.

Stk. 2. Samtalen kan ske telefonisk, digitalt eller på anden måde, hvis personen deltager i tilbud efter kapitel 10-12.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan for personer, der er omfattet af § 2, nr. 3, og hvor helt særlige forhold gør sig gældende, fastsætte retningslinjer for, at der i stedet for afholdelse af en jobsamtale kan være en anden form for kontakt.

Særligt vedrørende den første samtale m.v.

§ 19. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, skal første jobsamtale efter § 16 afholdes, senest når personen har modtaget offentlige forsørgelsesydelse i sammenlagt

- 1) 1 måned efter tilmelding som arbejdssøgende i jobcenteret, såfremt personen er under 30 år, eller
- 2) 3 måneder efter tilmelding som arbejdssøgende i jobcenteret, såfremt personen er fyldt 30 år.

§ 20. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, skal første jobsamtale efter § 16 afholdes, senest når personen har modtaget offentlige forsørgelsesydelse i sammenhængende

- 1) 1 måned fra første henvendelse om hjælp til kommunen, såfremt personen er under 30 år, eller
- 2) 3 måneder fra første henvendelse om hjælp til kommunen, såfremt personen er fyldt 30 år.

§ 21. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om opgørelse af perioderne på 1 og 3 måneder med offentlige forsørgelsesydelse og deltagelse i tilbud for personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, henholdsvis § 2, nr. 2-4, herunder om, hvilke ydelser der medregnes i opgørelsen af perioder med offentlige forsørgelsesydelse.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om det individuelle kontaktføreløb, herunder at persongrupper kan undtages fra det individuelle kontaktføreløb, fordi de på grund af alder, helbredsforhold eller andre særlige forhold i almindelighed ikke har brug for en beskæftigelsesrettet indsats. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om, at personer, der deltager i selvvalgt uddannelse efter kapitel 8 a, ikke er omfattet af det individuelle kontaktføreløb.

Særligt vedrørende samtale og indsats i forbindelse med kontrolaktioner

§ 21 a. Modtager jobcenteret meddelelse om, at der ved offentlige myndigheders kontrolaktion er rejst tvivl om den generelle rådighed for en person omfattet af § 2, nr. 1, og om, at den pågældende anmoder om dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., skal jobcenteret straks indkalde personen til en individuel jobsamtale, der skal afholdes inden for 1 uge fra jobcenterets modtagelse af meddelelsen.

Stk. 2. Modtager kommunen meddelelse om, at der ved offentlige myndigheders kontrolaktion er rejst tvivl om den generelle rådighed for en person, som er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, skal kommunen straks indkalde personen til en individuel jobsamtale, der skal afholdes inden for en uge, fra meddelelsen er modtaget.

Stk. 3. Jobcenteret skal inden for 2 uger efter jobsamtalen, jf. stk. 1 og 2, sørge for, at de pågældende personer får et tilbud efter kapitel 10-12.

Pligt for unge under 25 år til at tage en uddannelse

§ 21 b. Jobcenteret skal som led i det individuelle kontaktføreløb vurdere, om en person under 25 år, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, og som ikke har forsørgerpligt over for hjemmeboende børn, vil kunne gennemføre en uddannelse på almindelige vilkår.

Stk. 2. Vurderer jobcenteret, at en person, der er omfattet af stk. 1, kan gennemføre en uddannelse, skal jobcenteret pålægge personen inden for en nærmere fastsat frist at komme med forslag til en eller flere relevante studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelser, som den pågældende kan ansøge om optagelse på. Det er en betingelse, at personen under hele uddannelsen har et forsørgelsesgrundlag i form af SU, elevløn el.lign.

Stk. 3. Jobcenteret skal ud fra en vurdering af personens forudsætninger pålægge den pågældende inden for en nærmere fastsat frist at søge om optagelse på en eller flere uddannelser, jf. stk. 2.

Stk. 4. Hvis personen optages på en uddannelse, er den pågældende forpligtet til at påbegynde og gennemføre uddannelsen.

Stk. 5. Vurderer jobcenteret, at der er risiko for, at den unge, som påbegynder en uddannelse efter stk. 4, kan få særlige vanskeligheder ved at gennemføre uddannelsen, skal jobcenteret underrette uddannelsesinstitutionen om, at den unge efter § 21 b er pålagt at påbegynde en uddannelse. Underretning kan ske uden samtykke fra den unge.

Systematisk henvisningsforløb

§ 21 c. Når jobcenteret henviser en person, som er omfattet af § 2, nr. 1 eller 2, til et job efter § 5, stk. 2, nr. 1, af over 5 dages varighed og personen ikke får jobbet, igangsættes et systematisk henvisningsforløb efter § 21 d. Dette gælder dog ikke for en person, der er i tilbud efter kapitel 10-12.

§ 21 d. Jobcenteret skal hurtigst muligt henvise personen til endnu et job efter § 5, stk. 2, nr. 1, og skal løbende fortsætte hermed indtil 3 måneder efter første henvisning efter § 21 c, hvis personen ikke kommer i beskæftigelse.

Stk. 2. Er der ikke job, jf. stk. 1, personen kan henvises til, skal jobcenteret pålægge personen at søge et antal relevante konkrete job på Jobnet. Jobbene findes i samarbejde med personen.

Stk. 3. Er personen ved udløbet af perioden på 3 måneder ikke kommet i beskæftigelse, skal personen have tilbud efter kapitel 10-12.

§ 21 e. For en person, der i løbet af perioden med systematisk formidlingsforløb skal påbegynde et tilbud efter kapitel 16 og 17, afsluttes forløbet efter § 21 d, stk. 1 og 2, på det tidspunkt, hvor tilbuddet starter.

Stk. 2. En person, der er omfattet af et systematisk formidlingsforløb efter § 21 d, kan ikke henvises til andre aktører, der har fået overladt opgaven med at varetage beskæftigelsesindsatsen, jf. § 4 b.

Stk. 3. En person kan uanset bestemmelsen i stk. 2 henvises til anden aktør, hvis pågældende er omfattet af målgruppen for et statsligt rammeudbud efter § 12 a i lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats, eller hvor kommunen er blevet pålagt at bruge anden aktør efter § 11 i samme lov.

Afsnit IV

Tilbud m.v.

Kapitel 8

Tilbudsmuligheder

§ 22. Jobcenteret kan give tilbud om følgende:

- 1) Vejledning og opkvalificering, jf. kapitel 10,
- 2) virksomhedspraktik, jf. kapitel 11, og
- 3) ansættelse med løntilskud, jf. kapitel 12.

Stk. 2. Tilbud kan gives i henhold til en jobplan, jf. kapitel 9.

Stk. 3. Tilbud skal så vidt muligt være rettet mod beskæftigelse inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft, og gives ud fra den enkeltes ønsker og forudsætninger, med henblik på at personen hurtigst muligt opnår varig beskæftigelse og hel eller delvis selvforsørgelse. Tilbud kan gives hver for sig eller i kombination.

Stk. 4. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, kan tilbud uanset stk. 3 fastsættes af jobcenteret under hensyn til konkrete behov på arbejdsmarkedet.

Stk. 5. For de i § 2, nr. 1-3, nævnte målgrupper kan tilbud efter kapitel 10 og 11 gives med henblik på, at den enkelte opnår samfundsmæssig forståelse.

Stk. 6. For personer omfattet af § 2, nr. 5, kan tilbud efter kapitel 10-12 også gives med henblik på fastholdelse af tilknytning til arbejdsmarkedet.

§ 23. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, og som får et tilbud efter kapitel 10 og 11, der har en sammenhængende varighed på 12 måneder eller mere, skal der ud over den fastlagte periode indlægges en friperiode på 1 måned, således at tilbudsperioden ikke overstiger 11 måneder inden for en 12-måneders-periode. Tilsvarende gælder for personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, som får tilbud efter kapitel 10 i form af særligt tilrettelagte projekter eller tilbud efter kapitel 11. Jobcenteret skal tilstræbe, at friperioden lægges efter aftale med personen.

§ 24. Tilbud til personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, kan ikke række ud over den dato, hvortil personen er berettiget til dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 2. Tilbud til personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, kan gives, så længe personen er berettiget til kontanthjælp eller starthjælp efter § 11 i lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 3. Tilbud til personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, kan gives, så længe personen er omfattet af kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 4. Tilbud til personer, der er omfattet af § 2, nr. 5, kan ikke række ud over den dato, hvortil personen er berettiget til sygedagpenge efter lov om sygedagpenge. Begrænsningen gælder dog ikke tilbud, der gives som led i forrevalidering efter kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 5. Tilbud til personer, der er omfattet af § 2, nr. 7, og som modtager ledighedsydelse eller særlig ydelse, kan ikke række ud over den dato, hvortil personen er berettiget til ledighedsydelse eller særlig ydelse efter lov om aktiv socialpolitik.

§ 25. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, og som deltager i tilbud efter kapitel 10-12, kan beskæftigelsesministeren fastsætte regler om, at kravet om personens rådighedsforpligtelse efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. kan fraviges.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, kan rådighedsforpligtelsen fraviges i medfør af § 13 c i lov om aktiv socialpolitik.

§ 26. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om muligheden for, at personer, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 5, kan deltage i tilbud i udlandet.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 2-4 og 7, kan deltagelse i tilbud i udlandet ske i henhold til § 5 i lov om aktiv socialpolitik.

Kapitel 8 a

Selvvalgt uddannelse for ledige dagpengemodtagere

§ 26 a. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, kan i op til 6 uger efter eget valg deltage i uddannelse på folkeskoleniveau og anden uddannelse på tilsvarende niveau, i gymnasial uddannelse, i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse til og med erhvervsuddannelsesniveau samt i videregående uddannelse.

Stk. 2. Uddannelsen skal foregå inden for de første 9 måneders sammenlagt ledighed for personer, der er fyldt 25 år, og inden for de første 6 måneders sammenlagt ledighed for personer, der ikke er fyldt 25 år.

Stk. 3. Under deltagelse i selvvalgt uddannelse modtager personen uddannelsesydelse efter kapitel 9 b i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 4. Arbejdsløsheds-kasserne træffer afgørelse om, hvorvidt betingelserne for at få uddannelse efter dette kapitel er opfyldt.

Stk. 5. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om selvvalgt uddannelse for ledige, administration af ordningen, hvilke uddannelser der kan vælges efter stk. 1, betingelser for forudgående uddannelse, dækning af deltagerbetaling, betaling af kost og logi samt befordringsgodtgørelse under deltagelse i uddannelse.

Stk. 6. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at rådighedsforpligtelsen efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. kan fraviges for ledige i selvvalgt uddannelse efter dette kapitel.

§ 26 b. Personer, der anses for beskæftigede efter lov om godtgørelse ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse

eller lov om statens voksenuddannelsesstøtte (SVU), har ikke ret til selvvalgt uddannelse efter dette kapitel.

Kapitel 9

Jobplan

§ 27. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-4, kan få udarbejdet en jobplan for, hvordan mulighederne for at få varig beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked kan forbedres.

Stk. 2. I jobplanen beskrives personens beskæftigelsesmål, som så vidt muligt skal være rettet mod beskæftigelse inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft.

Stk. 3. Hvis et beskæftigelsesmål fremgår af de oplysninger, der er indlagt i Jobnet efter kapitel 6 og er inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft, kan jobplanen blot henviser til beskæftigelsesmålet i Jobnet.

Stk. 4. I jobplanen angives, hvilke tilbud der efter § 22 kan gives. Hvis et tilbud er rettet mod beskæftigelse inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft, skal jobplanen ikke indeholde en begrundelse for tilbuddet, medmindre personen ikke er enig i tilbuddet.

Stk. 5. Hvis jobcenteret skønner, at der skal gives et tilbud, der ikke er rettet mod beskæftigelse inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft, skal dette begrundes i jobplanen.

Stk. 6. Jobplanen skal revideres, hvis dette er begrundet i personens situation, eller hvis der er væsentligt ændrede forudsætninger på arbejdsmarkedet, som gør en revision hensigtsmæssig.

§ 28. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 3, kan planen tillige indeholde aktiviteter, der kan stabilisere og forbedre personens fysiske, psykiske og sociale tilstand med henblik på, at personen efterfølgende kan deltage i tilbud efter denne lov.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, og som skal bevilges revalidering efter § 51 i lov om aktiv socialpolitik, skal jobplanen tillige indeholde en beskrivelse af personens mulighed for optagelse på en uddannelse og for endelig erhvervmæssig placering. Hvis jobplanen indeholder et tilbud om virksomhedspraktik eller ansættelse med løntilskud, skal planen tillige angive, hvordan virksomheden deltager i forløbet, samt jobcenterets bistand til virksomheden.

§ 29. Forud for afgivelse af tilbud efter kapitel 10-12 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-4, skal der udarbejdes en jobplan.

Stk. 2. Hvis der er udarbejdet en jobplan og personen skal have et tilbud, som ikke indgår heri, skal jobplanen revideres.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse ved afgivelse af tilbud efter kapitel 10-12, hvis tilbuddet varer op til 4 uger eller er blevet fastsat under en jobsamtale og er rettet mod beskæftigelse inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft. En person har dog ret til at få udarbejdet en jobplan, hvis den pågældende anmoder herom.

Stk. 4. Tilbud, hvori der efter stk. 3 ikke kræves udarbejdet en jobplan, skal afgives skriftligt, og det skal fremgå af sagen, om personen har accepteret tilbuddet.

§ 30. En person, der er omfattet af § 2, nr. 1, og som har opbrugt adgangen til selvvalgt uddannelse i op til 6 uger, jf. kapitel 8 a, har ret til at få udarbejdet en jobplan efter dette kapitel med henblik på yderligere uddannelse, hvis personen fremsætter ønske herom.

§ 31. Beskæftigelsesministeren fastsætter nærmere regler efter dette kapitel, herunder om indholdet af jobplanen og procedurer for udarbejdelse af jobplaner.

Kapitel 9 a

Integrationskontrakt

§ 31 a. Kommunen skal for personer, der har fået eller skal have en integrationskontrakt efter integrationsloven, og som modtager hjælp efter lov om aktiv socialpolitik eller dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., supplere kontrakten med oplysninger om indholdet i den beskæftigelsesrettede indsats, som skal fastlægges efter denne lov.

Stk. 2. Kontrakten skal beskrive udlændingens rettigheder og pligter samt de sanktioner, som kan pålægges efter denne lov, lov om aktiv socialpolitik og lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. Den beskæftigelsesrettede indsats i kontrakten efter stk. 1 skal tilrettelægges som led i det individuelle kontaktføreløb efter kapitel 7, og aktiviteter og tilbud efter reglerne om jobplan i kapitel 9 fastlægges heri.

Stk. 3. Kommunen udarbejder en status over udlændingens deltagelse i de fastlagte beskæftigelsesrettede aktiviteter efter integrationskontrakten, når Udlændingetjeneste anmoder herom.

Stk. 4. Har kommunen ikke de nødvendige oplysninger om opholdsgrundlag og andre personlige data samt oplysningerne fra den underskrevne integrationskontrakt, kopi af erklæringen om integration og aktivt medborgerskab i det danske samfund og status for udlændingens deltagelse i introduktionsprogrammet, skal den tidligere opholdskommune på begæring uden udlændingens samtykke videregive disse.

Stk. 5. Den tidligere opholdskommune skal endvidere vurdere, om andre oplysninger end de i stk. 4 nævnte vil være af væsentlig betydning for at varetage den beskæftigelsesrettede indsats. Sådanne oplysninger kan videregives med udlændingens samtykke. Opnås samtykke ikke, kan oplysningerne videregives uden samtykke, hvis de vurderes at være nødvendige for at varetage den beskæftigelsesrettede indsats for udlændingen.

Stk. 6. Udlændingetjeneste stiller oplysninger om udlændingens opholdsgrundlag til rådighed for arbejdsmarkedsmyndighederne.

Stk. 7. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, hvordan den beskæftigelsesrettede indsats fastlægges i integrationskontrakten, herunder om status og opfølgning.

Kapitel 10

Vejledning og opkvalificering

§ 32. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-5, kan få tilbud om vejledning og opkvalificering, der kan bestå af følgende:

- 1) Korte vejlednings- og afklaringsforløb,
- 2) særligt tilrettelagte projekter og uddannelsesforløb, herunder praktik under uddannelsesforløbet og danskundervisning, eller
- 3) ordinære uddannelsesforløb.

Stk. 2. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 7, og som modtager ledighedsydelse eller særlig ydelse efter §§ 74 og 74 i efter lov om aktiv socialpolitik, kan få tilbud efter stk. 1, nr. 1 og 2.

Stk. 3. Tilbuddet skal udvikle eller afdække den lediges faglige, sociale eller sproglige kompetencer med henblik på opkvalificering til arbejdsmarkedet.

Stk. 4. Praktikperioder under særligt tilrettelagte uddannelsesforløb, jf. stk. 1, nr. 2, kan sammenlagt have en varighed på højst 3 måneder, og hver enkelt praktikperiode kan højst have en varighed på 1 måned. I praktikperioden finder § 43 tilsvarende anvendelse.

§ 33. Produktion og afsætning af produkter i forbindelse med særligt tilrettelagte projekter eller uddannelsesforløb, jf. § 32, stk. 1, nr. 2, må ikke være konkurrenceforvridende.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan efter inddragelse af de kommunale organisationer fastsætte vejledende retningslinjer om, hvornår produktion og afsætning efter stk. 1 kan anses for konkurrenceforvridende.

Særligt om varighed

§ 34. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, kan der alene gives tilbud om vejledning og opkvalificering i op til i alt 6 uger

- 1) inden for de første 6 måneders sammenlagt ledighed, hvis personen er under 30 år og har en erhvervskompetencegivende uddannelse,

- 2) inden for de første 9 måneders sammenlagt ledighed, hvis personen er mellem 30 og 60 år, og

- 3) inden for de første 6 måneders sammenlagt ledighed, hvis personen er fyldt 60 år.

§ 35. For personer, der er fyldt 30 år, og som er omfattet af § 2, nr. 2, kan der alene gives tilbud om vejledning og opkvalificering i op til i alt 6 uger inden for den første sammenhængende periode på 9 måneder med kontanthjælp eller starthjælp.

§ 36. Tilbud om vejledning og opkvalificering, som består af korte vejlednings- og afklaringsforløb, jf. § 32, stk. 1, nr. 1, medregnes ikke i de 6 uger efter §§ 34 og 35, hvis tilbuddet har en varighed på op til 2 uger.

Stk. 2. Ved tilbud om vejledning og opkvalificering, som alene består af danskundervisning, jf. § 32, stk. 1, nr. 2, gælder varighedsbegrænsningen i §§ 34 og 35 ikke.

Stk. 3. Tilbud om vejledning og opkvalificering kan have en varighed på over 6 uger, når danskundervisning indgår som en betydelig del. Den samlede varighed kan dog ikke overstige 26 uger.

Særligt om studie- og erhvervskompetencegivende uddannelser

§ 37. Personer under 30 år, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, kan ikke modtage tilbud efter dette kapitel til en studie- og erhvervskompetencegivende uddannelse, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Jobcenteret kan fravige bestemmelsen i stk. 1 for personer, der ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, og som

- 1) har forsørgerpligt over for hjemmeboende børn,

- 2) er fyldt 25 år og er omfattet af § 2, nr. 1, og som har ret og pligt til efterfølgende tilbud efter § 89, eller

- 3) er fyldt 25 år og er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, og som har ret og pligt til efterfølgende tilbud efter § 96.

Stk. 3. Ved afgørelse efter stk. 2 om tilbud til en erhvervskompetencegivende uddannelse skal uddannelsen kvalificere til arbejde inden for områder, hvor der er behov for arbejdskraft, og der må ikke være tale om en uddannelse med længere varighed end en professionsbacheloruddannelse.

Ydelser m.v.

§ 38. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, modtager under tilbud om vejledning og opkvalificering dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 2. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 2-5 og 7, modtager under tilbuddet den ydelse, som den pågældende er berettiget til i henhold til lov om aktiv socialpolitik eller lov om sygedagpenge, eller for personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, efter anden lovgivning.

§ 39. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, 4, 5 og 7, kan der ved deltagelse i tilbud om vejledning og opkvalificering ydes befordringsgodtgørelse efter § 82.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, kan der ved deltagelse i tilbud om vejledning og opkvalificering ydes godtgørelse efter § 83.

§ 40. I forbindelse med tilbud om vejledning og opkvalificering kan der ydes tilskud efter kapitel 14 til hjælpemidler, herunder til køb af undervisningsmateriale og arbejdsredskaber, jf. §§ 76 og 77, samt til mentor, jf. §§ 78-80.

§ 41. Beskæftigelsesministeren fastsætter nærmere regler efter dette kapitel, herunder om køb af uddannelse, deltagelse i sprogundervisning samt betaling af kost og logi i forbindelse med, at personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, deltager i tilbud om vejledning og opkvalificering.

Kapitel 11

Virksomhedspraktik

§ 42. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-5, og som enten har behov for en afklaring af beskæftigelsesmål, eller som på grund af

mangelfulde faglige, sproglige eller sociale kompetencer kun vanskeligt kan opnå beskæftigelse på normale løn- og arbejdsvilkår eller med løntilskud, kan få tilbud om virksomhedspraktik på en offentlig eller privat virksomhed.

Stk. 2. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 7, og som modtager ledighedsydelse eller særlig ydelse efter §§ 74 og 74 i efter lov om aktiv socialpolitik, kan få tilbud om virksomhedspraktik.

Stk. 3. Tilbuddet gives med henblik på at afdække eller opræne personens faglige, sociale eller sproglige kompetencer samt at afklare beskæftigelsesmål.

§ 43. Personer i virksomhedspraktik er ikke omfattet af de for lønmodtagere gældende regler fastsat i henhold til eller ved lov eller ved kollektiv overenskomst m.v.

Stk. 2. Personer i virksomhedspraktik er uanset bestemmelsen i stk. 1 omfattet af arbejdsmiljølovgivningen og lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet.

Varighed

§ 44. Et tilbud om virksomhedspraktik kan have en varighed, der udgør op til

- 1) 4 uger for personer, der er omfattet af § 2, nr. 1,
- 2) 4 uger for personer, der er omfattet af § 2, nr. 2,
- 3) 13 uger for personer, der er omfattet af § 2, nr. 2, hvis personen ikke har erhvervs erfaring, har langvarig ledighed eller i øvrigt har vanskeligt ved at opnå beskæftigelse med løntilskud, og
- 4) 13 uger for personer, der er omfattet af § 2, nr. 3-5 og 7.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af stk. 1, nr. 3 og 4, kan perioden efter en konkret vurdering forlænges op til 26 uger. Hvis personen herefter ud fra en konkret individuel vurdering har særligt behov for en længere periode, kan perioden forlænges yderligere.

Stk. 3. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, og som har fået en jobplan efter § 28, stk. 2, kan varigheden fastsættes ud fra en konkret, individuel vurdering af det i jobplanen fastsatte behov for optræning.

Ydelser m.v.

§ 45. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, modtager under tilbud om virksomhedspraktik dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 2. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 2-5 og 7, modtager under tilbuddet den ydelse, som personen er berettiget til i henhold til lov om aktiv socialpolitik eller lov om sygedagpenge.

Stk. 3. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, og som modtager starthjælp, modtager tillige et beskæftigelsestillæg på 11,87 kr. pr. time (pr. 1. januar 2003) i virksomhedspraktik. Tilsvarende gælder for en person, som modtager kontanthjælp, og som er gift eller samlevende med en person, der modtager starthjælp eller introduktionsydelse. Tillægget udbetales uafhængigt af retten til starthjælp henholdsvis kontanthjælp.

§ 46. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, 4, 5 og 7, kan der ved deltagelse i tilbud om virksomhedspraktik ydes befordringsgodtgørelse efter § 82.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, kan der ved deltagelse i tilbud om virksomhedspraktik ydes godtgørelse efter § 83.

§ 47. I forbindelse med tilbud om virksomhedspraktik kan der ydes tilskud efter kapitel 14 til hjælpemidler, herunder til køb af arbejdsredskaber, jf. §§ 76 og 77, samt til mentor, jf. §§ 78-80.

Forholdet til virksomhedens ansatte, konkurrenceforvridning m.v.

§ 48. Der skal i såvel private som offentlige virksomheder være et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte uden tilskud og antallet af personer i virksomhedspraktik samt ansatte med løntilskud efter kapitel 12.

Stk. 2. Forud for etablering af virksomhedspraktik i mere end 13 uger skal spørgsmålet om etableringen have været drøftet mellem virksomheden og repræsentanter for virksomhedens ansatte.

§ 49. Etablering af virksomhedspraktik må ikke være konkurrenceforvridende.

§ 49 a. Kommunen underretter det lokale beskæftigelsesråd, jf. § 44 i lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats, om anvendelsen af virksomhedspraktik.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om kommunens underretning til det lokale beskæftigelsesråd.

§ 50. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler efter dette kapitel, herunder om, at der kan fastsættes nærmere betingelser for virksomhedspraktik hos private arbejdsgivere, om krav til omfanget af et tilbud om virksomhedspraktik samt regler om, hvornår betingelsen efter § 48 er opfyldt.

Kapitel 11 a

Virksomhedspraktik til særlig udsatte unge under 18 år

§ 50 a. Kommunen kan give tilbud om virksomhedspraktik efter kapitel 11 til særlig udsatte unge under 18 år, der er omfattet af § 2, nr. 9.

Stk. 2. Under virksomhedspraktik modtager den unge en godtgørelse. Godtgørelsen fastsættes i samarbejde med de faglige organisationer og med udgangspunkt i den mindste overenskomstmæssige timeløn på det aktuelle ansættelsesområde. Godtgørelsen kan højst udgøre et beløb, der svarer til beløbet i § 25 f, stk. 2, nr. 1, i lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 3. Afgørelse om virksomhedspraktik efter stk. 1 træffes med samtykke fra den unge og forældremyndighedens indehaver.

Kapitel 12

Ansættelse med løntilskud

§ 51. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-6 og 8, kan få tilbud om ansættelse med løntilskud hos offentlige eller private arbejdsgivere. Det gælder dog ikke personer, der er omfattet af § 2, nr. 5, og som er i et ansættelsesforhold.

Stk. 2. For at blive ansat med løntilskud hos private arbejdsgivere skal personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, have været ledige i sammenlagt mere end 6 måneder, og personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, skal have modtaget kontanthjælp eller starthjælp i en sammenhængende periode på mere end 6 måneder. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 5, skal have modtaget dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. eller modtaget sygedagpenge under sygdom efter lov om sygedagpenge i sammenlagt mere end 6 måneder.

Stk. 3. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, er det en betingelse for ansættelse med løntilskud,

- 1) at der foreligger særlige forhold, herunder f.eks. at personen er over den sædvanlige uddannelsesalder, tidligere har haft tilknytning til arbejdsmarkedet eller har pligt til at forsørge ægtefælle eller børn, jf. § 51, stk. 1, nr. 3, i lov om aktiv socialpolitik, eller
- 2) at der er tale om personer i elev- eller lærlingeforløb, som på grund af omfattende psykiske, fysiske eller sociale problemer alene er i stand til at yde en meget begrænset arbejdsindsats.

§ 52. Tilbud om ansættelse med løntilskud gives

- 1) med henblik på oplæring og genoptræning af faglige, sociale eller sproglige kompetencer af personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-5,
- 2) med henblik på opnåelse eller fastholdelse af beskæftigelse for personer, der er omfattet af § 2, nr. 6, og
- 3) med henblik på indslusning på arbejdsmarkedet af personer, der er omfattet af § 2, nr. 8.

Varighed

§ 53. Et tilbud om ansættelse med løntilskud kan gives i op til 1 år.

Stk. 2. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 4 og 6, kan et tilbud om ansættelse med løntilskud gives ud over 1 år.

Løn- og arbejdsvilkår

§ 54. Ved ansættelse med løntilskud hos private arbejdsgivere af personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-3 og 5, skal løn- og arbejdsvilkår være overenskomstmæssige eller de for tilsvarende arbejde sædvanligt gældende.

§ 55. Ved ansættelse med løntilskud hos offentlige arbejdsgivere af personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-3 og 5, skal løn- og arbejdsvilkår være overenskomstmæssige, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Lønnen kan højst udgøre 96,21 kr. pr. time (1. juli 2002) eksklusive feriepenge m.v.

Stk. 3. Ved ansættelse af personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, skal lønnen til personen efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag ligge på niveau med personens individuelle dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., dog mindst udgøre 82 pct. af højeste dagpenge for henholdsvis fuldtids- og deltidsforsikrede.

Stk. 4. Ved ansættelse af personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, skal lønnen til personen efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag ligge på niveau med personens samlede individuelle hjælp efter lov om aktiv socialpolitik, dog mindst udgøre 82 pct. af højeste dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Stk. 5. Den offentlige arbejdsgiver fastsætter arbejdstiden i det enkelte tilbud under hensyn til lønnen, jf. stk. 3 og 4, samt under hensyn til timeløn og tillæg m.v. Antallet af arbejdstimer rundes op til nærmeste hele antal timer. Ved ansættelsesforholdets påbegyndelse fastsættes arbejdstiden og den gennemsnitlige timeløn for hele perioden, idet der tages højde for kendte reguleringer i timelønnen. Den gennemsnitlige timeløn reguleres procentuelt i overensstemmelse med eventuelle reguleringer i den individuelle dagpengesats eller hjælp i ansættelsesperioden.

Stk. 6. Ved ansættelse af en person, der er omfattet af § 2, nr. 5, fastsættes arbejdstiden efter aftale mellem kommunen, arbejdsgiveren og personen.

Stk. 7. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at lønnen og arbejdstiden nedsættes, hvis personen har ordinær beskæftigelse.

§ 56. Ved ansættelse med løntilskud af personer, der er omfattet af § 51, stk. 3, nr. 1, skal lønnen som minimum svare til den mindste overenskomstmæssige på det aktuelle ansættelsesområde eller den for tilsvarende arbejde sædvanligt gældende og arbejdsvilkårene svare til de overenskomstmæssige eller de for tilsvarende arbejde sædvanligt gældende.

Stk. 2. Ved ansættelse i elev- eller lærlingeforløb af personer, der er omfattet af § 51, stk. 3, nr. 2, som ikke opfylder betingelsen i § 51, stk. 3, nr. 1, skal lønnen svare til den mindste overenskomstmæssige elev- eller lærlingeløn og arbejdsvilkårene svare til de overenskomstmæssige eller de for tilsvarende arbejde sædvanligt gældende.

§ 57. Ved ansættelse med løntilskud af personer, der er omfattet af § 2, nr. 6, fastsættes løn- og arbejdsvilkår, herunder arbejdstiden, ved aftale mellem arbejdsgiveren og personen. Dette skal ske i samarbejde med de faglige organisationer.

§ 58. Ved ansættelse med løntilskud af personer, der er omfattet af § 2, nr. 8, skal løn- og arbejdsvilkår være overenskomstmæssige eller de for tilsvarende arbejde sædvanligt gældende.

§ 59. Personer, der ansættes med løntilskud, er i øvrigt omfattet af den lovgivning, der gælder for lønmodtagere.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte undtagelser fra stk. 1.

Merbeskæftigelse m.v.

§ 60. Forud for ansættelse med løntilskud skal spørgsmålet om ansættelsen have været drøftet mellem virksomheden og repræsentanter for virksomhedens ansatte.

§ 61. Ansættelse med løntilskud af personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-3 og 5, skal medføre en nettoudvidelse af antallet af ansatte hos vedkommende arbejdsgiver. Ved nettoudvidelse forstås merbeskæftigelse i forhold til virksomhedens normale beskæftigelse.

Stk. 2. Betingelsen om merbeskæftigelse påses af arbejdsgiveren og de ansatte i fællesskab. Uenighed om betingelsen om merbeskæftigelse afgøres efter de gældende fagretlige regler om mægling og eventuel voldgift. For private arbejdsgivere, der ikke er omfattet af kollektivt overenskomst, afgør det regionale beskæftigelsesråd, jf. kapitel 6 i lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats, administrativt endeligt, om betingelsen om merbeskæftigelse er opfyldt.

§ 62. Der skal i såvel private som offentlige virksomheder være et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte uden løntilskud og antallet af ansatte med løntilskud efter dette kapitel samt personer i virksomhedspraktik.

Løntilskud

§ 63. Ved ansættelse efter dette kapitel udbetales der et løntilskud til arbejdsgiveren.

Stk. 2. Løntilskuddet pr. time efter stk. 1 kan udgøre (pr. 1. januar 2006):

- 1) 21,41 kr.
- 2) 37,47 kr.
- 3) 59,71 kr.
- 4) 86,72 kr. eller
- 5) 115,43 kr.

§ 64. Fastsættelse af, hvilken løntilskudssats efter § 63 der skal udbetales, sker efter en konkret vurdering af personens evner og forudsætninger for at deltage i arbejdet i samme omfang som de øvrige ansatte, jf. dog stk. 2-7. Ved ansættelse af personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, foretages vurderingen efter de regler, der er fastsat i medfør af § 4 a, stk. 3, om krav til undersøgelse af arbejdsevne.

Stk. 2. Ved ansættelse af personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, udgør løntilskuddet 59,71 kr. pr. time til private arbejdsgivere. Tilskuddet til offentlige arbejdsgivere udgør 115,43 kr. pr. time.

Stk. 3. Ved ansættelse af personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, kan løntilskuddet højst udgøre 115,43 kr. pr. time til såvel private som offentlige arbejdsgivere. Ved ansættelse af personer i elev- og lærlingeforløb, hvor lønnen fastsættes efter § 56, stk. 1, skal tilskuddet efter § 63 fastsættes med udgangspunkt i forskellen mellem elev- og lærlingelønnen på området og den mindste overenskomstmæssige løn på det aktuelle ansættelsesområde eller den løn, som sædvanligvis gælder for tilsvarende arbejde med tillæg af eventuelt arbejdsgiverbidrag til ATP m.v.

Stk. 4. Ved ansættelse i elev- og lærlingeforløb kan der kun ydes tilskud til elev- eller lærlingelønnen, hvis personen på grund af omfattende psykiske, fysiske eller sociale problemer alene er i stand til at yde en meget begrænset arbejdsindsats.

Stk. 5. Ved ansættelse af personer, der er omfattet af § 2, nr. 5, udgør løntilskuddet 59,71 kr. pr. time til private arbejdsgivere. Tilskuddet til offentlige arbejdsgivere udgør 115,43 kr. pr. time.

Stk. 6. Ved ansættelse af personer, der er omfattet af § 2, nr. 6, udgør løntilskuddet 21,41 kr. pr. time til såvel private som offentlige arbejdsgivere. I særlige tilfælde kan løntilskuddet udgøre 37,47 kr. pr. time, herunder i tilfælde, hvor arbejdsgivere, der modtager tilskud til personer, der før den 1. juli 1998 er ansat i beskyttede enkeltpladser efter lov om social bistand, i stedet ønsker at modtage tilskud efter dette kapitel.

Stk. 7. Ved ansættelse af personer, der er omfattet af § 2, nr. 8, kan løntilskuddet højst udgøre 115,43 kr. pr. time til såvel private som offentlige arbejdsgivere.

§ 65. Udbetaling af tilskud må ikke være konkurrenceforvridende.

§ 66. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, kan der ved ansættelse med løntilskud ydes befordringsgodtgørelse efter § 82. Det samme gælder for personer, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 5, og som ansættes med løntilskud hos offentlige arbejdsgivere.

§ 67. I forbindelse med tilbud om ansættelse med løntilskud kan der ydes tilskud efter kapitel 14 til hjælpemidler, herunder til køb af arbejdsredskaber, jf. §§ 76 og 77, samt til mentor, jf. §§ 78-80.

Særlig løntilskudsordning for personer over 55 år

§ 67 a. Personer over 55 år, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, har ret til at indgå aftale med en privat arbejdsgiver og få tilbud om ansættelse med løntilskud.

Stk. 2. Det er en betingelse for tilbuddet,

- 1) at personer omfattet af § 2, nr. 1, har været ledige i sammenlagt mere end 12 måneder, eller at personer omfattet af § 2, nr. 2 og 3, har modtaget kontanthjælp, starthjælp eller introduktionsydelse i en sammenhængende periode på mere end 12 måneder, og
- 2) at virksomheden opfylder betingelserne i §§ 54, 60, 61 og 62.

Stk. 3. Perioder med tilbud efter stk. 1, kan ikke medregnes i opgørelsen i stk. 2, nr. 1, af de 12 måneders sammenlagte ledighed for personer omfattet af § 2, nr. 1.

Stk. 4. §§ 59 og 67 finder tilsvarende anvendelse ved ansættelse med løntilskud efter stk. 1.

§ 67 b. Ved aftaler om ansættelse med løntilskud efter § 67 a skal jobcenteret alene påse, at betingelserne i § 67 a, stk. 2, er opfyldt. Jobcenteret skal ikke foretage en vurdering efter § 22, stk. 3.

Stk. 2. Reglerne om jobplan i kapitel 9 finder ikke anvendelse.

§ 67 c. Ved ansættelse efter § 67 a udgør løntilskuddet pr. time 90,14 kr. (pr. 1. januar 2006).

Stk. 2. Arbejdsgiveren og den ledige aftaler varigheden af løntilskudsperioden, der kan være op til sammenhængende 6 måneder.

Særlig løntilskudsordning for langtidsledige kontant- og starthjælpsmodtagere

§ 67 d. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, har ret til at indgå aftale med en privat arbejdsgiver og få tilbud om ansættelse med løntilskud.

Stk. 2. Det er en betingelse for tilbuddet,

- 1) at personen har modtaget kontanthjælp, starthjælp eller introduktionsydelse eller har været i tilbud efter kapitel 10-12 i 140 uger inden for de seneste 156 uger, og
- 2) at virksomheden opfylder betingelserne i §§ 54, 60, 61 og 62.

Stk. 3. Perioder med tilbud efter stk. 1 kan ikke medregnes i opgørelsen af de 140 uger i stk. 2, nr. 1.

Stk. 4. §§ 59 og 67 finder tilsvarende anvendelse ved ansættelse med løntilskud efter stk. 1.

Stk. 5. Personer under 30 år, som ikke har gennemført en uddannelse, der berettiger til optagelse i en arbejdsløshedskasse, kan ikke indgå en aftale efter stk. 1.

§ 67 e. Ved aftaler om ansættelse med løntilskud efter § 67 d skal jobcenteret alene påse, at betingelserne i § 67 d, stk. 2, er opfyldt. Jobcenteret skal ikke foretage en vurdering efter § 22, stk. 3.

Stk. 2. Reglerne om jobplan i kapitel 9 finder ikke anvendelse.

§ 67 f. Ved ansættelse efter § 67 d udgør løntilskuddet pr. time 90,14 kr. (pr. 1. januar 2006).

Stk. 2. Arbejdsgiveren og den ledige aftaler varigheden af løntilskudsperioden, der kan være op til sammenhængende 12 måneder.

§ 68. Beskæftigelsesministeren fastsætter nærmere regler efter dette kapitel, herunder regler om, at der kan fastsættes nærmere betingelser for ansættelse med løntilskud hos private arbejdsgivere.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om, at der kan ydes løntilskud til virksomheder, regioner og kommuner, der indgår uddannelsesaftaler henholdsvis elevkontrakter med personer, der er fyldt 25 år.

Kapitel 13

Fleksjob m.v.

§ 69. Jobcenteret sørger for, at personer under folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, med varige begrænsninger i arbejdsevnen, jf. § 2, nr. 7, har mulighed for

- 1) ansættelse hos private eller offentlige arbejdsgivere i fleksjob efter § 70 eller
- 2) støtte til at fastholde beskæftigelsen i egen virksomhed efter § 75.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan under hensyn til Danmarks internationale forpligtelser fastsætte regler om, at der inden for visse erhvervsområder ikke er adgang til at beskæftige personer efter stk. 1.

Stk. 3. Ministeren kan fastsætte regler om tilskud til arbejdsgivere med ansatte i fleksjob, hvor arbejdet udføres i udlandet.

§ 70. Jobcenteret giver tilbud om fleksjob til personer, som ikke modtager førtidspension efter lov om social pension eller lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., og som ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet.

Stk. 2. Flexjob kan først tilbydes, når alle relevante tilbud efter denne lov samt andre foranstaltninger, herunder eventuelt forsøg på omplacering på arbejdspladsen, har været afprøvet for at bringe eller fastholde den pågældende i ordinær beskæftigelse. Undtaget herfra er tilfælde, hvor det er åbenbart formålsløst at gennemføre de nævnte foranstaltninger forud for visitationen.

Stk. 3. Jobcenteret skal foretage opfølgning i sager efter dette kapitel efter § 10 i lov om aktiv socialpolitik.

§ 70 a. Grundlaget for en afgørelse om fleksjob skal bestå af

- 1) en redegørelse for, at relevante tilbud efter denne lov samt andre foranstaltninger har været afprøvet for at bringe eller fastholde den pågældende i ordinær beskæftigelse,
- 2) en redegørelse for den pågældendes ressourcer samt muligheden for at anvende og udvikle dem, som udarbejdes i samarbejde med den pågældende og indeholder dennes egen opfattelse af forholdene,
- 3) en redegørelse for, hvorfor den pågældendes arbejdsevne anses for varigt begrænset, og
- 4) en redegørelse for, hvorfor arbejdsevnen ikke kan anvendes til at opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår.

Stk. 2. Jobcenteret anvender reglerne om krav til undersøgelse af arbejdsevne samt om sagsbehandling i forbindelse med påbegyndelse og behandling af sager om fleksjob, som er fastsat i medfør af § 4 a, stk. 3.

§ 71. Arbejdsgiveren betaler lønnen til den ansatte i fleksjob.

Stk. 2. Tilskud til lønnen udbetales til arbejdsgiveren. Tilskuddet er halvdelen eller to tredjedele af lønnen, afhængigt af graden af den nedsatte arbejdsevne.

Stk. 3. Tilskuddet beregnes af lønnen med tillæg af udgifter til arbejdsgiverbidrag til ATP samt eventuelle udgifter til andre arbejdsgiverbidrag. Tilskuddet kan ikke overstige halvdelen eller to tredjedele af den mindste overenskomstmæssige timeløn på det aktuelle ansættelsesområde eller af den løn, som sædvanligvis gælder for tilsvarende arbejde, med tillæg af udgifter til arbejdsgiverbidrag til ATP samt eventuelle udgifter til andre arbejdsgiverbidrag. Tilskuddet til lønnen kan dog højst beregnes ud fra et beløb på 395.000 kr. (2006-niveau) på årsbasis eller 205,30 kr. (2006-niveau) på timebasis.

Stk. 4. Tilskuddet efter stk. 3 nedsættes med det beløb, som arbejdsgiveren har ret til efter lov om sygedagpenge. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler herom.

§ 72. Når jobcenteret har givet tilbud om fleksjob, fastsættes løn og øvrige arbejdsvilkår, herunder arbejdstiden, som udgangspunkt efter de kollektive overenskomster på ansættelsesområdet, herunder efter de sociale kapitler. I ikke overenskomstdækket ansættelse skal overenskomsten på sammenlignelige områder gælde. Fastsættelse af løn og øvrige arbejdsvilkår skal ske i samarbejde med de faglige organisationer.

Stk. 2. Jobcenteret skal give tilbud om fleksjob på fuld tid, medmindre personen foretrækker deltidsansættelse eller er omfattet af bestemmelsen i stk. 3.

Stk. 3. Jobcenteret skal give tilbud om fleksjob på deltid, hvis den seneste ordinære beskæftigelse forud for visitationen til fleksjob var deltidsbeskæftigelse og personen i den seneste periode på sammenlagt 12 måneder med beskæftigelse har været deltidsbeskæftiget. Som deltidsbeskæftigelse betragtes beskæftigelse, hvis varighed over en periode på 4 uger i gennemsnit er højst 30 timer om ugen.

Stk. 4. Personer omfattet af stk. 3 kan få tilbud om fleksjob på et antal timer svarende til den seneste ordinære ansættelse på deltid.

Stk. 5. Personer, der er omfattet af stk. 3, har dog ret til et tilbud om fleksjob på fuld tid, hvis personen godtgør, at deltidsbeskæftigelsen har været begrundet i forhold, der også er årsag til visitationen til fleksjob.

Stk. 6. Personer, der er omfattet af stk. 3, har endvidere ret til et tilbud om fleksjob på fuld tid, hvis personen kommer ud for samlivsophør eller andre ændringer i sine personlige forhold.

§ 73. Personer, der er ansat i fleksjob, bevarer ret til tilskuddet til fleksjob ved flytning til en anden kommune.

Kontaktforløb, selvvalgt uddannelse og andre aktører

§ 73 a. For personer, der er visiteret til fleksjob, og som modtager ledighedsydelse eller særlig ydelse efter lov om aktiv socialpolitik, tilrettelægges og gennemføres der et individuelt kontaktforløb, med henblik på at personen hurtigst muligt kommer i fleksjob.

Stk. 2. Under kontaktforløbet skal der afholdes individuelle jobsamtaler med personen, senest hver gang personen i sammenlagt 3 måneder har modtaget ledighedsydelse eller særlig ydelse regnet første gang fra visitationen til fleksjob. Perioder med ledighedsydelse eller særlig ydelse under barsel medregnes ikke.

Stk. 3. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om det individuelle kontaktforløb, herunder om sygemelding.

§ 73 b. Personer, der er visiteret til fleksjob, kan inden for de første 12 måneders sammenlagt ledighed efter eget valg i op til 6 uger deltage i uddannelse på folkeskoleniveau, i gymnasial uddannelse, i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse og i videregående uddannelse.

Stk. 2. Under uddannelsen modtager personen den ydelse, som pågældende er berettiget til i henhold til lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 3. Når en person har været i fleksjob i sammenlagt 9 måneder inden for de seneste 18 måneder, har personen igen ret til selvvalgt uddannelse efter reglen i stk. 1.

Stk. 4. Ordningen administreres efter reglerne i lov om betaling for visse uddannelsesaktiviteter i forbindelse med lov om en aktiv beskæftigelsesindsats m.m.

Stk. 5. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om, hvilke uddannelser der kan vælges efter stk. 1, samt regler om støtte til dækning af deltagerbetaling, til betaling af kost og logi samt befordringsgodtgørelse under deltagelse i uddannelse.

Stk. 6. Under uddannelsen skal den ledige stå til rådighed for fleksjob.

§ 73 c. Personer, der er visiteret til fleksjob, har ret til at blive henvist til anden aktør med henblik på etablering af fleksjob, når personen har modtaget kontanthjælp, starthjælp, ledighedsydelse eller særlig ydelse i 6 måneder inden for 9 måneder efter visitationen til fleksjob. Det samme gælder, når personen har været i fleksjob eller ordinær beskæftigelse i 9 måneder inden for 18 måneder og derefter har modtaget ledighedsydelse i 6 måneder inden for 9 måneder. Perioder med ydelse under barsel medregnes ikke.

Stk. 2. Personer, der er visiteret til fleksjob, og som jobcenteret har vurderet fortsat opfylder betingelserne for fleksjob, jf. § 74 c i lov om aktiv socialpolitik, skal henvises til anden aktør med henblik på etablering af fleksjob, når personen har modtaget kontanthjælp, starthjælp, ledighedsydelse eller særlig ydelse i 12 måneder inden for 18 måneder efter visitationen til fleksjob. Det samme gælder, når personen har været i fleksjob eller ordinær beskæftigelse i 9 måneder inden for 18 måneder og derefter har modtaget ledighedsydelse i 12 måneder inden for 18 måneder. Perioder med ydelse under barsel medregnes ikke.

Stk. 3. Personen skal have mulighed for at vælge mellem flere aktører.

Stk. 4. Jobcenteret skal vejlede om retten til at blive henvist til anden aktør efter stk. 1 og om henvisningen til anden aktør efter stk. 2.

Arbejdsredskaber, mentor m.v.

§ 74. Jobcenteret kan give en person, der er ansat eller som skal ansættes i fleksjob, hjælp til arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger samt hjælp til kortvarige kurser, når hjælpen har afgørende betydning for, at den pågældende kan fastholde eller opnå ansættelse i fleksjob. Det er endvidere en forudsætning, at arbejdsredskabet eller arbejdspladsindretningen kompenserer for den pågældendes begrænsninger i arbejdsevnen.

Stk. 2. Jobcenteret giver hjælp efter stk. 1, når hjælp efter anden lovgivning ikke er tilstrækkelig til at kompensere for den pågældendes begrænsninger i arbejdsevnen.

Stk. 3. Jobcenteret giver hjælp efter stk. 1 uden hensyn til ansøgerens og ægtefællens indtægts- og formueforhold.

§ 74 a. (Ophævet)

§ 74 b. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om et fleksjobbevis, som en person, der er visiteret til fleksjob, kan anmode jobcenteret om at udarbejde.

Selvstændigt erhvervsdrivende

§ 75. Jobcenteret giver tilbud om støtte i form af tilskud til personer, der driver selvstændig virksomhed som hovedbeskæftigelse, og som på grund af varige begrænsninger i arbejdsevnen har vanskeligt ved at opretholde beskæftigelsen i den selvstændige virksomhed. § 70 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Tilskuddet ydes afhængigt af graden af den nedsatte arbejdsevne med halvdelen eller totredjedele af mindste

overenskomstmæssige løn på det pågældende ansættelsesområde for nyansatte uden faglige kvalifikationer. På ikke overenskomstdækkede områder anvendes den overenskomstmæssige løn på sammenlignelige ansættelsesområder. Tilskuddet kan dog højst beregnes ud fra et beløb på 395.000 kr. (2006-niveau) på årsbasis eller 205,30 kr. (2006-niveau) på timebasis.

Stk. 3. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om betingelser for og beregning af tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende.

Kapitel 13 a

Tilbud til ledige selvforsørgende

§ 75 a. Jobcenteret kan efter en konkret vurdering give personer, der er omfattet af § 2, nr. 10, tilbud efter kapitel 10-12 og tillægsydelse efter kapitel 14 og 15.

Stk. 2. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 10, og som ikke har andre problemer end ledighed, kan få tilbud og tillægsydelse efter de regler, der gælder for personer omfattet af § 2, nr. 2, i kapitlerne 10-12, 14 og 15, jf. dog stk. 4 og 5.

Stk. 3. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 10, og som har andre problemer end ledighed, kan få tilbud og tillægsydelse efter de regler, der gælder for personer omfattet af § 2, nr. 3, i kapitlerne 10-12, 14 og 15, jf. dog stk. 4 og 5.

Stk. 4. Tilbud efter kapitel 10 til personer omfattet af § 2, nr. 10, kan højst vare op til 6 uger, medmindre danskundervisning indgår som en betydelig del af tilbuddet. Den samlede varighed kan ikke overstige 26 uger. Bestemmelserne i §§ 34-36 om varighed finder ikke anvendelse.

Stk. 5. Bestemmelserne om ydelser m.v. i § 38 og § 45 finder ikke anvendelse for personer omfattet af § 2, nr. 10.

Afsnit V

Tillægsydelse

Kapitel 14

Tilskud til udgifter til hjælpemidler og mentor m.v.

Hjælpemidler

(Undervisningsmateriale, arbejdsredskaber og arbejdspladsindretninger)

§ 76. I forbindelse med deltagelse i tilbud efter kapitel 10-12 kan der ydes tilskud til hjælpemidler med henblik på at understøtte, at personen kan få og deltage i tilbuddet.

Stk. 2. Tilskud til hjælpemidler kan gives som tilskud til undervisningsmateriale, arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger. Hjælpemidler kan i stedet for tilskud gives som udlån under forudsætning af, at det udlånte i fuldt omfang tilgodeser behovet.

Stk. 3. Til personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, kan der gives støtte til særlige udgifter, der er en nødvendig følge af uddannelsen eller af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det samme gælder for personer, der er omfattet af § 2, nr. 5, og som, jf. kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik, deltager i tilbud som led i afklaringen af den enkeltes arbejdsevne.

Stk. 4. Til personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, kan tilskud til hjælpemidler tillige gives som tilskud til personlig assistance.

§ 77. Det er en betingelse for at give tilskud til undervisningsmateriale, at materialet er en nødvendig følge af et tilbud om vejledning og opkvalificering eller af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Stk. 2. Det er en betingelse for at give tilskud til arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger, at tilskuddet er af afgørende betydning for, at personen kan deltage i tilbuddet, eller at redskabet eller indretningen kompenserer for personens eventuelle begrænsning i arbejdsevnen.

Stk. 3. Det er en betingelse for at give tilskud til personlig assistance, at assistancen er en nødvendig følge af et tilbud om vejledning og opkvalificering eller af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Stk. 4. Tilskud til hjælpemidler kan gives uden hensyn til personens og ægtefællens indtægts- og formueforhold.

Stk. 5. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om tilskud til udgifter til hjælpemidler.

Mentor

§ 78. Med henblik på at fremme, at personer kan opnå eller fastholde aktiviteter, tilbud, ansættelse i fleksjob eller i ordinær ansættelse, kan der ydes støtte til en mentorfunktion.

§ 79. Hvis en virksomhed eller en uddannelsesinstitution får støtte til at varetage en mentorfunktion, skal indsatsen ligge ud over, hvad arbejdsgiveren eller uddannelsesinstitutionen sædvanligvis forventes at varetage, og mentorfunktionen skal være afgørende for aktiviteten, tilbuddet eller ansættelsen.

§ 80. Støtte til en mentorfunktion i en virksomhed eller en uddannelsesinstitution bevilges til dækning af lønomkostninger ved frikøb af medarbejderen, der varetager mentorfunktionen, eller honorar til en ekstern konsulent. Med henblik på at forbedre en medarbejders mulighed for at varetage mentorfunktionen, kan der bevilges tilskud til køb af uddannelse for medarbejderen.

Stk. 2. Ud fra en konkret vurdering af behov og forudsætninger hos personen, der har brug for mentor, fastsættes et timetal for mentorfunktionen i samarbejde med virksomheden eller uddannelsesinstitutionen. Hvis der ydes støtte til en mentorfunktion for flere personer, kan der fastsættes et timetal for mentorfunktionen pr. plads i stedet for til den enkelte person.

§ 81. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om muligheden for at yde støtte til en mentorfunktion, herunder om tilskud til

køb af uddannelse til mentoren.

Tilskud til virksomheder ved partnerskabsaftaler

§ 81 a. En virksomhed og jobcenteret kan indgå en partnerskabsaftale om rekrutteringsforløb for ledige i form af virksomhedspraktik efter kapitel 11.

Stk. 2. Inden for rammerne af aftalen kan virksomheden iværksætte vejlednings- og opkvalificeringsforløb efter kapitel 10 og tilknytte en mentor efter nærværende kapitel.

Stk. 3. Virksomheden kan få tilskud til faktisk afholdte udgifter efter stk. 2 og til faktisk afholdte udgifter til administration, hvis det er aftalt.

Stk. 4. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om tilskud til virksomheder efter stk. 3.

Kapitel 15

Befordringsgodtgørelse m.v.

§ 82. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, 4 og 5, og som deltager i tilbud efter kapitel 10-12, personer, som deltager i selvvalgt erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse efter kapitel 8 a, og personer, der er omfattet af § 2, nr. 7, og som deltager i tilbud efter kapitel 10 og 11, har ret til befordringsgodtgørelse, når den daglige transport mellem bopæl og stedet, hvor tilbuddet eller uddannelsen gennemføres, og retur er mere end 24 km. Godtgørelsen pr. dag kan alene udbetales for de kilometer, der ligger ud over de første 24 km. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, og som ansættes med løntilskud efter kapitel 12 hos en privat arbejdsgiver, har dog ikke ret til befordringsgodtgørelse.

Stk. 2. Ved tilbud efter kapitel 10 og 12 godtgøres 0,85 kr. pr. km (1. juli 2002).

Stk. 3. Ved tilbud efter kapitel 11 og under deltagelse i selvvalgt uddannelse efter kapitel 8 a godtgøres 1,54 kr. pr. km (1. juli 2002) til personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, og 0,85 kr. pr. km (1. juli 2002) til personer, der er omfattet af § 2, nr. 4, 5 og 7.

Stk. 4. Kilometertaksterne reguleres en gang årligt med virkning fra den første mandag i juli måned på grundlag af prisudviklingen inden for det offentlige transportområde. Ved udbetaling afrundes den samlede godtgørelse til nærmeste hele kronebeløb.

Stk. 5. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 4 og 7, afholder kommunen den faktiske udgift til befordring, hvis udgiften er en følge af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det samme gælder for personer, der er omfattet af § 2, nr. 5, og som, jf. kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik, deltager i tilbud som led i afklaringen af den enkeltes arbejdsevne.

Stk. 6. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om muligheden for befordringsgodtgørelse.

§ 83. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, og som deltager i tilbud efter kapitel 10 og 11, kan efter jobcenterets vurdering få udbetalt op til 1.000 kr. om måneden i hel eller delvis godtgørelse til anslåede udgifter ved at deltage i tilbuddet. Under deltagelse i tilbud om virksomhedspraktik kan godtgørelsen til personen alene udbetales, når udgifterne ved at deltage kun i meget begrænset omfang er dækket af beskæftigelsestillægget efter § 45, stk. 3.

Stk. 2. Kommunen fastsætter nærmere retningslinjer for udbetaling af godtgørelsen. Kommunen giver information til kommunens borgere om indholdet af retningslinjerne.

Afsnit VI

Ret og pligt til tilbud

Kapitel 16

Ret og pligt til tilbud for personer, der modtager dagpenge efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Pligt til tilbud

§ 84. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, har pligt til at tage imod tilbud i hele ledighedsperioden, jf. § 55 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. Dette gælder dog ikke, hvis pligten til tilbud er bortfaldet efter § 91, eller under deltagelse i selvvalgt uddannelse efter kapitel 8 a.

Stk. 2. Tilbud, som gives efter dette kapitel, skal, medmindre andet er fastsat, have en sammenhængende varighed på mindst 4 uger. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om timetal i tilbud efter dette kapitel.

Ret og pligt til første tilbud for personer under 30 år

§ 85. Personer under 30 år, der er omfattet af § 2, nr. 1, har senest efter sammenlagt 13 ugers ledighed ret og pligt til at påbegynde tilbud efter kapitel 10-12. Tilbuddet skal have en sammenhængende varighed på mindst 6 måneder.

Stk. 2. Unge under 25 år, som påbegynder en ordinær uddannelse på baggrund af et uddannelsespålæg efter § 21 b, har ret til at få uddannelsen som tilbud, indtil den unge har haft 26 ugers sammenlagt ledighed.

§ 86. (Ophævet)

Ret og pligt til første tilbud for personer, der er fyldt 30 år

§ 87. Personer mellem 30 og 60 år, der er omfattet af § 2, nr. 1, har senest efter sammenlagt 9 måneders ledighed ret og pligt til at påbegynde tilbud efter kapitel 10-12.

§ 88. Personer, der er fyldt 60 år, og som er omfattet af § 2, nr. 1, har senest efter sammenlagt 6 måneders ledighed ret og pligt til at påbegynde et tilbud efter kapitel 10-12.

Ret og pligt til efterfølgende tilbud

§ 89. Når en person, der er omfattet af §§ 85, 87 eller 88, har afsluttet det første tilbud, har personen ret og pligt til at påbegynde et nyt tilbud, hver gang den pågældende har modtaget offentlige forsørgelsesydelse i sammenlagt 6 måneder efter stk. 5, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Når en person, der er omfattet af § 87, har modtaget og afsluttet sit første tilbud før 9 måneders sammenlagt ledighed, og personen efter afslutningen af tilbuddet har modtaget offentlige forsørgelsesydelse i sammenlagt mindst 6 måneder, har pågældende dog først ret og pligt til at påbegynde efterfølgende tilbud ved 9 måneders sammenlagt ledighed.

Stk. 3. Når en person, der er omfattet af § 88, har modtaget og afsluttet sit første tilbud før 6 måneders sammenlagt ledighed, og personen efter afslutningen af tilbuddet har modtaget offentlige forsørgelsesydelse i sammenlagt mindst 6 måneder, har pågældende dog først ret og pligt til at påbegynde efterfølgende tilbud ved 6 måneders sammenlagt ledighed.

Stk. 4. Efter afslutningen af det første tilbud efter §§ 85-88 har personen efter de 6 eller 9 måneders sammenlagt ledighed i resten af ledighedsperioden tillige ret til tilbud, hvis personen anmoder herom.

Stk. 5. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om opgørelse af perioden på 6 måneder med offentlige forsørgelsesydelse, herunder om hvilke ydelser der medregnes i opgørelsen.

§ 90. (Ophævet)

§ 90 a. Personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, har efter 30 måneders sammenlagt ledighed ret og pligt til tilbud i resten af ledighedsperioden. Tilbuddene skal så vidt muligt være virksomhedsrettede og være på mindst 6 timer i gennemsnit om dagen.

Stk. 2. Stk. 1, 2. pkt., finder ikke anvendelse på personer, der ansættes med løntilskud i en offentlig virksomhed, og hvor det fastsatte timetal er på mindre end 6 timer i gennemsnit om dagen, jf. § 55.

Stk. 3. Er personen ikke i tilbud på det tidspunkt, hvor pågældende bliver omfattet af stk. 1, skal tilbud påbegyndes straks efter de 30 måneders sammenlagte ledighed.

Stk. 4. Ophører personen i et tilbud, skal den pågældende hurtigst muligt påbegynde et nyt tilbud.

Bortfald af pligt til tilbud

§ 91. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at pligten til tilbud for personer, der er omfattet af §§ 85-90 a, bortfalder, når personen har ordinær beskæftigelse på mindre end fuld tid.

Kapitel 17

Ret og pligt til tilbud for personer, der modtager kontanthjælp og starthjælp efter lov om aktiv socialpolitik

Varighed og tilbud

§ 91 a. Tilbud, som gives efter dette kapitel, skal, medmindre andet er fastsat, have en sammenhængende varighed på mindst 4 uger.

Stk. 2. Personer, der efter § 13 i lov om aktiv socialpolitik har en rimelig grund til ikke at udnytte deres arbejdsmuligheder, har senest 1 måned efter, at den rimelige grund er ophørt, ret og pligt til at påbegynde tilbud efter dette kapitel.

Ret og pligt til første tilbud for personer under 30 år

§ 91 b. (Ophævet)

§ 92. Personer under 30 år, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, har efter en sammenhængende periode på 13 uger på kontanthjælp eller starthjælp fra første henvendelse om hjælp til kommunen ret og pligt til at påbegynde tilbud efter kapitel 10-12. Tilbuddet skal have en sammenhængende varighed på mindst 6 måneder.

§ 93. (Ophævet)

§ 94. (Ophævet)

Ret og pligt til første tilbud for personer, der er fyldt 30 år

§ 95. Personer, der er fyldt 30 år, og som er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, har senest efter en sammenhængende periode på 9 måneder med kontanthjælp eller starthjælp fra første henvendelse om hjælp til kommunen ret og pligt til at påbegynde tilbud efter kapitel 10-12.

Ret og pligt til efterfølgende tilbud

§ 96. Når en person, der er omfattet af § 92, har afsluttet det første tilbud, har personen ret og pligt til at påbegynde et nyt tilbud, hver gang den pågældende har modtaget kontanthjælp eller starthjælp i en sammenhængende periode på 6 måneder.

Stk. 2. Når en person, der er omfattet af § 95, har afsluttet det første tilbud, har personen ret og pligt til at påbegynde et nyt tilbud,

hver gang den pågældende har modtaget kontanthjælp eller starthjælp i en sammenhængende periode på 6 måneder. Hvis personen har modtaget og afsluttet det første tilbud, før personen har modtaget kontanthjælp eller starthjælp i en sammenhængende periode på 9 måneder, og personen efter afslutning af tilbuddet har modtaget kontanthjælp eller starthjælp i en sammenhængende periode på mindst 6 måneder, har den pågældende dog først ret og pligt til at påbegynde et efterfølgende tilbud, når personen har modtaget kontanthjælp eller starthjælp i en sammenhængende periode på 9 måneder fra første henvendelse om hjælp til kommunen.

Kapitel 17 a

Særlig indsats over for personer, der modtager kontanthjælp eller starthjælp

§ 96 a. Kommunerne skal i perioden fra den 1. juli 2006 til den 30. juni 2008 for personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, og som ikke inden for de seneste 12 måneder har modtaget et tilbud efter kapitel 10-12, foretage en sagsgennemgang og bistå de pågældende personer med at finde beskæftigelse eller give et tilbud efter kapitel 10-12.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren fastsætter nærmere regler om indsatsen efter stk. 1 og om tilskud hertil.

Afsnit VII

Indsatsen over for beskæftigede

Kapitel 18

Jobrotation

§ 97. Private eller offentlige arbejdsgivere kan i forbindelse med beskæftigedes midlertidige fravær aftale jobrotationsordninger med jobcenteret, hvor ledige erstatter beskæftigede.

Stk. 2. Hvor private eller offentlige arbejdsgivere indgår aftale om jobrotation i tilknytning til beskæftigedes fravær på grund af orlov, uddannelse m.v., udbetales der støtte i overensstemmelse med de gældende regler herom.

Stk. 3. Hvis der i forbindelse med jobrotation ansættes en ledig med løntilskud, finder reglerne i lovens kapitel 12 anvendelse.

§ 98. (Ophævet)

§ 98 a. Private og offentlige arbejdsgivere har ret til at få udbetalt en jobrotationsydelse af jobcenteret, når en beskæftiget midlertidigt deltager i uddannelse og der i uddannelsesperioden ansættes en person som vikar for den beskæftigede.

Stk. 2. Jobrotationsydelsen udgør 144,22 kr. (pr. 1. januar 2006) for hver time en beskæftiget er i uddannelse, og der samtidig er ansat en vikar.

Stk. 3. Det er en betingelse for, at arbejdsgiveren kan få udbetalt jobrotationsydelse, at

- 1) den beskæftigede, der deltager i uddannelse, ikke har en erhvervsrettet uddannelse, der med hensyn til niveau og varighed overstiger erhvervsuddannelse eller anden uddannelse, der kan sidestilles med erhvervsuddannelse, medmindre uddannelsen ikke har været anvendt i de sidste 5 år,
- 2) den beskæftigede modtager sædvanlig løn fra arbejdsgiveren i uddannelsesperioden,
- 3) den beskæftigede eller arbejdsgiveren ikke modtager godtgørelse efter lov om godtgørelse ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse eller støtte efter lov om statens voksenuddannelsesstøtte og
- 4) der ikke udbetales løntilskud til arbejdsgiveren for vikaren efter reglerne i kapitel 12.

Stk. 4. Har den beskæftigede, der deltager i uddannelse som led i jobrotation, en kort videregående uddannelse eller en mellemlang videregående uddannelse, vil der inden for en afsat pulje kunne udbetales jobrotationsydelse til arbejdsgiveren, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt, bortset fra betingelsen i stk. 3, nr. 1, 2. led, om, at uddannelsen ikke har været anvendt i de sidste 5 år.

Stk. 5. Arbejdsgiveren afgør, hvilke offentlige eller privat udbudte uddannelser der kan indgå i en jobrotation, og betaler udgiften til private uddannelser og uddannelser med brugerbetaling.

§ 98 b. For at arbejdsgiveren kan få udbetalt jobrotationsydelse, skal den person, der ansættes som vikar,

- 1) være omfattet af § 2, nr. 1, og ved ansættelsen have en sammenlagt ledighedsperiode på mindst 6 måneder,
- 2) være omfattet af § 2, nr. 2 eller 3, og ved ansættelsen have modtaget kontanthjælp, starthjælp eller introduktionsydelse i en sammenhængende periode på mindst 6 måneder eller
- 3) modtage introduktionsydelse efter integrationsloven og have modtaget denne ydelse i en sammenhængende periode på mindst 6 måneder.

Stk. 2. Vikaren skal som minimum være ansat 10 timer pr. uge og kan maksimalt være ansat i en periode på 12 måneder.

Stk. 3. Arbejdsgiveren skal betale overenskomstsmæssig løn eller den for tilsvarende arbejde sædvanligt gældende løn til vikaren. Vikaren er omfattet af de for lønmodtagere gældende regler fastsat i henhold til eller ved lov eller ved kollektiv overenskomst m.v.

Stk. 4. Arbejde som vikar i forbindelse med jobrotation medregnes ikke ved opgørelsen af beskæftigelseskravet efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Opkvalificering ved ansættelse

§ 99. I forbindelse med ansættelse af en person uden løntilskud kan der ydes tilskud til udgifter ved opkvalificering af personen.

Stk. 2. Tilskud efter stk. 1 kan ydes til udgifter ved opkvalificering af

- 1) personer under 30 år, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, og som forud for ansættelsen har mindst 6 måneders sammenlagt ledighed henholdsvis har modtaget kontanthjælp eller starthjælp eller har deltaget i tilbud efter kapitel 12 i en sammenhængende periode på mindst 6 måneder,
- 2) personer, som er fyldt 30 år, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 2, og som forud for ansættelsen har mindst 12 måneders sammenlagt

ledighed henholdsvis har modtaget kontanthjælp eller starthjælp eller har deltaget i tilbud efter kapitel 12 i en sammenhængende periode på mindst 12 måneder,

- 3) personer, som er fyldt 30 år, der er omfattet af § 2, nr. 1 og 2, som har særlig risiko for at blive langtidsledige, og som forud for ansættelsen har mindst 6 måneders sammenlagt ledighed henholdsvis har modtaget kontanthjælp eller starthjælp eller har deltaget i tilbud efter kapitel 12 i en sammenhængende periode på mindst 6 måneder,
- 4) personer, som er fyldt 30 år, der er omfattet af § 2, nr. 3, og som forud for ansættelsen har modtaget kontanthjælp eller starthjælp eller har deltaget i tilbud efter kapitel 12 i en sammenhængende periode på mindst 6 måneder,
- 5) personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3, og som efter aftale med de forhandlingsberettigede organisationer har fået anvist løn- og arbejdsvilkår, herunder på grund af mangelfulde sproglige og eventuelle faglige kompetencer, og
- 6) personer, der er omfattet af § 2, nr. 4-6 og 8.

Stk. 3. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om betingelserne for at yde tilskud til udgifter ved opkvalificering, herunder om, at der kan fastsættes nærmere betingelser for tilskud ved ansættelse hos private arbejdsgivere.

Tilskud til udgifter til hjælpemidler

§ 100. Med henblik på at fremme, at personer opnår eller fastholder ordinær ansættelse eller ansættelse efter lov om seniorjob, eller at personer kan drive selvstændig virksomhed, kan der ydes tilskud til hjælpemidler i form af arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger.

Stk. 2. Det er en betingelse for at give tilskud, at

- 1) tilskuddet er af afgørende betydning for ansættelsen eller beskæftigelsen i egen virksomhed eller
- 2) redskabet eller arbejdspladsindretningen kompenserer for personens eventuelle begrænsning i arbejdsevnen.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 76, stk. 2, 2. pkt., og § 77, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om tilskud til udgifter til hjælpemidler.

Tilskud til udgifter til introduktion ved ansættelse

§ 101. (Ophævet)

Opkvalificering ved afskedigelse

§ 102. Ved større afskedigelser kan staten tilbyde jobsøgningskurser i op til 2 uger til beskæftigede i opsigelsesperioden. Jobcenteret kan herudover yde tilskud til udgifter til opkvalificering, herunder efter- og videreuddannelse, af de beskæftigede i opsigelsesperioden i op til 8 uger.

Stk. 2. Ved større afskedigelser forstås mindst 50 pct. af medarbejderne på et arbejdssted med mindst 100 ansatte.

Stk. 3. Beskæftigelsesministeren kan dog på baggrund af ansøgning fra det regionale beskæftigelsesråd, jf. kapitel 6 i lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats, fravige bestemmelsen i stk. 2 om mindst 50 pct. eller mindst 100 ansatte, når muligheden for at opnå anden ansættelse på det lokale arbejdsmarked er begrænset og der er tale om afskedigelser af et ikke ubetydeligt omfang.

§ 103. Ydelse af tilskud til udgifter til opkvalificering er betinget af,

- 1) at der er tale om opkvalificering inden for områder, hvor der er eller kan forventes mangel på arbejdskraft, eller
- 2) at der foreligger en skriftlig tilkendegivelse fra en arbejdsgiver om, at den afskedigede ansættes uden løntilskud efter opkvalificeringen.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om betingelserne for at yde tilskud til udgifter til opkvalificering ved afskedigelse.

Afsnit VIII

Øvrige bestemmelser

Kapitel 19

Underretninger m.v.

§ 104. Jobcenteret skal give arbejdsløshedskassen de nødvendige oplysninger til brug for arbejdsløshedskassens administration af reglerne i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. om personer, der er omfattet af § 2, nr. 1.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om jobcenterets underretninger til arbejdsløshedskassen efter stk. 1, herunder om omfanget af oplysningerne og måden, tidspunktet og formen for afgivelse af oplysningerne.

§ 105. Jobcenteret underretter arbejdsløshedskassen om indholdet af en udarbejdet jobplan for en person, der er omfattet af § 2, nr. 1.

§ 105 a. (Ophævet)

§ 106. Arbejdsløshedskassen skal give jobcenteret de nødvendige oplysninger om dens medlemmer til brug for jobcenterets administration af reglerne i denne lov. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler herom, herunder om omfanget af oplysningerne og måden, tidspunktet og formen for afgivelse af oplysningerne.

§ 107. (Ophævet)

§ 108. Beskæftigelsesministeren kan efter forhandling med undervisningsministeren fastsætte regler om uddannelsesinstitutionernes pligt til at underrette og afgive oplysninger til staten, kommunen og arbejdsløsheds-kassen om personer, der deltager i tilbud om vejledning og opkvalificering efter kapitel 10.

Kapitel 20

Udbetaling af ydelser, refusion, tilsyn, regnskab, erstatning m.v.

§ 109. Arbejdsløsheds-kassen træffer afgørelse om og udbetaler befodringsgodtgørelse efter kapitel 15 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 1.

Stk. 2. Kommunen skal bidrage til finansiering af statens udgifter til befodringsgodtgørelse efter denne lovs § 82, jf. § 79, stk. 1, i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. Reglerne i § 82 a, stk. 2, 5 og 6, i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Kommunens bidrag efter stk. 2 udgør 50 pct. af statens udgifter.

§ 110. Løn-tilskuddet i forbindelse med ansættelse efter kapitel 12 nedsættes med det beløb, som arbejdsgiveren modtager som refusion fra det offentlige som følge af, at arbejdsgiveren fortsat udbetaler løn.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren fastsætter nærmere regler om beregning og udbetaling, herunder refusion, samt om administration, regnskab, revision, tilsyn m.v. for tilskud og ydelser efter kapitel 12, 14 og 18 og kan herunder bestemme, at administrationen og udbetalingen til kommunerne kan overføres til en anden offentlig myndighed.

§ 111. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om tilbagebetaling af ydelser efter denne lov, der er udbetalt på et urigtigt grundlag.

§ 112. (Ophævet)

§ 113. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om, at kommunen betaler erstatning ved en persons tilskadekomst under deltagelse i tilbud efter kapitel 10 og 11, herunder at det ved personens tilskadekomst under deltagelse i tilbud efter kapitel 10 er en betingelse for erstatning, at skaden ikke er dækket af anden forsikring. Erstatningen udredes efter reglerne i lov om sikring mod følger af arbejdsskade.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at kommunen betaler erstatning ved skade, som en person forvolder under deltagelse i tilbud efter kapitel 10 og 11.

Kapitel 21

(Ophævet)

§ 114. (Ophævet)

§ 115. (Ophævet)

Kapitel 22

Forsøg

§ 116. Beskæftigelsesministeren kan tillade, at der gennemføres forsøgs- og udviklingsaktiviteter, der fraviger reglerne i denne lov, bortset fra de fastsatte satser for ydelser til personer og virksomheder. Beskæftigelsesministeren bekendtgør tilladelsen.

Kapitel 23

Statens refusion til kommunerne

§ 117. Kommunen afholder endeligt udgifterne til vejledning, sagsbehandling og det individuelle kontaktførelse, til udarbejdelse af jobplaner og til administration i øvrigt m.v., jf. dog § 117 a. Kommunen afholder desuden endeligt udgifterne til godtgørelse efter § 50 a, til særlige aktiviteter efter § 7 og til lægeerklæringer.

§ 117 a. Kommunens udgifter til vederlag til en anden aktør, der efter § 4 b varetager indsatsen, herunder de i § 117, 1. pkt., nævnte opgaver, for personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-4, 6-8 og 10, refunderes med 50 pct. Dækker vederlaget udgifter, der efter §§ 117 b-124 berettiger til højere refusion, kan udgifterne refunderes efter disse bestemmelser.

Stk. 2. Udgifterne efter stk. 1, 1. pkt., medtages inden for rådighedsbeløbet efter § 117 b, stk. 1, for personer omfattet af § 2, nr. 1, og inden for rådighedsbeløbet efter § 118, stk. 1, for personer omfattet af § 2, nr. 2-4, 6-8 og 10. Dækker vederlaget til anden aktør udgifter, der kan refunderes uden for et rådighedsbeløb efter §§ 117 b-124, kan udgifterne refunderes efter disse bestemmelser.

§ 117 b. Staten refunderer inden for et rådighedsbeløb 50 pct. af en kommunes driftsudgifter i forbindelse med tilbud efter kapitel 10 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 1. Det samme gælder udgifter til undervisningsmaterialer efter §§ 76 og 77 samt udgifter efter §§ 81 a og 99. Rådighedsbeløbet opgøres til 18.200 kr. pr. år (2009-niveau) pr. person i målgruppen, herunder personer, der deltager i tilbud efter kapitel 12, opgjort som antal helårspersoner i regnskabsåret. Ved opgørelsen af målgruppen i forhold til rådighedsbeløbet efter 3. pkt. medregnes dog ikke personer, der har indgået uddannelsesaftaler eller elevkontrakter med virksomheder, regioner eller kommuner, som modtager løn-tilskud efter § 68, stk. 2.

Stk. 2. Staten refunderer 50 pct. af en kommunes udgifter til hjælpemidler efter §§ 76 og 77 bortset fra udgifter til undervisningsmaterialer til personer, der er omfattet af § 2, nr. 1. Staten refunderer desuden 50 pct. af en kommunes udgifter til mentorer efter §§ 78-81 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 1.

Stk. 3. Staten refunderer 75 pct. af kommunens udgifter til løntilskud efter kapitel 12 for personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, jf. dog § 122 b.

§ 118. Staten refunderer inden for et rådighedsbeløb 50 pct. af en kommunes driftsudgifter i forbindelse med tilbud efter kapitel 10 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 2, 3 og 10. Det samme gælder udgifter efter §§ 76, 77, 81 a, 83 og 99. Rådighedsbeløbet opgøres til 19.118 kr. pr. år (2007-niveau) gange antallet af personer, der er omfattet af § 2, nr. 2-4, herunder personer, der deltager i tilbud efter kapitel 12, opgjort som antal helårspersoner i regnskabsåret.

Stk. 2. Staten refunderer 50 pct. af kommunens udgifter til mentorer efter §§ 78-81 til personer omfattet af § 2, nr. 2, 3 og 10.

Stk. 3. Staten refunderer 65 pct. af kommunens udgifter til løntilskud efter kapitel 12 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 2, 3 og 10.

Stk. 4. Staten refunderer kommunens udgift til beskæftigelsestillæg efter § 45, stk. 3, med samme refusionsats, som kommunen er berettiget til for udgiften til kontant- og starthjælp, jf. § 100 i lov om aktiv socialpolitik.

§ 119. Staten refunderer inden for det rådighedsbeløb, der er nævnt i § 118, stk. 1, 50 pct. af en kommunes driftsudgifter, herunder deltagerbetaling, efter kapitel 10 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 4.

Stk. 2. Staten refunderer 50 pct. af en kommunes driftsudgifter i forbindelse med tilbud efter kapitel 10 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 5.

Stk. 3. Staten refunderer 50 pct. af en kommunes udgifter efter kapitel 14 og §§ 82 og 99 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 4 og 5.

Stk. 4. Staten refunderer 65 pct. af en kommunes udgifter til løntilskud efter kapitel 12 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 4 og 5.

§ 120. Staten refunderer 50 pct. af en kommunes udgifter til løntilskud efter kapitel 12 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 6. Det samme gælder udgifter efter kapitel 14 og § 99.

§ 121. Staten refunderer 65 pct. af en kommunes udgifter til

1) tilskud til fleksjob efter § 71 og

2) tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende efter § 75.

Stk. 2. Staten refunderer 50 pct. af en kommunes udgifter efter §§ 73 b og 74.

Stk. 3. Staten refunderer 50 pct. af en kommunes driftsudgifter i forbindelse med tilbud efter kapitel 10 samt udgifter efter § 82 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 7, og som modtager ledighedsydelse eller særlig ydelse efter §§ 74 og 74 i efter lov om aktiv socialpolitik.

Stk. 4. Kommunen har ikke ret til statsrefusion i en konkret sag for udgifter til tilskud til fleksjob, jf. stk. 1, hvis kommunen ikke har tilvejebragt grundlaget for afgørelsen om fleksjob, jf. § 70 a, eller for revurderingen af, om betingelserne for fleksjob fortsat er opfyldt, jf. § 74 c i lov om aktiv socialpolitik. Retten til statsrefusion bortfalder i en periode på 36 måneder. Perioden beregnes fra det tidspunkt, hvor visitationen eller revurderingen er foretaget eller skulle være foretaget. Ved beregning af perioden på 36 måneder medregnes perioder, hvor refusionen er bortfaldet efter §§ 100, 104 og 104 a i lov om aktiv socialpolitik.

§ 122. Staten refunderer 75 pct. af en kommunes udgifter til løntilskud efter kapitel 12 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 8, hvis personen er medlem af en arbejdsløshedskasse. For øvrige personer refunderer staten 65 pct. For udgifter efter kapitel 14 og § 99 refunderes 50 pct. af en kommunes udgifter.

§ 122 a. Staten refunderer inden for det rådighedsbeløb, der er nævnt i § 117 b, stk. 1, for personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, og inden for det rådighedsbeløb, der er nævnt i § 118, stk. 1, for øvrige personer, 50 pct. af kommunens udgifter efter § 8 til støtte til arbejdssøgende, der skifter bopæl i forbindelse med overtagelse af arbejde.

§ 122 b. Staten refunderer 100 pct. af kommunens udgifter til løntilskud til virksomheder, regioner og kommuner, der indgår uddannelsesaftaler eller elevkontrakter med personer, der er fyldt 25 år, efter regler, der er fastsat af beskæftigelsesministeren, jf. § 68, stk. 2.

§ 122 c. Staten refunderer 100 pct. af kommunens udgifter til jobrotationsydelse efter § 98 a, stk. 3.

§ 122 d. Staten refunderer 100 pct. af kommunens udgifter til 6 ugers selvvalgt uddannelse, deltagerbetaling samt kost og logi, jf. kapitel 8 a i denne lov.

§ 123. Staten refunderer 50 pct. af en kommunes udgifter efter § 100.

§ 124. Staten afholder en kommunes udgifter efter stk. 2 til udlændinge, der har fået opholdstilladelse, jf. stk. 3, hvis

- 1) personen inden 12 måneder efter datoen for opholdstilladelsen på grund af en betydeligt og varigt nedsat funktionsevne anbringes i døgnophold, dog kun indtil den pågældende i en sammenhængende periode på 2 år har klaret sig selv, eller
- 2) tilladelsen er meddelt en mindreårig asylansøger, dog højst indtil modtageren fylder 18 år eller barnets forældre får lovligt ophold her i landet.

Stk. 2. Udgifter efter stk. 1 omfatter

- 1) udgifter til løntilskud efter kapitel 12 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 2-4, 6 og 7,
- 2) udgifter efter kapitel 14 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 4 og 6,
- 3) udgifter efter § 74 til personer, der er omfattet af § 2, nr. 7, samt
- 4) udgifter efter § 45, stk. 3, til personer, der er omfattet af § 2, nr. 2 og 3.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 omfatter udlændinge, der har fået opholdstilladelse efter

- 1) udlændingelovens §§ 7 og 8,
- 2) udlændingelovens § 9 b,

- 3) udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 1 eller 2, som følge af tilknytning til en i Danmark fastboende person, når denne person selv har fået opholdstilladelse efter en af de bestemmelser, der er nævnt i nr. 1 og 2, eller når tilknytningen kan føres tilbage til en sådan person,
- 4) udlændingelovens § 9 c, stk. 1, når tilladelsen er givet til personer over 18 år, hvis fader eller moder har fået opholdstilladelse efter en af de bestemmelser, der er nævnt i nr. 1,
- 5) udlændingelovens § 9 c, stk. 1, når tilladelsen er meddelt en ægtefælle til eller et barn af en person med opholdstilladelse som nævnt i nr. 2,
- 6) udlændingelovens § 9 c, stk. 1 og 2, når tilladelsen er meddelt en asylsøgende udlænding,
- 7) udlændingelovens § 9 c, stk. 1, når tilladelsen er givet som følge af tilknytning til en mindreårig asylsøgende udlænding, som har fået opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 9 c, stk. 1, eller
- 8) udlændingelovens § 9 e.

§ 125. Staten yder forskudsrefusion af en kommunes refusionsberettigende udgifter efter denne lov.

§ 126. Opholdskommunen har adgang til refusion fra en tidligere opholdskommune efter § 9 c i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Regulering

§ 127. En gang årligt den 1. januar reguleres med satsreguleringsprocenten efter lov om en satsreguleringsprocent

- 1) beskæftigelsestillægget efter § 45,
- 2) løntilskud efter § 63,
- 3) beløbet efter § 71, stk. 3, og § 75, stk. 2,
- 4) jobrotationsydelse efter § 98 a og
- 5) rådighedsbeløbet efter § 117 b og § 118.

Stk. 2. Den maksimale timeløn efter § 55, stk. 2, reguleres procentuelt i overensstemmelse med den gennemsnitlige regulering af de offentlige lønsskalaer.

Stk. 3. Løntilskuddet pr. time efter § 67 c og § 67 f skal beregnes på grundlag af den årligt regulerede maksimale dagpengesats, jf. lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Afsnit IX

Klageadgang, ikrafttræden m.v.

Kapitel 24

Klageadgang

Klage over jobcenterets afgørelser

§ 128. Jobcenterets afgørelser efter denne lov kan indbringes for beskæftigelsesankenævnet, jf. kapitel 8 i lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats. Klagen behandles efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Stk. 2. Klage efter stk. 1 kan indbringes for beskæftigelsesankenævnet af den, som afgørelsen vedrører. Klage over afgørelser i spørgsmål om konkurrenceforvridning efter § 33, stk. 1, og §§ 49 og 65 kan tillige indbringes for beskæftigelsesankenævnet af andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 3. Ved klage over jobcenterets afgørelser efter kapitel 9-12 vedrørende personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, træffer beskæftigelsesankenævnet afgørelse i sagen, inden 4 uger efter at klagen er modtaget i beskæftigelsesankenævnet, når jobcenterets afgørelse er begrundet i

- 1) personens ønsker og forudsætninger samt arbejdsmarkedets behov, eller
- 2) at beskæftigelsesindsatsen for personen skal varetages af en anden aktør.

Stk. 4. Ved behandling af klage over en kommunes afgørelse om udbetaling af godtgørelse efter § 83 kan beskæftigelsesankenævnet alene tage stilling til, om afgørelsen er i overensstemmelse med de retningslinjer, som kommunen har fastsat.

§ 129. (Ophævet)

§ 130. (Ophævet)

Klage over arbejdsgiverens beregninger ved ansættelse med løntilskud

§ 131. Klage over en offentlig arbejdsgivers beregninger af arbejdstiden, jf. § 55, stk. 5, for personer, der er omfattet af § 2, nr. 1-3, kan inden 4 uger indbringes for jobcenteret.

Klage over arbejdsløsheds-kassens afgørelser

§ 132. Arbejdsløsheds-kassens afgørelser om selvvalgt uddannelse efter reglerne i kapitel 8 a og om befordringsgodtgørelse efter kapitel 15 kan, inden 4 uger efter at afgørelsen er meddelt, indbringes for Arbejdsdirektoratet af den, som afgørelsen vedrører. §§ 98 og 99 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 25

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 133. Loven træder i kraft den 1. juli 2003, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af kapitel 11, for så vidt angår virksomhedspraktik hos private arbejdsgivere.

Stk. 3. Beskæftigelsesministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 51, stk. 2, for så vidt angår ansættelse med løntilskud af personer mellem 25 og 30 år. Indtil da er det en betingelse for ansættelse med løntilskud af personer mellem 25 og 30 år hos private arbejdsgivere, at personen vurderes at have særlig risiko for langvarig ledighed eller har været ledig i sammenlagt mere end 12 måneder henholdsvis har modtaget kontanthjælp eller starthjælp i en sammenhængende periode på mere end 12 måneder.

Stk. 4. Beskæftigelsesministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af §§ 99 og 100 om tilskud til opkvalificering henholdsvis til hjælpemidler i forbindelse med ansættelse af personer uden løntilskud.

Stk. 5. Lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 207 af 17. marts 2003, ophæves.

§ 134. Ledige, som har fået tilsagn om eller har påbegyndt et tilbud efter lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik før den 1. juli 2003, kan påbegynde eller gennemføre dette efter de hidtil gældende regler.

Stk. 2. Beskæftigede, der inden den 1. september 2003 modtager eller har fået tilsagn om støtte efter bestemmelser fastsat i medfør af § 20, stk. 4, i lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik, kan modtage støtten efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3. I opgørelsen af sammenlagt ledighed efter § 4, stk. 1, medregnes ledighed forud for lovens ikrafttræden, jf. dog stk. 8.

Stk. 4. I opgørelsen af en sammenhængende periode med kontanthjælp eller starthjælp efter § 4, stk. 2, medregnes perioder forud for lovens ikrafttræden.

Stk. 5. I opgørelsen af perioden på 3 måneder med offentlige forsørgelsesydelse og deltagelse i tilbud efter § 21 medregnes perioder forud for lovens ikrafttræden, jf. dog stk. 7.

Stk. 6. I opgørelsen af perioder med offentlige forsørgelsesydelse efter § 89, stk. 5, medregnes perioder forud for lovens ikrafttræden.

Stk. 7. For personer, der har rettet henvendelse til kommunen om hjælp inden den 1. juli 2003, skal det individuelle kontaktførelse være fastsat senest den 31. december 2003.

Stk. 8. Beskæftigelsesministeren fastsætter nærmere regler om en gradvis gennemførelse af ret og pligt til tilbud efter § 85, stk. 3, og § 86 for personer, der ved lovens ikrafttræden er indplaceret i dagpengeperioden, jf. § 55 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

§ 135. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Lov nr. 423 af 9. juni 2004, der ændrer §§ 23, 36, 82, 110 og 119 (tilsyn med kommunale rådighedsvurderinger, tilsyn med kommunernes visitation, aktiveringsfri periode, nedsættelse af befordringsgodtgørelse, refusion m.v.), indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2004, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. § 1, nr. 16, har virkning fra den 1. juli 2003.

Stk. 3. § 3, nr. 5-7, og § 4, nr. 6 og 7, har virkning fra den 1. januar 2004.

Lov nr. 424 af 9. juni 2004, der ændrer § 133 (forlængelse af mulighed for 1-årige tilbud om vejledning og opkvalificering i første ledighedsperiode), indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2004.

Lov nr. 1369 af 20. december 2004, der ændrer §§ 2 og 117 og indsætter § 50 a (virksomhedspraktik til særlig udsatte unge under 18 år), indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2005.

Stk. 2. Unge, der ved lovens ikrafttræden har fået et tilbud efter de regler, der ved bekendtgørelse er fastsat for forsøgsordningen om beskæftigelsestilbud til unge i Københavns Kommune, fortsætter i tilbuddet efter disse regler.

Lov nr. 1418 af 22. december 2004, der ændrer § 133 (forlængelse af mulighed for 1-årige tilbud om vejledning og opkvalificering i første ledighedsperiode), indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2005.

Lov nr. 304 af 2. maj 2005, der indsætter § 21 a (bekæmpelse af misbrug af sociale ydelser m.v., udvidelse af kontrolbeføjelser, indførelse af sanktioner, hurtig beskæftigelsesindsats m.v.), indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 9. maj 2005.

Stk. 2. Gentagelsesvirkningen efter §§ 2 og 6 indtræder alene, hvor også den første tilsidesættelse af oplysningspligten ligger efter lovens ikrafttræden.

Lov nr. 398 af 1. juni 2005, der ændrer § 133 (forlængelse af mulighed for 1-årige tilbud om vejledning og opkvalificering i første ledighedsperiode), indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2005.

Lov nr. 523 af 24. juni 2005 (Konsekvensrettelser som følge af kommunalreformen)¹⁾ indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 23

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2007.

Stk. 2. Kommunerne i hver af de regioner, der etableres den 1. januar 2007, skal inden den 1. maj 2006 søge at indgå aftale om boligplaceringen inden for de enkelte regioner i 2007 af det antal flygtninge, der er fastsat i landstallet for 2007, jf. integrationslovens § 6. De i integrationslovens § 7, stk. 3, og de i medfør af integrationslovens § 9 fastsatte regler om Udlændingestyrelsens fastsættelse af amtskvoter finder tilsvarende anvendelse, hvis Udlændingestyrelsen ikke modtager meddelelse om indgåelse af en aftale om regionskvoter inden den 1. maj 2006.

Stk. 3. Kommunalbestyrelserne inden for en region skal inden den 10. september 2006 søge at aftale, i hvilke kommuner det antal flygtninge, der er aftalt eller fastsat i regionskvoterne, jf. stk. 2, skal boligplaceres i 2007. De i integrationslovens § 8, stk. 3, og de i medfør af integrationslovens § 9 fastsatte regler om Udlændingestyrelsens fastsættelse af kommunekvoter finder tilsvarende anvendelse, hvis Udlændingestyrelsen ikke modtager meddelelse om indgåelse af en aftale om kommunekvoter inden den 10. september 2006.

Stk. 4. De opgaver, der er henlagt til kommuneforeningerne, jf. integrationslovens § 7, varetages af repræsentanter for kommunerne i hvert amt, hvis kommuneforeningerne er nedlagt.

Stk. 5. Klager over afgørelser efter § 128 og § 131 i lov nr. 419 af 10. juni 2003 om en aktiv beskæftigelsesindsats med senere ændringer, § 98, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik, som affattet ved denne lovs § 4, nr. 11, § 32 i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, § 17 i lov om delpension, kapitel 3 samt §§ 43 a og 44 i lov om social pension, §§ 13-15, 21, 24 og 44 og § 54, stk. 3 og 4, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., afgørelser efter § 53, stk. 2, i lov om integration af udlændinge i Danmark, dog bortset fra de afgørelser, der er nævnt i § 53, stk. 2, 3. pkt., som affattet ved denne lovs § 12, nr. 22, og afgørelser efter § 19, stk. 2, i lov om børnepasningsorlov, der ikke er afgjort senest den 31. december 2006, behandles af beskæftigelsesankenævnene.

Stk. 6. Arbejdsmarkedsstyrelsen træffer afgørelse i klager over afgørelser efter § 129 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, og Arbejdsmarkedets Ankenævn træffer afgørelse i klager over afgørelser efter lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v., der er modtaget i Arbejdsmarkedsstyrelsen og i Arbejdsmarkedets Ankenævn senest den 31. december 2006.

Lov nr. 1386 af 21. december 2005 (Forlængelse af mulighed for 1-årige tilbud om vejledning og opkvalificering i første ledighedsperiode)²⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2006.

Lov nr. 239 af 27. marts 2006 (Pligt for unge under 25 år til at tage en uddannelse, suppleret af udlændinges integrationskontrakter, tilbud til kontant- og starthjælpsmodtagere, som ikke er blevet aktiveret det seneste år, gentagen aktivering, særlig

integrationsindsats, bortfald af kontanthjælp til hjemmegående ægtefælle og afskaffelse af ægtefællertilægget, styrket sygeopfølgning over for kontant- og starthjælpsmodtagere og ændring af refusionsbestemmelserne for kontanthjælp m.v.)³⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 2006.

Stk. 2. § 1, nr. 4, træder i kraft den 1. juli 2008.

Stk. 3. § 1, nr. 6 og 7, og § 2, nr. 19 og 21, træder i kraft den 1. juli 2006.

Stk. 4. § 2, nr. 1-4, 12-15 og 20, finder ikke anvendelse, hvis personen er sygemeldt til kommunen inden lovens ikrafttræden.

Stk. 5. Uanset bestemmelsen i lov om aktiv socialpolitik § 13, stk. 8, nr. 2, som affattet ved denne lovs § 2, nr. 7, anses en ægtefælle i perioden fra den 1. april 2006 til den 31. marts 2007 for at udnytte sine arbejdsmuligheder efter bestemmelsen, selv om vedkommende ikke har dokumenteret, at han eller hun har haft 300 timers ordinært og ustøttet arbejde inden for de seneste 24 kalendermåneder.

Stk. 6. Uanset bestemmelsen i lov om aktiv socialpolitik § 13, stk. 8, nr. 2, som affattet ved denne lovs § 2, nr. 7, anses en ægtefælle i perioden fra den 1. april 2007 til den 31. marts 2008 for at udnytte sine arbejdsmuligheder efter bestemmelsen, hvis vedkommende kan dokumentere, at han eller hun har haft 150 timers ordinært og ustøttet arbejde inden for de seneste 12 kalendermåneder.

Stk. 7. Et ægtepar, der ved lovens ikrafttræden får beregnet hjælpen efter den hidtil gældende regel i lov om aktiv socialpolitik § 26, stk. 5, bevarer retten til et tillæg på 2.542 kr. frem til det tidspunkt, hvor den hjemmearbejdende igen udnytter sine arbejdsmuligheder, jf. lovens § 13, stk. 12, som affattet ved denne lovs § 2, nr. 7, dog længst til den 31. marts 2008.

Lov nr. 564 af 9. juni 2006 (Omlægning af finansieringen af udgifter til uddannelse ved revalidering, støtte til revalidender til dækning af særlige udgifter, tilskud til hjælpemidler til selvstændige, forenkling af løntilskudsatsen m.v.)⁴⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2007, dog træder lovens § 1, nr. 1-8 og 12, i kraft den 1. juli 2006.

Stk. 2. § 1, nr. 7 og 8, har virkning fra den 1. juli 2003.

Lov nr. 565 af 9. juni 2006 (Ændring af fleksjobordningen, visitation, opfølgning, tilskud, fleksydelse)⁵⁾ indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2006.

Stk. 2. § 1, nr. 1, § 70 a, stk. 2, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, § 73 c, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5, og § 1, nr. 9-11 og 13, samt § 3, § 5 og § 6, nr. 1, træder dog først i kraft den 1. januar 2007.

§ 8

Stk. 1. For personer, der er i fleksjob eller får tilskud til selvstændig virksomhed den 30. juni 2006, får bestemmelserne i § 71, stk. 3, 3. pkt., i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3, og i § 75, stk. 2, 3. pkt., i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 8, først virkning, når personen efter at have været ledig påbegynder et nyt fleksjob. Det samme gælder for personer, der senest den 30. juni 2006 har indgået en aftale om at påbegynde et fleksjob efter lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Personer, der er visiteret til fleksjob før den 1. juli 2006, er ikke omfattet af bestemmelsen i § 1, nr. 4.

Stk. 3. Personer, der er visiteret til fleksjob før den 1. juli 2006 og modtager ledighedsydelse, bliver omfattet af bestemmelsen i § 73 a i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5, når de er blevet revurderet, jf. stk. 6. Personer, der modtager særlig ydelse, bliver omfattet af bestemmelsen, når der er foretaget opfølgning efter reglerne i § 10, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik. Den individuelle samtale efter § 73 a i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5, skal første gang afholdes senest 3 måneder efter revurderingen eller opfølgningen.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 73 b i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5, finder også anvendelse for personer, der er visiteret til fleksjob før den 1. juli 2006. Den sammenlagte ledighed på 12 måneder opgøres for disse personer fra den 1. juli 2006.

Stk. 5. Personer, der er visiteret til fleksjob før den 1. januar 2007 og modtager ledighedsydelse, bliver omfattet af bestemmelsen i § 73 c i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5, når de efter den 30. juni 2006 er blevet revurderet, jf. stk. 6. Personer, der modtager kontanthjælp, starthjælp eller særlig ydelse, bliver omfattet af bestemmelsen, når der efter den 30. juni 2006 er foretaget opfølgning efter reglerne i lov om aktiv socialpolitik. Henvisning til anden aktør kan dog tidligst ske fra den 1. juli 2007.

Stk. 6. Personer, der modtager ledighedsydelse den 30. juni 2006, skal uanset § 74 c, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik som affattet ved denne lovs § 2, nr. 7, revurderes efter 18 måneder inden for 24 måneder. Revurderingen skal dog have fundet sted senest den 30. juni 2007. Herefter revurderes de efter 12 måneders ledighed inden for 18 måneder, jf. § 74 c, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik som affattet ved denne lovs § 2, nr. 7.

Stk. 7. Kun perioder med ledighedsydelse, kontanthjælp, starthjælp eller særlig ydelse efter den 30. juni 2006 indgår i

fastsættelsen af 18-måneders-perioden inden for 24 måneder, jf. § 100, stk. 1, og § 104, stk. 1 og 2, i lov om aktiv socialpolitik, som ændret ved denne lovs § 2, nr. 9, 10 og 11.

§ 9

Stk. 1. Den revision, der er godkendt af tilsynsmyndigheden, jf. lov om kommunernes styrelse, skal fra denne lovs ikrafttræden til og med 2010 hvert år til brug for den årlige beretning om revisionen af kommunens regnskab af ydelser og tilskud, jf. bekendtgørelse om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsaflæggelse og revision på Socialministeriets, Beskæftigelsesministeriets, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations og Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes ressortområder, gennemgå halvdelen af kommunens sager om visitation til fleksjob, der er afgjort efter denne lovs ikrafttræden, jf. § 70 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Revisionen gennemgår samtidig halvdelen af kommunens sager om revurdering, der er foretaget eller skulle være foretaget efter denne lovs ikrafttræden efter § 74 c, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik som affattet ved denne lovs § 2, nr. 7.

Stk. 2. Revisionen skal i beretningen redegøre for, om der er ret til refusion i de udtagne sager, jf. § 121, stk. 4-6, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og § 104 a i lov om aktiv socialpolitik som ændret henholdsvis affattet ved denne lovs § 1, nr. 14, og § 2, nr. 12. Hvis revisionen har konstateret, at der i mere end 20 pct. af de gennemgåede sager ikke er ret til refusion, gennemgår revisionen alle kommunens sager på området på kommunens regning. Reglerne i den i stk. 1 nævnte bekendtgørelse finder anvendelse for revisionens udførelse samt anvisningen og berigtigelsen af statsrefusion.

§ 10

Stk. 1. Sager om fleksydelse, som ikke er afgjort af Arbejdsdirektoratet inden den 1. januar 2007, overføres til videre behandling i kommunerne.

Stk. 2. Klager over Arbejdsdirektoratets afgørelser, som er indbragt for Ankestyrelsen, overføres til beskæftigelsesankenævnene til videre behandling, hvis Ankestyrelsen ikke har truffet afgørelse inden den 1. januar 2007.

Lov nr. 1540 af 20. december 2006 (Forhøjelse af efterlønsalderen, mere fleksibel efterlønsordning, fortrydelsesordning, styrkede jobmuligheder for personer over 55 år m.v.)⁶⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2007, jf. dog stk. 2-5 og § 6.

Stk. 2. § 1, nr. 23 og 24, træder i kraft den 1. juli 2007.

Stk. 3. § 1, nr. 8, og § 2, nr. 1 og 3, og § 3 træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 4. § 74, stk. 2-4, og § 74 k i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15, og denne lovs § 1, nr. 33, træder i kraft den 1. juli 2009.

Stk. 5. Tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 86, stk. 3, 4. pkt., som affattet ved denne lovs § 1, nr. 29, fastsættes af beskæftigelsesministeren.

§ 6

Stk. 1. Et medlem bevarer retten til dagpenge efter § 55, stk. 1, i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. som affattet ved denne lovs § 1, nr. 9, indtil det fyldte 60. år, hvis den pågældende

1) er fyldt 54 år før den 1. januar 2007,

2) ved udløbet af perioden efter § 55, stk. 1, er fyldt 55 år og

3) ved fortsat medlemskab og indbetaling af efterlønsbidrag kan opfylde anciennitetskravet for at gå på efterløn ved det fyldte 60. år.

Stk. 2. § 74 a, stk. 9, i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15, finder anvendelse i forhold til medlemmer, der modtager dagpenge efter stk. 1, og i forhold til de 60-årige, hvis dagpengereget er ophørt på grund af reglerne om den kortere dagpengeperiode for 60-årige efter den gældende lovs § 55, stk. 3, og som på grund af sygdom henover 60-års-dagen endnu ikke er overgået til efterløn.

Stk. 3. § 74 b i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15, finder ikke anvendelse i forhold til medlemmer, der opfylder betingelserne for et efterlønsbevis inden lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Sager om tilladelse til at drive selvstændig virksomhed som bibeskæftigelse inden for 400 timer pr. år efter § 74 g, stk. 1, i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15, hvor der ikke er truffet afgørelse i Arbejdsdirektoratet inden lovens ikrafttræden, sendes til arbejdsløsheds-kassen til afgørelse.

Stk. 5. Har en person, der er født efter den 31. december 1946 og inden den 1. januar 1949, efter den gældende bestemmelse i § 91, stk. 2, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats inden den 1. januar 2007 af arbejdsformidlingen fået meddelt, at personen ikke har pligt til tilbud, har denne meddelelse virkning, indtil personen kan gå på efterløn ved det fyldte 60. år.

§ 7

Stk. 1. §§ 67 a-67 c i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 2, nr. 1, og integrationslovens § 24 b som affattet ved denne lovs § 3, nr. 1, ophæves den 1. januar 2013.

Stk. 2. Aftaler om ansættelse med løntilskud efter §§ 67 a og 67 c som affattet ved denne lovs § 2, nr. 1, og aftaler om ansættelse med løntilskud efter integrationslovens § 24 b som affattet ved denne lovs § 3, nr. 1, der er indgået senest den 31. december 2012, og hvor ansættelsen påbegyndes senest den 31. december 2012, er gyldige, indtil den aftalte løntilskudsperiode udløber.

Lov nr. 1543 af 20. december 2006 om seniorjob⁷⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 17

Loven træder i kraft den 1. januar 2008.

Lov nr. 1545 af 20. december 2006 (Ændring af regler om forlængelse af sygedagpengeperioden, sygedagpenge til delvis sygemeldte, udvidelse af arbejdsgiverperioden samt konsekvensændringer)⁸⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 17

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2007, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. § 1, nr. 1 og 3, træder i kraft den 2. april 2007 og finder anvendelse på sygdomstilfælde, hvor 1. fraværsdag er den 2. april 2007 eller senere.

Stk. 3. § 1, nr. 4, træder i kraft den 2. april 2007 og finder anvendelse på personer, der modtager sygedagpenge den 2. april 2007 eller senere.

Stk. 4. § 1, nr. 6, træder i kraft den 2. april 2007 og finder anvendelse på personer, der modtager sygedagpenge den 2. april 2007 eller senere.

Lov nr. 1546 af 20. december 2006 (Tilskud til visse revalidenders elev- og lærlingeløn)⁹⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2007.

Lov nr. 89 af 30. januar 2007 (Indførelse af selvbetjeningsmodel, ny og forenklet udformning af forsørgelseskravet i familiesammenføringsager og reform af studieområdet)¹⁰⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2007, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2-6. (Udeladt)

Lov nr. 176 af 27. februar 2007 (Velfærdsreformen – forstærket indsats for at nedbringe ledigheden m.v.)¹¹⁾ indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 8

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. marts 2007, jf. dog stk. 2-7.

Stk. 2. § 1, nr. 26, 32, 38-41 og 43, § 3, nr. 10 og 11, og § 38 c i lov om aktiv socialpolitik som affattet ved denne lovs § 4, nr. 11, træder i kraft den 1. juni 2007.

Stk. 3. § 1, nr. 20, 23, 24, 33, 34 og 44, § 5, nr. 9, § 6 og § 7 træder i kraft den 1. august 2007.

Stk. 4. § 1, nr. 10 og 36, § 3, nr. 3, § 4, nr. 1, § 38 e i lov om aktiv socialpolitik som affattet ved denne lovs § 4, nr. 11, § 5, nr. 6, og § 30 a, stk. 2 og 3, i integrationsloven som affattet ved denne lovs § 5, nr. 11, træder i kraft den 1. oktober 2007.

Stk. 5. § 4 b og § 4 c, stk. 1 og 2, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 7, § 1, nr. 21, 22, 27, 31, 37, 42 og 49, § 2, nr. 1, § 3, nr. 1, 2 og 14, § 38 d, stk. 7, i lov om aktiv socialpolitik som affattet ved denne lovs § 4, nr. 11, og § 4, nr. 17, samt § 5, stk. 3, i integrationsloven som affattet ved denne lovs § 5, nr. 1, og § 51 c, stk. 1, i integrationsloven som affattet ved denne lovs § 5, nr. 12, træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 6. § 1, nr. 45 og 46, træder i kraft den 1. juli 2008.

Stk. 7. § 118, stk. 3, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 50, har virkning fra den 1. januar 2007.

§ 9

Stk. 1. § 34 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som ændret ved denne lovs § 1, nr. 23, finder ikke anvendelse på personer, der den 31. juli 2007 har en sammenlagt ledighed på 9 måneder eller mere. § 35 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som ændret ved denne lovs § 1, nr. 23, finder ikke anvendelse på personer, der den 31. juli 2007 har en sammenhængende periode på 9 måneder med kontanthjælp eller starthjælp fra første henvendelse om hjælp til kommunen. § 36 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som ændret ved denne lovs § 1, nr. 24, finder ikke anvendelse på personer, der er omfattet af 1. og 2. pkt. For personer omfattet af 1.-3. pkt. finder de hidtidige regler anvendelse.

Stk. 2. Aftaler om ansættelse med løntilskud efter §§ 67 d og 67 f i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne

lovs § 1, nr. 28, der er indgået senest den 28. februar 2010, og hvor ansættelsen påbegyndes senest den 28. februar 2010, er gyldige, indtil den aftalte løntilskudsperiode udløber.

Stk. 3. §§ 87 og 89 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som ændret ved denne lovs § 1, nr. 33 og 34, finder ikke anvendelse på personer, der den 31. juli 2007 har en sammenlagt ledighed på 9 måneder eller mere. § 95 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 44, finder ikke anvendelse på personer, der den 31. juli 2007 har en sammenhængende periode på 9 måneder med kontanthjælp eller starthjælp fra første henvendelse om hjælp til kommunen. For personer omfattet af 1. og 2. pkt. finder de hidtidige regler anvendelse.

Stk. 4. § 90 a i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 36, finder ikke anvendelse på personer, der den 30. september 2007 har en sammenlagt ledighed på 30 måneder eller mere. For personer omfattet af 1. pkt. finder de hidtidige regler anvendelse.

Stk. 5. § 85 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 32, finder ikke anvendelse på personer, der den 31. maj 2007 har en sammenlagt ledighed på 6 måneder eller mere. § 91 b i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 38, finder ikke anvendelse på personer, der den 31. maj 2007 har en sammenhængende periode på 5 uger med kontanthjælp eller starthjælp fra første henvendelse om hjælp til kommunen. For personer omfattet af 1. og 2. pkt. finder de hidtidige regler anvendelse.

Stk. 6. § 63 a i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. som affattet ved denne lovs § 3, nr. 12, får virkning for udeblivelser fra samtaler, der afholdes hos staten i jobcenteret eller arbejdsløsheds-kasserne efter lovens ikrafttræden. § 63 a får først virkning for udeblivelser fra samtaler, der afholdes hos andre aktører efter den 1. januar 2008.

Stk. 7. En karantæne for selvforskyldt ledighed, der er pålagt efter de hidtil gældende regler i § 63, stk. 4, 1. pkt., i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. inden denne lovs ikrafttræden, har ingen betydning for en sanktion, der pålægges efter § 63 a, stk. 3, jf. stk. 2, som affattet ved denne lovs § 3, nr. 12.

Stk. 8. § 6, nr. 1, har virkning for ansøgninger om SVU, der modtages den 1. august 2007 eller senere.

Stk. 9. § 7, nr. 1, har virkning for ansøgninger om godtgørelse ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse til uddannelser, der påbegyndes den 1. august 2007 eller senere.

Lov nr. 523 af 6. juni 2007 (Ændringer som følge af en ny lov om forældelse af fordringer, ophævelse af købelovens reklamationsfrister ved visse køb m.v.)¹²⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 47

Loven træder i kraft den 1. januar 2008.

Lov nr. 1587 af 20. december 2006 (Ændringer som følge af gradvis forhøjelse af efterløns- og folkepensionsalderen m.v.)¹³⁾ indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2009, jf. dog stk. 2-7.

Stk. 2. (Udeladt)

Lov nr. 1396 af 27. december 2008 (Løntilskud til private arbejdsgivere)¹⁴⁾ indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft den 31. december 2008.

Lov nr. 478 af 12. juni 2009 (Samling af indsatsen og finansieringsansvaret for forsikrede lediges ret til selvvalgt uddannelse under Beskæftigelsesministeriet)¹⁵⁾ indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 8

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2009.

Stk. 2. Ledige med ret til 6 ugers selvvalgt uddannelse, der inden lovens ikrafttræden har påbegyndt en uddannelse med godtgørelse ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse eller med statens voksenuddannelsesstøtte, kan færdiggøre uddannelsesforløbet med godtgørelse eller støtte efter de hidtidige regler.

Stk. 3. Ledige med ret til 6 ugers selvvalgt uddannelse, der inden lovens ikrafttræden har indgivet en ansøgning om statens voksenuddannelsesstøtte, jf. bekendtgørelse nr. 643 af 15. juni 2007 om statens voksenuddannelsesstøtte § 19, stk. 2, sidste pkt., til en SVU-administrator, kan deltage i den valgte uddannelse med voksenuddannelsesstøtte efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Ved opgørelse af, om en person har udnyttet sin ret til 6 ugers selvvalgt uddannelse efter § 26 a i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3, medregnes perioder, hvor ansøgeren har deltaget i selvvalgt uddannelse for ledige efter de hidtil gældende regler.

Lov nr. 479 af 12. juni 2009 (Afbureaukratisering af reglerne om aktivering af unge, sanktionsreglerne for kontant- og starthjælpsmodtagere og målretning af aktiveringsindsatsen m.v.)¹⁶⁾ indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2009, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. §§ 13, 13 d, 25, 25 b, 25 f, 34, 35-44, 80, 93, 93 a og 109 i lov om aktiv socialpolitik som ændret henholdsvis affattet ved denne lovs § 3, nr. 1, 3-8, 10, 12 og 14-18, og ophævelsen af §§ 38 a-e, 40 a og b og 41 a i lov om aktiv socialpolitik i denne lovs § 3, nr. 9, 11 og 13, samt § 4 i denne lov træder i kraft den 1. oktober 2009 og har virkning for personer, der har undladt at opfylde deres forpligtelser efter §§ 8 a, 13 eller 13 a i lov om aktiv socialpolitik efter den 1. oktober 2009.

Stk. 3. §§ 29-30 a og 31 i integrationsloven som affattet ved denne lovs § 5, nr. 5-8, træder i kraft den 1. oktober 2009 og har virkning for udlændinge, der har undladt at opfylde deres forpligtelser efter integrationslovens §§ 25 eller 25 a efter den 1. oktober 2009.

Stk. 4. § 85, stk. 1, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats som affattet ved denne lovs § 1, nr. 25, finder ikke anvendelse på personer, der den 1. august 2009 har en sammenlagt ledighed på 13 uger eller mere.

Lov nr. 480 af 12. juni 2009 (En styrket beskæftigelsesrettet indsats over for sygemeldte m.fl.)¹⁷⁾ indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 6. juli 2009, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. § 7 c i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, § 1, nr. 2-7, 9 og 11, § 15, stk. 4, 5 og 7, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 10, § 21, stk. 5, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 13, § 36, stk. 3, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 18, § 1, nr. 19-21, § 53, stk. 2, nr. 3, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 22, § 2, nr. 22, § 74 a, stk. 5, i lov om aktiv socialpolitik som ændret ved denne lovs § 3, nr. 3, og § 74 i, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik som ændret ved denne lovs § 3, nr. 4, træder i kraft den 5. oktober 2009.

Stk. 3. § 7 a og § 7 b i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, § 15, stk. 3, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 10, § 1, nr. 23-25, og § 3, nr. 6-8, træder i kraft den 4. januar 2010.

Stk. 4. § 62, stk. 3 og 6, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 24 og 25, træder i kraft den 4. januar 2010. Staten afholder fra og med den 4. januar 2010 65 pct. af kommunens udgifter til sygedagpenge i sager, hvor den sygemeldte allerede er i tilbud eller er vendt gradvis tilbage i arbejde. I sager, hvor lønmodtageren er delvis uarbejdsdygtig før den 4. januar 2010, og hvor arbejdsgiveren ikke tilbyder gradvis tilbagevenden, afholder staten 65 pct. af kommunens udgifter til sygedagpenge efter § 53, stk. 2, nr. 3, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 22, i op til 13 uger regnet fra det tidspunkt, hvor kommunen har fået oplyst, at der ikke kan ske gradvis tilbagevenden til arbejdet. Staten afholder fra og med den 4. januar 2010 65 pct. af kommunens udgifter til ledighedsydelse og særlig ydelse, hvis personen allerede er i tilbud.

§ 6

I perioden fra og med den 1. januar 2010 til og med den 31. december 2011 ydes refusion til kommunen uanset bestemmelsen i § 62, stk. 4, som bliver stk. 5, i lov om sygedagpenge.

§ 7

Stk. 1. §§ 7 a og 7 b i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder anvendelse over for medarbejdere, der påbegynder en sygeperiode den 4. januar 2010 eller senere.

Stk. 2. § 7 c i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder anvendelse over for forsikrede ledige, hvor arbejdsløsheds-kassen den 5. oktober 2009 eller senere har udfyldt en anmodning om sygedagpenge.

Stk. 3. § 13, stk. 2, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 4, § 74 a, stk. 5, 2. pkt., i lov om aktiv socialpolitik som affattet ved denne lovs § 3, nr. 3, og § 74 i, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik som ændret ved denne lovs § 3, nr. 4, finder først anvendelse, når den sygemeldte efter lovens ikrafttræden har været til en opfølgningssamtale efter de hidtidige regler.

Stk. 4. § 13, stk. 4, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 7, finder anvendelse over for sygemeldte, der er til opfølgningssamtale den 5. oktober 2009 eller senere.

Stk. 5. § 15, stk. 4-6, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 10, finder anvendelse for sygemeldte, der er til opfølgningssamtale den 5. oktober 2009 eller senere.

Stk. 6. § 21 i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 13, finder anvendelse på personer, hvor sygedagpengene bortfalder den 6. juli 2009 eller senere.

Stk. 7. § 25, stk. 1, i lov om sygedagpenge som ændret ved denne lovs § 1, nr. 14, finder anvendelse på personer, der modtager sygedagpenge den 6. juli 2009 eller senere.

Stk. 8. § 27, stk. 1, nr. 4, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 16, finder anvendelse på personer, der modtager sygedagpenge den 6. juli 2009 eller senere.

Stk. 9. § 31 i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 17, finder anvendelse på sygdomstilfælde, hvor første sygedag er den 6. juli 2009 eller senere.

Stk. 10. § 53, stk. 2, nr. 3, i lov om sygedagpenge som affattet ved denne lovs § 1, nr. 22, finder anvendelse på sygdomstilfælde, hvor arbejdsgiveren den 5. oktober 2009 eller senere oplyser, at virksomheden ikke kan tilbyde deltidsbeskæftigelse til en sygedagpengeberettiget lønmodtager.

Lov nr. 483 af 12. december 2009 (Etablering af et enstrengt kommunalt beskæftigelsessystem m.v.)¹⁸⁾ indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 21

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2009, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. § 1, nr. 39 og 40, og § 2, nr. 2, 45, 48, 50, 51, 65, 79-81, 85-89, 91, 92 og 94, træder i kraft den 1. januar 2010.

Stk. 3. § 2, nr. 67 og 68, træder i kraft den 1. januar 2010 og finder anvendelse for personer, der har ret og pligt til tilbud efter dette tidspunkt.

§ 22

Stk. 1. Kommunen overtager fra den 1. august 2009 statsligt ansatte, der udelukkende eller helt overvejende er beskæftiget med varetagelsen af opgaver, der efter denne lov overføres til kommunen.

Stk. 2. Kommunen overtager herudover en del af de statsligt ansatte, der ikke er omfattet af stk. 1, og som ikke udelukkende eller helt overvejende er beskæftiget med varetagelsen af opgaver, der efter denne lov overføres til kommunen.

Stk. 3. De pligter og rettigheder, der følger af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse, finder tilsvarende anvendelse for ansatte, der er ansat i henhold til kollektivt overenskomst eller individuel aftale, og som i forbindelse med overførslen efter stk. 1 og 2 ikke er omfattet af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse.

Stk. 4. Statslige tjenestemænd, der overføres efter stk. 1 og 2, overgår til ansættelse i kommunen på vilkår, der i øvrigt svarer til de hidtidige vilkår. Ved pensionering fra denne ansættelse udbetales den samlede tjenestemandspension af kommunen.

Stk. 5. Finansministeren fastsætter efter forhandling med indenrigs- og socialministeren og KL (Kommunernes Landsforening) regler om beregning og fordeling af pensionsforpligtelsen for tjenestemænd, der overføres efter stk. 1 og 2. Finansministeren kan endvidere efter forhandling med indenrigs- og socialministeren og KL fastsætte regler om beregning, administration, refusion, revision m.v. af pensionerne.

Stk. 6. Finansministeren træffer afgørelse om tvivlsspørgsmål efter stk. 5.

Stk. 7. Kommunen kan fra den 1. august 2009 anvende de delaftaler, som staten i jobcenteret har indgået med andre aktører under de landsdækkende rammeudbud, der er gennemført af Arbejdsmarkedsstyrelsen eller regionsdirektørerne.

Stk. 8. Staten yder i perioden fra den 1. august 2009 til den 31. december 2009 tilskud til kommunernes drift af den beskæftigelsesindsats, som overgår fra staten til kommunerne pr. 1. august 2009, og tilskud til kommunernes beskæftigelsesindsats efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats vedrørende personer, der er omfattet af § 2, nr. 1, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Stk. 9. Tilskuddet efter stk. 8 til drift af beskæftigelsesindsatsen vil blive udbetalt over finanslovens § 17.44.04 inden for rammerne af den på finanslovens § 17.44.03 og § 17.44.04 afsatte bevilling.

Stk. 10. Tilskuddet efter stk. 8 til beskæftigelsesindsatsen efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats vil blive udbetalt over finanslovens § 17.46.12 inden for rammerne af den på finanslovens § 17.46.11 og § 17.46.12 afsatte bevilling.

Stk. 11. Tilskuddet efter stk. 8 til beskæftigelsesindsatsen efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats kan udbetales til kommunerne fra den 1. juni 2009.

Stk. 12. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler for regnskab, revision, tilsyn m.v. for statslige tilskud til kommunerne i perioden fra den 1. august 2009 til den 31. december 2009.

Stk. 13. I den overgangsperiode, hvor Arbejdsmarkedsstyrelsens fagsystemer udfases, indgår data i disse systemer i det i § 58, stk. 1, i den gældende lov om ansvar for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats nævnte fælles it-baserede datagrundlag.

Beskæftigelsesministeriet, den 14. december 2009

Inger Støjberg

/ Kim Svendsen-Tune

Officielle noter

¹⁾ Ændringslovens § 1 vedrører § 1 a, § 3, stk. 5, § 4 a, overskriften til § 5, § 5, stk. 1, § 7, stk. 1, § 8, overskriften til § 9, § 9, stk. 1-2, § 10, stk. 1 og 2, overskriften til kapitel 5, § 11, § 12, § 13, stk. 1, 2 og 4, § 14, stk. 1-3, § 16, stk. 2 og 4, § 19, § 21 a, stk. 1, 3 og 5, § 22, stk. 1, § 28, stk. 1, § 30, stk. 2, § 37, stk. 2 og 3, § 49 a, § 61, stk. 2, § 64, stk. 1, § 68, stk. 2, § 70, stk. 4, § 84, § 91, stk. 2, § 97, stk. 1, § 98, § 102, stk. 1 og 3, § 104, § 105, § 106, stk. 1-2, § 107, § 108, § 110, stk. 1 og 3, § 112, § 113, stk. 1-2, § 114, stk. 1, 4 og 6, § 115, stk. 2 og 4, § 117, stk. 2, § 118, stk. 1, § 119, stk. 1, 4 og 5, § 125, overskriften til kapitel 24, § 128, § 129, § 130 og § 131.

²⁾ Ændringsloven vedrører § 133, stk. 5.

³⁾ Ændringslovens § 1 vedrører overskriften til § 21 b, § 21 b, kapitel 9 a, § 31 a, § 92, stk. 1, § 96, stk. 3, kapitel 17 a, § 96 a, § 118, stk. 2, og § 122.

⁴⁾ Ændringslovens § 1 vedrører § 63, stk. 2, § 64, stk. 2-5, § 76, stk. 3, § 100, stk. 1 og 2, § 118, stk. 1, § 119, stk. 1 og 2 og § 126.

⁵⁾ Ændringslovens § 1 vedrører § 39, stk. 1, § 46, stk. 1, § 70 a, § 71, stk. 3, § 72, stk. 2, overskriften før § 73 a, §§ 73 a-c, overskriften før § 74 a, §§ 74 a-b, § 75, stk. 2, § 82, stk. 1, 3 og 5, § 121, stk. 2-4 og § 127, stk. 1, nr. 2 og 3.

⁶⁾ Ændringslovens § 2 vedrører §§ 67 a-c, § 91, stk. 2 og § 127, stk. 1, nr. 2.

- 7) Seniorjoblovens § 18 vedrører § 100, stk. 1.
- 8) Ændringslovens § 4 vedrører § 2, nr. 5, § 9, stk. 2, § 38, stk. 2, § 45, stk. 2 og § 71, stk. 4.
- 9) Ændringsloven vedrører § 51, stk. 3, § 56 og § 64, stk. 1, 4 og 5.
- 10) Ændringslovens § 3 vedrører § 31 a, stk. 3 og 6.
- 11) Ændringslovens § 1 vedrører § 2, nr. 7-10, § 3, stk. 5-7, kapitel 2 a, §§ 4 b-4 d, § 5, stk. 3, § 9, stk. 2, § 11, stk. 2 og 3, § 14, stk. 3 og 4, § 16, stk. 1 og 3, § 17, stk. 1, § 18, stk. 1 og 3, overskriften før § 19, § 19, § 20, § 21, stk. 2, § 21 a, stk. 1-5, overskriften før § 21 c, §§ 21 c-e, § 29, stk. 3-4, § 34, nr. 2, § 35, § 36, stk. 4 og 6, § 44, stk. 1, § 45, stk. 1, overskriften før § 67 d, §§ 67 d-f, § 70, stk. 1, § 73 a, stk. 2, kapitel 13 a, overskriften før § 75 a, § 75 a, overskriften før § 81 a, § 81 a, § 84, stk. 2, § 85, § 87, § 89, stk. 3 og 4, § 90, stk. 1, § 90 a, overskriften før § 91 a, § 91 a, § 91 b, § 92, stk. 1, 4 og 5, § 93, stk. 1-2, § 94, § 95, § 96, stk. 2-3, overskriften til § 98, § 98, §§ 98 a-b, § 105 a, § 118, § 127, stk. 1, nr. 2 og 4 og § 133, stk. 5.
- 12) Ændringslovens § 22 vedrører lovens § 114, stk. 6 og stk. 16 og § 115, stk. 4.
- 13) Ændringslovens § 2 vedrører lovens § 2, nr. 6, og § 69, stk. 1-3.
- 14) Ændringslovens vedrører § 51, stk. 2.
- 15) Ændringslovens § 1 vedrører lovens § 3, stk. 1, § 21, stk. 2, kapitel 8 a, § 26 a-b, § 30, stk. 1, § 82, stk. 1 og 3, § 84, stk. 1, og § 132.
- 16) Ændringslovens § 1 vedrører lovens § 4 a, stk. 3, § 13, stk. 2-3, § 14, stk. 1, §§ 19 og 20, § 21, stk. 1, overskriften til § 21 b, § 21 b, stk. 1-3 og 5, § 22, stk. 3-4, § 27, stk. 2-5, § 28, stk. 1, § 29, stk. 3, § 30, stk. 2, § 34, § 36, stk. 4 og 5, overskriften til § 37, § 37, § 44, stk. 1, nr. 2, § 44, stk. 3, §§ 85 og 86, § 89, § 91, § 91 b, §§ 92-94, § 96, stk. 1, og § 106, stk. 2.
- 17) Ændringslovens § 2 vedrører lovens § 2, nr. 5, § 3, stk. 2 og 4, § 22, stk. 6, § 24, stk. 4 og 5, § 26, stk. 1 og 2, § 32, stk. 2, § 40, § 42, stk. 2, § 47, § 51, stk. 1 og 2, § 52, nr. 1, § 54, § 55, stk. 1 og 6, § 61, stk. 1, § 64, stk. 6, § 66, § 67, § 73 a, stk. 3, § 74 a, overskriften til kapitel 14, § 76, stk. 3, §§ 78-80, § 82, stk. 5, § 101, § 110, stk. 1-3, § 118, stk. 1, § 119, stk. 1-3, § 120, § 121, stk. 2, og § 122.
- 18) Ændringslovens § 2 vedrører lovens § 1 a, § 2, nr. 1, § 3, stk. 7, § 4 a, stk. 1, § 4 b, § 4 c, stk. 1-3, overskriften til kapitel 3, § 5, § 6, § 7, stk. 1, § 8, overskriften til kapitel 4, §§ 9 og 10, overskriften til kapitel 5, § 11, stk. 1-4, § 13, stk. 1-4, § 14, stk. 1 og 2, § 16, stk. 2, § 19, stk. 1, § 21 a, stk. 1 og 3, § 21 b, stk. 1, 2, 3 og 5, overskriften til § 21 c, § 21, c, § 21 d, stk. 1 og 2, § 21 e, stk. 2 og 3, § 22, stk. 1, § 23, § 24, stk. 1, § 28, stk. 3, § 31 a, stk. 1, 3 og 4, § 36, stk. 4-6, § 37, stk. 2 og 3, § 38, stk. 1 og 3, § 44, stk. 2, § 45, stk. 1, § 51, stk. 2, § 64, stk. 2 og 3, § 67 b, stk. 1, § 67 e, stk. 1, § 69, stk. 1 og 3, § 70, stk. 1 og 3, § 70 a, stk. 2, § 71, stk. 2 og 3, § 72, stk. 1-3, § 73 b, stk. 4, § 73 c, stk. 1-4, § 74, stk. 1-3, § 75, stk. 1, § 75 a, stk. 1 og 5, § 81 a, stk. 1, § 83, stk. 1, overskriften til kapitel 16, § 84, stk. 2, § 85, stk. 1, §§ 87-90, § 90 a, § 91, § 96, stk. 2, § 97, stk. 1, § 98 a, stk. 1, § 98 b, stk. 4, § 102, stk. 1, §§ 104-106, § 109, stk. 2 og 3, § 110, stk. 1-3 og 5, § 112, § 113, stk. 1 og 2, kapitel 21, overskriften til kapitel 23, §§ 117-117b, § 118, stk. 1 og 2, § 121, stk. 3, §§ 122-122d, § 127, stk. 1, nr. 2 og 5, § 127, stk. 3, overskriften før § 128, § 128, stk. 1 og 3, § 131 og § 133, stk. 5.

LOV nr 387 af 27/05/2008 Gældende

Offentliggørelsesdato: 29-05-2008

Beskæftigelsesministeriet

Senere ændringer til forskriften

- LBK nr 1349 af 16/12/2008

Oversigt (indholdsfortegnelse)

- Kapitel 1 Kompetence og organisation
- Kapitel 2 Klagebehandling
- Kapitel 3 Ikrafttræden m.v.

Den fulde tekst

Lov om Ligebehandlingsnævnet

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Kompetence og organisation

§ 1. Ligebehandlingsnævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af køn, race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse, jf. stk. 2-5.

Stk. 2. Nævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af køn efter:

- 1) §§ 2 og 2 b i lov om ligestilling af kvinder og mænd.
- 2) Lov om lige løn til mænd og kvinder.
- 3) Lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v.
- 4) Lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger.
- 5) Lov om børnepasningsorlov.
- 6) Lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel.

Stk. 3. Nævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse efter lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.

Stk. 4. Nævnet behandler endvidere klager over forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse efter lov om etnisk ligebehandling.

Stk. 5. Ligebehandlingsnævnet kan behandle klager fra en lønmodtager om brud på bestemmelser i kollektive overenskomster, der indeholder tilsvarende pligt til ligebehandling eller lige løn som lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v., jf. denne lovs § 1, stk. 9, lov om lige løn til mænd og kvinder, jf. denne lovs § 1, stk. 5, eller lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger, jf. denne lovs § 2, eller tilsvarende pligt til ikkeforskelsbehandling som lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., jf. denne lovs § 1, stk. 6 og 7, hvis lønmodtageren godtgør, at vedkommende faglige organisation ikke agter at iværksætte fagretlig behandling af kravet.

§ 2. Nævnet kan tilkende godtgørelse og underkende afskedigelse, i det omfang det følger af de love og kollektive overenskomster, der er nævnt i § 1, stk. 2-5.

§ 3. Nævnet består af 1 formand, 2 næstformænd og 9 øvrige medlemmer.

Stk. 2. Formanden og næstformændene skal være dommere. Formanden og næstformanden udpeges af retspræsidenten. Begge køn skal være repræsenteret i nævnets formandskab.

Stk. 3. De øvrige medlemmer af nævnet udpeges af beskæftigelsesministeren. Heraf indstiller ministeren for flygtninge, indvandrere og integration 3 medlemmer og ministeren for ligestilling 3 medlemmer. Nævnets medlemmer skal have bestået juridisk kandidateksamen og udpeges blandt personer, der har særligt kendskab til kønsligestillingslovgivningen, lovgivningen om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse eller lovgivningen om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet samt kendskab til forholdene på arbejdsmarkedet. Nævnets medlemmer skal være uafhængige af den indstillende og den udpegende myndighed. Der skal sikres en ligelig kønsfordeling blandt medlemmerne af nævnet.

Stk. 4. Medlemmerne af nævnet udpeges for 3 år ad gangen. Genudpegelse kan finde sted.

Stk. 5. Beskæftigelsesministeren kan udpege et antal suppleanter for de medlemmer, der er udpeget efter stk. 3. Udpegningen sker i overensstemmelse med stk. 3 og 4.

Stk. 6. Beskæftigelsesministeren fastsætter nævnets forretningsorden efter forhandling med ministeren for flygtninge, indvandrere og integration og ministeren for ligestilling.

§ 4. Nævnet kan ikke behandle klager, der kan indbringes for en anden forvaltningsmyndighed, før denne har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 2. Nævnet kan ikke behandle sager, der verserer ved domstolene.

Stk. 3. Så længe en sag verserer ved nævnet, kan sagens parter ikke anlægge sagen ved domstolene.

Kapitel 2

Klagebehandling

§ 5. Ankestyrelsen stiller sekretariat til rådighed for nævnet.

Stk. 2. Sekretariatet forbereder nævnets behandling af klager. Klagerne behandles på skriftligt grundlag.

Stk. 3. Sekretariatet kan anmode sagens parter om at medvirke til sagens oplysning. Hvis en part ikke efterkommer anmodningen inden den fastsatte frist, fastsættes en ny frist. Hvis opfordringen til at svare ikke efterkommes, kan nævnet beslutte, at sagen kan afgøres på det foreliggende grundlag.

Stk. 4. Sekretariatet kan afvise klager, der ikke skønnes egnet til behandling ved nævnet. Denne afgørelse kan indbringes for nævnet.

§ 6. Ved behandling af en klage i nævnet deltager 1 medlem af formandskabet og 2 øvrige nævnsmedlemmer. Nævnets afgørelse træffes ved stemmeflerhed.

Stk. 2. Formanden kan beslutte, at der skal deltage yderligere 2 nævnsmedlemmer ved behandlingen af principielle sager.

§ 7. Nævnet kan indhente erklæringer fra sagkyndige i forbindelse med behandlingen af en klage.

Stk. 2. Ved behandling af sager om brud på bestemmelser i kollektive overenskomster, jf. § 1, stk. 5, skal nævnet indhente en udtalelse fra den pågældende overenskomsts parter, inden der træffes afgørelse.

§ 8. Nævnet kan afvise at behandle en klage, hvis det må anses for åbenbart, at der ikke kan gives klageren medhold i sagen.

§ 9. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 2. Nævnets afgørelser protokolleres og offentliggøres i anonymiseret form. Begrundelsen for afgørelsen skal fremgå af protokollatet. Er en beslutning ikke enstemmig, indføres oplysning om stemmeafgivningen og begrundelse for stemmeafgivningen.

§ 10. Nævnet kan bestemme, at en sag, hvori der er truffet afgørelse, skal genoptages, hvis særlige grunde taler derfor.

§ 11. Klageren kan tilbagekalde sin klage, indtil der er truffet afgørelse i sagen. Hvis den indklagede under sagsbehandlingen opfylder klagerens krav, eller hvis der indgås forlig mellem parterne om en endelig afgørelse af sagen, bortfalder sagen.

§ 12. Når nævnet har truffet afgørelse i en klagesag, underretter sekretariatet parterne om muligheden for at indbringe sagen for domstolene.

Stk. 2. Hvis nævnets afgørelser og forlig, som er indgået for nævnet, ikke efterleves, skal nævnet på klagerens anmodning og på dennes vegne indbringe sagen for domstolene.

§ 13. Nævnet afgiver en gang årligt en beretning om sin virksomhed.

Kapitel 3

Ikrafttræden m.v.

§ 14. Loven træder i kraft den 1. januar 2009.

Stk. 2. Formanden for nævnet udpeges første gang for en periode på 4 år.

Stk. 3. Sager, der er indbragt for Ligestillingsnævnet eller Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling på tidspunktet for denne lovs ikrafttræden, overføres til videre behandling i nævnet.

§ 15. I lov om ligestilling af kvinder og mænd, jf. lovbekendtgørelse nr. 1095 af 19. september 2007, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 3 c indsættes i *kapitel 2*:

»Klagebehandling

§ 3 d. Klager over overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af køn, jf. §§ 2 og 2 b, behandles af Ligebehandlingsnævnet.«

2. *Kapitel 6* ophæves.

§ 16. I lov nr. 374 af 28. maj 2003 om etnisk ligebehandling, som ændret ved § 11 i lov nr. 554 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. Overskriften til *kapitel 4* affattes således:

»Kompetence- og klageregler«

2. § 10, stk. 2-4, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Klager over overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, jf. § 3, og klager over overtrædelse af forbuddet mod repressalier, jf. § 8, behandles af Ligebehandlingsnævnet.«

§ 17. I lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005, som ændret ved lov nr. 240 af 27. marts 2006 og lov nr. 1542 af 20. december 2006, foretages følgende ændring:

1. § 8 a affattes således:

»§ 8 a. Klager over overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling efter denne lov og over overtrædelse af forbuddet mod repressalier i § 7, stk. 2, behandles af Ligebehandlingsnævnet.«

§ 18. Beskæftigelsesministeren fremsætter forslag til revision af loven i folketingsåret 2011-12.

§ 19. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Amalienborg, den 27. maj 2008

MARGRETHE R.

/ Claus Hjort Frederiksen

BEK nr 748 af 13/07/2009 Gældende

Offentliggørelsesdato: 17-07-2009

Undervisningsministeriet

Oversigt (indholdsfortegnelse)

Kapitel 1 Formål for fag og emner

Kapitel 2 Slutmål og trinmål

Kapitel 3 Ikrafttræden

Bilag 1

Bilag 1 a

Bilag 2

Bilag 3

Bilag 4

Bilag 4 a

Bilag 5

Bilag 6

Bilag 7

Bilag 8

Bilag 9

Bilag 10

Bilag 11

Bilag 12

Bilag 13

Bilag 14

Bilag 15

Bilag 16

Bilag 17

Bilag 18

Bilag 19

Bilag 20

Bilag 21

Bilag 22

Bilag 23

Bilag 24

Bilag 25

Bilag 26

Bilag 27

Bilag 28

Bilag 29

Bilag 30

Bilag 31

Bilag 32

Bilag 33

Bilag 34

Bilag 35

Bilag 36

Bilag 37

Bilag 38

Bilag 39

Bilag 40

Bilag 41

Bilag 42
Bilag 43
Bilag 44
Bilag 45
Bilag 46
Bilag 47
Bilag 48
Bilag 49
Bilag 50

Den fulde tekst

Bekendtgørelse om formål, trin- og slutmål for folkeskolens fag og emner (Fælles Mål)

I medfør af § 10, stk. 1, i lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 593 af 24. juni 2009, fastsættes:

Kapitel 1

Formål for fag og emner

Dansk

§ 1. Formålet med undervisningen i faget dansk er at fremme elevernes oplevelse og forståelse af sprog, litteratur og andre udtryksformer som kilder til udvikling af personlig og kulturel identitet. Faget skal fremme elevernes indlevelsessevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.

Stk. 2. Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre. Undervisningen skal styrke elevernes beherskelse af sproget og udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer. Undervisningen skal udvikle elevernes udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i sprog, litteratur og andre udtryksformer.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne adgang til de skandinaviske sprog og det nordiske kulturfællesskab.

Engelsk

§ 2. Formålet med undervisningen i engelsk er, at eleverne tilegner sig sproglige og kulturelle kundskaber og færdigheder, således at de kan anvende engelsk som kulturteknik i forskellige sammenhænge, udvikler bevidsthed om sprog og sprogtilegnelse og opnår indsigt i det engelske sprogs globale rolle.

Stk. 2. Undervisningen skal gennem varierede arbejdsmetoder, brug af it, tværfagligt samarbejde og internationale kontakter skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres alsidige udvikling.

Stk. 3. Undervisningen inddrager emner, der belyser, hvordan mennesker tænker og lever i den engelsksprogede verden, så eleverne kan blive fortrolige med egen kultur i samspil med andre kulturer. Herigennem får eleverne mulighed for at udvikle deres forståelse for mennesker med forskellig kulturel baggrund og forberede sig til et liv i et globalt samfund.

Kristendomskundskab

§ 3. Formålet med undervisningen i kristendomskundskab er, at eleverne opnår kundskaber til at forstå den religiøse dimensions betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og dets forhold til andre.

Stk. 2. Fagets centrale kundskabsområde er kristendommen, som den fremtræder i historisk og nutidig sammenhæng. Eleverne skal opnå kundskaber om de bibelske fortællinger og deres betydning for værdigrundlaget i vores kulturkreds. Derudover skal eleverne opnå kundskaber om ikke kristne religioner og livsanskuelser.

Stk. 3. Gennem mødet med de forskellige former for livsspørgsmål og svar, som findes i kristendommen samt i andre religioner og livsopfattelser, skal undervisningen give eleverne grundlag for personlig stillingtagen og medansvar i et demokratisk samfund.

Historie

§ 4. Formålet med undervisningen er at udvikle elevernes kronologiske overblik, styrke deres viden om og forståelse af historiske sammenhænge og øve dem i at bruge denne forståelse i deres hverdags- og samfundsliv. Undervisningen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og historie, jf. folkeskolelovens formålsbestemmelse.

Stk. 2. Ved at arbejde med udvikling og sammenhænge i det historiske forløb skal eleverne udbygge deres indsigt i menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne. Herved skal de videreudvikle deres viden om, forståelse af og holdninger til egen kultur, andre kulturer samt menneskers samspil med naturen. Undervisningen skal give eleverne mulighed for overblik over og fordybelse i historiske kundskabsområder og styrke deres indsigt i kontinuitet og forandring.

Stk. 3. Undervisningen skal styrke elevernes historiske bevidsthed og identitet og give dem indsigt i, hvordan de selv, deres

livsvilkår og samfund er historieskabte, og give dem forudsætninger for at forstå deres samtid og reflektere over deres handlemuligheder. Undervisningen skal stimulere elevernes evne til indlevelse, analyse og vurdering og fremme deres lyst til at formulere historiske fortællinger på baggrund af tilegnet viden.

Samfundsfag

§ 5. Formålet med undervisningen i samfundsfag er, at eleverne opnår viden om samfundet og dets historiske forandringer. Undervisningen skal forberede eleverne til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund, jf. folkeskolelovens formålsbestemmelse.

Stk. 2. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler kompetencer, kritisk sans og et personligt tilegnet værdigrundlag, der gør det muligt for dem, at deltage kvalificeret og engageret i samfundsudviklingen. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne forstår sig selv og andre som en del af samfundet, som de både påvirker og påvirkes af, og at de forstår hverdagslivet i et samfundsmæssigt og historisk perspektiv.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne kender og i praksis respekterer samfundets demokratiske spilleregler og grundværdier.

Idræt

§ 6. Formålet med undervisningen i idræt er, at eleverne gennem alsidige idrætslige læringsforløb, oplevelser, erfaringer og refleksioner opnår færdigheder og tilegner sig kundskaber, der medfører kropslig og almen udvikling.

Stk. 2. Eleverne skal have mulighed for at opleve glæde ved og lyst til at udøve idræt og udvikle forudsætninger for at forstå betydningen af livslang fysisk udfoldelse i samspil med natur, kultur og det samfund og den verden, de er en del af. Eleverne skal opnå indsigt i og få erfaringer med vilkår for sundhed og kropskultur.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab.

Musik, herunder som valgfag

§ 7. Formålet med undervisningen i musik er, at eleverne udvikler deres evne til at opleve musik og til at udtrykke sig i og om musik, herunder synges danske sange. Undervisningen skal bibringe dem forudsætninger for livslang og aktiv deltagelse i musiklivet og for at kunne forholde sig til samfundets mangeartede musiktilbud.

Stk. 2. Gennem aktiv og skabende beskæftigelse med musik skal undervisningen medvirke til elevernes følelsesmæssige og intellektuelle udvikling, udvikling af koncentration og motorik samt øge deres forståelse af sig selv som en del af et fællesskab.

Stk. 3. Undervisningen skal fremme elevernes forståelse af dansk og udenlandsk musiktradition som en del af kulturlivet, dels således som den indgår i det aktuelle samfundsliv, dels i dens historiske perspektiv.

Billedkunst, herunder som valgfag

§ 8. Formålet med undervisningen i billedkunst er, at eleverne ved at producere, opleve og analysere billeder bliver i stand til at iagttage, reflektere, bruge og forstå billedsprog som et kommunikations- og udtryksmiddel.

Stk. 2. Eleverne skal i arbejdet med plane, rumlige og digitale billeder tilegne sig færdigheder i og viden om kunst, medier og andre visuelle udtryks- og kommunikationsformer som grundlag for at udtrykke sig gennem billeder og andre visuelle former.

Stk. 3. Som deltagere i og medskabere af kultur og som del af deres kreative udvikling og æstetiske dannelse udvikler eleverne deres kundskaber om kunstens og mediekulturens billedformer, som de fremstår i lokale og globale kulturer.

Håndarbejde, herunder som valgfag

§ 9. Formålet med undervisningen i håndarbejde er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der knytter sig til skabende og håndværksmæssig fremstilling. Eleverne skal endvidere blive i stand til at forstå samspillet mellem ide, planlægning og udførelse samt udvikle færdighed i at fremstille produkter med æstetisk, funktionel og kommunikativ værdi og derigennem opnå erfaring med ideudvikling og arbejdsprocesser.

Stk. 2. Gennem udfordringer i designprocesser får eleverne mulighed for at opleve arbejdsglæde, fællesskab og personligt engagement. Derved udvikler eleverne tillid til egne muligheder for at kunne tage stilling og handle samt erkende værdien ved æstetisk praktisk arbejde.

Stk. 3. Gennem det skabende håndværksmæssige arbejde gøres eleverne fortrolige med historisk og nutidig materiel kultur, samt områder som arbejdsmiljø, miljø- og ressourcebevidsthed. Eleverne udvikler endvidere kompetencer i samarbejde, medbestemmelse og medansvar. Refleksion og dialog er bærende elementer i undervisningen.

Sløjd, herunder som valgfag

§ 10. Formålet med undervisningen i sløjd er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der knytter sig til skabende og håndværksmæssig fremstilling. Eleverne skal endvidere blive i stand til at forstå samspillet mellem ide, planlægning og udførelse samt udvikle færdighed i at fremstille produkter med æstetisk, funktionel og kommunikativ værdi og derigennem opnå erfaring med ideudvikling og arbejdsprocesser.

Stk. 2. Gennem udfordringer i designprocesser får eleverne mulighed for at opleve arbejdsglæde, fællesskab og personligt engagement. Derved udvikler eleverne tillid til egne muligheder for at kunne tage stilling og handle samt erkende værdien ved æstetisk praktisk arbejde.

Stk. 3. Gennem det skabende håndværksmæssige arbejde gøres eleverne fortrolige med historisk og nutidig materiel kultur samt områder som arbejdsmiljø, miljø- og ressourcebevidsthed. Eleverne udvikler endvidere kompetencer i samarbejde, medbestemmelse og medansvar. Refleksion og dialog er bærende elementer i undervisningen.

Hjemkundskab, herunder som valgfag

§ 11. Formålet med undervisningen i hjemkundskab er, at eleverne gennem alsidige læringsforløb tilegner sig kundskaber og færdigheder, der gør dem i stand til at handle og agere i deres eget liv. Eleverne skal opnå praktiske færdigheder, æstetiske erfaringer og forståelse af egen og andres madkultur, af madens, husholdningens og forbrugets samspil med samfundsfaktorer samt af områdets betydning for ressource- og miljøproblemer og for sundhed og livskvalitet for den enkelte og andre.

Stk. 2. Gennem æstetiske, praktiske, eksperimenterende og teoretiske opgaver skal eleverne have mulighed for at udvikle selvværd, fantasi, livsglæde og erkendelse, så de i fællesskab med andre og hver for sig får lyst til og bliver i stand til at tage kritisk stilling og handle i det private liv og i samfundet.

Stk. 3. Undervisningen skal forberede eleverne til at tage del i og medansvar for problemstillinger vedrørende mad, husholdning og forbrug i relation til kultur, sundhed og livskvalitet samt bæredygtighed. Undervisningen skal lægge op til, at eleverne oplever værdien af et fællesskab og samarbejde, der bygger på ligeværd og demokrati.

Matematik

§ 12. Formålet med undervisningen er, at eleverne udvikler matematiske kompetencer og opnår viden og kunnen således, at de bliver i stand til at begå sig hensigtsmæssigt i matematikrelaterede situationer vedrørende dagligliv, samfundsliv og naturforhold.

Stk. 2. Undervisningen tilrettelægges, så eleverne selvstændigt og gennem dialog og samarbejde med andre kan erfare, at arbejdet med matematik fordrer og fremmer kreativ virksomhed, og at matematik rummer redskaber til problemløsning, argumentation og kommunikation.

Stk. 3. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne oplever og erkender matematikkens rolle i en kulturel og samfundsmæssig sammenhæng, og at eleverne kan forholde sig vurderende til matematikkens anvendelse med henblik på at tage ansvar og øve indflydelse i et demokratisk fællesskab.

Natur/teknik

§ 13. Formålet med undervisningen i natur/teknik er, at eleverne opnår indsigt i vigtige fænomener og sammenhænge samt udvikler tanker, sprog og begreber om natur og teknik, som har værdi i det daglige liv.

Stk. 2. Undervisningen skal i vidt omfang bygge på elevernes egne oplevelser, erfaringer, iagttagelser, undersøgelser og eksperimenter og medvirke til, at de udvikler praktiske færdigheder, kreativitet og evne til samarbejde. Undervisningen skal vedligeholde og fremme elevernes glæde ved at beskæftige sig med natur, teknik, livsbetingelser og levevilkår samt deres lyst til at stille spørgsmål og lave undersøgelser både inde og ude.

Stk. 3. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler forståelse for samspillet mellem menneske og natur i deres eget og fremmede samfund samt ansvarlighed over for miljøet som baggrund for engagement og handling. Undervisningen skal skabe grundlag og interesse hos eleverne for det videre arbejde med fagene biologi, fysik/kemi og geografi.

Geografi

§ 14. Formålet med undervisningen i geografi er, at eleverne tilegner sig viden om vigtige naturgivne og kulturskabte forudsætninger for levevilkår i Danmark og den øvrige verden. Eleverne skal tilegne sig grundlæggende geografisk viden som baggrund for forståelse af geografiske begreber og sammenhænge og viden om samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer. Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med natur- og kulturgeografiske arbejdsformer og betragtningsmåder og give dem indblik i, hvordan geografi - og geografisk forskning - i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden.

Stk. 2. Undervisningen skal anvende varierede arbejdsformer og i vidt omfang bygge på elevernes egne iagttagelser og undersøgelser bl.a. ved feltarbejde og brug af geografiske kilder. Undervisningen skal udvikle elevernes interesse og nysgerrighed over for natur- og kulturgeografi, naturvidenskab og teknik og give dem lyst til at lære mere.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til elevernes forståelse af fremmede kulturer, og til at de erkender natur- og kulturgeografiens bidrag til vores verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for naturen og brugen af naturressourcer og teknik skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til spørgsmål om menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Biologi

§ 15. Formålet med undervisningen i biologi er, at eleverne tilegner sig viden om organismer, natur, miljø og sundhed med vægt på forståelsen af grundlæggende biologiske begreber, biologiske sammenhænge og på vigtige anvendelser af biologi. Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med naturvidenskabelige arbejdsformer og betragtningsmåder og indblik i, hvordan biologi - og biologisk forskning - i samspil med de andre naturfag bidrager til vores forståelse af verden.

Stk. 2. Undervisningen skal anvende varierede arbejdsformer og i vidt omfang bygge på elevernes egne iagttagelser og undersøgelser, bl.a. ved laboratorie- og feltarbejde. Undervisningen skal udvikle elevernes interesse og nysgerrighed over for natur, biologi, naturvidenskab og teknik og give dem lyst til at lære mere.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne erkender, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for natur, miljø og sundhed skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til spørgsmål om menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Fysik/kemi

§ 16. Formålet med undervisningen i fysik/kemi er, at eleverne tilegner sig viden om vigtige fysiske og kemiske forhold i naturen og teknikken med vægt på forståelse af grundlæggende fysiske og kemiske begreber og sammenhænge samt viden om anvendelser af fysik og kemi. Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med naturvidenskabelige arbejdsformer og betragtningsmåder og indblik i, hvordan fysik og kemi - og forskning i fagene - i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden.

Stk. 2. Undervisningen skal anvende varierede arbejdsformer og i vidt omfang bygge på elevernes egne iagttagelser og undersøgelser, bl.a. ved laboratoriearbejde. Undervisningen skal udvikle elevernes interesse og nysgerrighed over for fysik, kemi, naturvidenskab og teknologi og give dem lyst til at lære mere.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne erkender, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for naturen og brugen af naturressourcer og teknik skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til spørgsmål om menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Tysk som tilbuds- og valgfag

§ 17. Formålet med undervisningen i tysk er, at eleverne opnår kundskaber og færdigheder, der gør dem i stand til at kommunikere på tysk både mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes sproglige bevidsthed om tysk sprog og om sprogtilegnelse.

Stk. 2. Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken for derved at fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med tysk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.

Fransk som tilbuds- og valgfag

§ 18. Formålet med undervisningen i fransk er, at eleverne opnår kundskaber og færdigheder, der gør dem i stand til at kommunikere på fransk både mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes sproglige bevidsthed om fransk sprog og om sprogtilegnelse.

Stk. 2. Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken for derved at fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med fransk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.

Dansk som andetsprog

§ 19. Formålet med undervisningen i dansk som andetsprog er, at tosprogede elever på baggrund af deres samlede sproglige og kulturelle forudsætninger tilegner sig færdigheder i at forstå og anvende talt og skrevet dansk. Undervisningen skal styrke elevernes lyst til at bruge dansk, og den skal udvikle deres bevidsthed om sprog og sprogtilegnelse og om dansk kultur. Undervisningen skal knyttes tæt til skolens øvrige fag.

Stk. 2. Undervisningen skal fremme den enkelte elevs personlige og sproglige udvikling og forståelse af samspillet mellem dansk sprog og kultur og elevens sproglige og kulturelle baggrund. Undervisningen skal herved bidrage til, at eleven udvikler forudsætninger for en aktiv og ligeværdig deltagelse i skole og samfund, samt forberede til videre uddannelse.

Stk. 3. Undervisningen skal styrke elevernes følelse af selvværd og fremme deres oplevelse af sprog som kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet.

Modersmålsundervisning

§ 20. Formålet med modersmålsundervisningen er at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de kan forstå det talte og skrevne sprog og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes sproglige bevidsthed med udgangspunkt i, at de anvender to sprog i dagligdagen.

Stk. 2. Undervisningen skal bidrage til, at elevernes lyst til at beskæftige sig med sprog og kultur i et globalt perspektiv fremmes.

Stk. 3. Undervisningen skal medvirke til at udvikle elevernes forudsætninger for at indgå aktivt i skole- og samfundsliv samt forberede dem til videre uddannelse. Undervisningen skal give eleverne indsigt i oprindelseslandets kultur- og samfundsforhold, blandt andet for at lette elevernes eventuelle tilbagevenden til dette land.

Færdselslære

§ 21. Formålet med undervisningen i færdselslære er, at eleverne opnår sikkerhed i at færdes i trafikken uden risiko for sig selv eller andre.

Stk. 2. Eleverne skal opnå viden om de faremomenter og muligheder, som de stilles overfor i trafikken.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne bliver opmærksomme og ansvarlige trafikanter. Eleverne skal vide, at deres adfærd i trafikken er led i en sammenhæng, som giver dem muligheder, men også medansvar og forpligtelser. Eleverne skal kende til forholdsregler i forbindelse med ulykker, herunder førstehjælp.

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

§ 22. Formålet med undervisningen i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab er, at eleverne tilegner sig indsigt i vilkår og værdier, der påvirker sundhed, seksualitet og familieliv. Eleverne skal opnå forståelse af den betydning, seksualitet og familieliv har for sundhed samt af samspillet mellem sundhed og miljø.

Stk. 2. Undervisningen skal knyttes til elevernes egne oplevelser, erfaringer og begreber for at medvirke til udvikling af engagement, selvtillid og livsglæde samt støtte den enkelte i udvikling af egen identitet i samspil med andre. Undervisningen skal endvidere medvirke til, at eleverne opnår erkendelse af egne grænser og forståelse for andres.

Stk. 3. Undervisningen skal i enhver henseende bidrage til, at eleverne udvikler forudsætninger for, at de i fællesskab med andre og hver for sig kan tage kritisk stilling og handle for at fremme egen og andres sundhed.

Uddannelses-, erhvervs-, og arbejdsmarkedsorientering

§ 23. Formålet med undervisningen i uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering er, at den enkelte elev tilegner sig alsidig viden om uddannelses- og erhvervsmuligheder, forstår værdien af livslang læring og uddannelse samt opnår kompetencer til at foretage karrierevalg.

Stk. 2. Gennem undervisningen skal eleven opnå færdigheder og kvalifikationer til at forberede uddannelses- og erhvervsvalg og forstå valget som en proces, der dels inddrager den enkeltes forudsætninger og kompetencer, dels de uddannelses- og erhvervsmæssige muligheder på baggrund af samfundets behov. Ved at inddrage det omgivende samfund får eleven kendskab til levevilkår og livsformer samt indsigt i forhold, historie, kultur og vilkår, der er knyttet til uddannelse, erhverv og arbejdsmarked i en global verden.

Stk. 3. Undervisningen skal ses i sammenhæng med den individuelle uddannelsesplanlægning og således medvirke til, at eleven opnår erkendelse af egne evner, forudsætninger og kompetencer og bliver i stand til at udarbejde en personlig uddannelsesplan til videre uddannelse.

Tekstbehandling

§ 24. Formålet med undervisningen i tekstbehandling er, at eleverne tilegner sig viden om informationsteknologiens betydning for skrive- og kommunikationsprocessen.

Stk. 2. Med udgangspunkt i egne erfaringer skal eleverne blive fortrolige med at anvende de informationsteknologiske redskaber, der kan benyttes i skrive- og kommunikationsprocessen.

Stk. 3. Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at arbejde åbent, skabende og eksperimenterende med tekster, billeder og lyd. Dette danner baggrund for, at eleverne får viden om samspillet mellem indhold, æstetik og formidling.

Stk. 4. Undervisningen skal give eleverne baggrund for at vurdere, hvor og hvordan det er hensigtsmæssigt at anvende de informationsteknologiske skrive- og kommunikationsredskaber i og uden for skolen og for at forstå tekstbehandlings samfundsmæssige betydning.

Teknologi

§ 25. Formålet med undervisningen i teknologi er, at eleverne gennem arbejde med udvalgte teknologier får forståelse af, hvordan teknologi- og samfundsudvikling hænger sammen og samvirker med naturgrundlaget. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at opnå viden om teknologiers betydning for egne og andres levevilkår og livsstil.

Stk. 2. Gennem eksperimenter, iagttagelser og undersøgelser skal undervisningen stimulere elevernes lyst til og interesse for at fordybe sig praktisk og teoretisk i teknologiske emner og give dem mulighed for at analysere og vurdere brugen af teknologi i dagligdagen.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne baggrund for personlig stillingtagen og for aktivt at kunne tage del i demokratiske beslutninger i et højt teknologisk samfund.

Medier

§ 26. Formålet med undervisningen i medier er, at eleverne gennem oplevelse, produktion og analyse skal udvikle deres færdigheder i at forstå og bruge medier. Gennem arbejdet med forskellige medier skal eleverne erhverve sig indsigt i formidling og få mulighed for at bruge medierne som personligt udtryksmiddel. Eleverne skal opnå forståelse af massemediernes betydning både i egen og fremmede kulturer, så de på den baggrund kan styrke deres handlemuligheder i og uden for skolen.

Fotolære

§ 27. Formålet med undervisningen i fotolære er, at eleverne i arbejdet med at se og vælge motiver skal udvikle deres færdigheder i at bruge og forstå fotografi som et personligt meddelelses- og udtryksmiddel. Eleverne skal udvikle færdighed i at analysere, vurdere og præsentere egne og andres fotografiske udtryk. Eleverne skal opnå kendskab til og mulighed for at arbejde med forskellige fotografiske teknikker og få forståelse af deres betydning i et samfundsmæssigt og historisk perspektiv.

Filmkundskab

§ 28. Formålet med undervisningen i filmkundskab er, at eleverne skal styrke deres indlevelse og udtryksfærdighed i film- og tv-mediet som led i deres personlige udvikling. Ved at udtrykke sig gennem levende billeder skal eleverne opnå indsigt i filmmediernes virkemidler og produktionsforhold samt færdighed i at analysere og vurdere film. Eleverne skal møde danske og udenlandske filmværker som led i udviklingen af deres kulturelle identitet og forståelse af andre kulturer.

Drama

§ 29. Formålet med undervisningen i drama er at udvikle elevernes lyst til og færdighed i at bruge drama som udtryksmiddel og fremme deres indsigt i og glæde ved teatrets særlige kommunikationsform. Undervisningen skal udvikle elevernes forståelse og brug af det dramatiske udtryk som en mulighed for at indleve sig i mennesker, situationer og miljøer. Eleverne skal gennem praksis øge

deres forståelse af den dramatiske udtryksforms særlige kropslige, æstetiske og sociale muligheder.

Motorlære

§ 30. Formålet med undervisningen i motorlære er, at eleverne gennem praktiske forløb opnår erfaringer med motorers og transportmidlers betydning i dagligdagen. Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at erhverve sig praktiske færdigheder og viden om motorkøretøjers konstruktion, virkemåde og hensigtsmæssige behandling. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får et grundlag for at vurdere og tage stilling til brugen af motorkøretøjer til transport. Eleverne skal samtidig opnå grundlag for at vurdere de miljømæssige aspekter.

Arbejdskendskab

§ 31. Formålet med undervisningen i arbejdskendskab er, at den enkelte elev gennem konkrete oplevelser og fordybelse får mulighed for at tilegne sig erfaringer og viden til forståelse af arbejdslivet og de hertil knyttede kvalifikationskrav. Praktiske og teoretiske erfaringer med forskellige arbejdsforhold skal medvirke til at udvikle elevens forståelse for de menneskelige og samfundsmæssige værdier og holdninger, der knytter sig til arbejde. Undervisningen skal medvirke til, at eleven bliver i stand til at vurdere de forhold, som betinger vilkårene på en arbejdsplads samt bliver fortrolig med samspillet mellem virksomheder, institutioner og organisationer.

Naturfag

§ 32. Formålet med undervisning i naturfag er, at eleverne tilegner sig viden om problemstillinger og sammenhænge, der knytter sig til natur, teknologi, miljø og sundhed. Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med naturvidenskabelige arbejdsformer og betragtningmåder anvendt på problemstillinger og sammenhænge, der er vigtige for den enkelte og for samfundet lokalt og globalt.

Stk. 2. Undervisningen bygger på kundskaber og færdigheder, som eleverne har med sig fra fagene biologi, fysik/kemi og geografi, og organiseres som projekter eller temaer, der vælges i samråd med eleverne. Projekter eller temaer skal hver for sig indeholde stof fra flere af naturfagene biologi, fysik/kemi og geografi. Der skal anvendes varierede arbejdsformer, herunder feltarbejde, og det omgivende samfunds institutioner og virksomheder skal inddrages i elevernes arbejde.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne tillid til egne muligheder for at forstå, formidle og kommunikere problemstillinger og sammenhænge med naturvidenskabeligt og teknologisk indhold og bidrage til, at eleverne udvikler engagement, ansvarlighed og stillingtagen til væsentlige spørgsmål om menneskets samspil med naturen og bæredygtig udvikling.

Metal/motorværksted

§ 33. Formålet med undervisningen i metal/motorværksted er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de bliver bekendt med uddannelses- og erhvervsmæssige fagområder, som faget kan relateres til. Gennem undervisningen opnår eleverne kendskab til fagets praksis ved at beskæftige sig med metoder, redskaber, materialer og værktøj, der kendetegner relaterede fagområder. Elevernes egne iagttagelser og eksperimenter står centralt i undervisningen, for at eleverne kan udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til refleksion. Undervisningen indeholder uddannelses- og erhvervsafklarende elementer med henblik på, at eleverne bliver afklarede og motiverede til valg af ungdomsuddannelse.

Byggeværksted

§ 34. Formålet med undervisningen i byggeværksted er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de bliver bekendt med uddannelses- og erhvervsmæssige fagområder, som faget kan relateres til. Gennem undervisningen opnår eleverne kendskab til fagets praksis ved at beskæftige sig med metoder, redskaber, materialer og værktøj, der kendetegner relaterede fagområder. Elevernes egne iagttagelser og eksperimenter står centralt i undervisningen, for at eleverne kan udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til refleksion. Undervisningen indeholder uddannelses- og erhvervsafklarende elementer med henblik på, at eleverne bliver afklarede og motiverede til valg af ungdomsuddannelse.

Teknologiværksted

§ 35. Formålet med undervisningen i teknologiværksted er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de bliver bekendt med uddannelses- og erhvervsmæssige fagområder, som faget kan relateres til. Gennem undervisningen opnår eleverne kendskab til fagets praksis ved at beskæftige sig med metoder, redskaber, materialer og værktøj, der kendetegner relaterede fagområder. Elevernes egne iagttagelser og eksperimenter står centralt i undervisningen, for at eleverne kan udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til refleksion. Undervisningen indeholder uddannelses- og erhvervsafklarende elementer med henblik på, at eleverne bliver afklarede og motiverede til valg af ungdomsuddannelse.

Serviceværksted

§ 36. Formålet med undervisningen i faget serviceværksted er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de bliver bekendt med uddannelses- og erhvervsmæssige fagområder, som faget kan relateres til. Faget beskæftiger sig med markedsføring af produkter og serviceydelser samt med rådgivning og vejledning af kunder. Gennem undervisningen opnår eleverne kendskab til fagets praksis ved at beskæftige sig med metoder, redskaber og materialer, der kendetegner relaterede fagområder. Elevernes egne iagttagelser og ideer står centralt i undervisningen, for at eleverne kan udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til refleksion. Undervisningen indeholder uddannelses- og erhvervsafklarende elementer med henblik på, at eleverne bliver afklarede og motiverede til valg af ungdomsuddannelse.

Produktudvikling og formgivning

§ 37. Formålet med undervisningen i produktudvikling og formgivning er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de bliver bekendt med uddannelses- og erhvervmæssige fagområder, som faget kan relateres til. Gennem undervisningen opnår eleverne kendskab til fagets praksis ved at beskæftige sig med metoder, redskaber, materialer og værktøj, der kendetegner relaterede fagområder. Elevernes egne iagttagelser og eksperimenter står centralt i undervisningen, for at eleverne kan udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til refleksion. Undervisningen indeholder uddannelses- og erhvervsafklarende elementer med henblik på, at eleverne bliver afklarede og motiverede til valg af ungdomsuddannelse.

Iværksætter

§ 38. Formålet med undervisningen i iværksætter er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de bliver bekendt med uddannelses- og erhvervmæssige fagområder, som faget kan relateres til. Gennem undervisningen opnår eleverne kendskab til fagets praksis ved at beskæftige sig med metoder, redskaber, materialer og værktøj, der kendetegner relaterede fagområder. Elevernes egne iagttagelser, ideer og eksperimenter står centralt i undervisningen, for at eleverne kan udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til refleksion. Undervisningen indeholder uddannelses- og erhvervsafklarende elementer med henblik på, at eleverne bliver afklarede og motiverede til valg af ungdomsuddannelse.

Sundhed og sociale forhold

§ 39. Formålet med undervisningen i sundhed og sociale forhold er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de bliver bekendt med uddannelses- og erhvervmæssige fagområder, som faget kan relateres til. Gennem undervisningen opnår eleverne kendskab til fagets praksis ved at beskæftige sig med metoder, redskaber, materialer og værktøj, der kendetegner relaterede fagområder. Elevernes egne iagttagelser og eksperimenter står centralt i undervisningen, for at eleverne kan udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til refleksion. Undervisningen indeholder uddannelses- og erhvervsafklarende elementer med henblik på, at eleverne bliver afklarede og motiverede til at vælge ungdomsuddannelse.

Teknologi og kommunikation

§ 40. Formålet med undervisningen i teknologi og kommunikation er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de bliver bekendt med uddannelses- og erhvervmæssige fagområder, som faget kan relateres til. Gennem undervisningen opnår eleverne kendskab til fagets praksis ved at beskæftige sig med metoder, redskaber, materialer og værktøj, der kendetegner relaterede fagområder. Elevernes egne iagttagelser og eksperimenter står centralt i undervisningen, for at eleverne kan udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til refleksion. Undervisningen indeholder uddannelses- og erhvervsafklarende elementer med henblik på, at eleverne bliver afklarede og motiverede til valg af ungdomsuddannelse.

Spansk

§ 41. Formålet med undervisningen i spansk er, at eleverne stifter bekendtskab med det spanske sprog i både talt og skreven form, således at de tilegner sig et grundlag for at kunne klare sig i hverdagssituationer. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får et indblik i spansk kultur, som den afspejler sig i dagligdagens situationer. Undervisningen skal desuden give eleverne lyst til også fremover at beskæftige sig med spansk sprog og kultur- og samfundsforhold i Spanien og Latinamerika.

Hverdagsfransk

§ 42. Formålet med undervisningen i hverdagsfransk er, at eleverne stifter bekendtskab med det franske sprog i både talt og skreven form, således at de tilegner sig et grundlag for at kunne klare sig i hverdagssituationer. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får indblik i kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande. Undervisningen skal desuden give eleverne lyst til også fremover at beskæftige sig med fransk sprog og fransk kultur.

Hverdagstysk

§ 43. Formålet med undervisningen i hverdagstysk er, at eleverne stifter bekendtskab med det tyske sprog i både talt og skreven form, således at de tilegner sig et grundlag for at kunne klare sig i hverdagssituationer. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får et indblik i tyske kultur- og samfundsforhold, som de afspejler sig i dagligdagen. Undervisningen skal desuden give eleverne lyst til også fremover at beskæftige sig med det tyske sprog og tysk kultur.

Almindelige indvandrersprog

§ 44. Formålet med undervisningen er, at eleverne videreudvikler en aktiv tosproget kompetence på grundlag af allerede erhvervede færdigheder i såvel dansk som indvandrersproget. Eleverne skal opnå indsigt i kultur og samfundsforhold i de lande, hvor sproget tales.

Stk. 2. Undervisningen skal styrke elevernes internationale forståelse og forståelse af sprog og kulturel mangfoldighed i Danmark.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne viden om mulighederne for sprogets anvendelse i erhverv i Danmark, i andre lande og i internationale sammenhænge.

Edb

§ 45. Formålet med undervisningen i edb er, at eleverne udbygger den viden om og de færdigheder i brug af edb, som de tidligere har erhvervet. Gennem arbejde med udvalgte emner inden for informationsteknologien skal eleverne have oplevelser og opnå erfaringer, der øger deres kendskab til informationsteknologiske metoder og begreber. Gennem undervisningen skal elevernes handlemuligheder i forbindelse med brug af edb fremmes.

Kapitel 2

Slutmål og trinmål

§ 46. I bilag 1-50 til denne bekendtgørelse er fastsat slutmål og for visse fag trinmål for følgende fag og emner:

- 1) bilag 1 og 1 a dansk
- 2) bilag 2 engelsk
- 3) bilag 3 kristendomskundskab
- 4) bilag 4 historie
- 5) bilag 5 samfundsfag
- 6) bilag 6 idræt
- 7) bilag 7 musik
- 8) bilag 8 musik som valgfag
- 9) bilag 9 billedkunst
- 10) bilag 10 billedkunst som valgfag
- 11) bilag 11 håndarbejde
- 12) bilag 12 håndarbejde som valgfag
- 13) bilag 13 sløjd
- 14) bilag 14 sløjd som valgfag
- 15) bilag 15 hjemkundskab
- 16) bilag 16 hjemkundskab som valgfag
- 17) bilag 17 matematik
- 18) bilag 18 natur/teknik
- 19) bilag 19 geografi
- 20) bilag 20 biologi
- 21) bilag 21 fysik/kemi
- 22) bilag 22 tysk som tilbuds- og valgfag
- 23) bilag 23 fransk som tilbuds- og valgfag
- 24) bilag 24 dansk som andetsprog
- 25) bilag 25 modersmålsundervisning
- 26) bilag 26 færdselslære
- 27) bilag 27 sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab
- 28) bilag 28 uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering
- 29) bilag 29 tekstbehandling (valgfag)
- 30) bilag 30 teknologi (valgfag)
- 31) bilag 31 medier (valgfag)
- 32) bilag 32 fotolære (valgfag)
- 33) bilag 33 filmkundskab (valgfag)
- 34) bilag 34 drama (valgfag)
- 35) bilag 35 motorlære (valgfag)
- 36) bilag 36 arbejdskendskab (valgfag)
- 37) bilag 37 naturfag (fag i 10. klasse)
- 38) bilag 38 metal/motorværksted (fag i 10. klasse)
- 39) bilag 39 byggeværksted (fag i 10. klasse)
- 40) bilag 40 teknologiværksted (fag i 10. klasse)
- 41) bilag 41 serviceværksted (fag i 10. klasse)
- 42) bilag 42 produktudvikling og formgivning (fag i 10. klasse)
- 43) bilag 43 iværksætter (fag i 10. klasse)
- 44) bilag 44 sundhed og sociale forhold (fag i 10. klasse)
- 45) bilag 45 teknologi og kommunikation (fag i 10. klasse)
- 46) bilag 46 spansk (valgfag)
- 47) bilag 47 hverdagsfransk (valgfag)
- 48) bilag 48 hverdagstysk (valgfag)
- 49) bilag 49 almindelige indvandrersprog (valgfag)
- 50) bilag 50 edb (valgfag).

Stk. 2. Slutmål og trinmål angiver fælles nationale mål for, hvad undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig af kundskaber og færdigheder i faget/emnet henholdsvis ved afslutningen af undervisningen og ved afslutningen af bestemte klassetrin.

Kapitel 3

Ikrafttræden

§ 47. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2009.

Stk. 2. Den i bilag 4 a, anførte historiekanon gælder for elever, der går i 3.-6. klasse i skoleåret 2009/10 og senere. Fra skoleåret

2010/11 omfatter reglen tillige elever, der går i 7. klasse og fra skoleåret 2011/12 tillige elever i 8. klasse. Fra skoleåret 2012/13 gælder reglen på alle klassetrin, hvor der undervises i historie.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 571 af 23. juni 2003 om formål, trin- og slutmål for folkeskolens fag og emner samt om folkeskolens afsluttende prøver (Fælles Mål mv.) ophæves 1. august 2009.

Undervisningsministeriet, den 13. juli 2009

P.M.V.
Peter Grønnegård
Afdelingschef

/ Lone Basse

Bilag 1

Dansk

Slutmål efter 9. klassetrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen
- anvende et nuanceret og sikkert ord- og begrebsforråd
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form
- forstå og beherske sprogets samspil med andre udtryksmidler
- læse klart og flydende op og udtrykke en personlig forståelse af det læste
- lytte aktivt i samtale og være åbne og analytiske, når de vurderer deres egen og andres mundtlige fremstilling
- beherske samspillet mellem stemme og kropssprog afpasset efter genre og situation
- lytte til norsk og svensk med forståelse.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse
- beherske forskellige læseteknikker
- afpasse læsemåde efter formål, genre og medie
- fastholde det væsentlige af det læste i mundtlig og skriftlig form
- forholde sig analytisk og reflekteret til tekster og andre udtryk fra forskelligartede medier
- bruge læsning af digitale og trykte tekster samt grafiske udtryk som redskab til omverdensforståelse
- vurdere eget udbytte af det læste
- forstå og bruge forskellige kilder målrettet og kritisk
- læse norske og svenske tekster med forståelse.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form
- skrive forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til genre og situation
- beherske et sikkert sprog med korrekt stavning og kunne læse korrektur på egne og andres tekster
- præsentere en tekst i samspil med andre grafiske udtryksmidler
- beherske en læselig, personlig og sammenbundet håndskrift
- anvende computeren som redskab og bruge informationsteknologi hensigtsmæssigt som kommunikationsmiddel og i forskellige skriveforløb
- bruge skriftsproget som støtte for tænkning og som et praktisk redskab i hverdagen.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- erhverve viden om sprog og sprogbrug, om sprogets forskellige funktioner, variation, opbygning og grammatik
- udvikle og udvide ordforråd og begrebsverden
- gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation

- karakterisere og anvende forskellige genrer, stilarter og de vigtigste regler for sprogrigtighed
- demonstrere et analytisk beredskab over for ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur og andre udtryksformer
- gøre rede for og anvende forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælle teknikker og virkemidler
- gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i litterære tekster og andre udtryksformer
- forholde sig til litterær og kulturel tradition og udvikling, som den kommer til udtryk gennem litteraturhistorisk læsning og i *Dansk litteraturs kanon*, jf. bilag 1a
- forholde sig analytisk, vurderende og produktivt til sagprosa og andre udtryksformer
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i komplekse produktioner
- anvende informationsteknologi og elektroniske mediers muligheder bevidst og hensigtsmæssigt
- anvende informationsteknologi til søgning og kommunikation
- indgå i et mangesproget samfund og tilegne sig andre sprog.

Slutmål efter 10. klassetrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke egne meninger i diskussioner og vurdere, hvad der er saglig argumentation
- anvende et nuanceret og sikkert ord- og begrebsforråd
- udtrykke sig med personlig sikkerhed og selvstændighed i overensstemmelse med situationen
- fremlægge og formidle stof med indsigt i, hvilken form der passer til situationen
- læse klart og flydende op og udtrykke sig sikkert og personligt om det læste
- lytte aktivt og forholde sig analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling
- beherske og anvende sprogets samspil med andre udtryksmidler i varierede kommunikationssituationer
- lytte til norsk og svensk med forståelse.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse
- læse sprogligt udviklende tekster og anvende varierede læseforståelsesstrategier til alle slags tekster
- beherske forskellige, hensigtsmæssige læseteknikker
- afpasse læsemåder efter læseformål, genre og medie
- anvende indsigt i forskellige genrers og teksters egenart og virkemidler til bevidst og sikker læsning
- forholde sig selvstændigt, analytisk og reflekteret til tekster fra forskelligartede medier
- bruge læsning som redskab til omverdensforståelse
- vurdere eget udbytte af det læste
- forstå og bruge forskellige kilder målrettet og kritisk
- læse og forstå norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- styre skriveprocessen selvstændigt fra ide til færdig tekst
- skrive i et sprog, der er afpasset en defineret modtager som fx offentlige myndigheder og private virksomheder
- skrive sammenhængende, sikkert og varieret i en form, der passer til genre og kommunikationssituation
- beherske formel sproglig korrekthed
- kombinere tekster og andre udtryksmidler, så det fremmer formidling
- skrive en læselig, personlig og sammenbundet håndskrift
- anvende computeren som redskab og bruge informationsteknologi hensigtsmæssigt og sikkert i forskellige skriveforløb
- bruge skrivning bevidst og reflekteret som støtte for tænkning og som praktisk hjælpemiddel i hverdagen.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om sprog og sprogbrug, om sprogets forskellige funktioner, om sprogvariation og om sprogets opbygning og grammatik
- udvikle og udvide ordforråd og begrebsverden
- vise indsigt i samspillet mellem genre, sprog, tekst, indhold og situation
- forholde sig analytisk og vurderende til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed
- demonstrere et analytisk beredskab over for tekster og andre udtryksformer
- gøre rede for og anvende forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælle teknikker og virkemidler
- vise indsigt i både genrers og enkelte forfatterskabers særpræg
- forholde sig til litteraturens og forskellige mediers betydning i samfundet
- anvende viden om litterære og kulturelle traditioner og om sprogets og litteraturens foranderlighed gennem tiderne
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i såvel enkle som mere komplekse produktioner
- kunne anvende informationsteknologi kritisk med reference til benyttede kilder
- indgå i et mangesproget samfund og tilegne sig andre sprog.

Trinmål efter 2. klassetrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge talesproget i samtale og samarbejde og kunne veksle mellem at lytte og at ytre sig
- udvikle ordforråd, begreber og faglige udtryk
- fremlægge, referere, fortælle og dramatisere
- give udtryk for fantasi, følelser, erfaringer og beskrive viden om enkle emner
- læse enkle tekster op med god artikulation
- lytte med forståelse til oplæsning og fortælling og genfortælle indholdet
- improvisere og eksperimentere med kropssprog, stemme og computerens muligheder
- forstå enkle norske og svenske ord og udtryk.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af almindeligt brugte ord i alderssvarende tekster
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge enkle læseforståelsesstrategier
- søge forklaring på ukendte ord
- opnå passende læsehastighed og præcision
- genfortælle indholdet og udtrykke forståelse af det læste
- læse fiktive og ikke-fiktive børnebøger og digitale tekster af passende sværhedsgrad
- begynde at læse sig til viden i faglige tekster
- læse med begyndende bevidsthed om udbyttet af det læste
- udvikle begyndende læserutiner
- finde og vælge bøger til egen læsning
- læse lette norske og svenske ord og sætninger.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skrive enkle fiktive tekster og små sagtekster
- finde information i tekster og organisere ideer til egen skrivning
- disponere egne tekster med overskrift, indledning, indhold og slutning
- skrive berettende og kreativt med et passende ordforråd til forskellige formål
- stave til lydrette og hyppige ord i egne tekster
- udtrykke sig i enkle produktioner med billede og tekst
- skrive de små og store bogstaver i håndskrift
- skrive på computer
- orientere sig i digitale tekster og anvende tekstbehandling i skriveprocessen
- bruge skrivning til at fastholde og støtte egne tanker.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge sproget til kontakt og som personligt udtryk
- kende forskellen mellem hverdagsprog og kunstnerisk sprog
- vide at der er forskel på det talte og det skrevne sprog
- vide at sprog er opbygget af ord og sætninger, og at der er forskellige ordklasser
- kende betydningen af de vigtigste ord og begreber
- udtrykke en begyndende forståelse for spillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- være opmærksomme på sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- kende forskellen mellem fiktion og ikke-fiktion og kunne tale med om genre og hovedindhold
- samtale om litterære tekster og andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse og begyndende kendskab til faglige begreber
- kende enkle sproglige virkemidler
- kende genrers og enkelte forfatterskabers særpræg
- forstå at tekster og andre udtryksformer kan udtrykke holdninger og værdier
- vide at sprog og tekster fra gamle dage kan være forskellige fra vores tids tekster
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst samt i dramatisk form
- finde information i trykte og elektroniske medier
- forstå, at der er mange sprog, og at de rummer forskellige udtryksmuligheder.

Trinmål efter 4. klassetrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge talesproget i samtale, samarbejde og diskussion og fungere som ordstyrer i en gruppe
- videreudvikle ordforråd, begreber og faglige udtryk
- fortælle, forklare, kommentere, interviewe og fremlægge
- give udtryk for fantasi, følelser, erfaringer og viden
- læse tekster op med tydelig artikulation og betoning
- lytte aktivt til andre og følge op med spørgsmål og respons
- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel
- forstå enkle norske og svenske tekster og andre udtryksformer.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i alderssvarende tekster
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge forskellige læseforståelsesstrategier
- søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk
- kende forskellige læseteknikker
- tilpasse læsehastighed, præcision og læsemåde til formål, genre og sværhedsgrad
- udtrykke forståelse af det læste mundtligt og skriftligt
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster med god forståelse
- læse sig til danskfaglig viden
- læse med bevidsthed om eget udbytte af det læste
- udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner
- søge og vælge skøn- og faglitteratur på bibliotek og i digitale medier
- læse lette og korte norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skrive sammenhængende fiktions- og fagtekster
- søge information i digitale og trykte tekster og planlægge den efterfølgende skrivning
- strukturere egen tekst kronologisk
- skrive beskrivende, refererende og kreativt med et ordforråd tilpasset forskellige teksttyper
- følge generelle lydregler i stavning og anvende afsnit og enkel tegnsætning
- anvende et enkelt layout i såvel håndskrevet som elektronisk tekst
- skrive med sammenbundet og funktionel håndskrift
- skrive på computer med enkel skriveteknik
- anvende grundlæggende tekstbehandling og søge på internet
- bruge skrivning til at fastholde og strukturere ideer og tanker.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge sproget hensigtsmæssigt til kontakt og som personligt udtryk
- have forståelse for sproget som kunstnerisk udtryksmiddel
- kende forskelle og ligheder mellem det talte og det skrevne sprog
- vide, hvad en sætning er og kende forskellige ordklasser
- kende betydningen af ord og begreber i hverdagsprog, skønlitteratur og sagprosa
- udtrykke kendskab til samspillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- forholde sig til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- kende og kunne anvende forskellige væsentlige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion
- samtale om tekster og andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse, kendskab til faglige begreber og begyndende analytisk forståelse
- kende brugen af sproglige virkemidler
- kende genrers og enkelte forfatterskabers særpræg
- forholde sig til holdninger og værdier i litterære tekster og andre udtryksformer
- opnå kendskab til, hvordan sprog og litteratur fra forskellige tider afspejler den periode, den er blevet til i
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst og i dramatisk form
- søge information på en systematisk måde
- iagttage forskelle og ligheder i sprog fra forskellige kulturer.

Trinmål efter 6. klassetrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge talesproget forståeligt og klart i samtale, samarbejde og diskussion og fungere som ordstyrer
- udvikle et nuanceret ord- og begrebsforråd
- argumentere, debattere og informere
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i sammenhængende form
- læse op med tydelig artikulation og fortolkende betoning
- lytte aktivt til andre og følge op med analytiske spørgsmål
- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og formål
- forstå lette norske og svenske tekster og andre udtryksformer og kende til nogle ligheder og forskelle mellem nabosprogene.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i forskellige teksttyper
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge varierede læseforståelsesstrategier
- søge forklaringer på ord og fagudtryk i trykte og elektroniske ordbøger
- anvende forskellige læseteknikker
- udvikle læsehastighed og tilpasse læsemåde til genre og sværhedsgrad
- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster hurtigt og sikkert med god forståelse og indlevelse
- læse sig til danskfaglig viden
- læse med øget bevidsthed om eget udbytte af det læste
- udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner og oparbejde læsekultur
- søge skøn- og faglitteratur på bibliotek og internet til egen læsning og opgaveløsning
- læse lette norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- strukturere og skrive tekster i forskellige fiktive og ikke-fiktive genrer
- indsamle og disponere stof før skrivning samt skrive fra ide til færdig tekst
- strukturere og variere eget skriftsprog og skabe sammenhæng mellem sætninger og afsnit
- skrive kommenterende, forklarende og argumenterende med et ordforråd tilpasset forskellige teksttyper
- stave alle almindelige ord sikkert, bruge korrekte bøjningsformer og anvende afsnit og hensigtsmæssig tegnsætning
- layoute tekster til bestemte formål og modtagere
- skrive med sammenbundet og funktionel håndskrift
- skrive på computer med funktionel skriveteknik
- kunne søge hensigtsmæssigt på internettet og bruge tekstbehandling varieret i egne skriveprocesser
- bruge skrivning bevidst som støtte for tænkning.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge sproget til kommunikation, argumentation, problemløsning og formidling af viden
- vise kendskab til sprogets spændvidde fra hverdagssprog til kunstneriske udtryksformer
- kende forskelle og ligheder mellem det talte og det skrevne sprog og kunne karakterisere dem
- skelne mellem hel- og ledsætninger, kende de vigtigste sætningsled og have viden om forskellige ordklasser og deres funktion i sproget
- kende betydningen af tekniske og abstrakte ord og fagtermer
- forklare samspillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- vise indsigt i sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- karakterisere og kunne anvende forskellige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion
- fortolke, perspektivere og forholde sig til tekster og andre udtryksformer ud fra både oplevelse og analyse
- kende betydningen af sproglige og stilistiske virkemidler
- vise kendskab til både genrer og enkelte forfatterskabers særpræg
- finde og forholde sig til udtryk for værdier i andres udsagn og i tekster og andre udtryksformer
- kende til litteraturens foranderlighed gennem tiderne og til, at litteratur afspejler den tid, den er blevet til i
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i forskelligartede produktioner samt i dramatisk form
- søge information på en systematisk og kritisk måde
- forstå samspillet mellem sprog og kultur og betydningen af sproglig mangfoldighed.

Trinmål efter 9. klassetrin

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kunne lede møder og styre diskussioner
- udvikle et nuanceret ord- og begrebsforråd
- fremlægge og formidle stof med indsigt i, hvilken form der passer til situationen, og hvilke hjælpemidler der bedst støtter hensigten

- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
- læse tekster flydende op med tydelig artikulation og fortolkende betoning
- lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling
- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og kommunikationssituation
- forstå norsk og svensk i store træk og have kendskab til ligheder og forskelle mellem nabosprogene.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af alle typer tekster
- læse sprogligt udviklende tekster
- bruge ordforklaring, opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk
- anvende hensigtsmæssige læseteknikker
- anvende varierede læsemåder afhængig af genre og sværhedsgrad
- fastholde det væsentlige af det læste i skriftlig form
- læse skøn- og faglitteratur hurtigt og sikkert
- læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet
- læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste
- fastholde hensigtsmæssige læserutiner med henblik på en langsigtet læsekultur
- foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og i digitale medier til egen læsning og opgaveløsning
- læse norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske skriftsproget i forskellige genrer
- indsamle stof og disponere indholdet, så det fremmer hensigten med kommunikationen
- skrive struktureret og med bevidste valg i en form, der passer til genre og kommunikationssituation
- skrive reflekterende og argumenterende og udtrykke sig med varieret, nuanceret ordforråd og sætningsbygning
- forholde sig til korrekt stavning og formel sproglig korrekthed i egne og andres tekster
- layoute tekster, så det fremmer kommunikation og vidner om æstetisk bevidsthed
- beherske en læselig, personlig og sammenbundet håndskrift
- skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik og bruge computeren som redskab
- kunne anvende informationsteknologi kritisk med reference til benyttede kilder
- bruge skrivning bevidst og varieret som støtte for tænkning.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- karakterisere sproget og bruge det bevidst til kommunikation, argumentation, problemløsning og formidling af viden
- vise indsigt i sprogets spændvidde fra hverdagsprog til kunstneriske udtryksformer
- karakterisere forskelle og ligheder mellem det talte og det skrevne sprog
- kende forskellige sætningstyper og sætningsled samt ordklasserne og deres funktion i sproget
- beherske ord og begreber fra mange forskellige fagområder
- gøre rede for samspejlet mellem tekst, genre, sprog, indhold og situation
- forholde sig analytisk og vurderende til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- vise indsigt i – og kunne anvende et bredt udsnit af genrer
- fortolke, vurdere og perspektivere tekster og andre udtryksformer ud fra såvel umiddelbar oplevelse som analytisk forståelse
- gøre rede for og beherske betydningen af sproglige og stilistiske virkemidler
- gøre rede for både genrer og enkelte forfatterskabers særpræg
- vurdere og perspektivere værdier og værdiforestillinger i andres udsagn samt i tekster og andre udtryksformer
- anvende viden om litteraturens foranderlighed gennem tiderne og om, at litteratur afspejler den tid, den er blevet til i
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i komplekse produktioner samt i dramatisk form
- søge og anvende information og dokumentere kendskab til kritisk anvendelse af søgeresultaterne
- udvikle sproglig og kulturel kompetence til brug i en globaliseret verden.

Bilag 1 a

Dansk litteraturs kanon

Folkeviser

Ludvig Holberg

Adam Oehlenschläger

N.F.S. Grundtvig
Steen St. Blicher
H.C. Andersen
Herman Bang
Henrik Pontoppidan
Johannes V. Jensen
Martin Andersen Nexø
Tom Kristensen
Karen Blixen
Martin A. Hansen
Peter Seeberg
Klaus Rifbjerg.

Bilag 2

Engelsk

Slutmål efter 9. klassetrin

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå talt engelsk inden for forskellige genrer, herunder lyd- og billedmedier om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- forstå udvalgte regionale og sociale varianter af talt engelsk
- forstå skrevne tekster inden for forskellige genrer om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- udtrykke sig mundtligt med rimelig præcision, spontanitet og lethed i et sammenhængende sprog afpasset udvalgte genrer og situationer, herunder udtrykke personlige erfaringer, redegøre for informationer og hovedindholdet af udvalgte teksttyper og fremlægge et forberedt stofområde
- deltage i samtaler og diskussioner om udvalgte personlige, kulturelle og samfundsmæssige emner i et sprog afpasset situationen
- udtrykke sig skriftligt med rimelig præcision og i et sammenhængende sprog afpasset udvalgte genrer og situationer, herunder udtrykke personlige erfaringer, samt anvende informationer og viden inden for udvalgte genrer
- kommunikere mundtligt og skriftligt gennem digitale medier
- anvende engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd, herunder idiomatiske vendinger inden for udvalgte emneområder
- udtale engelsk på en måde, der nærmer sig en af de anerkendte indfødte udtalevarianter
- tale og skrive engelsk således at centrale grammatiske regler følges
- stave og sætte tegn på engelsk så præcist, at kommunikationen lykkes
- anvende centrale regler for opbygning af tekster med struktur og sammenhæng inden for almindeligt forekommende genrer
- anvende centrale samtalemønstre
- afpasse udtryksformen i rimelig grad efter hensigt, modtager, situation og genre.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge lytte- og læsestrategier ift. teksttype, situation og formål
- vælge kommunikationsstrategier, først og fremmest bruge omskrivninger, overbegreber og synonymer
- vælge skrivestrategier, herunder anvende grundlæggende viden om skriveprocessens faser
- være bevidste om egne engelsksproglige styrker og svagheder og arbejde med disse
- udnytte de mange muligheder, der er for at anvende engelsk uden for skolen
- anvende viden om ligheder og forskelle mellem engelsk og andre sprog
- vælge arbejdsform, herunder praktiske og kreative arbejdsformer, ift. den foreliggende aktivitet eller opgave
- anvende fagets hjælpemidler, herunder ordbøger, it-baserede ordforrådsprogrammer, grammatiske oversigter og computerens stave- og grammatikkontrol hensigtsmæssigt
- udnytte medierne, herunder de elektroniske medier, i forbindelse med informationssøgning, kommunikation, videndeling og netværksdannelse

- anvende forskellige kilder på selvstændig og kritisk vis.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om dagligliv, levevilkår, værdier og normer hos forskellige befolkningsgrupper, primært i lande, hvor engelsk anvendes som modersmål og sekundært i lande, hvor engelsk anvendes som andetsprog
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i arbejdet med engelsk sprog, litteratur, sagprosa, lyd- og billedmedier samt it
- kunne drage sammenligninger mellem egen kultur og andre kulturer
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i kontakten med mennesker, der bruger engelsk som modersmål eller som internationalt kommunikationsmiddel.

Slutmål efter 10. klassetrin

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindhold og specifik information af talt engelsk inden for forskellige genrer om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- forstå hovedindhold og specifik information af lyd- og billedmedier, der også omfatter udvalgte regionale og sociale varianter af engelsk talt i et autentisk tempo
- forstå skrevne tekster inden for forskellige genrer om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- udtrykke sig mundtligt med rimelig præcision lethed og spontanitet afpasset udvalgte genrer og situationer
- udtrykke personlige erfaringer, redegøre for informationer og fremlægge et forberedt stofområde
- deltage i samtaler og diskussioner om udvalgte personlige, kulturelle og samfundsmæssige emner i et sprog afpasset situationen også med flere indfødte sprogbrugere
- udtrykke sig skriftligt med rimelig præcision og i et sammenhængende sprog afpasset udvalgte genrer og situationer, herunder udtrykke personlige erfaringer, samt anvende informationer og viden inden for udvalgte genrer
- kommunikere mundtligt og skriftligt gennem digitale medier
- anvende engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd, herunder idiomatiske vendinger inden for udvalgte emneområder
- udtale engelsk på en måde, der nærmer sig en af de anerkendte indfødte udtalevarianter
- tale og skrive engelsk, således at centrale grammatiske regler følges
- stave og sætte tegn på engelsk så præcist, at kommunikationen lykkes
- anvende centrale regler for opbygning af tekster med struktur og sammenhæng inden for almindeligt forekommende genrer
- anvende centrale samtalemønstre
- afpasse udtryksformen i rimelig grad efter hensigt, modtager, situation og genre.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge lytte- og læsestrategier ift. teksttype, situation og formål
- vælge kommunikationsstrategier, først og fremmest omskrivninger, overbegreber og synonymmer
- vælge skrivestrategier, herunder anvende grundlæggende viden om skriveprocessens faser
- være bevidste om egne engelsksproglige styrker og svagheder og arbejde med disse
- udnytte de mange muligheder, der er for at anvende engelsk uden for skolen
- anvende viden om ligheder og forskelle mellem engelsk og andre sprog
- vælge arbejdsform, herunder praktiske og kreative arbejdsformer, ift. den foreliggende aktivitet eller opgave
- anvende fagets hjælpemidler, herunder ordbøger, it-baserede ordforrådsprogrammer, grammatiske oversigter og computerens stave- og grammatikkontrol, hensigtsmæssigt
- udnytte medierne, herunder de elektroniske medier, i forbindelse med informationssøgning, kommunikation, videndeling og netværksdannelse
- anvende forskellige kilder på selvstændig og kritisk vis.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om dagligliv, levevilkår, værdier og normer hos forskellige befolkningsgrupper, primært i lande, hvor engelsk anvendes som modersmål og sekundært i lande, hvor engelsk anvendes som andetsprog
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i arbejdet med engelsk sprog, litteratur, sagprosa, lyd- og billedmedier samt it
- kunne drage sammenligninger mellem egen kultur og andre kulturer samt kunne sætte denne viden i perspektiv
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i kontakten med mennesker, der bruger engelsk som modersmål eller som

internationalt kommunikationsmiddel.

Trinmål efter 4. klassetrin

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå et enkelt talt engelsk anvendt i forbindelse med nære emner som familie og dagligdag, skole, fritid, ferie og højtider
- følge med i udvalgte lyd- og billedmedier på engelsk om nære emner og danne sig en mening om, hvad det drejer sig om
- forstå korte, sprogligt enkle skrevne tekster om nære emner eventuelt med støtte i lyd- og billedmedier
- deltage i sproglege og små rollespil
- fremlægge nære emner, evt. ved hjælp af it
- svare på enkle spørgsmål om sig selv, familie, fritid og skole
- skrive enkle ord, udtryk og sætninger inden for nære emner som familie og fritid.
- bruge digitale værktøjer til at finde og udveksle informationer og skabe enkel tekst
- udveksle enkle informationer og eventuelle produkter på klasseplan mellem klasser i ind- eller udland.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende et grundlæggende ordforråd til at kunne forstå og tale med om nære emner
- udtale de engelske ord og vendinger, der arbejdes med
- vise fornemmelse for ord, ental og flertal samt fornemme ud fra tekst og sammenhæng, om noget foregår nu, før eller i fremtiden
- stave enkle ord og udtryk
- genkende teksters begyndelse, midte og slutning og anvende enkle sætningsforbindere
- anvende enkle indlednings- og afslutningsgambitter i samtaler
- forstå og udføre enkle sproghandlinger.

Sprogtilenelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- have mod på at gætte i forsøg på at forstå talte og skrevne tekster
- turde udtrykke sig på engelsk, selv om den sproglige formåen ikke slår til, fx med brug af kropssprog og mimik
- have mod på at skrive på engelsk
- udnytte nogle af de muligheder, der er for at opsøge engelsk uden for skolen
- finde nogle ligheder og forskelle mellem engelsk og dansk/modersmål
- indgå i pararbejde og sammen med partneren selvstændigt udføre en opgave eller en kommunikationsleg
- anvende billedordbøger og enkle it-baserede ordforrådsprogrammer
- anvende elektroniske medier til enkle opgaver og spil.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til kultur og levevilkår i Storbritannien og USA inden for emner som familie, dagligdag, skole, fritid, ferie og højtider
- kende til eksempler på engelsksprogede børnekulturer, fortrinsvis sange, rim og remser, lege, danse, spil og fortællinger
- give enkle eksempler på forskelle mellem engelsksprogede kulturer og egen kultur.

Trinmål efter 7. klassetrin

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindhold og specifik information af talt engelsk om centrale emner fra dagligdagen
- forstå hovedindholdet af lyd- og billedmedier om centrale emner fra hverdagen
- forstå skrevne tekster, herunder skønlitterære og enkle sagprosatetekster eventuelt med støtte i lyd- og billedmedier
- udtrykke sig spontant mundtligt, redegøre for informationer
- fremlægge et forberedt emne, fx i form af lyd- og billedmedieproduktion eller rollespil
- stille spørgsmål og udveksle informationer og synspunkter inden for centrale emner og situationer
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog i form af breve, historier, digte, beskrivelser og meddelelser
- kommunikere mundtligt og skriftligt gennem digitale medier i enkle, undervisningstilrettelagte forløb
- anvende engelsk som kommunikationsmiddel i kontakten med elever eller klasser i udlandet.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende et centralt ordforråd inden for udvalgte emner
- udtrykke sig med en klar og forståelig udtale
- tale og skrive engelsk, således at centrale grammatiske regler om især ordklasser, ental og flertal og tidsangivelse ved hjælp af verbernes former følges
- stave centrale og hyppigt forekommende ord, så kommunikationen lykkes
- skrive tekster med begyndelse, midte og slutning og anvende centrale sætningsforbindere og pronominer til at skabe sammenhæng
- anvende centrale indlednings- og afslutningsgambitter i samtaler
- forstå og udføre centrale sproghandlinger i udvalgte situationer.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge lytte- og læsestrategier afhængigt af formål, især lytning/læsning efter hovedindhold, detaljer eller for at få en oplevelse
- vælge kommunikationsstrategier, herunder kropssprog og mimik samt omskrivninger eller bede om hjælp til at udtrykke sig
- vælge skrivestrategier, herunder anvende en grundlæggende viden om skriveprocessens faser
- udnytte nogle af de muligheder, der er for at anvende engelsk uden for skolen
- anvende viden om ligheder mellem engelsk, dansk/modersmål og evt. andre sprog inden for centrale områder
- vælge arbejdsform, herunder praktiske og kreative arbejdsformer i forhold til den foreliggende aktivitet eller opgave
- foretage ”ord til ord” opslag i en ordbog, anvende it-baserede ordforrådsprogrammer, simple grammatiske oversigter og benytte computerens stavekontrol i enkle lærerstyrede forløb
- anvende elektroniske medier til kommunikation og informationssøgning
- anvende forskellige kilder.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- tale med om ungdomskulturer i engelsktalende lande, først og fremmest på baggrund af arbejdet med musikteksker, blade, film, tv og internettet
- kende til eksempler på kulturforhold og levevilkår i engelsktalende lande, især fra arbejdet med engelsk sprog, litteratur, sagprosa, lyd- og billedmedier samt it
- drage sammenligninger mellem engelsksprogede kulturer og egen kultur.

Trinmål efter 9. klassetrin

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindhold og specifik information inden for forskellige genrer af talt engelsk om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- forstå hovedindhold og specifik information af lyd- og billedmedier, der også omfatter udvalgte regionale og sociale varianter af talt engelsk
- forstå skrevne tekster inden for forskellige genrer om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- udtrykke sig mundtligt med rimelig præcision, lethed og spontanitet afpasset udvalgte genrer og situationer
- udtrykke personlige erfaringer, redegøre for informationer og hovedindholdet af udvalgte teksttyper og fremlægge et forberedt stofområde
- deltage i samtaler og diskussioner om udvalgte personlige, kulturelle og samfundsmæssige emner i et sprog afpasset situationen
- udtrykke sig skriftligt med rimelig præcision og i et sammenhængende sprog afpasset udvalgte genrer og situationer, herunder udtrykke personlige erfaringer, samt anvende informationer og viden inden for udvalgte genrer
- kommunikere mundtligt og skriftligt gennem digitale medier
- anvende engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd, herunder idiomatiske vendinger inden for udvalgte emneområder
- udtale engelsk på en måde, der nærmer sig en af de anerkendte indfødte udtalevarianter
- tale og skrive engelsk således at centrale grammatiske regler følges
- stave og sætte tegn på engelsk så præcist, at kommunikationen lykkes
- anvende centrale regler for opbygning af tekster med struktur og sammenhæng inden for almindeligt forekommende genrer
- anvende centrale samtalemønstre, herunder turtagning og hensigtsmæssige gambitter
- afpasse udtryksformen i rimelig grad efter hensigt, modtager, situation og genre.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge lytte- og læsestrategier i forhold til teksttype, situation og formål

- vælge kommunikationsstrategier, først og fremmest bruge omskrivninger, overbegreber og synonymer
- vælge skrivestrategier, herunder anvende grundlæggende viden om skriveprocessens faser
- være bevidste om egne engelsksproglige styrker og svagheder og arbejde med disse
- udnytte de mange muligheder, der er for at anvende engelsk uden for skolen
- anvende viden om ligheder og forskelle mellem engelsk og andre sprog
- vælge arbejdsform, herunder praktiske og kreative arbejdsformer, i forhold til den foreliggende aktivitet eller opgave
- anvende fagets hjælpemidler, herunder ordbøger, it-baserede ordforrådsprogrammer, grammatiske oversigter og computerens stave- og grammatikkontrol hensigtsmæssigt
- udnytte medierne, herunder de elektroniske medier, i forbindelse med informationssøgning, kommunikation, videndeling og netværksdannelse
- anvende forskellige kilder på selvstændig og kritisk vis.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om dagligliv, levevilkår, værdier og normer hos forskellige befolkningsgrupper, primært i lande, hvor engelsk anvendes som modersmål og sekundært i lande, hvor engelsk anvendes som andetsprog
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i arbejdet med engelsk sprog, litteratur, sagprosa, lyd- og billedmedier samt it
- kunne drage sammenligninger mellem egen kultur og andre kulturer
- anvende viden om kultur- og samfundsforhold i kontakten med mennesker, der bruger engelsk som modersmål eller som internationalt kommunikationsmiddel.

Bilag 3

Kristendomskundskab

Slutmål efter 9. klassetrin

Livsfilosofi og etik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over grundlæggende tilværelsesspørgsmål og diskutere den religiøse dimension og dens betydning for menneskers livsforståelse på baggrund af bibelske fortællinger, kristendommen før og nu samt ikke-kristne religioner og livsopfattelser
- vurdere etiske principper og moralsk praksis i kristendommen, samt i ikke-kristne religioner og livsopfattelser herunder menneskets forhold til naturen
- udtrykke sammenhænge mellem forskellige værdigrundlag og tilhørende tydning af tilværelsen i kristendommen, samt i ikke-kristne religioner og livsopfattelser.

Bibelske fortællinger

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke viden om centrale fortællinger fra Det Gamle og Nye Testamente og kunne tolke dem i et nutidigt og historisk perspektiv
- forholde sig til de bibelske fortællingers tydning af grundlæggende tilværelsesspørgsmål
- give eksempler på de bibelske fortællingers betydning i sprog, kunst og samfund.

Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til, hvad kristendom er og gengive hovedtrækkene i kristendommens historie, herunder folkekirkens betydning i Danmark
- forholde sig til kristne grundbegreber som grundlag for vurdering af værdier og tolkning af tilværelsen
- formulere sig om brug og betydning af kristne symboler og ritualer samt synge og tolke salmer og sange.

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gengive udvalgte træk ved nogle af de store verdensreligioner og livsopfattelser, herunder deres oprindelse, historie og nutidige fremtrædelsesformer samt reflektere over relationen mellem religion og samfund
- forholde sig til udvalgte grundbegreber inden for forskellige religioner og livsopfattelser som grundlag for vurdering af værdier og tolkning af tilværelsen

- forholde sig til udvalgte symbolers og ritualers betydning for menneskers liv.

Kristendomskundskab/religion

Slutmål efter 10. klassetrin

Livsfilosofi og etik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere og forholde sig til relationen mellem livsforståelse og religiøsitet på et fagligt grundlag
- gøre rede for og forholde sig til udvalgte sammenhænge mellem religion, kultur og samfund, herunder etiske problemstillinger og moralsk praksis.

Bibelske fortællinger

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- genkende og tolke bibelske motiver og temaer i kunsten og dagligdagen
- anvende bibelske motiver og temaer i samtaler om tydning af tilværelsen.

Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over og diskutere kristendommens betydning i Danmark og Europa før og nu på et fagligt grundlag
- genkende spor fra kristendommen i det danske samfund, herunder i det politiske, det kulturelle og det sociale liv.

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over og diskutere forskellige religioners og livsopfattelser betydning i Danmark og verden på et fagligt grundlag
- diskutere og forholde sig til forskellige religioners og livsopfattelsers forskellige tydning af udvalgte tilværelsesspørgsmål.

Kristendomskundskab

Trimmål efter 3. klassetrin

Livsfilosofi og etik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- tale med om almene tilværelsesspørgsmål med brug af enkle faglige begreber og med en begyndende bevidsthed om det religiøse sprog
- samtale om og forholde sig til normer for samvær
- give udtryk for en begyndende bevidsthed om, at mennesker lever og opfatter verden forskelligt afhængigt af deres kultur og religion.

Bibelske fortællinger

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til centrale fortællinger fra Det Gamle og Nye Testamente
- tale med om indholdet af de bibelske fortællinger
- gengive udvalgte bibelske fortællinger på forskellig vis.

Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- samtale om, hvad kirke og kristendom er
- samtale om udvalgte grundbegreber i kristendommen
- kende til udvalgte symboler og ritualer samt synge og samtale om salmer og sange.

Trimmål efter 6. klassetrin

Livsfilosofi og etik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig om almene tilværelsesspørgsmål med bevidst brug af faglige begreber og det religiøse sprogs virkemidler
- give eksempler på sammenhænge mellem værdier, normer og adfærd
- udtrykke sig om, hvad det vil sige at være menneske, samt hvilken betydning tro kan have for livsopfattelsen.

Bibelske fortællinger

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gengive sammenhænge og modsætninger mellem Det Gamle og Nye Testamente og forholde sig til centrale fortællinger i et historisk perspektiv
- formulere udvalgte bibelske fortællingers pointer
- genkende eksempler på nutidige udtryk for bibelske fortællinger.

Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gengive centrale begivenheder i kristendommens historie – med særlig vægt på danske forhold
- beskrive udvalgte grundbegreber i kristendommen og forholde sig til deres tolkning af tilværelsen
- beskrive udvalgte symboler og ritualers brug samt synge og samtale om salmer og sange.

Trinmål efter 9. klassetrin

Livsfilosofi og etik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere og forholde sig til grundlæggende tilværelses-spørgsmål og trosvalg på et fagligt grundlag
- identificere forskellige menneske- og natursyn og forholde sig til dem på baggrund af normer, etikker og bagvedliggende værdier
- diskutere og forholde sig til egen og andres opfattelse af tilværelsen på et fagligt grundlag.

Bibelske fortællinger

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til og tolke udvalgte fortællinger fra Det Gamle og Nye Testamente
- diskutere grundlæggende tilværelsesspørgsmåls tydning i lyset af de bibelske fortællinger
- kende til de bibelske fortællingers indflydelse på dansk og europæisk kultur.

Kristendommen og dens forskellige udtryk i historisk og nutidig sammenhæng

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere forskellige udlægninger af, hvad kristendom er – nu og tidligere, og forholde sig til kristendommens rolle i kultur og samfund, herunder folkekirkens organisation og betydning
- diskutere og forholde sig til de kristne grundbegreber og deres tolkning af tilværelsen
- diskutere og forholde sig til symboler, ritualer og salmers almene funktion og betydning.

Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til og forholde sig til centrale dele af udvalgte religioner og livsopfattelser med særlig betydning for danske forhold herunder deres relation til det omgivende samfund
- kende til centrale grundbegreber inden for udvalgte religioner og livsopfattelser, samt diskutere og sammenholde værdierne bag disse
- beskrive og forholde sig til brugen og betydningen af symboler og ritualer i forskellige religioner.

Bilag 4

Historie

Slutmål efter 9. klassetrin

Udviklings- og sammenhængsforståelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for begivenheder og argumentere for sammenhænge fra dansk historie og sætte disse i relation til omverdenens historie
- forklare forskellige måder at organisere et samfund på og underbygge med lokale, nationale, nordiske og globale eksempler
- gøre rede for og drøfte sammenhænge mellem produktion, forbrug og ressourcer i forskellige historiske perioder
- forholde sig til eksempler på kulturmøder og kultursammenstød i dansk, europæisk og global sammenhæng.

Kronologisk overblik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for almindelige betegnelser for tidsepoker og placere dem kronologisk
- karakterisere sammenhænge mellem historiske begivenheder og den tid, som de foregår i
- indgå i diskussion om forandringer i forskellige perioders opfattelser af magt og ret, herunder regulering af forholdet mellem den enkelte og fællesskabet.

Fortolkning og formidling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- analysere eksempler på brug af historie fra alle perioder
- definere almindeligt brugte historiske begreber og anvende kildekritik
- indkredse historiske emner og temaer og indgå i dialog herom
- formulere relevante spørgsmål til emner og temaer og begrunde mulige løsningsforslag
- søge oplysninger i forskellige fremstillinger og ved hjælp af historiske begreber og metoder og at bearbejde disse oplysninger
- vurdere troværdighed af forskellige fremstillinger, som gives af fortiden
- udforme historiske fortællinger, der tolker dele af historiens udviklingsforløb.

Historiekanon

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder i fagets kanonpunkter og kronologien heri, jf. bilag 4 a. *)

*) Overgangsordning:

Den i bilag 4 a, anførte historiekanon gælder for elever, der går i 3.-6. klasse i skoleåret 2009/10 og senere. Fra skoleåret 2010/11 omfatter reglen tillige elever, der går i 7. klasse og fra skoleåret 2011/12 tillige elever i 8. klasse. Fra skoleåret 2012/13 gælder reglen på alle klassetrin, hvor der undervises i historie.

Trinmål efter 4. klassetrin

Udviklings- og sammenhængsforståelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fortælle om familie, slægt og fællesskaber og berette om episoder, der har haft betydning for familiens liv
- fortælle om spor fra fortiden i lokalområdet og gengive dem i tegning og dramaform
- kende til hverdagen i andre kulturer.

Kronologisk overblik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gengive historiske fortællinger fra dansk historie
- etablere en tidsfrise og relatere den til egen livsverden.

Fortolkning og formidling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fortælle om sammenhænge mellem materielle kår og hverdagsliv
- opsøge viden om fortiden i forskellige typer medier.

Trinmål efter 6. klassetrin

Udviklings- og sammenhængsforståelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fortælle om magtforholdet mellem konge og kirke i Danmark
- fortælle om mødet mellem europæerne og andre folk og forklare magtforholdene
- kunne påvise udenlandsk indflydelse på udviklingen i Danmark på erhvervsmæssige og kulturelle områder

- gengive eksempler på dansk indflydelse i udlandet og karakterisere mødet mellem dansk og fremmed kultur
- fortælle om kendte danske kvinder og mænd og vurdere, om deres indsats kan spores i dag
- beskrive samspillet mellem den enkelte, grupper og det nationale fællesskab i et udviklingsperspektiv.

Kronologisk overblik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive, hvorledes Danmarks historie indgår i samspil med verden udenfor
- kende betegnelser for tidsepoker og kunne placere dem i en absolut kronologisk sammenhæng.

Fortolkning og formidling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere enkle historiske problemstillinger og diskutere forskellige tolkninger af fortiden
- anvende kildekritiske begreber og diskutere med hvilken sikkerhed, fortiden kan beskrives
- selv formulere historiske fortællinger og selv etablere historiske scenarier på baggrund af erhvervet viden.

Trinmål efter 9. klassetrin

Udviklings- og sammenhængsforståelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- sammenligne nutidige levevilkår i Danmark med andre lande og diskutere de historiske årsager til forskellene
- give eksempler på, at en periodes fremherskende værdier og holdninger kan forklare afgørende begivenheder og samfundsforandringer
- karakterisere forskellige typer af ind- og udvandring og diskutere kulturmødets positive og negative sider
- kende forskellige demokratiformer og tage stilling til, hvilke rettigheder og pligter de giver den enkelte
- kunne beskrive forskellige tidsaldres former for magtanvendelse og diskutere begrundelser og konsekvenser
- kende forskellige måder at løse konflikter på i tid og rum og vurdere effekten af forskellige fredsbevarende og konfliktløsende aktiviteter.

Kronologisk overblik

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kunne sammenligne egne livsbetingelser med foregående slægtleds og diskutere, hvilke forhold der er ens, hvilke der er forskellige og baggrunden herfor
- forklare, hvorfor den historiske udvikling i nogle perioder var præget af kontinuitet og i andre af brud.

Fortolkning og formidling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- søge oplysninger i forskellige medier og kunne bearbejde disse oplysninger og vurdere deres kildeværdi
- formulere historiske problemstillinger og præsentere løsningsforslag hertil.

Bilag 4 a

Folkeskolens historiekanon

Nedenstående kanonpunkter er opstillet kronologisk og indgår i undervisningen, som det fremgår af den gældende læseplan.

Ertebøllekulturen
Tutankhamon
Solvognen
Kejser Augustus
Jellingstenen
Absalon
Kalmarunionen
Columbus
Reformationen

Christian 4.
Den Westfalske Fred
Statskuppet 1660
Stavnsbåndets ophævelse
Stormen på Bastillen
Ophævelse af slavehandlen
Københavns bombardement
Grundloven 1849
Stormen på Dybbøl 1864
Slaget på Fælled
Systemskiftet 1901
Kvindes valgret
Genforeningen
Kanslergadeforliget
Augustoprør og Jødeaktion 1943
FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder
Energikrisen 1973
Murens fald
Maastricht 1992
11. september 2001

Bilag 5

Samfundsfag

Slutmål efter 9. klassetrin

Politik. Magt, beslutningsprocesser og demokrati

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for forskellige opfattelser af demokratiet som politisk idé og styreform
- redegøre for hovedtræk i det danske politiske system og dets historie, for parlamentarisme og for samspillet mellem de politiske beslutningsprocesser i EU og Danmark
- give eksempler på, hvordan forskellige former for magt og ressourcer har indflydelse på politisk deltagelse og politiske beslutningsprocesser lokalt, nationalt og globalt
- anvende viden om forskellige politiske aktørers synspunkter og interesser til at forstå og forklare politiske udsagn i den offentlige debat
- se sammenhænge mellem politiske synspunkter og økonomiske, sociale og kulturelle placeringer og interesser
- reflektere over Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde i EU i et demokratisk perspektiv
- reflektere over mediernes rolle som selvstændige udtryk i den politiske proces
- reflektere over retsstatens betydning for demokratiet
- reflektere over betydningen af egne og andres rettigheder og pligter i et demokratisk samfund.

Økonomi. Produktion, arbejde og forbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for hovedtræk i udviklingen i dansk erhvervs- og produktionsstruktur, herunder centrale aktører på arbejdsmarkedet og deres interesser
- redegøre for det økonomiske kredsløb og markedsmekanismen
- redegøre for dansk blandingsøkonomi i en økonomisk globalisering
- redegøre for centrale velfærdsprincipper og typer af velfærdsstater
- redegøre for bæredygtig udvikling set i lyset af økonomisk vækst og miljø
- forstå og forklare udsagn om økonomi set i forhold til forskellige aktørers interesser og ideologier
- reflektere over økonomiens betydning for det danske velfærdssamfund
- reflektere over den økonomiske udviklings betydning for naturgrundlaget
- diskutere mulige handlinger i relation til virkninger af økonomiens globalisering.

Sociale og kulturelle forhold. Socialisering, kultur og identitet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for væsentlige sociale institutioner, grupper og fællesskaber i det moderne samfund
- give eksempler på, hvordan sociale normer, holdninger og adfærdsformer karakteriserer forskellige sociale grupper og giver anledning til konflikter imellem dem
- forklare, hvordan institutioner for uddannelse og kultur bidrager til socialisering og medborgerskab
- give samfundsmæssige forklaringer på udviklingen af sociale grupper og gruppeidentiteter
- reflektere over betydningen af egne og andres stereotype opfattelser af forskellige grupper
- vurdere sociale og kulturelle forskelles betydning for den globale sameksistens.

Færdigheder på tværs af de tre områder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fremskaffe og anvende statistik og anden empiri i behandlingen af samfundsmæssige problemstillinger blandt andet gennem egne observationer og spørgemetoder
- indgå sagligt i en demokratisk debat om samfundsmæssige problemstillinger og løsningsmuligheder.

Slutmål efter 10. klasses trin

Politik, Magt, beslutningsprocesser og demokrati

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skelne mellem forskellige opfattelser af demokratiet som politisk idé og styreform
- reflektere over forbindelser mellem politiske ideer og andre værdianskuelser i samfundet og i eget hverdagsliv
- redegøre for hovedtræk i det danske politiske system og dets historie og reflektere over samspillet mellem de politiske beslutningsprocesser i EU og Danmark i et demokratisk perspektiv
- reflektere over egen rolle som borger i Danmark og EU og som deltager i et globalt samfund
- give eksempler på, hvordan forskellige former for magt og ressourcer har indflydelse på politisk deltagelse og politiske beslutningsprocesser lokalt, nationalt og globalt
- give eksempler på, hvordan informations-teknologien påvirker politisk deltagelse og magtudøvelse lokalt, nationalt og globalt
- forklare, hvordan forskellige former for magt og ressourcer medvirker til konflikt og samarbejde på lokalt, nationalt og globalt plan
- anvende viden om forskellige politiske aktørers synspunkter og interesser til at forstå og forklare politiske udsagn i den offentlige debat
- se sammenhænge mellem politiske synspunkter og økonomiske, sociale og kulturelle placeringer og interesser
- reflektere over forholdet mellem politik, kultur og religion i samfundet og i eget hverdagsliv
- reflektere over mediernes rolle i den politiske proces
- analysere politisk retorik i den offentlige debat og selv udvikle politisk argumentation
- reflektere over retsstatens betydning og betydningen af egne og andres rettigheder og pligter i et demokratisk samfund.

Økonomi, Produktion, arbejde og forbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for hovedtræk i udviklingen i dansk erhvervs- og produktionsstruktur
- diskutere og vurdere, hvordan centrale aktører på arbejdsmarkedet kan få tilgodeset deres interesser i den politiske beslutningsproces
- redegøre for og diskutere, hvordan markedsmekanismen spiller en rolle i det økonomiske kredsløb
- reflektere over, hvordan det enkelte individ som forbruger og producent indgår i det økonomiske kredsløb
- redegøre for dansk blandingsøkonomi i en økonomisk globaliseret verden
- give eksempler på, hvordan den økonomiske globalisering påvirker det enkelte individ som forbruger og producent
- diskutere og vurdere mulige individuelle og kollektive handlinger i relation til virkninger af økonomiens globalisering
- forstå og forklare udsagn om økonomi set i forhold til forskellige aktørers interesser og ideologier
- reflektere over, hvordan interesser hos forskellige aktører i samfundet har indflydelse på disse udsagn
- redegøre for og diskutere centrale velfærdsprincipper og typer af velfærdsstater
- reflektere over, hvordan den økonomiske situation i det danske samfund har betydning for den danske velfærdsmodel
- redegøre for bæredygtig udvikling set i lyset af økonomisk vækst og miljø
- reflektere over, hvordan såvel den enkelte samfundsborger som samfundet som helhed kan bidrage til bæredygtig udvikling
- reflektere over den økonomiske udviklings betydning for naturgrundlaget, herunder hvordan miljøpolitikken kan have indflydelse på samspillet mellem økonomisk udvikling og naturgrundlag.

Sociale og kulturelle forhold. Socialisering, kultur og identitet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for væsentlige kendetegn ved det moderne samfund, for dets vigtigste sociale institutioner og for dets opdeling i sociale grupper og fællesskaber
- gøre rede for, hvordan sociale normer, holdninger og adfærdsformer karakteriserer forskellige sociale grupper og fællesskaber og kan give anledning til konflikter imellem dem
- fremskaffe og anvende empiriske oplysninger, der beskriver forskelle og ligheder i arbejds-, uddannelses- og levevilkår, og i

- levevis, tilhørsforhold og forestillinger – blandt andet gennem egne undersøgelser
- skelne imellem institutioner og organisationer knyttet til velfærd, arbejde, uddannelse og meningsdannelse
- forklare forskelle i befolkningens leve- og arbejdsvilkår, uddannelse, livsformer, tilhørsforhold og forestillinger på baggrund af udviklingen i arbejdsdelingen og i politiske og kulturelle institutioner
- reflektere over, hvad egne og andres forhåndsopfattelser af mennesker med anderledes vilkår, levevis og gruppeidentitet betyder for gensidig accept og samspil i arbejdslivet, det politiske liv og hverdagslivet
- vurdere betydningen af og mulighederne for, at forskellige sociale og kulturelle grupper indgår i det økonomiske, politiske og sociale liv som aktive medborgere
- anvende deres viden og færdighed i at beskrive og vurdere sociale og kulturelle forhold til at deltage i en demokratisk debat om sociale og kulturelle problemstillinger og foreslå handlemuligheder i relation hertil.

Trinmål efter 9. klassetrin

Politik. Magt, beslutningsprocesser og demokrati

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på demokratiske og ikke-demokratiske styreformer og aktionsformer
- skelne mellem opfattelser, der betoner direkte og repræsentativt demokrati, og opfattelser, der betoner politiske rettigheder og politisk deltagelse
- gøre rede for begrebet parlamentarisme og for hovedtræk i grundlovens bestemmelser om styreformen i Danmark, herunder magtens tredeling
- gøre rede for de centrale politiske institutioner i EU og diskutere samspillet mellem de politiske beslutningsprocesser i Danmark og EU
- gøre rede for forskellige former for magt og ressourcer og give eksempler på, hvordan de har betydning for borgernes mulighed for politisk deltagelse, og hvordan de kan have indflydelse på politiske beslutningsprocesser lokalt, nationalt og globalt
- give eksempler på internationale organisationer og aftaler, som Danmark deltager i, og diskutere FN's og NATO's betydning for konflikt og samarbejde på globalt plan
- give eksempler på politiske partier, interesseorganisationer og græsrodsbevægelser og anvende tilgængelige informationsbaser til at belyse sådanne organisationers synspunkter og interesser
- gøre rede for hovedsynspunkter i de klassiske politiske ideologier (konservatisme, liberalisme, socialliberalisme, socialisme) og for hovedsynspunkter hos forskellige politiske partier i dag
- give eksempler på og forklare, hvordan politiske synspunkter kan være knyttet til social og økonomisk placering, til alder og køn og etnicitet og religion
- give eksempler på brug af politisk retorik i den offentlige debat og forklare, hvordan politiske nyheder kan påvirke den politiske proces
- gøre rede for de rettigheder og pligter, borgeren i Danmark har efter grundloven
- gøre rede for ideen om retsstaten og borgerens retssikkerhed og diskutere betydningen af borgerens retssikkerhed i et demokrati.

Økonomi. Produktion, arbejde og forbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for hovedtræk ved udviklingen inden for den primære, sekundære og tertiære sektor
- give eksempler på væsentlige interesseorganisationer inden for de tre sektorer
- redegøre for de forskellige positioner i det økonomiske kredsløb
- redegøre for udbuds- og efterspørgselsiden i en markedsøkonomi
- redegøre for hovedprincipperne i markeds- og planøkonomi
- redegøre for den økonomiske globalisering
- forklare sammenhængen mellem aktørers økonomisk position og aktørens interesser og ideologier i det danske og globale samfund
- redegøre for centrale velfærdsprincipper og velfærdsmodeller
- redegøre for, hvordan stat, regioner og kommuner varetager opgaver i forhold til den danske velfærdsstat
- redegøre for hovedprincipper i bæredygtig udvikling
- redegøre for centrale problemstillinger knyttet til sammenhænge mellem økonomisk vækst og miljø
- forklare betydningen af forbruger- og producentadfærd for belastningen af miljø og naturgrundlag.

Sociale og kulturelle forhold. Socialisering, kultur og identitet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på sociale klasser eller grupper og på sociale og kulturelle fællesskaber
- give eksempler på sociale institutioner og sociale normer
- give eksempler på sociale konflikter i det moderne samfund
- fremskaffe empiriske oplysninger, der beskriver forskelle og ligheder i befolkningens levevilkår, levevis, tilhørsforhold og forestillinger
- give eksempler på forhold, der medvirker til dannelsen af forskellige roller i samfundet
- give eksempler på, hvordan uddannelsesinstitutioner bidrager til børns og unges inddragelse eller marginalisering i forhold til samfundet
- reflektere over, hvad egne og andres opfattelser af mennesker med anderledes levevilkår, levevis, tilhørsforhold og forestillinger betyder for gensidig accept og samspil i hverdagslivet
- reflektere over betydningen af at tage del i eller stå uden for det økonomiske, politiske og sociale liv
- anvende deres viden om sociale og kulturelle forhold som baggrund for at diskutere sociale problemer og konflikter.

Bilag 6**Idræt****Slutmål efter 9. klassetrin****Kroppen og dens muligheder**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende kropslige færdigheder
- udvikle og anvende idrætslige lege og spil
- gennemføre og udvikle øvelser og serier med redskabsopstillinger
- anvende teknik, taktik og regler fra såvel individuelle idrætter som holdidrætter
- udføre og udvikle rytmiske forløb og danse til musik
- planlægge og udføre forskellige former for opvarmning og grundtræning
- forstå sammenhængen mellem fysisk aktivitet og teori
- planlægge og gennemføre aktiviteter i naturen
- bevæge sig med fortrolighed og omtanke i og på vand.

Idrættens værdier

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- indgå i et forpligtende fællesskab i forbindelse med idrætsudøvelse
- erkende og forholde sig til samspillet mellem fysiske og psykiske forandringer
- forholde sig til fysiske og psykiske reaktioner, der opstår i med- og modspil samt i konkurrencer
- anvende viden om fysiske og biologiske faktorer i idrætten
- erkende betydningen af livslang fysisk aktivitet
- forholde sig til idrættens idealer, først og fremmest fairplay og tolerance.

Idrættens kultur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til udviklingen af normer og værdier i dansk idrætskultur og idrætstradition
- forholde sig til idrættens internationale dimension
- bidrage med ideer til fysisk aktivitet i forskellige arenaer
- orientere sig i og afprøve lokalområdets udbud af muligheder for fysisk udfoldelse
- vurdere kvaliteter ved forskellige idrætskulturer
- anvende idræt i tværgående projekter og problemstillinger.

Slutmål efter 10. klassetrin**Kroppen og dens muligheder**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske udvalgte idrætter
- analysere og vurdere forskellige former for opvarmning og grundtræning
- anvende og vurdere teknik og regler inden for forskellige idrætter
- vælge og anvende relevante træningsprogrammer og træningsformer
- anvende musik som udgangspunkt for fysisk aktivitet
- anvende uderummet til fysisk aktivitet.

Idrættens værdier

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udvælge og redegøre for kvaliteter ved forskellige idrætter
- erkende og vurdere sammenhæng mellem kost og motion
- forstå betydningen af sammenhængen mellem levevilkår og livsstil
- reflektere over samspillet mellem etik og moral i idrætten
- forstå betydningen af fællesskabet i idræt.

Idrættens kultur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå samspillet mellem samfund og idræt, nationalt og internationalt
- vurdere indhold og kvalitet i nye former for fysisk aktivitet
- reflektere over muligheder for fysisk udfoldelse i forskellige arenaer.

Trinmål efter 2. klassetrin**Kroppen og dens muligheder**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udføre enkle former for løb, spring og kast
- kontrollere grundlæggende bevægelser, først og fremmest gå, løbe, hoppe, hinke, vende og dreje
- bruge spænding og afspænding
- udføre simple balancer og krydsfunktioner
- deltage i og forstå enkle idrætslige lege
- vise fortrolighed med bløde, hårde, faste og løse redskaber
- udføre grundlæggende gymnastiske færdigheder i afsæt, svæv, landing, rulning, spring, vægtoverføring og forflytning samt vægt på armene
- udføre enkle handlinger, først og fremmest kaste, gribe, sparke
- aflevere og modtage med forskellige boldtyper
- spille enkle boldspil med få regler
- anvende rytmiske bevægelser til forskellige musikformer
- udtrykke forskellige figurer kropsligt
- deltage i lege og leglignende opvarmningsformer
- udføre enkle grundtræningselementer
- kende til kroppens reaktion på fysisk aktivitet
- deltage i idrætsaktiviteter i uderummet.

Idrættens værdier

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- samarbejde med en eller flere om at lege
- kende og anerkende fysiske forskelle mellem sig selv og andre
- kende egne reaktioner i forbindelse med fysisk aktivitet, som vrede, glæde, skuffelse og udmattelse
- overholde enkle spilleregler.

Idrættens kultur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til og gennemføre nye og gamle lege.

Trinmål efter 5. klassetrin**Kroppen og dens muligheder**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske flere former for løb, spring og kast
- sammensætte grundlæggende bevægelser som løb-spring, løb-kast, afsæt-landing, rulle-hop og hop-fald
- udvise sikkerhed i balance og krydsfunktioner
- indgå i og skabe forskellige idrætslige lege sammen med andre
- anvende spænding og afspænding i forbindelse med gymnastiske færdigheder
- udarbejde og udføre serier og gymnastiske elementer i og på redskaber
- udføre handlinger med forskellige boldtyper med såvel hænder som fødder, som slagredskaber
- deltage i regelbaserede holdidrætter og små- og minispil
- anvende trin, hop, spring, balance, drejning, sving og bøjning
- anvende planer, rum, retning, tid, impuls og bevægelsesudslag med og uden musikledsagelse
- kende opvarmningsens formål og udførelse
- kende til grundtræningselementerne udholdenhed, bevægelighed, styrke, koordination og kondition
- kende til måling af hvile- og arbejdpuls
- kende til kroppens anatomi
- færdes i uderummet ved hjælp af kort i kendt terræn
- kende til bjærgning og livredning
- kende metoder til at sikre sig selv i vand.

Idrættens værdier

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udvise samarbejdsevne og social opmærksomhed i forhold til idrætslige aktiviteter
- forstå egen rolle og eget ansvar i regelbaserede idrætsaktiviteter
- kende fysiske ændringer i forbindelse med pubertet
- forholde sig til tabe-/vindereaktioner i konkurrence
- acceptere forskelligheder i egne og andres færdigheder
- kende den velkoordinerede bevægelse
- kende til elementære forhold om kroppens funktioner
- forstå betydningen af fairplay.

Idrættens kultur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til og afprøve gamle pige- og drenglege
- deltage i udvalgte idrætsaktiviteter fra andre kulturer
- bidrage med ideer til idrætsaktiviteter, både ude og inde
- kende lokalområdets muligheder for idrætsudfoldelse
- arbejde med idræt i tværfaglige sammenhænge.

Trinmål efter 7. klassetrin**Kroppen og dens muligheder**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende forskellige tekniske færdigheder inden for løb, spring og kast
- mestre koordineringen af kropslige bevægelser og bevægelsesmønstre
- vurdere kropslige bevægelser og bevægelsesmønstre
- organisere og gennemføre forskellige idrætslige lege, spil og aktiviteter
- anvende hensigtsmæssig koordination og kropskontrol i redskabsgymnastik
- tage medansvar ved modtagning
- anvende tekniske færdigheder i forskellige spil
- forstå og anvende taktiske handlemåder og regler i forskellige idrætslige spil
- anvende forskellige stilarter og genrer inden for rytmisk bevægelse
- skabe og udføre egne og andres danse og koreografier
- anvende musik sammen med forskellige idrætsdiscipliner
- kende til principper for opvarmning, udstrækning og nedkøling
- udarbejde enkle opvarmningsforløb
- kende til grundtræningselementerne: udholdenhed, bevægelighed, styrke, koordination og kondition
- kende til digitale muligheder i forbindelse med pulsmåling, konditionstest og energiomsætning
- planlægge og gennemføre orienteringsaktiviteter i forskelligt terræn.

Idrættens værdier

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå og forholde sig til egen rolle og eget ansvar i regelbaserede idrætsaktiviteter
- forholde sig til fysiske og psykiske forandringer i puberteten
- forholde sig til og acceptere tabe-/vindereaktioner i konkurrence
- forklare psykiske reaktioner i forbindelse med fysisk aktivitet
- vurdere den velkoordinerede bevægelse
- kende til træningens betydning for sundhed og trivsel
- kende forskellige motionsformer
- handle i overensstemmelse med fairplaybegrebet
- anvende regler i forskellige idrætslige spil
- vurdere aktuelle problemstillinger, herunder kropsidealer.

Idrættens kultur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til idrættens rolle i samfundet
- forstå betydningen af gamle lege
- forholde sig til idrættens betydning i andre lande
- kende til lokalområdets foreningstilbud og mindre udbredte idrætsgrene
- arbejde problemorienteret med idrættstemaer.

Trinmål efter 9. klassetrin

Kroppen og dens muligheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- mestre tekniske færdigheder indenfor løb, spring og kast
- analysere kropslige bevægelser og bevægelsesmønstre
- skabe egne boldspil og idrætslige lege med givne såvel som egne regelsæt
- sammensætte og udføre gymnastiske serier individuelt og i grupper
- udvise sikkerhed i gymnastiske færdigheder
- udøve sikker modtagning
- mestre teknik fra såvel individuelle idrætter som holdidrætter
- planlægge taktiske oplæg i forskellige idrætslige spil og holdidrætter
- anvende samspillet mellem retninger og planer i egen bevægelse og gruppens bevægelser
- udarbejde og udføre fællesdansen/koreografier
- anvende musik i forbindelse med, opvarmning og grundtræning
- udarbejde og vurdere disciplinrelevante opvarmnings- og grundtræningsprogrammer
- anvende grundlæggende principper for træningslære og elementær skadesforebyggelse
- udarbejde og redegøre for målrettede træningsprogrammer og træningsformer, herunder aerob og anaerobt arbejde
- anvende digitale muligheder i forbindelse med fysisk aktivitet, fysiologi og anatomi
- gennemføre orienteringsløb ved hjælp af kort og kompas
- kende til og være fortrolig med sikkerhed i og på vand.

Idrættens værdier

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå betydningen af egen indsats i forhold til det fælles resultat
- erkende og beherske egne reaktioner, både fysiske og psykiske
- kende til idrættens betydning for livskvalitet, sundhed, livsstil og levevilkår
- vurdere forskellige motionsformer
- reflektere over etik og moral i idrætsaktiviteter
- mestre regler fra såvel individuelle som holdidrætter
- forholde sig til aktuelle idrætslige problemstillinger, herunder doping.

Idrættens kultur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til idrættens funktion og betydning gennem tiderne
- diskutere indhold og kvaliteter i nye og gamle former for fysisk aktivitet
- vurdere idrættens betydning i internationale sammenhænge, herunder store idrætsbegivenheder
- forholde sig til tillempede former for ekstrem idræt
- undersøge muligheder for at etablere idrætslige aktivitetstilbud i lokalområdet
- afprøve enkelte af lokalområdets idrætstilbud - inden for og uden for foreningerne
- gennemføre idrætsprojekter i tværgående emner og problemstillinger.

Bilag 7

Musik

Slutmål efter 6. klassetrin

Musikudøvelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage aktivt i fælles musikalsk udfoldelse i sang og spil
- synge et alsidigt repertoire af sange og salmer
- synge med god intonation og klang
- deltage i vokal flerstemmighed
- anvende et bredt udvalg af musikinstrumenter og musiklokalets tekniske udstyr
- deltage i sammenspil med opmærksomhed på det musikalske udtryk
- opnå et basalt, men sikkert kendskab til notation

- bruge notation som støtte for musikudøvelse
- deltage i bevægelsesaktiviteter og i fællesdans af dansk og udenlandsk oprindelse.

Musikalsk skaben

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende krop, stemme, musikinstrumenter og andre klangkilder i skabende musikalsk arbejde
- skabe lydforløb, med udgangspunkt i givne oplæg
- udføre enkel improvisation
- skabe enkle melodier eller små musikstykker
- arrangere musik ud fra eksperimenter og drøftelser.

Musikforståelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte åbent og opmærksomt til indspillet og levende fremført musik
- udtrykke deres oplevelse af musik i ord, billeder og bevægelse
- gøre rede for forskelligartede musikstykkers form- og udtryksforløb
- anvende elementære musikteoretiske begreber
- anvende notation som hjælp til at skabe sig overblik over sammenhæng og formforløb i et musikstykke
- genkende forskellige instrumenters klang, beskrive deres virkemåde og gøre rede for deres funktion i sammenspilsrelationer
- identificere vigtige kendetegn ved musik fra udvalgte musikhistoriske perioder og forskellige kulturkredse, først og fremmest den vesterlandske
- samtale om musikkens forskelligartede funktioner og virkninger i samfundslivet og i forhold til den enkelte.

Trinmål efter 2. klassetrin

Musikudøvelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage opmærksomt i legende musikalsk udfoldelse
- følge og holde en puls
- synge med på et repertoire af nye og ældre danske sange og salmer med vægt på børnesange samt årstids- og højtidsange
- fremsige et udvalg af rim og remser
- synge med god intonation i større grupper
- synge efter anvisninger på tempo, toneleje og udtryk
- anvende forskellige musikinstrumenter som ledsagelse til leg og sang
- deltage i sammenspil med enkle rytmiske og melodiske figurer
- deltage i sanglege og bevægelseslege.

Musikalsk skaben

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende krop, stemme og forhåndenværende klangkilder i skabende musikalsk arbejde
- skabe lydillustrationer over rim, remser, eventyr eller egne fortællinger
- udføre enkle improvisationer med ledsagelse af grundpuls
- skabe små rim, remser og sange.

Musikforståelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte opmærksomt til korte musikstykker, der associerer til noget konkret
- udtrykke oplevelse af musik i ord, billeder og bevægelse
- udtrykke elementer i et musikstykke i leg og dramatisering
- bedømme, hvilken af to toner der er højest, samt om en tonerække går op eller ned
- kende forskel på puls og rytme
- høre forskel på dur og mol
- anvende notation til rytme og lyd
- genkende klangen af størstedelen af musiklokalets instrumenter
- forstå, at der er forskellige musikgenrer
- forstå, at musik bruges i mange sammenhænge.

Trinmål efter 4. klassetrin

Musikudøvelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage opmærksomt og med bevidsthed om egen rolle i fælles musikalsk udfoldelse
- synge et repertoire af nye og ældre danske sange og salmer
- synge med god intonation og klang samt tydelig tekstudtale i mindre grupper
- holde en enkel over- eller understemme i gruppe i flerstemmig sang
- deltage i fremførelse af enkelt opbyggede talekorsatser, herunder rap
- anvende musikinstrumenter fra forskellige instrumentgrupper i enkle sammenspilsarrangementer
- deltage i sammenspil med varierede rytmer og stemmeforløb
- spille enkle melodiske forløb efter gehør og med støtte af notation
- deltage i lettere fællesdanne.

Musikalsk skaben

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende krop, stemme, musikinstrumenter og andre klangkilder i skabende musikalsk arbejde
- skabe lydillustrationer over fortællinger, tekster eller billedforløb
- udføre enkle improvisationer som del af et musikalsk forløb
- skabe små melodier med udgangspunkt i sangstemmen, ved hjælp af musikinstrumenter eller computer
- arrangere enkle musikalske forløb sammen med andre.

Musikforståelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte opmærksomt til musik med tydelige karakteristika
- udtrykke oplevelse af musik nuanceret og bevidst i ord, billeder og bevægelse
- gøre rede for formforløb og stemning i små musikstykker på baggrund af elementer som dynamik, klangfarve og motiver
- vurdere relationen mellem tekst og melodi i sange fra det almindelige repertoire
- anvende de erhvervede musikteoretiske begreber i samtale om musik ved musikudøvelse og musiklytning
- anvende notation som hjælp til at forstå den rytmiske eller melodiske udvikling i en enkelt stemme
- vise kendskab til musikinstrumenters lyd dannelse og genkende deres klang
- vise kendskab til musikseksempler, som repræsenterer et genre- og stilmæssigt varieret repertoire og nogle centrale skikkelser med tilknytning til den valgte musik
- samtale om musikkens funktion i forskellige sammenhænge, bl.a. ved fester og religiøse handlinger og i medier.

Trinmål efter 6. klassetrin

Musikudøvelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage lyttende og medskabende i fælles musikalsk udfoldelse
- synge et repertoire af nye og ældre danske sange og salmer samt sange på andre sprog, først og fremmest engelsk, norsk og svensk
- synge med god intonation og klang samt tydelig tekstudtale såvel med som uden mikrofon
- deltage i vokal flerstemmighed med opmærksomhed på det musikalske udtryk
- anvende et bredt udvalg af musikinstrumenter fra forskellige instrumentgrupper i sammenspil
- betjene musiklokalets tekniske udstyr
- deltage i sammenspil i forskellige stilarter
- være opmærksom på det musikalske udtryk i sammenspillet
- bruge notation som støtte for musikudøvelsen
- deltage i fællesdanne fra forskellige kulturer.

Musikalsk skaben

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende krop, stemme, musikinstrumenter og andre klangkilder, herunder computer, i skabende musikalsk arbejde
- skabe lydforløb med udgangspunkt i fortællinger, tekster eller billedforløb
- udføre improvisation over en fastlagt akkordfølge
- skabe enkle melodier eller små musikstykker ved hjælp af computer
- arrangere musik ud fra eksperimenter og drøftelser.

Musikforståelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte opmærksomt og med forståelse til musik i forskellige genrer og stilarter
- lytte til levende, professionelt fremført musik med forståelse for koncertsituationen
- fortolke et stykke musik gennem selvvalgte udtryksformer

- gøre rede for formforløb og stemning i musikstykker i forbindelse med udøvelse og lytning
 - anvende enkle akkordmønstre efter anvisning
 - anvende notation som hjælp til at få overblik over sammenhæng og formforløb i et musikstykke med flere stemmer
 - gøre rede for forskellige instrumenters virkemåde og deres rolle i sammenspilsrelationer
 - identificere vigtige træk ved musik fra udvalgte perioder i den vesterlandske musikkultur og vise kendskab til nogle centrale musikhistoriske skikkelser
 - vise kendskab til musik fra andre kulturer
 - samtale om musikkens funktion og virkning som samlende, stemningsskabende, opildnende og manipulerende
 - samtale om, hvordan musik optræder både som kunstnerisk udtryk og som vare.
-

Bilag 8

Musik som valgfag

Slutmål 8. og 9. klassetrin

Musikalsk arbejde

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage engageret og kvalificeret i et musikalsk fællesskab
- fordybe sig i muskarbejde på et afgrænset område
- reflektere over et musikalsk arbejde sammen med andre
- gøre rede for forskellige karakteristika ved den musik, der er arbejdet med
- dokumentere et intensivt og fordybende arbejde med musik i en musikalsk fremførelse eller et musikrelateret projekt.

Musik i kultur- og samfundsliv

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udvælge musikalske kundskabs- og færdighedsområder, de gerne vil videreudvikle
 - forstå egne udviklingsmuligheder inden for det aktuelle musikalske område
 - orientere sig i musiklivet uden for skolen.
-

Bilag 9

Billedkunst

Slutmål efter 5. klassetrin

Billedfremstilling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig i plant, rumligt og digitalt billedarbejde
- anvende forskellige teknikker, metoder og materialer hensigtsmæssigt i plant, rumligt og digitalt billedarbejde
- anvende praktiske erfaringer og teoretisk viden om formsproglige elementer som form, farve og komposition i billedarbejde
- vælge form, metode og materialer i forhold til indhold
- udvælge, anvende og kombinere forskellige billedudtryk
- arbejde med aspekter af kunst, arkitektur og design
- eksperimentere med billeder og kunstneriske kreative metoder
- inddrage og reflektere over forskellige billedkulturer i det praktiske billedarbejde
- deltage i billedarbejde sammen med andre.

Billedkundskab

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- samtale om billeder

- iagttage, beskrive, fortolke og vurdere billeder
- genkende forskellige billedkategorier og -genrer
- arbejde med billeder i forskellige sammenhænge med baggrund i den historiske og sociale kontekst, de er skabt i
- se forskel på forskellige kulturers billedformer
- forstå billeders funktion inden for forskellige fagområder.

Visuel kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kommunikere idéer og betydninger i visuelle udtryk
- vælge og anvende forskellige billedformer i formidlingen
- præsentere egne og andres billeder, først og fremmest mundtligt og ved udstillinger
- bidrage med visuelle udtryk i kulturprojekter i eller uden for skolen
- udvikle elevernes visuelle kompetencer i samarbejde med andre.

Trinmål efter 2. klassetrin

Billedfremstilling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fremstille skitser og billeder på baggrund af iagttagelser og andre sanseoplevelser samt følelser og forestillinger
- tegne og male med vægt på fortælling
- anvende enkle teknikker, materialer og værktøjer i plant billedarbejde inden for tegning, grafik, maleri og collage
- anvende enkle farveblandinger
- udforske og anvende forskellige rumlige materialer igennem konstruktioner
- udforske materialekvaliteter i nærmiljøet
- anvende de billedskabende muligheder i male- og billedbehandlingsprogrammer
- anvende digitale fotos som dokumentation og udtryksmiddel
- eksperimentere med form, farve, komposition med vægt på billedfortællinger
- hente inspiration i hverdagens billeder
- deltage aktivt i billedarbejde både i grupper og selvstændigt.

Billedkundskab

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive billeders indhold og historie i billedsamtaler
- undersøge og vurdere egne og andres billeder
- genkende motivkredse, herunder portrætter og familiebilleder
- kende til forskellige billedmedier og deres funktioner, herunder tegneserier, plakater og digitale billeder
- kende til enkelte arkitektur- og designudtryk.

Visuel kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende billedet som kommunikationsmiddel
- anvende visuelle udtryk i fælles projekter
- anvende billeder fra forskellige medier, herunder video, computergrafik, tegneserier og plakater
- arbejde med enkle kombinationer af tekster og billeder
- præsentere egne og andres billeder.

Trinmål efter 5. klassetrin

Billedfremstilling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fremstille skitser og billeder på baggrund af ideer, følelser, holdninger og ved direkte iagttagelser i nærmiljøet
- anvende teknikker, metoder og materialer i digitale og materielle billedarbejder
- kende til forskellige tegneteknikker
- anvende tegneteknikker til at udtrykke lys, skygge, bevægelse og dybde i billeder
- anvende farvens virkemidler til at skabe kontrast, dybde og stemning i billeder
- arbejde med former og komposition i billedfladen, herunder størrelsesforhold og placering
- anvende skulpturmetoder som modellering, sammenføjning og udhugning
- arbejde med design og arkitektur, herunder fremstilling af skitser
- udtrykke sig i forskellige former for digitale billeder, herunder animationer og video
- anvende male- og billedbehandlingsprogrammer, herunder kendskab til sampling, kloning og fragmentering
- anvende digitalt kamera og scanner som skitseforlæg, illustration og dokumentation.

- arbejde med multimediale udtryksformer, herunder kombination af lyd tekst og billeder
- eksperimentere med teknikker, materialer og værktøjer
- hente inspiration i den visuelle kultur og billedkunst, lokalt og globalt
- fremstille værker i et samarbejde med andre.

Billedkundskab

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende faglige begreber i samtaler om billeders indhold og form
- undersøge, analysere, kategorisere og vurdere egne og andres billedsproglige udtryk
- genkende enkle stilarter og formsprog fra forskellige historiske perioder og kulturer
- anvende billederfaringer fra museer, udstillinger og offentlige rum og internet i eget billedarbejde
- kendskab til billedbrug inden for andre fagområder, herunder samfunds- og naturvidenskaber.

Visuel kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende billedet som kommunikationsmiddel
- kommunikere i forskellige billedformer, herunder maleri, installation og multimedie
- anvende computergrafik i forbindelse med layout, bl.a. i foldere, plakater, tekster og opgaver
- anvende visuelle virkemidler i forbindelse med præsentationer af egne og andres billeder
- deltage i kulturelle begivenheder og udstillinger på skolen og i nærmiljøet, herunder udsmykningsopgaver og medieproduktioner.

Bilag 10

Billedkunst som valgfag

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Billedfremstilling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig i plant, rumligt og digitalt billedarbejde
- anvende praktiske erfaringer og teoretisk viden om formsproglige elementer som form, farve og komposition i billedarbejde
- eksperimentere med billedudtryk og benytte kombinationer af visuelle former i den billedskabende proces
- undersøge, eksperimentere med og anvende forskellige kulturers visuelle udtryk i billedarbejde
- undersøge og arbejde med relationen mellem form og funktion inden for arkitektur og design.

Billedkundskab

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- iagttage, beskrive, fortolke og vurdere billeder
- analysere og reflektere over forskellige fagområders brug af visuelle fremstillinger
- analysere og reflektere over mediernes brug af visuelle fremstillinger til belysning af forskellige sagforhold
- undersøge samtidskunstens funktion og potentiale i samfundet
- undersøge og reflektere over arkitektur og designs betydning for bæredygtig udvikling.

Visuel kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kommunikere betydninger, meninger og holdninger i visuelle udtryk
 - præsentere egne visuelle projekter mundtligt og ved udstillinger i det offentlige rum
 - vælge og anvende forskellige billedformer i formidlingen
 - bidrage med visuelle udtryk i kulturprojekter i eller uden for skolen
 - udvikle elevernes visuelle og kommunikative kompetencer inden for det multimediale område.
-

Bilag 11**Håndarbejde****Slutmål 4./5./6./7. klassetrin****Design og produkt**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå kreative designprocesser, hvori der indgår inspiration og ideer, planlægning, udførelse og evaluering
- udtrykke sig gennem skabende håndværksmæssigt arbejde
- fremstille produkter med udgangspunkt i egne ideer
- formgive med personligt præg
- bruge omverdenen som inspirationskilde
- bruge it og medier i arbejdsprocessen
- eksperimentere med materialer, teknikker, farver, form og funktion
- forholde sig til det færdige produkt ud fra en æstetisk, funktionel og kommunikativ synsvinkel
- sætte ord på designprocessen.

Håndværksmæssige arbejdsområder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formgive og fremstille tekstile produkter
- udnytte kendskab til andre relevante materialers anvendelsesmuligheder
- beherske et bredt udvalg af håndværksmæssige teknikker
- vælge hensigtsmæssige materialer, teknikker og arbejdsredskaber
- arbejde med komposition og farvelære
- kende relevante fagudtryk
- kende og efterleve sikkerheds- og sundhedskrav i undervisningen
- medtænke miljø, ressourceudnyttelse og bæredygtighed i arbejdsprocessen.

Det samfundsmæssige og kulturelle indhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på håndværksmæssige produkters betydning som kommunikationsmiddel
- give eksempler på naturgivne og kulturelle forhold, der har indflydelse på menneskets formgivning, fremstilling og anvendelse af håndværksmæssige produkter og udtryk
- fremstille forskellige genstande med inspiration fra andre kulturer og historiske perioder
- vælge materialer ud fra overvejelser om ressourceudnyttelse og bæredygtighed
- præsentere og formidle egne produkter i samspil med det omgivende samfund.

Bilag 12**Håndarbejde som valgfag****Slutmål efter 8. og 9. klassetrin****Design og produkt**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kunne bruge erfaringer og egne ideer i kreative designprocesser
- udtrykke sig selvstændigt gennem skabende håndværksmæssigt arbejde
- fremstille produkter med udgangspunkt i egne ideer
- formgive med personligt præg
- opsøge inspirationskilder
- kunne bruge it og medier – både som inspiration, som værktøj og til formidling
- eksperimentere med materialer, teknikker, farver, form og funktion
- evaluere det færdige produkt ud fra en æstetisk, funktionel og kommunikativ synsvinkel
- reflektere over egne designprocesser.

Håndværksmæssige arbejdsområder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formgive og fremstille tekstile produkter
- udnytte kendskab til andre relevante materialers anvendelsesmuligheder
- afprøve forskellige materialers muligheder og begrænsninger
- beherske et bredt udvalg af håndværksmæssige teknikker
- vælge hensigtsmæssige materialer, teknikker, maskiner og værktøj
- arbejde med komposition og farvelære
- planlægge en arbejdsgang ud fra en tidsramme og med materialer efter eget valg
- medtænke miljø, ressourceudnyttelse og bæredygtighed i arbejdsprocessen
- bruge relevante fagudtryk
- kende og efterleve sikkerheds- og sundhedskrav i undervisningen.

Det samfundsmæssige og kulturelle indhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- undersøge og diskutere tekstile produkters betydning som kommunikationsmiddel, der udtrykker stemninger og signalerer holdninger og normer
- forstå, hvordan forskellige samfunds skabertrang og beherskelse af håndværk har sat spor i historien og påvirker vores dagligdag og fremtid
- opnå indsigt i naturgivne og kulturelle forhold, der har indflydelse på menneskets udformning, anvendelse og fremstilling af håndværksmæssige produkter og udtryk
- begrunde valget af materialer ud fra etiske overvejelser om ressourceudnyttelse og bæredygtighed
- fremstille forskellige genstande med inspiration fra andre kulturer og historiske perioder
- præsentere og formidle egne produkter i samspil med det omgivende samfund.

Bilag 13**Sløjd****Slutmål 4./5./6./7. klassestrin****Design og produkt**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå kreative designprocesser, hvori der indgår inspiration og ideer, planlægning, udførelse og evaluering
- udtrykke sig gennem skabende håndværksmæssigt arbejde
- fremstille produkter med udgangspunkt i egne ideer
- formgive med personligt præg
- bruge omverdenen som inspirationskilde
- bruge it og medier i arbejdsprocessen
- eksperimentere med materialer, teknikker, farver, form og funktion
- forholde sig til det færdige produkt ud fra en æstetisk, funktionel og kommunikativ synsvinkel
- sætte ord på designprocessen.

Håndværksmæssige arbejdsområder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formgive og fremstille produkter, fortrinsvis i træ og metal
- udnytte kendskab til andre relevante materialers anvendelsesmuligheder
- beherske et bredt udvalg af håndværksmæssige teknikker
- vælge hensigtsmæssige materialer, teknikker, maskiner og værktøj
- arbejde med komposition og farvelære
- kende relevante fagudtryk
- kende og efterleve sikkerheds- og sundhedskrav for værktøj og maskiner, stoffer og materialer i undervisningen
- bruge hensigtsmæssige arbejdsstillinger
- udvikle gode arbejdsvaner
- medtænke miljø, ressourceudnyttelse og bæredygtighed i arbejdsprocessen.

Det samfundsmæssige og kulturelle indhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på håndværksmæssige produkters betydning som kommunikationsmiddel
- give eksempler på naturgivne og kulturelle forhold, der har indflydelse på menneskets formgivning, fremstilling og anvendelse af håndværksmæssige produkter og udtryk
- fremstille forskellige genstande med inspiration fra andre kulturer og historiske perioder
- vælge materialer ud fra overvejelser om ressourceudnyttelse og bæredygtighed
- præsentere og formidle egne produkter i samspil med det omgivende samfund.

Bilag 14**Sløjd som valgfag****Slutmål efter 8. og 9. klassetrin****Design og produkt**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kunne bruge erfaringer og egne ideer i kreative designprocesser
- udtrykke sig selvstændigt gennem skabende håndværksmæssigt arbejde
- fremstille produkter med udgangspunkt i egne ideer
- formgive med personligt præg
- opsøge inspirationskilder
- kunne bruge it og medier – både som inspiration, som værktøj og til formidling
- eksperimentere med materialer, teknikker, farver, form og funktion
- evaluere det færdige produkt ud fra en æstetisk, funktionel og kommunikativ synsvinkel
- reflektere over egne designprocesser.

Håndværksmæssige arbejdsområder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formgive og fremstille produkter, fortrinsvis i træ og metal
- udnytte kendskab til andre relevante materialers anvendelsesmuligheder
- afprøve forskellige materialers muligheder og begrænsninger
- beherske et bredt udvalg af håndværksmæssige teknikker
- vælge hensigtsmæssige materialer, teknikker, maskiner og værktøj
- arbejde med komposition og farvelære
- planlægge en arbejdsgang ud fra en tidsramme og med materialer efter eget valg
- medtænke miljø, ressourceudnyttelse og bæredygtighed i arbejdsprocessen
- bruge relevante fagudtryk
- kende og efterleve sikkerheds- og sundhedskrav for værktøj, maskiner, stoffer og materialer i undervisningen
- kende til almindelig værktøjsvedligeholdelse
- kende til substitutionsprincippet dvs. brugen af ufarlige eller mindre farlige stoffer og materialer, hvor dette er muligt
- bruge hensigtsmæssige arbejdsstillinger udvikle gode arbejdsvaner.

Det samfundsmæssige og kulturelle indhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- undersøge og diskutere håndværksmæssige produkters betydning som kommunikationsmiddel, der udtrykker stemninger og signalerer holdninger og normer
- forstå, hvordan forskellige samfunds skabertrang og beherskelse af håndværk har sat spor i historien og påvirker vores dagligdag og fremtid
- opnå indsigt i naturgivne og kulturelle forhold, der har indflydelse på menneskets udformning, anvendelse og fremstilling af håndværksmæssige produkter og udtryk
- begrunde valget af materialer ud fra etiske overvejelser om ressourceudnyttelse og bæredygtighed
- fremstille forskellige genstande med inspiration fra andre kulturer og historiske perioder
- præsentere og formidle egne produkter i samspil med det omgivende samfund

Bilag 15**Hjemkundskab****Slutmål 4./5./6./7. klassetrin****Sundhed****Kost, ernæring, hygiejne**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for energibehov og energigivende stoffers, fibres, vitaminers og mineralers ernæringsmæssige betydning
- vurdere, planlægge og tilberede dagskost, måltider og retter ud fra kostanbefalinger og digitale kostberegninger
- redegøre for mikroorganismers forekomst, betydning, vækstbetingelser og spredning samt have en forståelse af de almindeligste opbevarings- og konserveringsprincipper
- anvende almene hygiejneprincipper ved tilberedning, opbevaring og konservering af fødevarer.

Kultur- æstetik – livskvalitet**Madlavning og måltider**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- tilberede fødevarer efter grundlæggende madlavningsteknikker og -metoder
- sammensætte og tilberede enkle retter og måltider, der er kendetegnende for forskellige situationer, historiske perioder og kulturer
- planlægge indkøb og arbejdsproces
- få en forståelse af mad og måltider i et socialt, kulturelt og historisk perspektiv
- eksperimentere med fødevarerens sammensætninger og krydringer med henblik på at skabe æstetiske indtryk og udtryk
- reflektere over og sætte ord på sansemæssige oplevelsers samspil med følelser, individuelle erfaringer og kultur samt det æstetiske i forbindelse med fødevarer og måltider
- tage stilling til madens og måltidets betydning for sundhed og livskvalitet for én selv og for andre.

Samfund – ressourcer og miljø – etik**Fødevarer, forbrug, hygiejne**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- sætte navne på almindeligt anvendte råvarer/fødevarer og inddele dem i fødevaregrupperne
- eksperimentere med ingredienser og metoder med henblik på at få indsigt i fødevarers madtekniske egenskaber
- vurdere en vare ud fra en varedeklaration og have kendskab til mærkningsordninger
- få en forståelse af fødevarers vej fra jord til bord (oprindelse, sæson, produktion, distribution, indkøb, anvendelse og bortskaffelse)
- analysere forskellige fødevaregruppers kvalitet i forhold til smagsmæssige og madtekniske egenskaber, sundhed, miljø, etik og pris
- kende til forbrugers rettigheder og pligter i forhold til indkøb og anvendelse af varer
- analysere faktorer, der styrer vores forbrug, kostvaner og husarbejde herunder udviklingen i vareudbud, teknologi og markedsføring, tid, kræfter og ressourcer i hverdagen samt kulturelle og æstetiske aspekter
- forklare madens, forbrugets og hygiejnens/husholdningens betydning for miljø og for sundhed og livskvalitet
- anvende principper for bæredygtig husholdning i forbindelse med indkøb, madlavning, opvask, rengøring, vask og affaldshåndtering
- tage kritisk stilling som forbruger og til vilkår for at leve bæredygtigt og med både sundhed og livskvalitet.

Fagets virksomhedsformer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- opleve med alle sanser, fortolke egne oplevelser, udvikle fantasi og kreativitet og udtrykke sig æstetisk og skabende
- arbejde praktisk, eksperimenterende og håndværksmæssigt
- forklare, forstå, anvende, analysere og vurdere viden af fagteoretisk art
- kommunikere om og handle i forhold til fagets æstetiske, etiske, praktiske og teoretiske problemstillinger.

Bilag 16**Hjemkundskab som valgfag****Slutmål efter 8. og 9. klassetrin****Sundhed****Kost, ernæring, hygiejne**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forklare energibehov og energigivende stoffers, fibres, vitaminers og mineralers og sekundære stoffers betydning for sygdom og sundhed
- anvende viden om ernæring til sammensætning og vurdering af måltider ud fra forskellige kostanbefalinger og digitale kostberegninger
- forholde sig til aktuelle problemstillinger om kost og ernæring
- forklare forskellige mikroorganismers forekomst, betydning, vækstbetingelser og spredning samt den mikrobiologiske baggrund for opbevarings- og konserveringsmetoder
- anvende almene hygiejneprincipper, herunder personlig hygiejne, ved tilberedning, opbevaring og konservering af fødevarer
- forholde sig til hygiejneproblematikker i fødevarerproduktionen

Kultur- æstetik – livskvalitet**Madlavning og måltider**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- tilberede fødevarer efter grundlæggende madlavningsteknikker og -metoder
- sammensætte og tilberede retter og måltider, der er kendetegnende for forskellige situationer, historiske perioder og kulturer
- planlægge indkøb og arbejdsprocer
- analysere og vurdere mad og måltider i et socialt, kulturelt og historisk perspektiv
- eksperimentere med fødevarsammensætninger og krydringer med henblik på at skabe æstetiske indtryk og udtryk
- reflektere over og sætte ord på de sansemæssige oplevelsers samspil med følelser, individuelle erfaringer og kultur samt anvende æstetiske kriterier i forbindelse med fødevarer og måltider
- tage stilling til madens og måltidets betydning for sundhed og livskvalitet for én selv og for andre.

Samfund – ressourcer og miljø – etik**Fødevarer, forbrug, hygiejne**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- eksperimentere med ingredienser og metoder med henblik på at få indsigt i fødevarers madtekniske egenskaber
- vurdere en vare ud fra en varedeklaration og kunne gøre rede for udvalgte mærkningsordninger
- analysere forskellige veje for fødevarer fra jord til bord (oprindelse, sæsonproduktion, distribution, indkøb, anvendelse og bortskaffelse) i forhold til sundhed, miljø og etik
- vurdere forskellige fødevarers kvalitet i forhold til smagsmæssige og madtekniske egenskaber, sundhed, miljø, etik og pris
- kende til forbruger- og fødevarerlovgivning og til institutioner på området
- tage stilling til egne behov og ønsker og til indflydelsen af faktorer, der styrer vores forbrug, kostvaner og husarbejde, herunder teknologi- og samfundsudvikling, vareproduktion, medier og markedsføring, tid, kræfter og ressourcer i hverdagen samt kulturelle og æstetiske aspekter
- forklare madens, forbrugets og hygiejnens/husarbejdets betydning for miljø og for sundhed og livskvalitet.
- anvende principper for bæredygtig husholdning i forbindelse med indkøb, madlavning, opvask, rengøring og vask samt affaldshåndtering
- forholde sig til sammenhænge mellem miljø og sundhed
- tage kritisk stilling som forbruger og til vilkår for at leve bæredygtigt med både sundhed og livskvalitet.

Fagets virksomhedsformer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- opleve med alle sanser, fortolke egne oplevelser, udvikle fantasi og kreativitet og udtrykke sig æstetisk og skabende
- arbejde praktisk, eksperimenterende og håndværksmæssigt
- forklare, forstå, anvende, analysere og vurdere viden af fagteoretisk art
- kommunikere om og handle i forhold til fagets æstetiske, praktiske, teoretiske og etiske problemstillinger.

Bilag 17**Matematik****Slutmål efter 9. klasse****Matematiske kompetencer**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- stille spørgsmål, som er karakteristiske for matematik og have blik for hvilke typer af svar, som kan forventes (tankegangskompetence)
- erkende, formulere, afgrænse og løse matematiske problemer og vurdere løsningerne (problembehandlingskompetence)
- udføre matematisk modellering og afkode, tolke, analysere og vurdere matematiske modeller (modelleringskompetence)
- udtænke og gennemføre egne ræsonnementer til begrundelse af matematiske påstande og følge og vurdere andres matematiske ræsonnementer (ræsonnementskompetence)
- danne, forstå og anvende forskellige repræsentationer af matematiske objekter, begreber, situationer eller problemer (repræsentationskompetence)
- forstå og afkode symbolsprog og formler og oversætte mellem dagligsprog og matematisk symbolsprog (symbolbehandlingskompetence)
- udtrykke sig om matematiske spørgsmål og aktiviteter på forskellige måder, indgå i dialog og fortolke andres matematiske kommunikation (kommunikationskompetence)
- kende, vælge og anvende hjælpemidler i arbejdet med matematik, herunder it, og have indblik i deres muligheder og begrænsninger (hjælpemiddelkompetence).

Matematiske emner

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til

i arbejdet med tal og algebra at

- anvende tal i praktiske og teoretiske sammenhænge
- deltage i udvikling af hensigtsmæssige beregningsmetoder på baggrund af egen forståelse samt vælge og benytte regneregler og formler
- bestemme størrelser ved måling og beregning og sammenligne dem både absolut og relativt
- forstå og benytte matematiske udtryk, hvori der indgår variable
- beskrive sammenhænge ved hjælp af funktionsbegrebet
- arbejde med sammenhænge mellem algebra og geometri

i arbejdet med geometri at

- benytte geometriske begreber og metoder til beskrivelse af objekter og fænomener fra dagligdagen
- undersøge, beskrive og foretage beregninger i forbindelse med plane og rumlige figurer
- arbejde med forskellige typer af tegninger
- arbejde med definitioner, sætninger, geometriske argumenter og enkle beviser
- anvende geometrien i sammenhæng med andre matematiske emner

i arbejdet med statistik og sandsynlighed at

- anvende statistiske begreber til beskrivelse, analyse og tolkning af kvantitative data
- læse, forstå og vurdere statistik og sandsynlighed i forskellige medier
- forbinde sandsynligheder med tal vha. statistik, enkle kombinatoriske overvejelser og simple modeller.

Matematik i anvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- matematisere problemstillinger fra dagligdag, samfundsliv og natur og tolke matematiske modellers beskrivelse af virkeligheden
- anvende faglige redskaber, begreber og kompetencer til løsningen af matematiske problemstillinger i forbindelse med dagligliv, samfundsliv og natur
- bruge matematik som et redskab til at beskrive eller forudsige en udvikling eller en begivenhed
- erkende matematikkens muligheder og begrænsninger ved beskrivelse af virkeligheden.

Matematiske arbejdsmåder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage i udvikling af strategier og metoder i forbindelse med de matematiske emner
- undersøge, systematisere, ræsonnere og generalisere i arbejdet med matematiske problemstillinger
- læse faglige tekster og kommunikere om fagets emner
- arbejde individuelt og sammen med andre om behandlingen af matematiske opgaver og problemstillinger
- arbejde med problemløsning i en proces, der bygger på dialog og på elevernes forskellige forudsætninger og potentialer.

Slutmål efter 10. klasse

Matematiske kompetencer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skelne mellem definitioner og sætninger, mellem enkelttilfælde og generaliseringer og anvende denne indsigt til at udforske og indgå i dialog om forskellige matematiske begrebers rækkevidde og begrænsning (tankegangskompetence)
- opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede matematiske problemer og vurdere løsningerne bl.a. med henblik på at generalisere resultater (problembehandlingskompetence)
- opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler (modelleringskompetence)
- udtænke, gennemføre, forstå og vurdere mundtlige og skriftlige matematiske ræsonnementer og arbejde med enkle beviser (ræsonnementskompetence)
- afkode, bruge og vælge hensigtsmæssigt mellem forskellige repræsentationsformer og kunne se deres indbyrdes forbindelser (repræsentationskompetence)
- forstå og benytte variable og symboler, bl.a. når regler og sammenhænge skal vises samt oversætte mellem dagligsprog og symbolsprog (symbolbehandlingskompetence)
- indgå i dialog samt udtrykke sig mundtligt og skriftligt om matematikholdige anliggender på forskellige måder og med en vis faglig præcision, samt fortolke andres matematiske kommunikation (kommunikationskompetence)
- kende forskellige hjælpemidler, herunder it, og deres muligheder og begrænsninger samt anvende dem hensigtsmæssigt, bl.a. til eksperimenterende udforskning af matematiske sammenhænge, til beregninger og til præsentationer (hjælpemiddelkompetence).

Matematiske emner

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til

i arbejdet med tal og algebra at

- kende de reelle tal og anvende dem i praktiske og teoretiske sammenhænge
- arbejde med talfølger og forandringer med henblik på at undersøge, systematisere og generalisere
- regne med brøker, bl.a. i forbindelse med løsning af ligninger og algebraiske problemer
- forstå og anvende procentbegrebet
- kende regningsarternes hierarki samt begrunde og anvende regneregler
- forstå og anvende kendte og ikke-kendte formler og matematiske udtryk, hvori der indgår variable
- anvende funktioner til at beskrive sammenhænge og forandringer, herunder procentuel vækst
- arbejde med funktioner i forskellige repræsentationer
- vælge metode til bestemmelse af løsninger til ligninger, ligningssystemer og enkle uligheder

i arbejdet med geometri at

- kende, anvende og beskrive forskellige geometriske figurers egenskaber
- fremstille skitser og tegninger efter givne forudsætninger
- benytte grundlæggende geometriske begreber, herunder størrelsesforhold og linjers indbyrdes beliggenhed
- undersøge, beskrive og vurdere sammenhænge mellem tegning (model) og tegnet objekt
- kende og anvende målestoksforhold, lighedannedhed og kongruens
- kende og anvende målingsbegrebet, herunder måling og beregning i forbindelse med omkreds, flade og rum
- udføre enkle geometriske beregninger, bl.a. ved hjælp af Pythagoras' sætning
- arbejde undersøgende med enkel trigonometri i forbindelse med retvinklede trekanter og beregne sider og vinkler
- arbejde med enkle geometriske argumenter og beviser
- bruge it til tegning, undersøgelser, beregninger og ræsonnementer vedrørende geometriske figurer
- arbejde med koordinatsystemet og forstå sammenhængen mellem tal og geometri
- gengive algebraiske sammenhænge i geometrisk repræsentation

i arbejdet med statistik og sandsynlighed at

- anvende statistiske begreber til beskrivelse, analyse og fortolkning af data
- tilrettelægge og gennemføre enkle statistiske undersøgelser
- læse, forstå og vurdere anvendelsen af statistik og sandsynlighed i forskellige medier
- udføre og tolke eksperimenter, hvori tilfældighed og chance indgår
- forbinde sandsynlighed med tal vha. statistik, enkle kombinatoriske overvejelser og simple modeller.

Matematik i anvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende matematik knyttet til problemstillinger, der vedrører natur, samfund og kultur
- arbejde med økonomiske forhold, bl.a. vedrørende arbejde, fritid og sundhed
- anvende matematik som værktøj til løsning af praktiske og teoretiske problemer på en alsidig måde
- arbejde med og undersøge matematiske modeller, hvori formler og funktioner indgår
- benytte it til beregninger, simuleringer, undersøgelser og beskrivelser, bl.a. vedrørende energiforbrug og ressourcer
- forholde sig til beskrivelser og argumentationer af faglig art, som de fremtræder i medierne
- erkende matematikkens muligheder og begrænsninger som beskrivelsesmiddel og beslutningsgrundlag.

Matematiske arbejdsmåder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage i udvikling af strategier og metoder med støtte i bl.a. it
- undersøge, systematisere, ræsonnere og generalisere
- veksle mellem praktiske og teoretiske overvejelser ved løsningen af matematiske problemstillinger
- læse faglige tekster samt forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- forberede og gennemføre mundtlige og skriftlige præsentationer af eget arbejde med matematik, bl.a. med inddragelse af it
- arbejde individuelt og sammen med andre om praktiske og teoretiske problemstillinger, bl.a. i projektorienterede forløb
- arbejde individuelt og sammen med andre om problemløsning i mundtligt og skriftligt arbejde
- give respons til andre i arbejdet med matematik, bl.a. ved at spørge aktivt.

Trinmål efter 3. klasse**Matematiske kompetencer**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- indgå i dialog om spørgsmål og svar, som er karakteristiske i arbejdet med matematik (tankegangskompetence)
- løse matematiske problemer knyttet til en kontekst, der giver mulighed for intuitiv tænkning, inddragelse af konkrete materialer eller egne repræsentationer (problembehandlingskompetence)
- opstille, behandle og afkode enkle modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. vha. regneudtryk, tegninger og diagrammer (modelleringskompetence)
- ræsonnere og argumentere intuitivt om konkrete matematiske aktiviteter og følge andres mundtlige argumenter (ræsonnementskompetence)
- bruge uformelle repræsentationsformer sammen med symbolsprog og arbejde med deres indbyrdes forbindelser (repræsentationskompetence)
- afkode og anvende enkle matematiske symboler, herunder tal og regnetegn, samt forbinde dem med dagligdags sprog (symbolbehandlingskompetence)
- udtrykke sig og indgå i dialog om enkle matematiske problemstillinger (kommunikationskompetence)
- kende og anvende hensigtsmæssige hjælpemidler, herunder konkrete materialer, lommeregner og it, bl.a. til eksperimenterende udforskning af matematiske sammenhænge (hjælpemiddelkompetence).

Matematiske emner

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til

i arbejdet med tal og algebra at

- kende de naturlige tals opbygning og ordning, herunder titalssystemet
- bruge tælleremser og arbejde med talfølger og figurrækker
- deltage i udvikling af metoder til addition og subtraktion på baggrund af egen forståelse
- bestemme antal ved hjælp af addition, subtraktion samt enkel multiplikation og division inden for de naturlige tal
- løse konkrete problemer ved hjælp af hovedregning, lommeregner, it og enkle skriftlige beregninger
- kende eksempler på brug af decimaltal og enkle brøker fra hverdagssituationer

i arbejdet med geometri at

- tale om dagligdags ting og billeder i et uformelt geometrisk sprog med udgangspunkt i former, størrelser og beliggenhed
- arbejde med enkle, konkrete modeller og gengive træk fra virkeligheden ved tegning
- undersøge og beskrive mønstre, herunder symmetri
- foretage enkel måling af afstand, flade, rum og vægt
- undersøge og eksperimentere inden for geometri, bl.a. med brug af it og konkrete materialer
- arbejde med sammenhænge mellem tal og geometri ved hjælp af tallinjen
- forbinde tal og regning med geometriske repræsentationer og konkrete materialer

i arbejdet med statistik og sandsynlighed at

- indsamle, ordne og behandle data
- opnå erfaringer med tilfældighed og chance i eksperimenter og spil.

Matematik i anvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge matematik i relevante hverdagssituationer
- vælge og benytte regningsart i forskellige praktiske sammenhænge
- erhverve en begyndende forståelse for matematik som beskrivelsesmiddel.

Matematiske arbejdsmåder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage i udvikling af metoder med støtte i bl.a. konkrete materialer og illustrationer
- arbejde eksperimenterende og undersøgende med inddragelse af konkrete materialer
- modtage, arbejde med og videregive enkle skriftlige og mundtlige informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- arbejde individuelt og sammen med andre om løsning af praktiske problemstillinger og matematiske opgaver
- indgå i dialog om matematik, hvor elevernes forskellige ideer inddrages.

Trinmål efter 6. klasse**Matematiske kompetencer**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere sig skriftligt og mundtligt om matematiske påstande og spørgsmål og have blik for hvilke typer af svar, der kan forventes (tankegangskompetence)
- løse matematiske problemer knyttet til en kontekst, der giver mulighed for intuitiv tænkning, egne repræsentationer og erhvervet matematisk viden og kunnen (problembehandlingskompetence)
- opstille, behandle, afkode og analysere enkle modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegninger, diagrammer (modelleringskompetence)
- udtænke og gennemføre uformelle og enkle formelle matematiske ræsonnementer og følge mundtlige og enkle skriftlige argumenter (ræsonnementskompetence)
- bruge uformelle og formelle repræsentationsformer og forstå deres indbyrdes forbindelser (repræsentationskompetence)
- afkode og anvende matematiske symboler, herunder variable og enkle formler samt oversætte mellem dagligsprog og symbolsprog (symbolbehandlingskompetence)
- sætte sig ind i og udtrykke sig såvel mundtligt som skriftligt om fremgangsmåder og løsninger i forbindelse med matematiske problemstillinger (kommunikationskompetence)
- kende, vælge og anvende hensigtsmæssige hjælpemidler, herunder konkrete materialer, lommeregner og it, bl.a. til eksperimenterende udforskning af matematiske sammenhænge (hjælpemiddelkompetence).

Matematiske emner

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til

i arbejdet med tal og algebra at

- kende til de rationale tal
- kende tallenes ordning, tallinjen og titalssystemet
- undersøge og systematisere i forbindelse med arbejdet med talfølger og figurrækker
- deltage i udvikling af metoder til multiplikation og division på baggrund af egen forståelse
- anvende de fire regningsarter til antalsbestemmelse ved hjælp af hovedregning, lommeregner, it og skriftlige beregninger
- kende procentbegrebet og bruge enkel procentregning
- anvende brøker, decimaltal og procent i praktiske sammenhænge
- kende sammenhængen mellem brøker, decimaltal og procent
- anvende regningsarternes hierarki
- kende til eksempler på brug af variable, bl.a. i formler, enkle ligninger og funktioner
- finde løsninger til enkle ligninger ved uformelle metoder
- kende til koordinatsystemet, herunder sammenhængen mellem tal og tegning

i arbejdet med geometri at

- benytte geometriske metoder og begreber til beskrivelse af fysiske objekter fra dagligdagen
- undersøge og konstruere enkle figurer i planen
- kende grundlæggende geometriske begreber som linjer, vinkler, polygoner og cirkler

- spejle, dreje og parallelforskyde, bl.a. i forbindelse med arbejdet med mønstre
- arbejde med tredimensionelle modeller og enkle tegninger af disse
- arbejde med enkle eksempler på målestoksforhold og lighedannede i forbindelse med tegning
- undersøge metoder til beregning af omkreds, areal og rumfang i konkrete situationer
- bruge it til at undersøge og konstruere geometriske figurer
- arbejde med koordinatsystemet og opnå en begyndende forståelse for sammenhængen mellem tal og geometri
- forbinde tal og regning med geometriske repræsentationer

i arbejdet med statistik og sandsynlighed at

- indsamle, behandle og formidle data, bl.a. i tabeller og diagrammer
- gennemføre enkle statistiske undersøgelser
- læse, beskrive og tolke data og informationer i tabeller og diagrammer
- udføre eksperimenter, hvori tilfældighed og chance indgår.

Matematik i anvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde med enkle problemstillinger fra dagligdagen, det nære samfundsliv og naturen
- anvende faglige redskaber og begreber, bl.a. beregningsmetoder, enkle procentberegninger og grafisk afbildning til løsningen af praktiske problemer
- se matematikkens muligheder og begrænsninger som beskrivelsesmiddel.

Matematiske arbejdsmåder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage i udvikling af metoder med støtte i bl.a. skriftlige notater og illustrationer
- undersøge, systematisere og begrunde matematisk med mulighed for inddragelse af konkrete materialer og andre repræsentationer samt ved brug af it
- læse enkle faglige tekster samt anvende og forstå informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- forberede og gennemføre mindre præsentationer af eget arbejde med matematik
- arbejde individuelt og sammen med andre om praktiske og teoretiske problemstillinger, problemløsning samt øvelser
- arbejde med problemløsning i en proces, hvor andres forskellige forudsætninger og ideer inddrages.

Trinmål efter 9. klasse

Matematiske kompetencer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skelne mellem definitioner og sætninger, mellem enkelttilfælde og generaliseringer og anvende denne indsigt til at udforske og indgå i dialog om forskellige matematiske begrebers rækkevidde og begrænsning (tankegangskompetence)
- opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede matematiske problemer og vurdere løsningerne, bl.a. med henblik på at generalisere resultater (problembehandlingskompetence)
- opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler (modelleringskompetence)
- udtænke, gennemføre, forstå og vurdere mundtlige og skriftlige matematiske ræsonnementer og arbejde med enkle beviser (ræsonnementskompetence)
- afkode, bruge og vælge hensigtsmæssigt mellem forskellige repræsentationsformer og kunne se deres indbyrdes forbindelser (repræsentationskompetence)
- forstå og benytte variable og symboler, bl.a. når regler og sammenhænge skal vises, samt oversætte mellem dagligsprog og symbolsprog (symbolbehandlingskompetence)
- indgå i dialog samt udtrykke sig mundtligt og skriftligt om matematikholdige anliggender på forskellige måder og med en vis faglig præcision, samt fortolke andres matematiske kommunikation (kommunikationskompetence)
- kende forskellige hjælpemidler, herunder it, og deres muligheder og begrænsninger, samt anvende dem hensigtsmæssigt, bl.a. til eksperimenterende udforskning af matematiske sammenhænge, til beregninger og til præsentationer (hjælpemiddelkompetence).

Matematiske emner

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til

i arbejdet med tal og algebra at

- kende de reelle tal og anvende dem i praktiske og teoretiske sammenhænge
- arbejde med talfølger og forandringer med henblik på at undersøge, systematisere og generalisere
- regne med brøker, bl.a. i forbindelse med løsning af ligninger og algebraiske problemer
- forstå og anvende procentbegrebet
- kende regningsarternes hierarki samt begrunde og anvende regneregler
- forstå og anvende formler og matematiske udtryk, hvori der indgår variable

- anvende funktioner til at beskrive sammenhænge og forandringer
- arbejde med funktioner i forskellige repræsentationer
- løse ligninger og enkle ligningssystemer og ved inspektion løse enkle uligheder
- bestemme løsninger til ligninger og ligningssystemer grafisk

i arbejdet med geometri at

- kende og anvende forskellige geometriske figurers egenskaber
- fremstille skitser og tegninger efter givne forudsætninger
- benytte grundlæggende geometriske begreber, herunder størrelsesforhold og linjers indbyrdes beliggenhed
- undersøge, beskrive og vurdere sammenhænge mellem tegning (model) og tegnet objekt
- kende og anvende målestoksforhold, lighedannedhed og kongruens
- kende og anvende målingsbegrebet, herunder måling og beregning i forbindelse med omkreds, flade og rum
- udføre enkle geometriske beregninger, bl.a. ved hjælp af Pythagoras' sætning
- arbejde undersøgende med enkel trigonometri i forbindelse med retvinklede trekanter og beregne sider og vinkler
- arbejde med enkle geometriske argumenter og beviser
- bruge it til tegning, undersøgelser, beregninger og ræsonnementer vedrørende geometriske figurer
- arbejde med koordinatsystemet og forstå sammenhængen mellem tal og geometri
- gengive algebraiske sammenhænge i geometrisk repræsentation

i arbejdet med statistik og sandsynlighed at

- anvende statistiske begreber til beskrivelse, analyse og fortolkning af data
- tilrettelægge og gennemføre enkle statistiske undersøgelser
- læse, forstå og vurdere anvendelsen af statistik og sandsynlighed i forskellige medier
- udføre og tolke eksperimenter, hvori tilfældighed og chance indgår
- forbinde sandsynlighed med tal vha. statistik, enkle kombinatoriske overvejelser og simple modeller.

Matematik i anvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde med problemstillinger vedrørende dagligdagen, bl.a. i forbindelse med privatøkonomi, bolig og transport
- behandle eksempler på problemstillinger knyttet til den samfundsmæssige udvikling, hvori bl.a. økonomi, teknologi og miljø indgår
- anvende faglige redskaber og begreber, bl.a. procentberegninger, formler og funktioner som værktøj til løsning af praktiske problemer
- udføre simuleringer, bl.a. ved hjælp af it
- erkende matematikkens muligheder og begrænsninger som beskrivelsesmiddel og beslutningsgrundlag.

Matematiske arbejdsmåder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage i udvikling af strategier og metoder med støtte i bl.a. it
- undersøge, systematisere og ræsonnere med henblik på at generalisere
- veksle mellem praktiske og teoretiske overvejelser ved løsningen af matematiske problemstillinger
- læse faglige tekster samt forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- forberede og gennemføre mundtlige og skriftlige præsentationer af eget arbejde med matematik, bl.a. med inddragelse af it
- arbejde individuelt og sammen med andre om praktiske og teoretiske problemstillinger, bl.a. i projektorienterede forløb
- arbejde individuelt og sammen med andre om problemløsning i mundtligt og skriftligt arbejde
- give respons til andre i arbejdet med matematik, bl.a. ved at spørge aktivt.

Bilag 18

Natur/teknik

Slutmål efter 6. klassetrin

Den nære omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive, sortere og anvende viden om materialer og stoffer og deres forskellige egenskaber samt det levende og det ikke levende
- beskrive planter og dyr samt forklare deres funktioner, livsbetingelser og samspil med omgivelserne

- beskrive vigtige kropsfunktioner og væsentlige faktorer, der påvirker disse, samt anvende viden om forhold, der har betydning for menneskets sundhed
- gøre rede for fænomener, der knytter sig til vejret og årstiderne
- kende og beskrive lokalområdet, bl.a. ved brug af kort og kunne anvende viden herom i andre sammenhænge.

Den fjerne omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- finde ligheder og forskelle mellem levevilkår og livsbetingelser for planter, dyr og mennesker i det nære og det fjerne
- forholde sig kritisk til informationer om naturfaglige forhold fra medierne
- redegøre for dyr, planter og menneskers levevilkår og indbyrdes samspil forskellige steder på Jorden
- anskue fordelingen af land og hav, landskaber, klimazoner og plantebælter som regionale og globale mønstre
- beskrive og sammenligne vigtige regioner og lande i vores egen og andre verdensdele
- sammenholde indsigt i solsystemets opbygning og Jordens bevægelser med fænomener, de selv har oplevet
- anvende hovedtræk af Jordens og livets udvikling til belysning af naturens mangfoldighed.

Menneskets samspil med naturen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- færdes i naturen på en hensigtsmæssig og hensynsfuldt måde
- kende til forskellige natursyn og beskrive eksempler på naturanvendelse og naturbevarelse samt interesseudsættninger knyttet hertil
- kende begrebet bæredygtighed og kunne redegøre for eksempler på, at menneskets forbrug af ressourcer og anvendelse af teknologi påvirker kredsløb i naturen og vurdere, hvilke konsekvenser det har for planter, dyr og mennesker
- kende træk af teknologiens historie og anvendelse samt følgevirkninger for planter, dyr og mennesker
- vurdere eksempler på miljøproblemer lokalt og globalt på baggrund af egen indsigt.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere relevante spørgsmål, opstille hypoteser og modeller som grundlag for både praktiske og teoretiske undersøgelser
- planlægge, designe og gennemføre iagttagelser, undersøgelser og eksperimenter
- vælge og anvende udstyr, redskaber og hjælpemidler, der passer til opgaven samt organisere forløbet, når det foregår individuelt eller i grupper
- ordne og vurdere data
- konkludere ud fra iagttagelser, undersøgelser, datasøgning, dataopsamling, faglig læsning og interview både på skolens område og uden for dette
- formidle resultater af egne og andres data på flere forskellige måder
- formidle fagligt stof, modeller og teorier med relevant fagsprog
- forholde sig kritisk til informationer på nettet.

Trinmål efter 2. klassetrin

Den nære omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- sortere og navngive materialer og stoffer fra dagligdagen efter egne kriterier og enkle givne kriterier, herunder form, farve, funktion og anvendelse
- undersøge ændringer af stoffer og materialer fra dagligdagen, herunder is der smelter, vand der fryser, vand der fordamper og sukker der opløses
- undersøge hverdagsfænomener, herunder farver, lys og lyd
- beskrive udvalgte dyr og planter fra nærområdet, kende deres navne og kunne henføre dem til grupper
- kende udvalgte planters og dyrs livscyklus gennem året
- kunne beskrive en plante ved rod, stængel, blad og blomst
- kende naturområder, hvor navngivne planter og dyr lever
- kende menneskets sanser og enkle regler for sundhed
- kunne forbinde de forskellige årstider med vigtige begivenheder i naturen
- undersøge enkle forhold vedrørende vejret, herunder temperatur og nedbør
- beskrive vigtige funktioner og steder i lokalområdet: hvor vi bor, hvor vi handler, hvordan vi kommer rundt, hvor vi arbejder, og hvor der er natur
- kende enkle kort, enkle signaturer og verdenshjørnerne.

Den fjerne omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til kategorier af dyr, herunder vilde dyr, husdyr, kæledyr, fortidsdyr og fantasidyr

- fortælle om, hvordan dyr præsenteres i medier og reklamer
- kende udvalgte dyr og planter fra andre verdensdele
- kende udvalgte dyr og planter fra forskellige naturområder
- kende udvalgte eksempler på menneskers levevilkår i andre dele af verden
- kende signaturer for land, sø, hav og bjerg ved brug af atlas og kort
- fortælle om årstider, sol og måne samt ændringer i længde på dag og nat.

Menneskets samspil med naturen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdig-

- heder, der sætter dem i stand til at
- tage hensyn til planter, dyr og natur og vise det gennem egen adfærd ved ikke at kaste affald i naturen, og når der holdes smådyr i fangenskab
- give eksempler på ressourcer, der indgår i dagligdagen, herunder vand, fødevarer, elektricitet og affald.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere enkle spørgsmål og udføre enkle undersøgelser, herunder: hvad er ting lavet af, hvilken temperatur har vandet fra hanen, hvor kan vi finde regnorme, hvorfor regner det?
- opleve og gøre iagttagelser som grundlag for at gennemføre enkle undersøgelser og eksperimenter
- anvende udstyr, redskaber og hjælpemidler, herunder simple fælder til dyr, lup, termometer og kort
- ordne resultater og erfaringer på forskellige måder
- formidle resultater og erfaringer med relevant fagsprog på forskellige måder, ved fortælling, tegning, udstilling eller fremvisning.

Trinmål efter 4. klassetrin

Den nære omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- sortere og beskrive materialer som metal, plast, sten og affald efter faglige kriterier
- undersøge og skelne om ændringer i stoffer er endelig, eller om de kan gendannes, herunder omdannelse af vand mellem de tre tilstandsformer, opløsning af salt og forbrænding af stearinlys
- kende forskellige materialer og stoffers oprindelse, brug, genbrug og bortskaffelse og kende til nedbrydning, herunder formuldning og rustdannelse
- kende flere navne på dyr og planter samt de vigtigste kendetegn, der henfører dem til systematiske grupper
- kende dyrs og planter forskellige levesteder og livsbetingelser, herunder behov for føde, luft, lys, vand og temperatur
- stille spørgsmål til planter og dyrs bygning og levevis ved brug af begreberne fødekæde, tilpasning, livsbetingelser
- fortælle om menneskets kropsfunktioner, fx åndedræt og fordøjelsessystem
- kende oxygen, kuldioxid samt næringsstofferne protein, fedt og kulhydrat
- beskrive enkle og vigtige regler for sund levevis
- bruge enkle fagudtryk i beskrivelsen af vejriagttagelser, herunder temperatur, vindstyrke, nedbør og sigtbarhed
- redegøre for karakteristiske træk ved lokalområdet, herunder opdeling i land, by og trafikårer
- kunne anvende enkle kort, faglige signaturer og verdenshjørnerne.

Den fjerne omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og give eksempler på dyr og planter fra forskellige verdensdele, herunder hvordan dyr og planter får opfyldt deres livsbetingelser som vand, lys, næring og temperatur på forskellige levesteder
- beskrive og give eksempler på menneskers levevilkår i andre kulturer på forskellige udviklingstrin i forhold til egne levevilkår
- kende forskellige klimazoner og plantebælter på tematiske kort, herunder hvad der kendetegner de fire klimazoner og deres plantebælter, herunder typiske husdyr
- kende eksempler på menneskers levevilkår i forskellige klimazoner
- give eksempler på, hvordan medier formidler viden om naturen, herunder hvordan der formidles viden om vejr, sundhed og naturkatastrofer
- kende de syv verdensdele og kunne udpege dem på et verdenskort
- kende udvalgte stednavne på regioner og lande i vores egen del af verden, herunder Norden og Europa
- kende geografiske forhold, der er karakteristiske for udvalgte regioner og lande i vores egen verdensdel, herunder kunne aflæse vigtige oplysninger om landets natur
- kende månens bevægelse omkring Jorden og Jordens bevægelse omkring solen og forbinde dette med oplevede dagligdags fænomener, herunder årets og døgnets længde og årstider, månens faser
- kende hovedtræk af Jordens og livets udvikling.

Menneskets samspil med naturen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på naturanvendelse og naturbevarelse lokalt og globalt, herunder skovdrift, landbrug og fredning
- give eksempler på samfundets anvendelse af ressourcer og teknik, herunder hvordan vi producerer elektricitet, varme og papir
- kunne sortere affald i forskellige fraktioner som organisk affald, glas, papir, metal og kemikalieaffald
- beskrive forskelle og ligheder på redskaber og apparaters udformning og anvendelse til forskellige tider.

Arbejdsmåder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere spørgsmål og fremsætte hypoteser på baggrund af iagttagelser, oplevelser og mindre undersøgelser
- gennemføre og beskrive undersøgelser og eksperimenter
- arbejde hensigtsmæssigt med forskellige undersøgelsesmetoder og udstyr indendørs og udendørs samt anvende faglig læsning
- sammenligne resultater og data af både praktiske og mere teoretiske undersøgelser gennem tegninger, diagrammer, tabeller, digitale billeder eller lydoptagelser
- formidle - mundtligt og skriftligt - data fra egne undersøgelser og eksperimenter med relevant fagsprog på forskellige måder og med forskellige medier.

Trimmål efter 6. klassetrin

Den nære omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- sortere, udvælge og anvende materialer og stoffer, både syntetiske og naturkæbte
- undersøge og vurdere stoffernes forskellige egenskaber, herunder styrke, isolerings- og ledningsevne samt muligheder for genbrug
- kende forskel på det levende og det ikke-levende ud fra enkle kriterier
- undersøge, hvordan nye egenskaber fremkommer, når forskellige materialer og stoffer bruges sammen, blandes sammen eller brænder
- kende til, at alt stof i verden består af et begrænset antal grundstoffer og kende få grundstoffers navne, herunder kulstof, oxygen, hydrogen og jern
- kende til vigtige stoffers og materialers anvendelse, genbrug og kredsløb
- undersøge og beskrive hverdagsfænomener, herunder elektricitet og magnetisme
- sammenholde forskellige danske planters og dyrs levesteder og deres tilpasning hertil
- forbinde en plantes dele med deres hovedfunktioner, herunder blomst og frøsætning
- kunne forklare hovedtræk af dyrs og planters samspil ved fotosyntese og ånding med vægt på udveksling af kuldiioxid og oxygen
- sammenligne en dansk biotop med en tilsvarende et andet sted i verden
- beskrive vigtige menneskelige organsystemer, herunder kredsløb og væsentlige faktorer, der fremmer en sund livsstil
- kunne sammensætte et sundt måltid og vælge gode motionsformer
- kunne læse og i store træk vurdere varedeklarationer på almindelige levnedsmidler og slik
- begrunde valg, der fremmer egen sundhed og trivsel
- sammenligne egne data og observationer med en vejruddsig
- anvende kort, både ældre og nye til informationssøgning om områdets udvikling, herunder gøre sig tanker om, hvordan lokalområdet kunne ændre sig.

Den fjerne omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og give eksempler på forhold, der har betydning for dyr og planters tilpasning til forskellige livsbetingelser, herunder vand, lys, næring, næringssalte og temperatur
- sammenligne og beskrive de forskelle i levevilkår, mennesker har forskellige steder på Jorden
- sammenligne oplysninger fra tematiske kort og den virkelighed, de repræsenterer
- sammenligne geografiske forhold og globale mønstre, der er karakteristiske for udvalgte regioner og andre verdensdele
- redegøre for, hvorledes naturkatastrofer opstår og påvirker planter, dyr og menneskers levevilkår
- forholde sig til mediernes fremstilling af naturfaglige forhold og vurdere informationerne på baggrund af egen og andres viden
- kende udvalgte stednavne på regioner og lande i verden, herunder stednavne for verdens brændpunkter, kæmpebyer og verdenshavene
- sammenholde viden om regionale og globale mønstre med viden om levevilkår for mennesker, dyr og planter
- gøre rede for hovedtræk af solsystemets opbygning
- redegøre for hovedtræk af Jordens og livets udvikling
- beskrive forhold, der har betydning for livets udvikling, herunder variation, ændring af levesteder og naturlig udvælgelse
- kende til pladetektonik og fænomener, der har sammenhæng hermed.

Menneskets samspil med naturen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til skrevne og uskrevne regler om at færdes sikkert og hensynsfuldt i naturen
- kende til forskellige natursyn og kunne redegøre for naturanvendelse og naturbevarelse lokalt og globalt og interesseudsætninger, der knytter sig hertil
- give eksempler på bevarelse af naturområder og byudvikling
- redegøre for eksempler på ressourcer og anvendelse af teknik, der har betydning for menneskers levevilkår, herunder vand, energi

- og transport
- give eksempler på, hvordan samfundets brug af teknologi på et område kan skabe problemer på andre områder som vand/spildevand og energiforsyning/forurening
- anvende begrebet bæredygtighed og give eksempler på bæredygtig udvikling
- give eksempler på, hvordan ændringer i anvendelse af teknologi har indvirket på planter, dyr og mennesker
- kende til miljøproblemer lokalt og globalt samt give eksempler på, hvordan disse problemer kan løses, herunder forslag til spareråd i forbindelse med brug af vand og el og i forhold til anvendelse af vedvarende energi.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere spørgsmål, fremsætte hypoteser og lave modeller som grundlag for undersøgelser
- planlægge, designe og gennemføre undersøgelser og eksperimenter med udgangspunkt i åbne og lukkede opgaver
- designe og bygge apparater og modeller efter egne ideer og redegøre for form, funktion og hensigt
- kategorisere undersøgelsesresultater og sammenfatte enkle regler, herunder at alt levende indeholder vand, og at metaller er gode ledere for strøm og varme
- formidle - mundtligt og skriftligt - egne og andres data fra undersøgelser, eksperimenter og faglig læsning med relevant fagsprog og brug af forskellige medier
- forstå og anvende grafisk information i form af enkle diagrammer og kurver.

Bilag 19

Geografi

Slutmål efter 9. klassetrin

Regionale og globale Mønstre

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på naturgeografiske mønstre, kredsløb og sammenhænge på regionalt og globalt plan
- beskrive den globale befolknings- og storbyfordeling
- give eksempler på regionale og globale mønstre i forbindelse med økonomi, produktion, ressourceforbrug, bæredygtighed, miljø og forurening.

Naturgrundlaget og dets udnyttelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive det indre og ydre geologiske kredsløb
- beskrive vigtige forhold ved vejr, klima og klimaforandringer på Jorden
- beskrive, hvordan is, vand og vind kan forme landskaber
- beskrive og forklare sammenhængen mellem landskab, klima, jordbund og vand som grundlag for levevilkår i verdens forskellige egne
- give eksempler på menneskets udnyttelse af naturgrundlaget set i sammenhæng med bæredygtighed.

Kultur og levevilkår

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende vigtige navne som holdepunkt for et nationalt og globalt overblik
- beskrive og forklare vigtige forhold, der påvirker befolknings- og byudvikling med udgangspunkt i danske forhold
- beskrive og forholde sig til menneskers levevilkår i eget og andre samfund
- kende til de interkulturelle og mellem menneskelige relationer
- vurdere de miljømæssige konsekvenser af samfundenes udnyttelse af naturgrundlaget
- give eksempler på globalisering, årsager hertil og konsekvenser heraf
- give eksempler på årsager til internationale konflikter begrundet i geografiske forhold.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- undersøge regioner, globale mønstre og problemstillinger samt samspillet mellem disse ved hjælp af geografiske kilder og hjælpemidler

- anvende globus, kort - herunder digitale kort og satellitbilleder - samt elektroniske data som et arbejdsredskab til at skabe overblik og sammenhæng
- foretage undersøgelser, målinger og registreringer på grundlag af egne iagttagelser og oplevelser i natur- og kulturlandskabet
- læse, forstå og vurdere informationer i faglige tekster
- anvende informationsteknologi i forbindelse med informationssøgning, undersøgelser, registrering, bearbejdning og fremlæggelse
- anvende et hensigtsmæssigt geografisk fagsprog
- skelne mellem baggrund for og hensigt med forskellige digitale informationer.

Trinmål efter 8. klasse

Regionale og globale mønstre

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- placere de væsentligste elementer i det globale vindsystem, herunder polarfronte, passatvinde og ITK (den intertropiske konvergenszone)
- beskrive det globale vandkredsløb
- beskrive og forklare Jordens inddeling i klimazoner og plantebælter og give eksempler på arters tilpasning til forskellige typer af levesteder og livsbetingelser (*fælles med biologi*)
- beskrive fordeling af bjerge, dybgrave, vulkaner og jordskælv på Jorden
- kende til den globale befolknings tilvækst og fordeling
- kende til fordelingen af verdens storbyer
- beskrive industrilokalisering i forhold til råstoffer, arbejdskraft, transport og markeder i både i- og ulande
- kende til fordeling af rige og fattige regioner i verden.

Naturgrundlaget og dets udnyttelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på årsager til og sammenhænge mellem pladetektonik, bjergkædedannelse, vulkanisme og jordskælv
- kende processerne i et geologisk kredsløb: forvitring, erosion, transport, aflejring og bjergartsdannelse
- anvende enkle fysiske begreber og sammenhænge i beskrivelsen af fænomener der knytter sig til vejr og klima, herunder vands tilstandsformer, temperatur, tryk, luftfugtighed, gnidningselektricitet og vindhastighed (*fælles med fysik/kemi*)
- kende til naturlige klimasvingninger og menneskets påvirkning af Jordens klima – herunder hvorledes CO₂ udledes og indgår i naturen
- beskrive hovedtræk af vands og kulstofs kredsløb i naturen (*fælles med fysik/kemi og biologi*)
- give eksempler på is, vands og vinds erosions-, transport- og aflejningsformer og deres betydning for landskabers udformning
- kende til dannelsen af det danske istidslandskab og anvende enkle begreber til at beskrive landskabsformer, herunder hævet havbund, smeltevandsslette, moræne- og dødislandskaber
- give eksempler og forklaringer på at forskellige dyrkningsmønstre er afhængige af og har indflydelse på naturforholdene (*fælles med biologi*)
- kende til grundvandsdannelse i Danmark og forhold, der har indflydelse på vores muligheder for at indvinde rent drikkevand (*fælles med biologi og fysik/kemi*)
- kende til forekomst og udnyttelsen af råstoffer i Danmark og andre regioner.

Kultur og levevilkår

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende navne på væsentlige danske og udenlandske lokaliteter og deres placering
- kende til urbanisering og byers opbygning og funktioner i Danmark og andre industrilande
- kende til befolkningsudvikling i lande med forskellige udviklingsstrin - den demografiske transitionsmodel
- sammenligne egne levevilkår med levevilkår i fattige lande, kende til begrebet bruttonationalprodukt (BNP) samt en typisk erhvervsudvikling i henholdsvis rige og fattige lande
- sammenholde regioners erhvervs-mæssige og økonomiske udvikling med levevilkårene
- kende til egen kultur set i forhold til fremmede kulturer
- kende til udnyttelse af naturlige råstoffer
- kende til fødevarerproduktion
- kende til energiproduktion lokalt, regionalt og globalt, herunder fossilt brændsel, atomenergi og vedvarende energi
- kende til de miljømæssige konsekvenser af samfundenes forbrugsmønstre
- kende til regional og global handel, infrastrukturer og kommunikationsformer samt udveksling af
- tjenesteydelser og arbejdskraft
- kende til konflikter om grænsedragninger forskellige steder i verden
- kende til politiske, militære og økonomiske samarbejder mellem lande samt deres rolle i forbindelse med konfliktløsning, herunder sammenslutninger som EU, NATO, Verdensbanken og FN.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive levevilkår i forskellige regioner ved hjælp af geografiske kilder og hjælpemidler som oplevelser, fortællinger, billeder,

- film, kort, tekster, elektroniske medier og statistikker
- sammenligne geografiske forhold som geologi, nedbør, klima, trafik og levevis lokalt, regionalt
- og globalt
- anvende geografiske metoder og færdigheder herunder regional analyse i forståelse og perspektivering af aktuelle naturfænomener og problemer knyttet til menneskets udnyttelse af naturgrundlaget, herunder energi, vejr, klima, naturkatastrofer, forbrug, erhvervsforhold og befolkningsfordeling
- læse og forstå informationer i faglige tekster
- anvende kort og data som et væsentligt arbejdsredskab til at søge viden om og svar på geografiske spørgsmål som klimaændringer, landskabsdannelse, plantevækst, levevilkår, handel, bæredygtighed, infrastrukturer og fysisk planlægning
- kende til principper for korttegning og fremstilling af enkle kort på grundlag af egne undersøgelser
- foretage enkle geografiske undersøgelser, herunder vejrobservationer, jordbundsbestemmelser, stenbestemmelse, trafiktælling, infrastruktur, bykartering og bosætningsmønstre informationssøgning og statistiske undersøgelser i lokalområdet og på ekskursioner
- kende til de vigtigste signaturforklaringer og begreber til forståelse af fysiske og tematiske kort til brug ved formidling
- anvende it-teknologi til informationssøgning, dataopsamling, kommunikation og formidling (*fælles med biologi og fysik/kemi*).

Trinmål efter 9. klasse

Regionale og globale mønstre

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- sætte det globale vindsystem, det globale vandkredsløb og Jordens inddeling i klimazoner og plantebælter ind i sammenhænge
- sætte fordelingen af bjerge, dybgrave, vulkaner og jordskælv i forhold til teorien om pladetektonik
- analysere og forklare, hvordan og hvorfor mennesker har bosat sig forskellige steder på kloden
- anvende viden om industrilokaliseringen til forståelse af økonomiske sammenhænge i verden og miljømæssige konsekvenser.

Naturgrundlaget og dets udnyttelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forklare både pludselige og langsigtede geologiske aktiviteter forskellige steder på jordkloden
- kende til dannelsen af bjergarter samt have kendskab til almindelige forekommende bjergarter og mineraler i Danmark
- anvende viden om klima og klimasvingninger til forklaringer af vejr og vejrændringer, fastlands- og kystklima
- beskrive vigtige forhold, der har indflydelse på vejr og klima – herunder menneskelige aktiviteter, der kan påvirke vejr og klima (*fælles med fysik/kemi*)
- forklare landskabsdannelser i Danmark og andre steder i verden
- anvende viden om landskab, klima, jordbund og vand til forståelse af de forskellige måder, mennesker bor på rundt i verden
- kende til dannelse af overfladevand og dets betydning for rent drikkevand i andre dele af verden
- vurdere anvendelser af naturgrundlaget i perspektivet for bæredygtig udvikling og de interesse modsætninger, der knytter sig hertil (*fælles med biologi og fysik/kemi*)
- give eksempler og forklaringer på, hvordan energiproduktion kan ske på bæredygtig måde i forskellige dele af verden (*fælles med fysik/kemi*)
- gøre rede for hovedtræk af Jordens tilblivelse, de grundlæggende betingelser for liv og naturvidenskabelige forestillinger om Jordens og livets udvikling (*fælles med biologi og fysik/kemi*).

Kultur og levevilkår

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå sammenhængen mellem urbanisering og befolkningsudvikling og deres konsekvenser i både i- og ulande
- beskrive forskellige befolkningsudviklinger ved overgang fra en samfundsform til en anden, herunder årsager til og konsekvenser af en vigende, stagnerende og voksende befolkning
- anvende viden om erhverv og økonomi til forståelse af levevilkår forskellige steder i verden samt kende begreberne primære, sekundære og tertiære erhverv, begreberne bruttonationalprodukt (BNP) og Human Development Index (HDI)
- kende til muligheder for beskæftigelse i vækstområder og udkantsområder
- kende til betydningen af udvalgte landes interkulturelle og mellem menneskelige relationer samt betydningen af et lands eller en regions udvikling som turistmål
- forholde sig til de miljømæssige konsekvenser af samfundenes forbrugsmønstre og udnyttelse af naturgrundlag
- kende til verdens energibalance og forskellen mellem energiproduktion og energiforbrug
- forholde sig til globalisering og konsekvenser heraf
- forstå, hvordan grænsedragning, befolkningsminoriteter, adgang til vand og andre ressourcer kan være årsag til konflikter
- vurdere internationale sammenslutningers betydning for Verdenssamfundet.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- begrunde levevilkår og problemstillinger i forskellige regioner ved hjælp af geografiske kilder og hjælpemidler
- analysere og begrunde aktuelle naturfænomener og mulige konsekvenser af menneskets udnyttelse af naturgrundlaget gennem arbejde med kort, data og egne undersøgelser - herunder energi, vejr, klima, naturkatastrofer, forbrug, fødevarerforsyning, bæredygtighed og befolkningsforhold

- anvende viden om indsamling af måleresultater og registreringer i arbejdet med egne oplevelser, iagttagelser og undersøgelser i natur- og kulturlandskabet
 - læse, forstå og vurdere informationer i både trykte og digitale faglige tekster
 - indsamle og bearbejde relevante geografiske oplysninger gennem elektroniske medier samt fremstille og formidle grafiske afbildninger og præsentationer
 - kende og anvende relevante geografiske benævnelser i samtale og ved formidling af geografisk stof.
-

Bilag 20

Biologi

Slutmål efter 9. klassetrin

De levende organismer og deres omgivende natur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende og beskrive udvalgte organismer, deres systematiske tilhørsforhold, livsytringer og tilpasninger til forskellige livsbetingelser
- kende til opbygning og omsætning af organisk stof, stofkredsløb og energistrømme
- kende karakteristiske danske og udenlandske økosystemer
- redegøre for grundlæggende forhold i arvelighed, evolution og artsdannelse.

Miljø og sundhed

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og forklare væsentlige kropsfunktioner
- kende forskellige faktorer, der påvirker menneskets sundhed
- beskrive menneskers anvendelse af naturgrundlaget samt inddrage perspektiver for bæredygtig udvikling
- forholde sig til aktuelle miljøproblemer og deres betydning for menneskets sundhed og den omgivende natur.

Biologiens anvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- undersøge og forklare almene biologiske processer i fødevarerproduktionen
- vurdere forskellige interesser knyttet til syn på og anvendelse af dyr
- forklare vigtige principper for naturpleje og naturgenopretning
- forholde sig til bioteknologiers anvendelse og betydning for den enkelte, samfundet og naturen.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- identificere og formulere relevante problemstillinger samt opstille hypoteser
- planlægge, gennemføre og vurdere undersøgelser og eksperimenter i naturen og laboratoriet
- læse, forstå og vurdere informationer i faglige tekster
- anvende informationsteknologi i forbindelse med informationssøgning, dataopsamling, bearbejdning og formidling
- kende eksempler på biologisk forskning, der har udvidet menneskets erkendelse
- anvende et hensigtsmæssigt fagsprog
- formidle resultatet af arbejdet med biologiske problemstillinger
- skelne mellem baggrund for og hensigt med forskellige digitale informationer.

Trinmål efter 8. klassetrin

De levende organismer og deres omgivende natur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende udvalgte organismer og deres placering i fødekæder samt anvende begreber om deres livsytringer, herunder fødeoptagelse, respiration, vækst, formering og bevægelse
- beskrive udvalgte danske organismer og deres systematiske tilhørsforhold, bl.a. i kategorier af led dyr, bløddyr og hvirveldyr samt frøplanter og sporeplanter
- beskrive Jordens inddeling i klimazoner og plantebælter og give eksempler på arters tilpasning til forskellige typer af levesteder og livsbetingelser (*fælles med geografi*)

- give eksempler på og sammenligne forskellige arters tilpasninger i bygning, funktion og adfærd i forhold til føde, næringsstoffer, vand, oxygen og temperatur
- kende levende cellers bygning og funktion
- forklare forskellen mellem dyre- og planteceller, såvel i flercellede som encellede organismer
- gøre rede for hovedtræk ved fotosyntese og respiration, herunder disse processers betydning i økosystemer (*fælles med fysik/kemi*)
- beskrive hovedtræk af vand og kulstofs kredsløb i naturen (*fælles med fysik/kemi og geografi*)
- give eksempler på naturlige og menneskeskabte ændringer i økosystemer og deres betydning for den biologiske mangfoldighed
- sammenligne væsentlige forhold i udvalgte danske og udenlandske økosystemer
- give eksempler på gener som bærere af biologisk information og deres betydning for arvelighed
- kende funktionen af ukønnet og kønnet formering på celle- og organismeniveau, herunder menneskets forplantning
- kende hovedtræk af evolutionen, herunder vigtige begreber som fødselsoverskud, konkurrence, tilpasning, mutation, variation, isolation og selektion.

Miljø og sundhed

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive funktionen af og sammenhængen mellem skelet, muskler, sanser og nervesystem
- redegøre for vigtige funktioner af indre organer og deres indbyrdes samspil, herunder optagelse af næringsstoffer og energi samt bortskaffelse af affaldsstoffer
- kende nerve- og hormonsystemet samt deres funktion
- give eksempler på, hvordan livsstil og levevilkår påvirker menneskets sundhed
- give eksempler på, hvordan kroppen forsvarer sig mod bakterier og vira
- redegøre for, hvordan forskellige erhverv, herunder landbrug, er afhængige af naturgrundlaget
- give eksempler og forklaringer på, at forskellige dyrkningsmønstre er afhængige af og har indflydelse på naturforholdene (*fælles med geografi*)
- give eksempler på de økologiske udfordringer, der er forbundet med at producere bæredygtigt på grundlag af naturressourcer
- give eksempler på aktuelle lokale og globale miljø- og sundhedsproblemer.

Biologiens anvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forklare fødevarereproduktion i relation til biologiske processer og principper
- forklare vigtige biologiske processer knyttet til fødevarerforarbejdning, herunder gæring, fremstilling af mejeriprodukter og konservering
- redegøre for menneskets syn på og brug af produktionsdyr, kæledyr og dyr i fangenskab
- give eksempler på naturpleje og naturgenopretning
- give eksempler på, hvordan bæredygtig udvikling indgår som led i naturforvaltningen
- kende til grundvandsdannelse i Danmark og forhold, der har indflydelse på vores muligheder for at indvinde rent drikkevand (*fælles med fysik/kemi og geografi*)
- kende forskellige typer af bioteknologi
- kende vigtige metoder inden for genteknologi, herunder gensplejsning og kloning samt vurdere metoderne i forhold til naturlige processer.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skelne mellem holdningsmæssige og faktuelle udsagn
- formulere relevante spørgsmål og hypoteser
- læse og forstå informationer i faglige tekster
- planlægge, gennemføre og evaluere enkle undersøgelser og eksperimenter i forskellige biotoper og i laboratoriet
- anvende enkelt udstyr til undersøgelser og eksperimenter i naturen og i laboratoriet, herunder mikroskop, stereolup samt udstyr til analyse af fysiske og kemiske forhold
- anvende it-teknologi til informationssøgning, dataopsamling, kommunikation og formidling (*fælles med fysik/kemi og geografi*)
- give eksempler på, hvordan biologisk viden bliver til gennem eksperimenter, systematiske undersøgelser og tolkning af data
- kende eksempler på naturhistoriske fortællinger, som har udvidet menneskets erkendelse
- præcisere biologiske erkendelser og sammenhænge ved brug af relevant fagsprog
- forklare om biologisk viden og indsigt erhvervet gennem forskellige former for vidensøgning, herunder egne undersøgelser.

Trinmål efter 9. klassetrin

De levende organismer og deres omgivende natur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om udvalgte organismer og deres livsyttringer i forhold til deres placering i fødenet og tilpasning til levesteder
- klassificere hvirveldyr og deres gruppering inden for fisk, padder, krybdyr, fugle og pattedyr samt udvalgte leddyr, herunder hovedgrupper af insekter
- redegøre for udvalgte gruppers livscyklus, herunder insekter og deres udvikling fra æg til voksen
- forklare sammenhængen mellem forskellige arters tilpasning i bygning, funktion og adfærd i forhold til forskellige typer af

- levesteder og livsbetingelser samt forholdet til andre organismer
- kende forskellige celletyper og deres funktion, herunder nerve- og muskelceller samt kønsceller
- gøre rede for udvalgte græsnings- og nedbryderfødækæder
- beskrive den biologiske betydning af energistrømme samt udvalgte kredsløb i forskellige økosystemer
- beskrive hovedtræk af nitrogens kredsløb i naturen og problemer, der knytter sig til brug af nitrogenholdig gødning i moderne landbrugsformer (*fælles med fysik/kemi*)
- forklare årsager og virkninger for naturlige og menneskeskabte ændringer i økosystemer og deres betydning for den biologiske mangfoldighed
- kende nogle økologiske forskelle på udvalgte danske og udenlandske økosystemer, herunder betydningen af klimaforhold, jordbundsforhold, økosystemets alder og årstider
- redegøre for grundlæggende forhold i arvelighed, herunder betydningen af dna
- kende sammenhængen mellem dna, gener og proteiner
- redegøre for hovedtræk af Jordens tilblivelse, de grundlæggende betingelser for liv og naturvidenskabelige forestillinger om Jordens og livets udvikling (*fælles med fysik/kemi og geografi*)
- redegøre for livets opståen og evolution i en naturvidenskabelig sammenhæng, herunder artsdannelse
- give eksempler på, hvordan biologisk mangfoldighed kan påvirkes af geografiske og fysik-kemiske forhold.

Miljø og sundhed

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forklare sammenhænge mellem muskler, lunger og blodkredsløb under fysisk aktivitet samt væsentlige træk ved kroppens energiomsætning
- forklare fødens sammensætning, dens energiindhold og sundhedsmæssige betydning, herunder proteiner, kulhydrater og fedtstoffer (*fælles med fysik/kemi*)
- forklare vigtige reguleringer af det indre miljø gennem hormonsystemet, herunder reguleringen af blodsukker og væskebalance
- forklare den biologiske baggrund for sundhedsproblemer knyttet til livsstil og levevilkår
- kende til biologiske virkninger og anvendelser af ioniserende stråling (*fælles med fysik/kemi*)
- give eksempler på den biologiske baggrund for udvalgte forebyggelses- og helbredsmetoder
- kende virkningen af vaccination og behandling med antibiotika, herunder udvikling af resistens
- vurdere anvendelse af naturgrundlaget i perspektivet for bæredygtig udvikling og de interessemodsætninger, der knytter sig hertil (*fælles med fysik/kemi og geografi*)
- forklare årsager, betydning og foranstaltninger i forbindelse med miljø- og sundhedsproblemer såvel lokalt som globalt
- vurdere aktuelle løsnings- og handlingsforslag vedrørende miljø- og sundhedsproblemer samt analysere tilhørende interessemodsætninger.

Biologiens anvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vurdere konsekvenser for dyr, planter og natur ved udvalgte produktionsformer, herunder konventionelle og økologiske
- give eksempler på anvendelse af mikroorganismer
- give eksempler på, hvordan anvendelse af dyr både kan påvirkes af biologisk viden og af følelser
- forklare den biologiske baggrund for udvalgte naturplejeindgreb og naturgenopretninger, herunder hensynet til biologisk mangfoldighed
- give eksempler på og vurdere fordele og risici ved anvendelse af moderne bioteknologi, herunder anvendelsen af genmodificerede organismer
- forklare vigtige typer af genteknologi anvendt på forskellige organismer, herunder mennesket
- debattere mulige konsekvenser ved at ændre på menneskers arveanlæg i såvel krops- som kønsceller.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere og genkende relevante biologiske problemstillinger
- opstille og afprøve naturfaglige hypoteser på baggrund af egne undersøgelser
- læse, forstå og vurdere informationer i både trykte og digitale faglige tekster
- give forslag til biologiske eksperimenter og systematiske undersøgelser i forbindelse med spørgsmål om natur, miljø og sundhed
- designe og gennemføre relevante undersøgelser og vælge udstyr, der passer hertil
- formulere konklusioner på grundlag af egne og andres resultater
- videreudvikle og eksperimentere med anvendelsen af it-baserede hjælpemidler i arbejdet med og formidlingen af biologiske emner og problemstillinger i naturen og i laboratoriet
- anvende it til søgning af data og informationer om relevante biologiske problemstillinger
- give eksempler på resultater af nyere biologisk forskning, som har betydning for menneskets erkendelse og livsvilkår
- anvende biologiske begreber og viden om biologiske processer i forskellige sammenhænge
- formidle resultater og konklusioner af arbejdet med biologiske emner og problemstillinger gennem brug af alsidige metoder.

Bilag 21**Fysik/kemi****Slutmål efter 9. klassetrin****Fysikkens og kemiens verden**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- benytte fysiske og kemiske begreber og enkle modeller til at beskrive og forklare fænomener og hændelser
- kende til vigtige stoffer og materialer og deres egenskaber
- kende til vigtige stofkredsløb i naturen.

Udvikling i naturvidenskabelig erkendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive udviklingen i forestillingen om grundstoffers og kemiske forbindelsers opbygning
- give eksempler på forskellige tiders forestillinger om universets opbygning og udvikling
- give eksempler på væsentlige træk ved den teknologiske udvikling
- kende til forskning, der har udvidet vores erkendelse.

Anvendelse af fysik og kemi i hverdag og samfund

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for, diskutere og tage stilling til samfundets ressource- og energiforsyning
- beskrive og forklare eksempler på energiomsætninger
- beskrive og forklare eksempler på fremstilling af produkter samt vurdere produktionsprocessers belastning af miljøet
- beskrive hverdagslivets teknik og dens betydning for den enkelte og samfundet.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- identificere og formulere relevante spørgsmål, samt opstille enkle hypoteser
- planlægge, gennemføre og vurdere undersøgelser og eksperimenter med relevant udstyr
- anvende et hensigtsmæssigt fagsprog
- læse, forstå og vurdere informationer i faglige tekster
- formidle resultatet af arbejdet med fysiske, kemiske og tekniske problemstillinger
- anvende informationsteknologi i forbindelse med informationssøgning, dataopsamling, bearbejdning og formidling
- skelne mellem baggrund for og hensigt med forskellige digitale informationer.

Slutmål efter 10. klasse**Fysikkens og kemiens verden**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende fysiske og kemiske begreber til at beskrive, forklare og forudsige fænomener
- benytte enkle modeller til at beskrive fænomener og sammenhænge
- beskrive udvalgte stofegenskaber og stofomdannelse ved forskellige forbindelser mellem atomer
- gøre rede for brug af kemiske stoffer eller materialer på et udvalgt område
- analysere menneskeskabte indgreb i stofkredsløb.

Udvikling i naturvidenskabelig erkendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for, at den atomare beskrivelse af grundstoffer og kemiske forbindelser er menneskets forsøg på at beskrive fænomener og sammenhænge i naturen
- kende til nogle af nutidens forestillinger om universets opbygning og udvikling
- kende eksempler på, at udviklingen i videnskabsfagene fysik og kemi og den kulturelle udvikling er indbyrdes afhængige
- kende eksempler på, at behovet for teknologi har fremmet en udvikling af praktisk og teoretisk viden
- kende eksempler på, at udvikling af ny viden kan give uforudsete muligheder.

Anvendelse af fysik og kemi i hverdag og samfund

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og forklare eksempler på energioverførsler med brug af begreber som virkningsgrad og energikvalitet
- vurdere energiplaner, bl.a. ud fra begreber som virkningsgrad, energikvalitet og bæredygtig udvikling
- kende til udvalgte ressourcers vej gennem produktionssystemet
- kende udvalgte detaljer i en eller flere produktionsvirksomheder
- kende til handlemuligheder i forhold til forskellige produktionsprocessers påvirkning af miljøet
- sammenligne og argumentere for fordele og ulemper ved forskellige produktionsprocesser ud fra bl.a. ressource- og energiforbrug, effektivitet samt det fysiske arbejdsmiljø.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere enkle problemstillinger, opstille hypoteser, efterprøve antagelser og vurdere resultater
- vælge og benytte hensigtsmæssige instrumenter og laboratorieudstyr
- benytte fysisk og kemisk viden, opnået ved teoretisk og praktisk arbejde
- vælge udstyr, redskaber og hjælpemidler, der passer til opgaven.
- formidle resultater af arbejde med fysiske, kemiske eller tekniske problemstillinger.

Trinmål efter 8. klassetrin

Fysikkens og kemiens verden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende enkle fysiske eller kemiske begreber til at beskrive hverdagens fænomener, herunder magnetisme, korrosion og tyngdekraft
- anvende enkle fysiske begreber og sammenhænge i beskrivelsen af fænomener, der knytter sig til vejr og klima, herunder vands tilstandsformer, temperatur, tryk, luftfugtighed, gnidningselektricitet og vindhastighed (*fælles med geografi*)
- kende jordens og månens bevægelser og nogle af de virkninger, der kan iagttages på jorden, herunder årstider, tidevand og sol- og måneformørkelser
- beskrive nogle grundstoffer og kemiske forbindelser, der har betydning for liv eller hverdag
- beskrive enkle principper i grundstoffernes periodesystem
- kende enkle modeller, herunder forestillingen om, at stof er opbygget af partikler
- kende generelle egenskaber ved hverdagens stoffer og materialer, herunder tilstandsformer, surhedsgrad, varmeudvidelse, elektrisk- og termisk ledningsevne
- beskrive og forklare energioverførsel, herunder elektrisk energioverførsel
- gøre rede for hovedtræk ved fotosyntese og respiration, herunder disse processers grundlæggende betydning i økosystemer (*fælles med biologi*)
- beskrive hovedtræk af vands og kulstofs kredsløb i naturen (*fælles med biologi og geografi*).

Udvikling i naturvidenskabelig erkendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende udviklingen i nogle forestillinger om stofopbygning og grundstoffernes periodesystem
- kende nutidens forestilling om solsystemets opbygning
- kende nogle af fortidens forestillinger om universets opbygning
- kende eksempler på, at teknologiudvikling er tæt forbundet med fysisk og kemisk viden, herunder kommunikationsteknologi og enzynteologi.

Anvendelse af fysik og kemi i hverdag og samfund

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og forklare udvalgte eksempler på energioverførsel i hverdagen og teknikken
- give eksempler på, at der ved energiforsyning ofte produceres stoffer og varme, der påvirker miljøet
- kende fordele og ulemper ved udnyttelsen af forskellige energikilder
- kende til grundvandsdannelse i Danmark og forhold, der har indflydelse på vores muligheder for at indvinde rent drikkevand (*fælles med biologi og geografi*)
- beskrive udvalgte produkters og materialers fremstilling, anvendelse, genanvendelse eller deponi
- beskrive, hvorledes anvendelse af råstoffer eller materialer kan påvirke ressourceforbrug, miljø og affaldsmængde, herunder kul, plast og træ
- kende eksempler på produktionsprocesser og deres delprocesser, herunder gæring.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere spørgsmål og indsamle relevante data

- planlægge, gennemføre og evaluere praktiske og teoretiske undersøgelser
- benytte udstyr, redskaber og hjælpemidler, der passer til opgaven
- læse og forstå informationer i faglige tekster
- anvende it-teknologi til informationssøgning, dataopsamling, kommunikation og formidling (*fælles med biologi og geografi*).

Trinmål efter 9. klassetrin

Fysikkens og kemiens verden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende fysiske eller kemiske begreber til at beskrive og forklare fænomener, herunder lyd, lys og farver
- beskrive vigtige forhold der har indflydelse på vejr og klima, herunder menneskelige aktiviteter (*fælles med geografi*)
- gøre rede for anvendelse af modeller og simuleringer som led i en beskrivelse af fænomener og sammenhænge, herunder solsystemet, stjernehimlen og halveringstid
- beskrive eksempler på organiske og uorganiske kemiske forbindelser og deres indbyrdes reaktion, herunder syre/base, redoxprocesser og ligevægt
- forklare fødens sammensætning, dens energiindhold og sundhedsmæssige betydning, herunder proteiner, kulhydrater og fedtstoffer (*fælles med biologi*)
- forklare principper i og anvende grundstoffernes periodesystem
- kende og beskrive udvalgte enkle atomkerneprocesser, herunder alfa-, beta- og gammaprocesser
- forklare, hvordan indgreb i naturens stofkredsløb kan påvirke miljøet, herunder anvendelse fossilt brændsel
- beskrive hovedtræk af nitrogens kredsløb i naturen og problemer, der knytter sig til brug af nitrogenholdig gødning i moderne landsbrugsformer (*fælles med biologi 9. klasse*).

Udvikling i naturvidenskabelig erkendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende udviklingen af atommodeller i forskellige tidsperioder
- gøre rede for, at den atomare beskrivelse af grundstoffer og kemiske forbindelser er menneskets forsøg på at beskrive fænomener og sammenhænge i naturen
- kende nogle af nutidens forestillinger om universets opbygning og udvikling
- gøre rede for hovedtræk af Jordens tilblivelse, de grundlæggende betingelser for liv og naturvidenskabelige forestillinger om Jordens og livets udvikling (*fælles med biologi og geografi*)
- beskrive, hvordan mennesket til forskellige tider har forsøgt at forklare sin egen placering i universet
- beskrive, hvordan behovet for teknologi har fremmet en udvikling af praktisk og teoretisk viden, herunder rumfart og enzymer
- kende eksempler på, at udviklingen i videnskabsfagene og den kulturelle udvikling er indbyrdes afhængige
- kende eksempler på, at forskning har givet ny viden og uforudsete muligheder.

Anvendelse af fysik og kemi i hverdag og samfund

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive hovedtræk ved samfundets energiforsyning, herunder elektrisk energiforsyning
- give eksempler og forklaringer på, hvordan energiproduktion kan ske på bæredygtig måde i forskellige dele af verden (*fælles med geografi*)
- gøre rede for energiomsætninger, nyttevirkning og tab i energikvalitet i forbindelse med samfundets elektriske energiforsyning og brug af solceller, solfangere, biogas og brændselsceller
- beskrive industriel produktion af nogle af hverdagslivets produkter og materialer
- vurdere anvendelser af naturgrundlaget i perspektivet for bæredygtig udvikling og de interesse modsætninger, der knytter sig hertil (*fælles med biologi og geografi*)
- kende eksempler på anvendelse af teknisk viden i hverdagen, herunder mikrobølger, enzymer og elektronisk styring
- kende enkle principper for transmission af information over store afstande, herunder satellitter, analog og digital transmission
- kende til biologiske virkninger og anvendelser af ioniserende stråling (*fælles med biologi 9. klasse*).

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere enkle problemstillinger, opstille og efterprøve hypoteser samt vurdere resultater
- læse, forstå og vurdere informationer i både trykte og digitale faglige tekster
- vurdere og anvende informationer med fysisk, kemisk eller teknisk indhold
- benytte fysisk eller kemisk viden, opnået ved teoretisk og praktisk arbejde
- vælge og benytte udstyr, redskaber og hjælpemidler der passer til opgaven, herunder feltudstyr og data-loggere
- formidle resultater af arbejde med fysiske, kemiske eller tekniske problemstillinger.

Bilag 22**Tysk som tilbudsfag og tysk som valgfag****Slutmål efter 9. klassetrin for tysk som tilbudsfag og tysk som valgfag****Kommunikative færdigheder**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af talt tysk om centrale og nære emner
- læse og forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer i forskellige typer skrevet tekst inden for centrale og nære emner
- deltage i samtale om centrale og nære emner
- redegøre for hovedindholdet og væsentlige detaljer i forbindelse med centrale og nære emner på baggrund af forskellige typer tekst, lyd og billeder og personlige erfaringer
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog om centrale og nære emner.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en udtale og intonation, der gør sproget klart og forståeligt
- udtrykke sig med et grundlæggende ordforråd inden for centrale og nære emner
- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk
- anvende relevante lytte- og læsestrategier
- anvende relevante kommunikative strategier i forbindelse med samtale og redegørelse
- anvende grundlæggende sprogbrugs- og retstavningsregler, så kommunikationen lykkes.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vide, hvordan man bedst tilegner sig tysk
- udnytte viden om ligheder mellem tysk og andre sprog
- vælge relevante lytte- og læsestrategier
- vælge relevante kommunikationsstrategier
- udnytte de muligheder, der er for at anvende tysk i og udenfor skolen, heriblandt ved hjælp af internettet
- anvende it og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation, informationssøgning og i forbindelse med netværk
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster
- vælge praktisk-musiske udtryksformer, herunder it-baserede udtryksformer, der understøtter det sproglige udtryk
- vælge relevante skrivesstrategier, herunder anvendelse af viden om skriveprocessens faser
- anvende ordbøger, grammatiske oversigter, stave- og grammatikkontrol.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende grundlæggende viden om geografi og historie og om levevilkår, værdier og normer i tysktalende lande
- drage sammenligninger mellem tysksprogede kulturer og egen kultur
- anvende tysk som kommunikationsmiddel i mødet med tysktalende
- vise forståelse for andres levevis og deres kulturer.

Slutmål efter 10. klassetrin for tilbudsfaget tysk**Kommunikative færdigheder**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af talt tysk om kendte emner
- læse og forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af forskellige typer tekster
- deltage i samtaler om kendte emner
- fremlægge et forberedt emne og redegøre for, kommentere og udtrykke synspunkter
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog om kendte emner.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en udtale og intonation, der gør sproget klart og forståeligt
- udtrykke sig med et centralt ordforråd inden for kendte emner
- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk
- anvende relevante lytte- og læsestrategier
- anvende relevante kommunikative strategier i forbindelse med samtale og redegørelse
- anvende grundlæggende sprogbrugs- og retskrivningsregler, så kommunikationen lykkes.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vide, hvordan man bedst tilegner sig tysk
- udnytte deres viden om ligheder mellem tysk og andre sprog
- udnytte deres viden om lytte- og læsestrategier og om kommunikative strategier
- udnytte de muligheder, der er for at anvende tysk i og udenfor skolen, heriblandt ved hjælp af internettet
- anvende it og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation, informationssøgning og i forbindelse med netværk
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster
- vælge praktisk-musiske udtryksformer, herunder it-baserede udtryksformer, der understøtter det sproglige udtryk
- vælge relevante skrivesstrategier, herunder anvende viden om skriveprocessens faser
- anvende ordbøger, grammatiske oversigter samt stave- og grammatikkontrol.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende grundlæggende viden om geografi og historie og om levevilkår, værdier og normer i tysktalende lande
- sammenligne og perspektivere til egen kultur inden for kendte emner
- anvende tysk som kommunikationsmiddel, fx i internationale projekter og i mødet med tysktalende i og uden for skolen
- vise forståelse for andres levevis og deres kulturer.

Trinmål efter 7. klassetrin for tilbudsfaget tysk

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte til og forstå sætninger og udtryk i forbindelse med nære og genkendelige emner, fx interesser, fritid, venner, familien og skolen
- forstå hovedindholdet af lyd- og billedmedier om nære og genkendelige emner
- læse og forstå hovedindholdet af sprogligt enkle tekster om nære og genkendelige emner
- gennemføre små dialoger om sig selv, familie, fritid og skole i et enkelt sprog
- gengive hovedindholdet af en kort, let tekst i et enkelt sprog
- præsentere et forberedt emne i et enkelt sprog
- skrive ord, udtryk og enkle tekster inden for nære og genkendelige emner.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en forståelig udtale og intonation
- anvende et tilstrækkeligt ordforråd til at kunne forstå og tale om nære og genkendelige emner
- anvende de almindeligste faste udtryk og vendinger, herunder høfligheds- og omgangsformer
- anvende relevante lytte- og samtalestrategier i forbindelse med enkle dialoger og redegørelser
- anvende relevante læsestrategier i forbindelse med enkle tekster og i arbejdet med elektroniske medier
- kende til ordstilling og ordklasser
- anvende de vigtigste verber i præsens
- stave enkle ord og udtryk.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lægge mærke til ligheder mellem tysk og andre sprog
- gætte kvalificeret i forbindelse med lytning og læsning
- anvende enkle kommunikationsstrategier, herunder bede om hjælp til at udtrykke sig og lade kropssprog og mimik understøtte den mundtlige kommunikation
- turde udtrykke sig på tysk og udnytte muligheder for at opsøge sproget i og uden for skolen
- anvende computeren til informationssøgning og kommunikation
- uddrage og anvende informationer af enkle teksttyper, fx nettekster, tv-programmer og reklamer
- vælge praktisk-musiske udtryk i forbindelse med enkle præsentationer

- kende til skriveprocessens faser
- anvende ordbøger.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- inddrage grundlæggende geografisk og historisk viden om tysktalende lande
- sammenligne eksempler på tysk og dansk dagligliv og kulturer
- anvende tysk som kommunikationsmiddel, bl.a. i forbindelse med skolekontakt og it-projekter.

Trinmål efter 9. klassetrin for tysk som tilbudsfag og tysk som valgfag

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet af talt tysk, som det forekommer i forskellige teksttyper om nære og centrale emner fra dagligdagen
- lytte efter og forstå detaljer i talt tysk, som de forekommer i forskellige teksttyper inden for nære og centrale emner fra dagligdagen
- læse og forstå hovedindhold og detaljer i forskellige teksttyper, fx prosa, nyhedstekster, reklamer og sangtekster
- spørge om og udveksle meninger, holdninger og informationer inden for nære og centrale emner fra dagligdagen
- redegøre i et enkelt sprog inden for nære og centrale emner
- præsentere et forberedt emne i et enkelt sprog
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en klar og forståelig udtale og intonation
- anvende et centralt ordforråd inden for nære og genkendelige emner
- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk
- anvende lyttestrategier, herunder lytte efter hovedindhold eller lytte efter væsentlige detaljer
- anvende læsestrategier, herunder skimming og skanning
- anvende kommunikationsstrategier i samtaler, herunder bede om hjælp til at udtrykke sig og bruge andre ord og vendinger
- anvende viden om sprogets opbygning, især ordklasser, verbernes former og kongruens, ordstilling og enkle konnektorer
- anvende retskrivning, så kommunikationen lykkes.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- være bevidste om ligheder mellem tysk og andre sprog
- være bevidste om lyttestrategier, herunder lytte efter hovedindhold eller lytte efter væsentlige detaljer
- være bevidste om læsestrategier, herunder skimming og skanning
- være bevidste om kommunikationsstrategier, herunder brug af andre ord og vendinger
- turde bruge sproget uden at være sikker på, at det er sprogligt korrekt
- udnytte de muligheder, der er for at anvende tysk i og uden for skolen, heriblandt ved hjælp af internettet
- anvende it og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation, informationssøgning og i forbindelse med netværk
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster, herunder også nettekster m.m.
- vælge praktisk-musiske udtryksformer i forbindelse med en fremlæggelse
- anvende viden om skriveprocessens faser
- anvende ordbøger og grammatiske oversigter hensigtsmæssigt.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende geografisk og historisk almenviden om tysktalende lande
- anvende almenviden fra skønlitteratur, sagprosa og medier om levevilkår, kulturer og kunst i tysksprogede lande
- anvende tysk som kommunikationsmiddel, fx i internationale projekter og i mødet med tysktalende i og uden for skolen
- foretage interkulturelle sammenligninger på baggrund af deres almenviden.

Fransk som tilbudsfag og fransk som valgfag

Slutmål efter 9. klassetrin for fransk som tilbudsfag og fransk som valgfag

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af talt fransk om centrale og nære emner
- læse og forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer i forskellige typer skrevet tekst inden for centrale og nære emner
- deltage i samtale om centrale og nære emner
- redegøre for hovedindholdet og væsentlige detaljer i forbindelse med centrale og nære emner på baggrund af forskellige typer tekst, lyd og billeder og personlige erfaringer
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog om centrale og nære emner.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en udtale og intonation, der gør sproget klart og forståeligt
- udtrykke sig med et grundlæggende ordforråd inden for centrale og nære emner
- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk
- anvende relevante lytte- og læsestrategier
- anvende relevante kommunikative strategier i forbindelse med samtale og redegørelse
- anvende et grundlæggende kendskab til fransk sætningsopbygning
- anvende grundlæggende sprogbrugs- og retstavningsregler, så kommunikationen lykkes.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vide, hvordan man bedst tilegner sig fransk
- udnytte viden om ligheder mellem fransk og andre sprog
- vælge relevante lytte- og læsestrategier
- vælge relevante kommunikationsstrategier
- udnytte de muligheder, der er for at anvende fransk i og udenfor skolen, heriblandt ved hjælp af internettet
- anvende it og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation, informationssøgning og i forbindelse med netværk
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster
- vælge praktisk-musiske udtryksformer, herunder it-baserede udtryksformer, der understøtter det sproglige udtryk
- vælge relevante skrivestrategier, herunder anvendelse af viden om skriveprocessens faser
- anvende ordbøger, grammatiske oversigter, stave- og grammatikkontrol.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende grundlæggende viden om geografi og historie og om levevilkår, værdier og normer i fransktalende lande
- drage sammenligninger mellem fransksprogede kulturer og egen kultur
- anvende fransk som kommunikationsmiddel i mødet med fransktalende
- vise forståelse for andres levevis og deres kulturer.

Slutmål efter 10. klassetrin for tilbudsfaget fransk

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af talt fransk om kendte emner
- læse og forstå hovedindholdet og væsentlige detaljer af forskellige typer tekster
- deltage i samtaler om kendte emner
- fremlægge et forberedt emne og redegøre for, kommentere og udtrykke synspunkter
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog om kendte emner.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en udtale og intonation, der gør sproget klart og forståeligt
- udtrykke sig med et centralt ordforråd inden for kendte emner

- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk
- anvende relevante lytte- og læsestrategier
- anvende relevante kommunikative strategier i forbindelse med samtale og redegørelse
- anvende grundlæggende sprogbrugs- og retskrivningsregler, så kommunikationen lykkes.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vide, hvordan man bedst tilegner sig fransk
- udnytte deres viden om ligheder mellem fransk og andre sprog
- udnytte deres viden om lytte- og læsestrategier og om kommunikative strategier
- udnytte de muligheder, der er for at anvende fransk i og udenfor skolen, heriblandt ved hjælp af internettet
- anvende it og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation, informationssøgning og i forbindelse med netværk
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster
- vælge praktisk-musiske udtryksformer, herunder it-baserede udtryksformer, der understøtter det sproglige udtryk.
- vælge relevante skrivestrategier, herunder anvende viden om skriveprocessens faser
- anvende ordbøger, grammatiske oversigter samt stave- og grammatikkontrol.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende grundlæggende viden om geografi og historie og om levevilkår, værdier og normer i fransktalende lande
- sammenligne og perspektivere til egen kultur inden for kendte emner
- anvende fransk som kommunikationsmiddel, fx i internationale projekter og i mødet med fransktalende i og uden for skolen
- vise forståelse for andres levevis og deres kulturer.

Trinmål efter 7. klasses trin fransk som tilbudsfag

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte til og forstå sætninger og udtryk i forbindelse med nære og genkendelige emner, fx interesser, fritid, venner, familien og skolen
- forstå hovedindholdet af lyd- og billedmedier om nære og genkendelige emner
- læse og forstå hovedindholdet af sprogligt enkle tekster om nære og genkendelige emner
- gennemføre små dialoger om sig selv, familie, fritid og skole i et enkelt sprog
- gengive hovedindholdet af en kort, let tekst i et enkelt sprog
- præsentere et forberedt emne i et enkelt sprog
- skrive ord, udtryk og enkle tekster inden for nære og genkendelige emner.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en forståelig udtale og intonation
- anvende et tilstrækkeligt ordforråd til at kunne forstå og tale om nære og genkendelige emner
- anvende de almindeligste faste udtryk og vendinger, herunder høfligheds- og omgangsformer
- anvende relevante lytte- og samtalestrategier i forbindelse med enkle dialoger og redegørelser
- anvende relevante læsestrategier i forbindelse med enkle tekster og i arbejdet med elektroniske medier
- kende til ordstilling og ordklasser
- anvende de vigtigste verber i præsens
- stave enkle ord og udtryk.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lægge mærke til ligheder mellem fransk og andre sprog
- gætte kvalificeret i forbindelse med lytning og læsning
- anvende enkle kommunikationsstrategier, herunder bede om hjælp til at udtrykke sig og lade kropssprog og mimik understøtte den mundtlige kommunikation
- turde udtrykke sig på fransk og udnytte muligheder for at opsøge sproget i og uden for skolen
- anvende computeren til informationssøgning og kommunikation
- uddrage og anvende informationer af enkle teksttyper, fx nettekster, tv-programmer og reklamer
- vælge praktisk-musiske udtryk i forbindelse med enkle præsentationer
- kende til skriveprocessens faser
- anvende ordbøger.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- inddrage grundlæggende geografisk og historisk viden om fransktalende lande
- sammenligne eksempler på fransk og dansk dagligliv og kulturer
- anvende fransk som kommunikationsmiddel, bl.a. i forbindelse med skolekontakt og it-projekter.

Trinmål efter 9. klassestrin for fransk som tilbudsfag og fransk som valgfag**Kommunikative færdigheder**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet af talt fransk, som det forekommer i forskellige teksttyper om nære og centrale emner fra dagligdagen
- lytte efter og forstå detaljer i talt fransk, som de forekommer i forskellige teksttyper inden for nære og centrale emner fra dagligdagen
- læse og forstå hovedindhold og detaljer i forskellige teksttyper, fx prosa, nyhedstekster, reklamer og sangtekster
- spørge om og udveksle meninger, holdninger og informationer inden for nære og centrale emner fra dagligdagen
- redegøre i et enkelt sprog inden for nære og centrale emner
- præsentere et forberedt emne i et enkelt sprog
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig med en klar og forståelig udtale og intonation
- anvende et centralt ordforråd inden for nære og genkendelige emner
- anvende ofte forekommende faste vendinger og kulturbundne udtryk
- anvende lyttestrategier, herunder lytte efter hovedindhold eller lytte efter væsentlige detaljer
- anvende læsestrategier, herunder skimming og skanning
- anvende kommunikationsstrategier i samtaler, herunder bede om hjælp til at udtrykke sig og bruge andre ord og vendinger
- anvende viden om sprogets opbygning, især ordklasser, verbernes former og kongruens, ordstilling og enkle konnektorer
- anvende retskrivning, så kommunikationen lykkes.

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- være bevidste om ligheder mellem fransk og andre sprog
- være bevidste om lyttestrategier, herunder lytte efter hovedindhold eller lytte efter væsentlige detaljer
- være bevidste om læsestrategier, herunder skimming og skanning
- være bevidste om kommunikationsstrategier, herunder brug af andre ord og vendinger
- turde bruge sproget uden at være sikker på, at det er sprogligt korrekt
- udnytte de muligheder, der er for at anvende fransk i og uden for skolen, heriblandt ved hjælp af internettet
- anvende it og mediers muligheder i forbindelse med tekstproduktion, kommunikation, informationssøgning og i forbindelse med netværk
- uddrage og anvende informationer af forskellige typer tekster, herunder også nettekster m.m.
- vælge praktisk-musiske udtryksformer i forbindelse med en fremlæggelse
- anvende viden om skriveprocessens faser
- anvende ordbøger og grammatiske oversigter hensigtsmæssigt.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende geografisk og historisk almenviden om fransktalende lande
- anvende almenviden fra skønlitteratur, sagprosa og medier om levevilkår, kulturer og kunst i fransksprogede lande
- anvende fransk som kommunikationsmiddel, fx i internationale projekter og i mødet med fransktalende i og uden for skolen
- foretage interkulturelle sammenligninger på baggrund af deres almenviden.

Dansk som andetsprog

Slutmål efter 9. klassetrin

Kommunikative færdigheder - Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå talt dansk inden for hverdagssprog, fagsprog og elektroniske medier om kendte og ukendte emner af personlig, faglig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- afkode og tilpasse kropssprog og stemme som udtryksmiddel i forhold til situationen og diskutere disse valg
- udtrykke sig hensigtsmæssigt og flydende i et sammenhængende sprog afpasset forskellige genrer og situationer, herunder udtrykke tanker og personlige erfaringer
- forstå hovedindholdet af lyd- og billedmedieproduktioner, hvor forskellige regionale og sociale varianter forekommer
- fremlægge og redegøre for viden, informationer og hovedindholdet af forskellige teksttyper
- deltage i samtaler og diskussioner om personlige, kulturelle og samfundsmæssige emner.

Kommunikative færdigheder - Det skrevne sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse og forstå skrevne tekster inden for mange genrer og fagområder, idet læseform og -hastighed afpasses efter tekst og formål
- arbejde med fortolkning, diskussion og perspektivering af tekster inden for forskellige genrer og fag
- forholde sig kritisk og analytisk til egen læseforståelse, herunder diskutere forskellige læseforståelsesstrategier
- uddrage informationer af forskellige informationskilder med hensigtsmæssige søgemetoder og læseforståelsesstrategier
- skrive klare, detaljerede tekster, der udtrykker oplevelser, følelser og viden i en sammenhængende og disponeret form, der passer til situationen
- styre skriveprocessen fra idé til færdig tekst, alene eller sammen med andre.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig hensigtsmæssigt, sammenhængende og flydende mundtligt og skriftligt i den konkrete situation
- anvende centrale mundtlige og skriftlige sprogbrugsnormer samt reflektere over egne sprogvalg
- anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd, herunder idiomatiske vendinger, inden for almene og faglige emneområder og problemstillinger
- tale og skrive dansk, således at sprogbrugsnormer og grammatiske regler følges og gøre rede for brugen af disse i forhold til aktuel genre
- forholde sig til og anvende viden om ligheder og forskelle mellem modersmålet og dansk og mellem modersmålet og andre sprog
- forholde sig aktivt til tosprogethedens betydning og muligheder.

Viden om sprogtilenelse og egen læring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over sprogtilenelse, herunder vurdere egne færdigheder i at anvende dansk mundtligt og skriftligt
- anvende hensigtsmæssige kommunikationsstrategier i forskellige situationer
- vælge lyttestrategier i forhold til en given situation
- anvende hensigtsmæssige gættestrategier i forhold til både det talte og skrevne sprog
- vælge læsemåde og anvende læsestrategier i forhold til teksttype og situation
- anvende og udnytte viden om skriveprocessens faser
- anvende fagenes hjælpemidler, herunder ordbøger, håndbøger og digitale og elektroniske hjælpemidler.

Sprog, kultur og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere etiske, sociale, kulturelle og sproglige emner ud fra egne og andres iagttagelser samt ud fra universelle værdier
- sammenligne og perspektivere tekster og andre udtryksformer med udspring i forskellige kulturelle baggrunde
- forstå væsentlige træk af samfundsforhold i Danmark på grundlag af arbejdet med tekster i bred forstand
- diskutere og reflektere over egen viden om kulturelle ligheder og forskelle inden for forskellige emner med henblik på uddannelse og deltagelse i samfundslivet i Danmark.

Slutmål efter 10. klassetrin

Kommunikative færdigheder - Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå talt dansk inden for hverdagssprog, fagsprog og elektroniske medier om kendte og ukendte emner af personlig, faglig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- afkode og tilpasse stemme og kropssprog som udtryksmiddel i forhold til situationen samt reflektere over og diskutere disse valg
- udtrykke sig klart og flydende i et sammenhængende sprog afpasset genre og situation, herunder udtrykke tanker og personlige erfaringer
- forstå og diskutere indholdet af lyd- og billedmedier og være opmærksom på forskellige regionale og sociale varianter
- fremlægge og redegøre for et fagligt stof samt for viden og informationer fra forskellige teksttyper
- deltage i samtaler og diskussioner om personlige, kulturelle og samfundsmæssige emner.

Kommunikative færdigheder - Det skrevne sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse og forstå skrevne tekster inden for mange genrer og fagområder, idet læseform og læsehastighed afpasses efter tekst og formål
- arbejde med fortolkning, diskussion og perspektivering af tekster inden for forskellige genrer og fag
- forholde sig kritisk og analytisk til egen læseforståelse samt bevidst anvende forskellige læseforståelsesstrategier
- uddrage informationer af forskellige informationskilder med hensigtsmæssige søgemetoder og læseforståelsesstrategier
- skrive klare, detaljerede tekster, der udtrykker oplevelser, følelser og viden i en sammenhængende og disponeret form, der passer til situationen
- styre skriveprocessen fra idé til færdig tekst.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig klart, sammenhængende og flydende mundtligt og skriftligt i den konkrete situation
- anvende centrale mundtlige og skriftlige sprogbrugsnormer samt reflektere over og diskutere egne sprogvvalg
- anvende et relativt præcist og nuanceret ordforråd, herunder idiomatiske vendinger, inden for almene og faglige emneområder og problemstillinger
- tale og skrive dansk, således at sprogbrugsnormer og grammatiske regler følges og reflektere over brugen af disse i forhold til aktuel genre
- forstå og gøre rede for teksters opbygning og sammenbinding i gængse teksttyper
- reflektere over og anvende viden om ligheder og forskelle mellem modersmålet og dansk og mellem modersmålet og andre sprog
- være bevidst om og forholde sig aktivt til tosprogethedens betydning og muligheder.

Viden om sprogtilegnelse og egen læring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over sprogtilegnelse, herunder vurdere egne færdigheder i at anvende dansk mundtligt og skriftligt og diskutere, hvad man kan gøre for at blive en bedre sprogbruger
- anvende kommunikationsstrategier bevidst og hensigtsmæssigt i forskellige situationer
- vælge lyttestrategi i forhold til en given situation
- anvende hensigtsmæssige gættestrategier i forhold til både det talte og skrevne sprog
- vælge læsemåde og anvende læsestrategier i forhold til teksttype og situation
- anvende og udnytte viden om skriveprocessens faser
- anvende fagenes hjælpemidler, herunder ordbøger, opslagsbøger, håndbøger og elektroniske hjælpemidler.

Sprog, kultur og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere etiske, sociale, kulturelle og sproglige emner ud fra egne og andres iagttagelser samt ud fra universelle værdier
- sammenligne og perspektivere tekster og andre udtryksformer med udspring i forskellige kulturelle baggrunde
- forstå væsentlige træk af demokratiske og identitetsmæssige processer på grundlag af arbejdet med tekster i bred forstand
- diskutere og reflektere over egen viden om kulturelle ligheder og forskelle inden for forskellige emner med henblik på uddannelse og deltagelse i samfundslivet i Danmark.

Trinmål efter 2. klassetrin

Kommunikative færdigheder - Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå ord og vendinger knyttet til dagligdagen og til skolens fag
- forstå hovedindholdet af talt dansk, bl.a. lærerens oplæsning og fortælling, når den understøttes visuelt
- forstå at stemme og kropssprog har betydning for kommunikationen
- deltage i samtaler om temaer, som klassen arbejder med
- genfortælle og samtale om alderssvarende lyd- og billedmedier
- præsentere og fremlægge et emne ved hjælp af visuel støtte
- fortælle forståeligt om egne oplevelser og beskrive daglige gøremål knyttet til skole, hjem og fritid.

Kommunikative færdigheder - Det skrevne sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse og forstå indholdet i korte, sprogligt enkle tekster, hvor emnet er kendt
- arbejde med tekster på relevante og alderssvarende forståelsesniveauer, bl.a. ved at udtrykke egen forståelse, genfortælle eller dramatisere
- kende og anvende læseforståelsesstrategier såsom billedstøtte og forforståelse
- skelne mellem forskellige teksttyper
- forholde sig til egen læseforståelse
- deltage i fælles procesorienterede skriveforløb samt få og give begyndende respons
- skrive enkle ord, udtryk og sætninger om nære og genkendelige emner som egen person, familie, skole og fritid
- anvende skriftlige udtryk som redskab til at fastholde informationer og tanker.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig mundtligt på et forståeligt dansk
- samtale om, at sprogbrug afhænger af situation og eget valg
- søge forklaring på, forstå og anvende et grundlæggende ordforråd til sprogligt at kunne fungere i faglige og sociale sammenhænge
- tale dansk, således at brugen af ordklasser, syntaks og tekstsammenhæng er hensigtsmæssig og under stadig udvikling
- samtale om, at skriftlige og mundtlige tekster har forskellige former og funktioner
- at være sprogligt opmærksomme og samtale om sprog
- fortælle, i hvilke situationer og med hvem, der tales henholdsvis dansk og andre sprog.

Viden om sprogtilegnelse og egen læring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage i samtaler om, hvordan man kan lære dansk i og uden for skolen
- anvende enkle kommunikationsstrategier på opfordring, bl.a. omskrivning, brug af overbegreber og synonymer, mimik og kropssprog
- spørge direkte eller ved indirekte appel gøre opmærksom på, at noget ikke er forstået
- bruge relevant lyttemåde på opfordring og i forhold til den pågældende opgave
- gætte og søge forklaring på betydningen af ukendte ord og vendinger i billed- lyd- og læsetekster, idet såvel kontekst som erfaringer inddrages
- samtale om, hvad man bruger læsning og skrivning til
- forstå, at skrivning er en proces bestående af forskellige faser
- anvende billedordbøger og andre passende digitale og elektroniske hjælpemidler.

Sprog, kultur og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- samtale om dagliglivet i Danmark på baggrund af egne iagttagelser og erfaringer
- kende til danske fortællinger, sange, rim og remser og sammenligne med tekster fra andre kulturelle traditioner
- samtale om sociale forhold i familie, skole og fritid ud fra lærerens oplæsning, fortælling og elevernes rollespil.

Trinmål efter 5. klassetrin**Kommunikative færdigheder - det talte sprog**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet af talt dansk, som det bruges i hverdagssprog, i fagsprog samt i digitale og elektroniske medier
- afkode og tilpasse stemme og kropssprog i forhold til forskellige situationer og samtalepartnere
- deltage i par- og gruppediskussioner i forbindelse med skolens fag
- følge med i lyd- og billedmedier og gøre rede for hovedindholdet eller detaljer afhængigt af formålet
- præsentere og fremlægge et emne, bl.a. i form af lyd og billedmedieproduktioner og rollespil
- udtrykke sig forståeligt i fortælling, referat og diskussion.

Kommunikative færdigheder – det skrevne sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse og forstå lettere, indholdsmæssigt alderssvarende tekster inden for forskellige genrer og fagområder, hvor emnet er kendt
- arbejde med tekster inden for forskellige genrer og fag på relevante og alderssvarende forståelsesniveauer, bl.a. gennem genfortælling og diskussion af hovedindholdet
- anvende hensigtsmæssige læseforståelsesstrategier bevidst, bl.a. ved brug af billedstøtte og forforståelse

- anvende relevante læseformer til forskellige teksttyper
- forholde sig kritisk til egen læseforståelse
- deltage i procesorienterede skriveforløb, herunder modtage og give mundtlig og evt. skriftlig respons
- skrive forståelige og sammenhængende tekster på grundlag af et kendt fagligt indhold
- anvende skrivning som redskab til at fastholde informationer og tanker.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig mundtligt og skriftligt afpasset efter situation, fag og samtalepartnere
- forholde sig til egne sprogvalg
- søge forklaring på, forstå og anvende et centralt ordforråd i sociale sammenhænge og inden for kendte emner i skolens fag
- tale og skrive dansk, således at brugen af ordklasser, syntaks og tekstsammenhæng er hensigtsmæssig
- anvende og diskutere fagenes sproglige registre
- samtale om forskelle og ligheder mellem sprogbrug på eget modersmål, dansk og andre sprog
- veksle bevidst mellem egne sprog afpasset efter situation, samtalepartnere og formål med kommunikationen.

Viden om sprogtilegnelse og egen læring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- samtale om egen sprogtilegnelse, herunder diskutere og udnytte forskellige måder at lære dansk på i og uden for skolen
- anvende kommunikationsstrategier i forskellige situationer
- samtale om, i hvilke situationer, det er svært at lytte til og forstå dansk, og hvad man kan gøre for at arbejde med egne lyttefærdigheder
- vælge lyttemåde i forhold til en given situation og opgave, herunder lytte efter nøgleord for at forstå et hovedindhold eller lytte efter væsentlige detaljer
- gætte kvalificeret for at forstå betydningen af ukendte ord og vendinger i billed-, lyd- og læsetekster, idet såvel kontekst som almen og faglig viden inddrages
- læse med forskellige formål og kende til forskellige læseteknikker såsom fokuseret læsning og skimming
- erfare, at skrivning er en proces bestående af forskellige faser og samtale om disse
- anvende lettilgængelige ordbøger, håndbøger og digitale og elektroniske hjælpemidler.

Sprog, kultur og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- samtale om emner fra dagliglivet og om sociale, kulturelle og sproglige normer i Danmark ud fra egne og andres iagttagelser og erfaringer
- diskutere kulturelle ligheder og forskelle inden for forskellige teksttyper
- diskutere væsentlige træk af børns og unges vilkår i skole og uddannelse.

Trinmål efter 7. klassetrin

Kommunikative færdigheder– det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet af talt dansk, som det bruges i hverdagssprog, i fagsprog samt i digitale og elektroniske medier
- afkode og tilpasse stemme og kropssprog i forhold til forskellige situationer og samtalepartnere
- deltage i par- og gruppediskussioner i forbindelse med skolens fag og udtrykke sin mening i klassen
- forstå og diskutere indholdet i lyd- og billedmedier og gøre rede for hovedindhold eller detaljer, afhængigt af formålet
- præsentere og fremlægge et emne, bl.a. i form af lyd- og billedmedieproduktioner og rollespil
- udtrykke sig forståeligt og sammenhængende i fortælling, referat og diskussion.

Kommunikative færdigheder– det skrevne sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse og forstå indholdsmæssigt alderssvarende tekster inden for forskellige genrer og fagområder
- arbejde med tekster inden for forskellige genrer og fag på relevante og aldersvarende forståelsesniveauer, bl.a. gennem diskussion og perspektivering
- gøre rede for og anvende hensigtsmæssige læseforståelsesstrategier i forskellige genrer og fagtekster
- reflektere over og anvende relevante læseformer til forskellige teksttyper
- forholde sig kritisk og analytisk til egen læseforståelse
- deltage i procesorienterede skriveforløb, herunder forholde sig bevidst til genren, udveksle ideer, redigere, modtage og give respons
- skrive forståelige og sammenhængende tekster i en disponeret form på grundlag af et kendt fagligt indhold
- anvende skrivning som redskab til støtte for andre faglige discipliner og som middel til at fastholde informationer og tanker.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig flydende mundtligt og skriftligt i overensstemmelse med sproglige normer inden for faglige såvel som sociale områder
- reflektere over egne sprogvalg
- søge forklaring på og anvende et centralt ordforråd i sociale sammenhænge og inden for kendte emner i skolens fag
- tale og skrive dansk, således at brugen af ordklasser, syntaks og tekstsammenhæng er hensigtsmæssig og bevidst
- anvende og være bevidst om fagenes sproglige registre
- reflektere over forskelle og ligheder mellem sprogbrug på eget modersmål, dansk og andre sprog
- veksle bevidst og hensigtsmæssigt mellem egne sprog og gøre rede for kodeskift.

Viden om sprogtilegnelse og egen læring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over egen sprogtilegnelse, herunder diskutere og udnytte forskellige måder at lære dansk på i og uden for skolen
- diskutere anvendelse af kommunikationsstrategier i forskellige situationer og bruge dem hensigtsmæssigt
- samtale om, i hvilke situationer, det er svært at lytte til og forstå dansk, og hvad man kan gøre for at arbejde med egne lyttefærdigheder
- vælge lyttemåde i forhold til en given situation og opgave, herunder lytte efter hovedindhold og væsentlige detaljer
- forudsige teksters indhold, bl.a. ud fra overskrifter og kontekst, samt gætte kvalificeret for at forstå betydningen af ukendte ord og vendinger i billed-, lyd- og læsetekster
- læse med forskellige formål og kende til forskellige læseteknikker samt reflektere over valg af læseteknik i forhold til forskellige genrer
- diskutere skriveprocessens forskellige faser med udgangspunkt i egne tekster
- anvende lettilgængelige ordbøger, håndbøger og digitale og elektroniske hjælpemidler hensigtsmæssigt.

Sprog, kultur og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere sociale, kulturelle og sproglige ligheder og forskelle i relation til forskellige emner ud fra egne og andres iagttagelser og erfaringer
- samtale om ungdomskulturer i Danmark, bl.a. med udgangspunkt i blade, film, musikteksker, tv og elektroniske medier
- diskuterer samfundsforhold og levevilkår i Danmark på baggrund af arbejdet med tekster i bred forstand.

Trinmål efter 9. klassetrin

Kommunikative færdigheder - Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå talt dansk i hverdagsprog, fagsprog og digitale og elektroniske medier
- afkode og tilpasse stemme og kropssprog i forhold til situationen og diskutere betydningen af sproglige og ikke sproglige virkemidler
- deltage i par- og gruppediskussioner i forbindelse med skolens fag og udtrykke sin mening i klassen på baggrund af bevidsthed om principper for samtale
- forstå og diskutere indholdet i lyd- og billedmedier, herunder være opmærksomme på forskellige sociale og regionale varianter
- fremlægge fagligt stof for andre og anvende konstruktiv tilbagemelding
- udtrykke sig forståeligt og sammenhængende i forbindelse med samtaler, debatter og fremlæggelser.

Kommunikative færdigheder - Det skrevne sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse og forstå tekster inden for mange genrer og fagområder
- arbejde med tekster inden for forskellige genrer og fag på relevante forståelsesniveauer, bl.a. gennem fortolkning, diskussion og perspektivering
- diskutere og anvende hensigtsmæssige læseforståelsesstrategier i forhold til forskellige genrer og fagtekster
- afpasse og diskutere læseformer i forhold til tekst og formål
- forholde sig kritisk og analytisk til egen læseforståelse og forskellige niveauer for forståelse
- indsamle stof, disponere et indhold samt styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst alene og sammen med andre, herunder reflektere over sproglige, kompositoriske og genremæssige valg
- skrive klare, detaljerede og præcise tekster i en sammenhængende og disponeret form, der passer til genren
- anvende skrivning bevidst og reflekteret som redskab til at fastholde informationer og tanker.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig hensigtsmæssigt og flydende mundtligt og skriftligt i en række forskellige genrer i overensstemmelse med sproglige normer inden for faglige såvel som sociale områder

- gøre rede for centrale mundtlige og skriftlige sprogbrugsnormer og diskutere egne sprogvælge
- anvende et tilstrækkeligt og præcist ordforråd inden for faglige emner og forklare ordenes betydning
- tale og skrive dansk, således at sprogbrugsnormer og grammatiske regler følges og gøre rede for brugen af disse i forhold til aktuelle genrer
- anvende, være bevidst om og reflektere over det sproglige register i fagene
- gøre rede for forskelle og ligheder mellem sprogbrug på eget modersmål, på dansk samt på andre sprog
- veksle bevidst og hensigtsmæssigt mellem egne sprog, diskutere egne kodeskift og forstå betydningen af andres.

Viden om sprogtilegnelse og egen læring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over egen sprogtilegnelse, herunder diskutere og udnytte forskellige måder at lære dansk på i og uden for skolen
- diskutere og reflektere over anvendelse af kommunikationsstrategier i forskellige situationer og bruge dem hensigtsmæssigt
- gøre rede for, i hvilke situationer det er svært at lytte til og forstå dansk og diskutere, hvad man kan gøre for at arbejde med egne lyttefærdigheder
- reflektere over og vælge lyttemåde i forhold til en given situation og vurdere en samtales karakter på grundlag af sproglige og ikke sproglige udtryk
- afdække og diskutere, hvad der er væsentlig og mindre væsentlig information i fagtekster
- læse med forskellige formål og anvende forskellige læseteknikker samt reflektere over valg af læseteknik i forhold til forskellige genrer
- anvende og udnytte viden om skriveprocessens faser
- anvende fagenes hjælpemidler, herunder ordbøger, opslagsbøger, grammatiske oversigter samt digitale og elektroniske hjælpemidler.

Sprog, kultur og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere etiske, sociale, kulturelle og sproglige emner ud fra egne og andres iagttagelser og erfaringer samt ud fra universelle værdier
- sammenligne og perspektivere tekster med udspring i forskellige kulturelle baggrunde
- diskutere og reflektere over egen viden om kulturelle ligheder og forskelle inden for forskellige emner med henblik på uddannelse og deltagelse i samfundslivet i Danmark.

Trinmål for basisundervisningen

– for elever, der er ankommet til Danmark efter 2. klassetrin

– alder 11 - 18 år

Elever, der ved optagelsen ikke har tilstrækkeligt kendskab til dansk til at kunne deltage i den almindelige undervisning, henvises til basisundervisning i dansk som andetsprog. Basisundervisningen ophører senest efter 2 års forløb, og der arbejdes med særskilte trinmål, indtil eleven kan deltage i klassens almindelige undervisning. Herefter følges trin og slutmål for alle skolens fag, herunder dansk som andetsprog.

Trinmål for indskolings elever med behov for basisundervisning er trinmål efter 2. klassetrin for faget dansk som andetsprog.

Trinmålene for den øvrige basisundervisning omfatter både elever, der ved skolestarten i Danmark kan læse og skrive, og elever, der ikke kan, hvilket der må tages højde for i undervisningen.

Eleverne fordeler sig aldersmæssigt på 4.-10. klassetrin ved udslusningstidspunktet, og trinmålene må tilpasses hertil.

Kommunikative færdigheder - Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet af talt dansk, som det bruges i undervisningen i skolens fag og i samtaler med dansktalende kammerater og voksne, når der er tale om emner, som er kendte for eleven, og når samtaleformen sikrer, at de inddrages aktivt
- indgå i enkle rollespil og dramatiseringer
- deltage i samtaler om forskellige temaer, som klassen arbejder med
- forstå og uddrage hovedindholdet af en kortere lyttestekst, evt. understøttet af illustrationer
- følge med i lyd- og billedmedier om emner, der er centrale for eleverne, og gøre rede for hovedindholdet
- udtrykke sig forståeligt, evt. med accent, om egne oplevelser og følelser og beskrive daglige gøremål knyttet til skole, hjem og fritid.

Kommunikative færdigheder - Det skrevne sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse og forstå lettere indholdsmæssigt alderssvarende tekster inden for forskellige genrer og fagområder, hvor emnet er kendt
- genfortælle hovedindholdet i en enkel tekst
- forholde sig til indholdet af litteratur svarende til alder og modenhed, når den bliver læst op af læreren
- anvende hensigtsmæssige læseforståelsesstrategier, bl.a. brug af forforståelse, bånd og billeder

- udtrække informationer af enkle tekster
- forholde sig kritisk til egen læseforståelse og kende til måder at søge hjælp på
- skrive forståelige og sammenhængende tekster om vedkommende emner, evt. med hjælp fra læreren
- anvende skrivning til at fastholde informationer og tanker, bl.a. ved hjælp af logbog
- deltage i procesorienterede skriveforløb, herunder udveksle ideer gennem brainstorming, skrive første udkast og modtage mundtlig og evt. skriftlig respons
- skrive de små og store trykbogstaver i håndskrift
- anvende computer ved skrivning af tekster.

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke sig mundtligt på et forståeligt dansk
- anvende og forstå et elementært ordforråd til sprogligt at kunne fungere i sociale sammenhænge, hvor dansk er samtaleproget
- anvende og forstå et elementært fagligt ordforråd, for at kunne følge en dansksproget undervisning, evt. med nogen støtte
- anvende substantiver, verber, adjektiver og pronominer nogenlunde hensigtsmæssigt
- anvende dansk sætningsbygning nogenlunde hensigtsmæssigt
- anvende elementære retstavningsregler
- anvende punktum og andre tegn
- samtale om ligheder og forskelle mellem sprogbrug på eget modersmål, dansk og evt. andre sprog
- fortælle, i hvilke situationer og med hvem der tales henholdsvis dansk og modersmålet.

Viden om sprogtilegnelse og egen læring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- deltage i samtaler om sprogtilegnelse, først og fremmest at sprog kan læres både i og uden for skolen
- anvende enkle kommunikationsstrategier, bl.a. omskrivning, brug af overbegreber og synonymer, mimik, kropssprog og direkte og indirekte appel
- spørge direkte eller ved indirekte appel gøre opmærksom på, at noget ikke er forstået
- lytte koncentreret og erfare, at man ikke behøver at forstå hvert ord i en lyttetekst for at forstå hovedindholdet
- gætte på betydningen af ukendte ord og vendinger i forbindelse med enkle billed-, lyd- og læsetekster
- vide at tekster kan læses med forskellige formål og kende til forskellige læseteknikker
- samtale med læreren om egen skriveudvikling på baggrund af egne tekster indsamlet over en periode
- benytte digitale og elektroniske hjælpemidler, billedordbøger og ordbøger mellem dansk og modersmålet, forudsat at læsefærdigheden beherskes på modersmålet
- indgå i par- og gruppearbejde.

Sprog, kultur og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- samtale om emner fra dagliglivet og om sociale, kulturelle og sproglige normer i Danmark ud fra egne og andres iagttagelser og erfaringer
- forholde sig til kulturelle ligheder og forskelle, som de kommer til udtryk i tekster formidlet gennem oplæsning eller elektroniske medier
- diskutere væsentlige træk af børn og unges vilkår i skole og uddannelse.

Bilag 25

Modersmålsundervisning

Slutmål efter 9. klassetrin

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå modersmålet i forskellige regionale og sociale varianter i målsprogets land(e)
- indgå i såvel samtaler som diskussioner
- anvende sproget præcist og nuanceret i mundtlige fremstillinger
- præsentere et forberedt emne
- anvende kendskab til en række forskellige genrer inden for såvel skøn- som faglitteratur
- få udbytte af autentisk sprog anvendt i spillefilm, nyhedsudsendelser, teaterstykker m.v.
- søge og anvende relevante informationer fra forskellige medier

- anvende skriftsproget præcist og nuanceret.

Sproglig refleksion

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende sproglig bevidsthed i relation til sprogvvalg og analyse af egne og andres sproglige udtryk
- vide, hvordan man tilegner sig sprog
- udnytte den viden om sprogets opbygning og funktion, der har betydning for, at kommunikationen lykkes
- anvende et hensigtsmæssigt og varieret ordforråd
- udnytte it og mediers muligheder
- anvende analoge og digitale ordbøger og andre opslagsværker hensigtsmæssigt.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende en grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i målsprogets land(e)
- drage sammenligninger mellem kultur- og samfundsforhold i Danmark og målsprogets land(e) i et globalt perspektiv.

Trinmål efter 3. klassestrin eller for elever med forudsætninger, der svarer til højst et års skolegang på målsproget

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte til og forstå lærerens fortælling
- lytte til og forstå tekster om nære og genkendelige emner herunder fælles oplevelser og elevernes hverdag i og uden for skolen
- udtrykke sig på modersmålet om sig selv, familie, fritid og skole
- deltage i samtaler om fælles oplevelser i og uden for skolen
- gengive hovedindholdet i en kort, let tekst
- præsentere et forberedt emne, bl.a. i form af drama, illustrationer og medieproduktion
- læse og forstå hovedindholdet af korte, sprogligt enkle tekster om almindeligt forekommende emner, evt. med støtte i billeder
- forstå hovedindholdet i udvalgte lyd- og billedmedier om kendte emner
- uddrage og anvende informationer af enkle teksttyper, herunder tv-programmer og reklamer
- skrive tekster, herunder fortællinger, meddelelser og breve.

Sproglig refleksion

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over eget sprogvvalg
- opbygge sproglig bevidsthed i forhold til eget og andres sprog
- anvende en grundlæggende viden om sprogets opbygning og funktion i relation til egne sproglige udtryk
- sammenligne modersmålet med dansk
- samtale om egne og andres erfaringer om sprogtilegnelse
- anvende et tilstrækkeligt ordforråd til at kunne forstå og tale om nære og genkendelige emner
- kende og bruge skrifttegnenes navn, form og lyd
- anvende praktisk-musiske udtryk i forbindelse med en fremlæggelse
- udnytte it og mediers muligheder i leg og læring
- foretage opslag i analoge og digitale ordbøger.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til eksempler på kultur- og samfundsforhold i oprindelseslandet inden for emner, der tager udgangspunkt i elevernes hverdag og erfaringer
- sammenligne eksempler på kultur- og samfundsforhold i Danmark og oprindelseslandet inden for deres erfaringsverden.

Trinmål efter 6. klassestrin eller for elever med forudsætninger, der svarer til et par års skolegang på målsproget

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte til og forstå det talte modersmål, som det forekommer i forskellige teksttyper og situationer
- anvende modersmålet som kommunikationsmiddel i kontakt med andre modersmålstalende
- deltage i samtaler og diskussioner om kendte emner
- referere og kommentere inden for kendte emner
- præsentere et forberedt emne, bl.a. i form af drama, illustrationer og medieproduktion

- læse og forstå hovedindholdet af tekster inden for forskellige genrer
- forstå hovedindholdet om kendte såvel som ukendte emner i udvalgte lyd- og billedmedier
- søge og anvende informationer fra forskellige medier
- skrive sammenhængende tekster, herunder i refererende, beskrivende og berettende form

Sproglig refleksion

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om eget sprogvalg i hverdagen
- anvende deres sproglige bevidsthed i forhold til eget og andres sprog
- udnytte viden om sprogets opbygning og funktion, for at kommunikationen lykkes
- iagttagelse og samtale om ligheder og forskelle mellem modersmålet og dansk, både hvad angår tale- og skriftsprog
- samtale om og anvende egne og andres erfaringer om sprogtilegnelse
- anvende et hensigtsmæssigt og varieret ordforråd til at kunne forstå og tale om kendte emner
- stave så præcist, at meningen bliver tydelig
- anvende praktisk-musiske udtryk i forbindelse med en fremlæggelse
- anvende it og andre mediers muligheder i informationssøgning og kommunikation
- anvende analoge og digitale ordbøger hensigtsmæssigt.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende en grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i oprindelseslandet inden for kendte emner i arbejdet med skønlitteratur, sagprosa og medier
- sammenligne kultur- og samfundsforhold i Danmark og oprindelseslandet især vedrørende børns og unges livsvilkår og interesser.

Trinmål efter 9. klassetrin eller for elever med forudsætninger, der svarer til nogle års skolegang på målsproget

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- lytte til og forstå modersmålet i forskellige regionale og sociale varianter
- anvende modersmålet som kommunikationsmiddel i kontakt med andre modersmålstalende
- indgå i såvel samtaler som diskussioner
- anvende sproget præcist og nuanceret i mundtlige fremstillinger, herunder fortællinger og foredrag
- præsentere et forberedt emne, bl.a. i form af drama, illustrationer og medieproduktion
- læse og forstå indholdet af forskellige tekster
- anvende kendskab til en række genrer inden for såvel skøn- som faglitteratur
- få udbytte af autentisk sprog anvendt i spillefilm, nyhedsudsendelser, teaterstykker, m.v.
- søge og anvende relevante informationer fra forskellige medier
- anvende skriftsproget præcist og nuanceret i projektlignende rapporter, fortællinger, debatindlæg og andre tekster.

Sproglig refleksion

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om eget sprogvalg og sprogleje i forhold til situation og samtalepartner
- anvende deres sproglige bevidsthed til analyse af egne og andres sproglige udtryk
- udnytte viden om sprogets opbygning og funktion, herunder grammatiske områder, der har betydning for, at kommunikationen lykkes
- udnytte viden om ligheder og forskelle mellem modersmålet og dansk og mellem modersmålet og andre sprog
- udnytte viden om, hvordan man tilegner sig sprog
- anvende et hensigtsmæssigt og varieret ordforråd, herunder synonyme, faste vendinger og kulturbundne udtryk
- stave korrekt
- understøtte et sprogligt udtryk med praktisk-musiske udtryksformer
- udnytte og forholde sig kritisk til it og medier i forbindelse med informationssøgning og kommunikation
- udnytte analoge og digitale ordbøger og andre opslagsværker hensigtsmæssigt.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende en grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold, herunder levevilkår, værdier og normer i målsprogslande(t) i arbejdet med skønlitteratur, sagprosa, medier samt billeder og andre æstetiske udtryk
- drage sammenligninger mellem kultur- og samfundsforhold i Danmark og i målsprogslande(t) i et globalt perspektiv især vedrørende uddannelse, erhverv og medborgerskab.

Bilag 26**Færdselslære****Slutmål efter 9. klassetrin****Sikker trafikalfærd**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende færdselsregler i relation til egen og andres færden
- vurdere faktorer, der har betydning for egen og andre trafikanters sikkerhed
- vurdere hensigtsmæssig, rigtig eller forkert adfærd i forskellige trafiksituationer.

Samspil og risici

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vurdere risici i forbindelse med køretøjer, trafikanter og veje
- beskrive risikofaktorer i konkrete trafikale situationer
- bedømme risiko i forhold til forskellige tidspunkter og årstider
- beskrive egen og andre trafikanters ansvar og forpligtelser.

Ansvarlighed i trafikken

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og vurdere forskellige holdninger til ansvarlighed i trafikken
- beskrive risiko ved sammenblanding af stimulanser og trafik
- beskrive og vurdere forholdsregler ved ulykker, herunder standsning af ulykken og livreddende førstehjælp.

Trinmål efter 3. klassetrin**Sikker trafikalfærd**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende færdselsregler med henblik på at bevæge sig sikkert som fodgænger i lokalområdet
- fortælle om handlemuligheder i relation til egen sikkerhed i lokalområdet
- fortælle om forskellige trafikanters adfærd
- balancere og manøvrere på cykel i lukket område.

Samspil og risici

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til bløde og hårde trafikanter
- give eksempler på, hvad der har betydning for egen sikkerhed i trafikken herunder mødet med andre trafikanter
- fortælle om døgnets og årstidernes betydning for trafikanter
- give eksempler på sikker cyklistadfærd.

Ansvarlighed i trafikken

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på handlinger, der viser god og dårlig trafikadfærd
- give eksempler på de mest basale forholdsregler ved tilskadekomst i trafikken, herunder at tilkalde hjælp.

Trinmål efter 6. klassetrin**Sikker trafikalfærd**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende færdselsregler med henblik på at cykle i kendt og ukendt område

- beskrive forhold, der har betydning for egen sikkerhed i kendt og ukendt område
- beskrive sammenhængen mellem egen og andre trafikanters adfærd
- orientere sig sikkert i trafikken og give tydelige tegn før stop og sving
- færdes sikkert på cykel i kendt og ukendt område, herunder overholde vigepligtsregler, følge afmærkning og placere sig rigtigt på vejen.

Samspil og risici

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til betydningen af hastighed, vejgreb og udsyn, samt begreberne reaktionstid, bremselængde og standselængde
- kende til egne og andre trafikanters ansvar og forpligtelser, styrker og svagheder
- give eksempler på risiko i forhold til forskellige tidspunkter og årstider
- kende til sikker cyklistadfærd i samspil med andre trafikanter.

Ansvarlighed i trafikken

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive årsager til og virkning af u hensigtsmæssig adfærd i trafikken
- kende til forskellige stimulanser, der påvirker den trafikale adfærd
- kende til forholdsregler ved tilskadekomst i trafikken, herunder alarmering og almindelig førstehjælp.

Trinmål efter 9. klassetrin

Sikker trafikale adfærd

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende færdselsregler i relation til egen og andres færden
- vurdere faktorer, der har betydning for egen og andre trafikanters sikkerhed
- vurdere hensigtsmæssig, rigtig eller forkert adfærd i forskellige trafiksituationer.

Samspil og risici

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vurdere risici i forbindelse med køretøjer, trafikanter og veje
- beskrive risikofaktorer i konkrete trafikale situationer
- bedømme risiko i forhold til forskellige tidspunkter og årstider
- beskrive egen og andre trafikanters ansvar og forpligtelser.

Ansvarlighed i trafikken

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive og vurdere forskellige holdninger til ansvarlighed i trafikken
- beskrive risiko ved sammenblanding af stimulanser og trafik
- beskrive og vurdere forholdsregler ved ulykker, herunder standsning af ulykken og livreddende førstehjælp.

Bilag 27

Sundheds-, og seksualundervisning og familiekundskab

Slutmål efter 9. klassetrin

Årsager og betydning

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for sammenhænge mellem udvikling af livsstil og adfærd i forhold til fx økonomi, erhverv og boligområder
- gøre rede for sammenhængen mellem lokale og globale forholds betydning for sundhed, herunder trafik, sociale netværk og klimaændringer
- beskrive fysiske og psykiske faktorer og diskutere deres samspil og indvirkning på sundhed og seksualitet
- forstå og forholde sig til sociale og samfundsmæssige påvirkninger af identitet, kønsroller og seksualitet, herunder betydningen af

- kulturelle normer, medier og venner
- gøre rede for, hvordan følelser og kærlighed har betydning for sundhed, seksualitet og familieliv.

Visioner og alternativer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere sundhed, seksualitet og familieliv i historiske, globale og internationale perspektiver
- opstille faktorer, som understøtter et godt socialt netværk og social kapital
- opstille visioner for et sundt samfund med mindre ulighed i sundhed
- opstille visioner for et sundt liv og sunde levevilkår i fremtiden.

Handling og forandring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bidrage med konkrete forslag til skolens sundhedspolitik
- opstille, vurdere og afprøve forskellige strategier i forhold til et konkret sundhedstema, fx et sundt fritidsliv og sociale netværk
- udvise empati og kompetence til at hjælpe andre, som individ og i fællesskab
- diskutere, hvordan negative konsekvenser af seksuallivet kan undgås
- gøre rede for børns og unges rettigheder i skolen, familien og på arbejdspladsen
- analysere og vurdere interesser bag kampagner, reklamer og anden mediepåvirkning inden for sundhedsområdet
- diskutere forbrug som handlemulighed i forhold til miljø, klima og sundhed
- opstille og diskutere ideer til aktiv handling for et sundt liv og sunde levevilkår i fremtiden.

Trinmål efter 3. klassetrin

Årsager og betydning

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på forhold, der har betydning for deres egen og deres venners sundhed, herunder bevægelse, mad og måltider, søvn og hygiejne
- fortælle om sundhed som et bredt og positivt begreb, fx gode venner, familie, velvære og sund mad
- fortælle om, hvordan bolig- og familieforhold har indflydelse på sundhed
- lytte til egen krop og dens reaktioner
- fortælle om drenge- og pigeroller
- fortælle om egne grænser og acceptere andres grænser
- fortælle om, hvad der gør børn og voksne glade og kede af det.

Visioner og alternativer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- samtale om betydningen af omsorg og nære sociale relationer
- opstille ideer til en sund klasse og en sund skole.

Handling og forandring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- opstille ideer til et godt socialt miljø i klassen
- beskrive og få ideer til handlinger i forhold til et konkret sundhedstema, fx klasselokalets indretning eller bevægelse på skolen
- drøfte egne og andres behov for støtte og hjælp.

Trinmål efter 6. klassetrin

Årsager og betydning

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive den daglige livsstils betydning for sundheden, herunder mad og måltider, stimulanser, bevægelse og fysisk aktivitet
- have kendskab til, hvordan miljøet på skolen, i klassen og i fritiden kan påvirke sundhed
- kende til fysiske og psykiske forandringer i forbindelse med puberteten
- diskutere kønsrollers betydning for egen udvikling og klassen sociale miljø
- aflæse og begrunde følelsesmæssige reaktioner.

Visioner og alternativer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- sammenligne forskellige former for bolig- og familieformer
- vurdere egne og andres positive og negative deltagelse i sociale netværk
- opstille forslag til en sund familie og et sundere lokalsamfund.

Handling og forandring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for faktorer, der påvirker det fysiske og psykiske arbejdsmiljø på skolen
- beskrive og afdække muligheder og barrierer gennem konkrete handlinger i forhold til et konkret sundhedstema, fx mobning eller sikker skolevej
- kende teknikker, deres muligheder og begrænsninger, i forhold til at hjælpe sig selv og andre
- fortælle om de mest udbredte kønssygdomme
- have kendskab til formål med aktuelle kampagner, reklamer og anden mediepåvirkning inden for sundhedsområdet
- opnå kendskab til sammenhænge mellem miljø, klima, sundhed og forbrug.

Trinmål efter 9. klassetrin

Årsager og betydning

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for levevilkårenes betydning for udvikling af livsstil og adfærd, fx økonomi, erhverv og boligområdets sociale kapital
- gøre rede for sammenhængen mellem lokale og globale forholds betydning for sundhed, herunder trafik, sociale netværk og klimaændringer
- beskrive fysiske og psykiske faktorer og diskutere deres samspil og indvirkning på sundhed og seksualitet
- forstå og forholde sig til sociale og samfundsmæssige påvirkninger af identitet, kønsroller og seksualitet, herunder betydningen af kulturelle normer, medier og venner
- gøre rede for, hvordan følelser og kærlighed har betydning for sundhed, seksualitet og familieliv.

Visioner og alternativer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere sundhed, seksualitet og familieliv i historiske, globale og internationale perspektiver
- opstille faktorer, som understøtter et godt socialt netværk og social kapital
- opstille visioner for et sundt samfund med mindre ulighed i sundhed
- opstille visioner for et sundt liv og sunde levevilkår i fremtiden.

Handling og forandring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bidrage med konkrete forslag til skolens sundhedspolitik
- opstille, vurdere og afprøve forskellige strategier i forhold til et konkret sundhedstema, fx et sundt fritidsliv og sociale netværk
- udvise empati og kompetence til at hjælpe andre, som individ og i fællesskab
- diskutere, hvordan negative konsekvenser af seksuallivet kan undgås
- gøre rede for børns og unges rettigheder i skolen, familien og på arbejdspladsen
- analysere og vurdere interesser bag kampagner, reklamer og anden mediepåvirkning indenfor sundhedsområdet
- diskutere forbrug som handlemulighed i forhold til miljø, klima og sundhed
- opstille og diskutere ideer til aktiv handling for et sundt liv og sunde levevilkår i fremtiden.

Bilag 28

Uddannelses-, erhvervs-, og arbejdsmarkedsorientering

Slutmål efter 9. klassetrin

Det personlige valg

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for egne kompetencer og forstå kompetenceudvikling i sammenhæng med karriere og livslang uddannelse,
- redegøre for ungdomsuddannelsesmulighederne efter grundskolen,
- kende faglige termer og informationsveje, som knytter sig til uddannelse og erhverv,

- forklare valgprocesser og konsekvenser af valg af uddannelse og erhverv og
- forklare baggrunden for livslang uddannelse.

Uddannelse og erhverv

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå sammenhængen mellem uddannelse og erhvervs- og jobmuligheder,
- foretage en kontinuerlig opdatering af udviklingstendenser på uddannelses- og erhvervsområdet,
- give eksempler på den internationale dimension i uddannelse og erhverv,
- diskutere innovation og iværksætterkultur og
- give eksempler på forskellige former for uddannelses- og jobsøgning.

Arbejdsmarkedet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for arbejdsmarkedsforhold, herunder vilkår for medarbejdere og selvstændige,
- diskutere muligheder for at etablere og drive egen virksomhed,
- forstå betydningen af det globale arbejdsmarked,
- forholde sig til regler om undervisnings- og arbejdsmiljø,
- beskrive problemstillinger om ligestilling og ligestilling og ligeværd i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet og
- diskutere de forskellige livsformers værdier og prioriteringer.

Trinmål efter 3. klasse

Det personlige valg

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke egne drømme og forventninger
- give eksempler på forskellige menneskers hverdag
- gengive enkle informationer
- kende til enkle faglige begreber om uddannelse og erhverv, som har relation til elevernes hverdag
- træffe enkle valg.

Uddannelse og erhverv

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på job og erhverv fra eget nærmiljø
- give eksempler på ideer
- give eksempler på forskellige kommunikationsformer.

Arbejdsmarkedet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på lønnet og ulønnet arbejde
- fortælle om enkle produktionsforløb
- deltage i diskussioner om klassens undervisningsmiljø
- samtale om drenge- og pigeroller og om ligeværd mellem mennesker
- samtale om forskellige familiemønstre og netværk.

Trinmål efter 6. klasse

Det personlige valg

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formulere egne styrkesider og interesser
- give eksempler på forskellige menneskers karriereforløb
- anvende forskellige former for informationsøgning
- gøre rede for folkeskolens undervisningstilbud og andre muligheder for at opfylde undervisningspligten
- samtale om faglige begreber, som har relation til elevernes uddannelsesplanlægning
- træffe personlige valg og begrunde dem.

Uddannelse og erhverv

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beskrive sammenhæng mellem skolegang og senere uddannelse og erhverv
- beskrive typiske erhverv i lokalområdet
- give eksempler på job med tilknytning til udlandet
- omsætte ideer gennem praktiske undervisningsforløb
- anvende hensigtsmæssige måder at kommunikere på.

Arbejdsmarkedet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- give eksempler på forskellige typer virksomheder og brancher
- beskrive lokale virksomheder med iværksætterbaggrund
- give eksempler på det internationale samspil på arbejdsmarkedet
- kende regelsæt om undervisnings- og arbejdsmiljø
- diskutere ligheder og uligheder på arbejdsmarkedet, bl.a. i forbindelse med køns- og kulturforskelle
- diskutere livskvalitet og værdier i forhold til familieliv, fritidsliv, uddannelsesliv, arbejdsliv og samfundsliv.

Trinmål efter 9. klasse

Det personlige valg

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende viden om egne kompetencer og forudsætninger
- gøre rede for samspillet mellem kompetenceudvikling, karriere og livslang uddannelse
- søge og anvende informationer om uddannelse og erhverv
- redegøre for og anvende viden om krav og indhold i ungdomsuddannelserne
- anvende faglige begreber, som har relation til karriereplanlægning
- udarbejde en personlig uddannelsesplan.

Uddannelse og erhverv

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udtrykke viden om sammenhænge mellem uddannelsesveje og erhvervsmuligheder
- beskrive erhvervsmuligheder lokalt, nationalt og internationalt
- kende til internationalisering i uddannelse og erhverv
- forholde sig til innovation og iværksætteri
- vælge relevante former for uddannelses- og jobsøgning.

Arbejdsmarkedet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- analysere arbejdsmarkedsforhold, herunder vilkår for medarbejdere og selvstændige
- kende til muligheder for at etablere og drive egen virksomhed
- kende til det globale arbejdsmarked
- anvende regler om undervisnings- og arbejdsmiljø
- forholde sig til ligestilling og ligestilling og ligestilling i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet
- anvende viden om levevilkår og livsformer.

Bilag 29

Tekstbehandling

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Anvendelse af tekstbehandling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde rationelt med tastatur, mus og andet hardware,
- anvende de generelle funktioner i tekstbehandlings-, billed- og layoutprogrammer og
- udnytte mulighederne for en kreativ og eksperimenterende behandling af tekster og billeder.

Samspillet mellem indhold, layout, æstetik og formidling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende grundlæggende principper for layout
- vurdere egne og andres grafiske produkter og
- have kendskab til forudsætningerne for en vellykket kommunikation.

Vurdering af tekstbehandlings samfundsmæssige betydning

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå den betydning anvendelsen af tekstbehandling har for den enkelte i forhold til skolefag, uddannelse og arbejdsliv og
 - vurdere anvendelsen af tekstbehandling i forhold til kommunikation og organisation i virksomheds- og samfundsforhold.
-

Bilag 30**Teknologi****Slutmål efter 8. og 9. klassetrin****Materiale- og teknikudvikling**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende sammenhængen mellem materialeudvikling og anvendelse af udviklede teknikker
- beskrive eksempler på materiale- og/eller teknikudvikling.

Teknologiudvikling og teknologianvendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende udvalgte teknologier knyttet til stof og materialers oprindelse, bearbejdning, forbrug og bortskaffelse
- kende eksempler på informationsteknologiens og bioteknologiens samfundsmæssige betydning
- opnå indsigt i naturvidenskabernes betydning for den teknologiske udvikling
- kende eksempler på valg af teknologi og de dermed forbundne miljømæssige, økonomiske, sociale, etiske og æstetiske konsekvenser, herunder teknologianvendelsens betydning for levevilkårene i et samfund
- kende til organisationsaspektet, der vedrører planlægning, styring og kontrol af teknologiudviklingen og teknologianvendelsen.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gennemføre konkrete undersøgelser og iagttagelser underbygget af praktiske eksperimenter
 - kende til modelbegrebet samt arbejde med fysiske og/eller abstrakte modeller
 - vurdere teknologiudviklingens konsekvenser og overveje egne handlemuligheder.
-

Bilag 31**Medier****Slutmål efter 8. og 9. klassetrin****Medieproduktion**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- producere elektroniske og trykte medier fra idé til færdige produkter.

Medieanalyse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- analysere og vurdere egne og andres brug af medier
- vurdere hensigter, hvormed forskellige mediegenerer bliver produceret
- analysere mediers tekniske, håndværksmæssige og æstetiske virkemidler.

Mediernes betydning i samfundet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- karakterisere formidlingen i forskellige elektroniske og trykte medier
- kende til mediemønstre og -vaner
- skelne mellem fiktive og ikke-fiktive udtryk samt mediernes blandingsgenerer.

Bilag 32**Fotolære****Slutmål efter 8. og 9. klassesettrin****Brug af fotografisk udstyr og fototeknikker**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde praktisk med fotografisk udstyr og fototeknikker
- anvende fotografering og billedbehandling æstetisk i større og mindre projekter.

Faglige metoder og begreber

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- reflektere over og vurdere egne og andres fotografier
- overføre viden om fotografiske principper mellem forskellige processer i arbejdet med billeder
- se og vælge motiv og teknik med henblik på sammenhæng mellem det ønskede fotografiske udtryk og den eksisterende virkelighed
- udføre opgaver med udgangspunkt i de faglige metoder og begreber i fotografi
- kunne vælge og vurdere forskellige præsentations- og formidlingsformer af egne og andres fotografier.

Samspillet mellem teknik, betydning og formidling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udarbejde et færdigt fotografisk produkt
- vælge hensigtsmæssigt udstyr og teknik og benytte disse til at gennemføre fotografiske opgaver både individuelt og i samarbejde med andre
- udarbejde oplæg til præsentationer og formidlinger, hvori informationer hentet fra eksterne kilder indgår
- have kendskab til regler for brug af andres og offentliggørelse af egne billeder.

Bilag 33**Filmkundskab****Slutmål efter 8. og 9. klassesettrin****Produktion af film og tv**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til i at

- fortælle en historie med levende billeder ud fra egne ideer og anden inspiration
- kunne anvende formsprog og faglige funktioner, som er knyttet til film og tv
- samarbejde om en enkel film- og tv-produktion fra ide til færdigt produkt
- formidle og præsentere egne film- og tv-produkter.

Oplevelse og analyse af levende billeder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til i at

- samtale om film ud fra oplevelse og analyse
- gøre rede for væsentlige kendetegn ved fiktive og ikke-fiktive genrer samt blandingsgenrer
- analysere og vurdere egne og andres film- og tv-produktioner.

Indblik i professionel film- og tv-produktion

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til i at

- forstå film og tv's produktionsmæssige vilkår
- vurdere film- og tv-produktioners betydning i samfundet.

Bilag 34

Drama

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Dramatisk praksis

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- fortælle en historie i dramatisk samspil
- anvende dramatiske virkemidler
- gestalte en figur i et fiktivt rum
- udføre dramatisk improvisation
- indgå i samarbejde om dramaturgiske valg og deres udmøntning.

Oplevelse og analyse af dramatiske udtryk

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- analysere og vurdere eget og andres dramaudtryk
- omsætte analyse af dramaudtryk i ny dramapraksis
- vurdere professionelt teater.

Indblik i forskellige teatermiljøer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- genkende forskellige teatertraditioner
- beskrive arbejdsopgaverne på et teater.

Bilag 35

Motorlære

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Forbrændingsmotoren og maskiner knyttet hertil

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå princippet i 2-takts-, 4-takts- og wankelmotoren
- forstå princippet i karburatorer og brændstofindsprøjtninger
- kende til smøringssystemer, tændingssystemer, gearinger, kraftoverføringer, styretøj, bremses og elektriske anlæg
- kende til forskellige drivmidler, herunder benzin, diesel- og rapsolie.

Værkstedsarbejde

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge værktøj hensigtsmæssigt
- holde orden på arbejdspladsen og tilrettelægge arbejdet rationelt
- foretage relevante vedligeholdelsesarbejder
- behandle motorer og maskiner, så de ikke lider overlast eller er til fare for personer og miljøet.

Arbejds miljø, trafik sikkerhed og miljø på virkninger

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til støj og forbrændingsprodukters påvirkning af miljøet
- forholde sig til opbevaring og bortskaffelse af brændstoffer og smøremidler
- overholde gældende regler for arbejds miljø
- overholde lovmæssige krav til trafik sikkerhed og køretøjers konstruktion
- vurdere og tage stilling til forskellige transportmidlers betydning.

Bilag 36

Arbejds kendskab

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Virksomheden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for en virksomheds eller en institutions opbygning og kultur
- give eksempler på ledelses- og organisationsformer i en virksomhed
- give eksempler på forskellige private og offentlige virksomhedstyper
- forstå samspillet og den gensidige påvirkning, der finder sted mellem virksomhed og det omgivende samfund.

Arbejds markedet

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- redegøre for udviklingen på arbejds markedet i et historisk perspektiv
- diskutere den teknologiske udvikling og dens betydning for arbejds markedet
- forholde sig til det fleksible, rummelige og foranderlige arbejds marked
- vurdere forskellige indtjeningsmuligheder og tilknytningen til arbejds markedet.

Arbejds styrken

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vurdere personlige og faglige kvalifikationer i forhold til kvalifikationskrav på arbejds markedet
- erkende værdien af livslang læring og forstå betydningen af realkompetencer
- forholde sig til kønsbestemte og kulturelle barrierer på arbejds markedet
- vurdere uddannelses- og arbejdsforhold lokalt, nationalt og internationalt.

Miljø og ressourcer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- diskutere forskellige værdiopfattelser i forbindelse med produktion, indtjening og forbrug

- vurdere miljø- og ressourcemæssige aspekter, der knytter sig til arbejde og produktion.
-

Bilag 37

Naturfag (fag i 10. klasse)

Slutmål efter 10. klasse

Miljø

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kunne bruge naturfaglige begreber i arbejdet med miljømæssige problemstillinger
- forstå faktorer og sammenhænge i samspillet mellem menneske, natur og samfund
- forholde sig til bæredygtig udvikling både lokalt og globalt.

Natur

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til forskellige natursyn
- forstå naturen som livsgrundlag
- kende til forhold af betydning for naturens udvikling og mangfoldighed (biodiversitet).

Menneske og samfund

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til betydningen af lokal og regional planlægning, naturgenopretning og naturbevarelse
- forholde sig til teknologiens betydning for den enkelte og samfundet, lokalt og globalt
- forstå samspillet mellem sundhed, livsstil og levevilkår.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- identificere og formulere relevante spørgsmål, samt opstille enkle hypoteser,
 - anvende informationsteknologi i forbindelse med informationssøgning, dataopsamling, bearbejdning og formidling
 - vurdere og anvende informationer i faglige tekster
 - planlægge og gennemføre undersøgelser, målinger og registreringer på grundlag af egne iagttagelser og oplevelser inden for og uden for skolen.
-

Bilag 38

Metal/motorværksted (fag i 10. klasse)

Slutmål efter 10. klasse

Forskellige køretøjers opbygning

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde med 2-takts benzinmotorer og 4-takts benzin- og dieselmotorer
- arbejde med forskellige brændstof- og tændingssystemer
- arbejde med forskellige køretøjers hovedkomponenter.

Metalbearbejdning

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge forskellige metaller i fremstillingsprocesser
- anvende forskelligt værktøj korrekt og benytte et værksted hensigtsmæssigt
- foretage relevant vedligeholdelse af værktøj og maskiner.

Miljø og arbejdsmiljø

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til et godt arbejdsmiljø
- forholde sig til relevante forureningsrisici.

Uddannelses-, og erhvervs muligheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig praktiske kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til egne uddannelses- og erhvervs muligheder inden for faget.
-

Bilag 39

Bygeværksted (fag i 10. klasse)

Slutmål efter 10. klasse

Byggepladsen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til forskellige håndværksprocesser i forbindelse med byggeri
- kende til forskellige bygningskonstruktioner
- kende til metoder og teknikker inden for forskellige fagområder.

Håndværk

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vurdere forskellige byggematerialers egnethed i byggeri
- vælge hensigtsmæssigt værktøj til arbejdsopgaver
- udføre forskellige konkrete byggeopgaver
- anvende it i relevante processer.

Miljø, og arbejdsmiljø

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til et godt arbejdsmiljø
- forholde sig til relevante forureningsrisici.

Uddannelses- og erhvervsafklarende elementer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig praktiske kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til egne uddannelses- og erhvervs muligheder inden for faget.
-

Bilag 40

Teknologoværksted (fag i 10. klasse)

Slutmål efter 10. klasse

Materialer og bearbejdningsprocesser

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde med teori og praksis i værksteder
- anvende relevante fremstillingsprocesser
- opnå kendskab til forskellige teknologier, der anvendes i erhvervslivet
- opnå kendskab til udvalgte materialer og deres egenskaber.

Produktudvikling og produktion

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende forskellige former for produkt- og ideudvikling
- kunne anvende værktøjer og metoder ved fremstilling af produkter i værksteder
- fremstille produkter af god kvalitet og vurdere kvaliteten af produkt og produktionsprocessen.

Uddannelses- og erhvervsafklarende elementer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til egne uddannelses- og erhvervs muligheder inden for faget.

Bilag 41**Serviceværksted (fag i 10. klasse)****Slutmål efter 10. klasse****Markedsføring**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde med markedsføringsmæssige problemstillinger i erhvervs mæssige sammenhænge
- kommunikere om markedsføringsmæssige sammenhænge
- anvende markedsføringsmæssige metoder og fremstillingsformer
- anvende relevante informationsteknologiske værktøjer og hjælpemidler.

Kundebetjening

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- foretage personligt salg og kundebetjening inden for udvalgte brancheområder
- rådgive og vejlede kunder.

Uddannelses- og erhvervsafklarende elementer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til egne uddannelses- og erhvervs muligheder inden for faget.

Bilag 42**Produktudvikling og formgivning (fag i 10. klasse)****Slutmål efter 10. klasse****Skabende processer**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge egne ideer og erfaringer i formgivningsprocessen
- arbejde selvstændigt med ideudvikling og formgivning
- planlægge en arbejdsgang med udgangspunkt i valg af materialer og værktøj/redskaber
- anvende it i inspirations- og idefasen og til formidling
- reflektere over egen arbejdsproces.

Håndværksmæssige færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende relevante teknologier ved bearbejdning af materialer
- begrunde valg af materialer, teknikker og arbejdsredskaber
- demonstrere kendskab til udvalgte håndværk og anvende gængse fagudtryk – både i arbejdsprocessen og ved fremlæggelse af produktet
- kende til risikomomenter og følge sikkerhedsforskrifter.

Samfundsmæssige og kulturelle forhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå samspillet mellem fortid og nutid i arbejdet med formgivning og produktudvikling
- begrunde valg af materialer ud fra ressourcebevidsthed og økonomi
- præsentere egne og fælles produkter på og uden for skolen
- vurdere egne uddannelses- og erhvervs muligheder inden for området.

Bilag 43

Iværksætter (fag i 10. klasse)

Slutmål efter 10. klasse

Ideprocesser

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gennemføre forskellige former for ideudviklingsforløb
- afprøve og vurdere egne og andres ideer
- eksperimentere med og afprøve de udviklede ideer
- reflektere over egen arbejdsproces.

Produkt- og konceptudvikling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- planlægge en arbejdsproces med udgangspunkt i det valgte ideoplæg
- udvikle prototyper og projektoplæg, herunder foretage vurdering af økonomi og afsætning
- opbygge netværk og etablere samarbejde med erhvervsliv og relevante uddannelsessteder
- gennemføre konkrete projekter.

Formidling og markedsføring

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udvikle strategier i relation til markedsføring af egne produkter og koncepter
 - præsentere og afsætte egne og andres produkter
 - anvende it til research og formidling
 - bruge iværksættererfaringer som kompetenceafklaring i forbindelse med valg af fremtidige uddannelsesforløb.
-

Bilag 44**Sundhed og sociale forhold (fag i 10. klasse)****Slutmål efter 10. klasse****Sundhed og sundhedsfremmende aktiviteter**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- opnå et grundlæggende kendskab til sundhedsbegrebet
- få indblik i sammenhængen mellem menneskers sociale forhold, levevilkår og livsstil
- opnå kendskab til, hvordan man forebygger sygdom og fremmer sundhed over for personer eller grupper.

Kost, hygiejne og arbejdsmiljø

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kende til sammenhængen mellem kost og sundhed
- opnå et grundlæggende kendskab til hygiejne
- kende tilsammenhængen mellem fysisk aktivitet og sundhed
- opnå et grundlæggende kendskab til arbejdsmiljø
- kende til kulturelle normer og værdier, der har betydning for familie- og arbejdsliv.

Kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- få indblik i forskellige former for formidling om sundhed
- gå i dialog med andre for at få indsigt i forskellige menneskers/grupperes opfattelser af sundhed.

Uddannelses- og erhvervsafklarende elementer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- opnå indsigt i de personlige kompetencer, der efterspørges inden for området
- forholde sig til egne uddannelses- og erhvervsmuligheder inden for social- og sundhedsområdet.

Bilag 45**Teknologi og kommunikation (fag i 10. klasse)****Slutmål efter 10. klasse****Færdigheder i brug af udstyr og programmer**

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde og blive fortrolige med et udvalg af edb-udstyr og -programmer i større og mindre projekter
- benytte relevant udstyr og programmer til egne produkter
- anvende hensigtsmæssige søgestrategier og vurdere resultater af disse søgninger.

Produktion, analyse og formidling af it- og medieprodukt

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- producere elektroniske og trykte medier fra idé til færdige produkter
- analysere og vurdere egne og andres brug af medier
- analysere mediers tekniske, håndværksmæssige og æstetiske virkemidler
- karakterisere formidlingen i forskellige medier i forhold til egne projekter.

It og mediers betydning

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- finde eksempler på informationsteknologiens samfundsmæssige betydning
- kende til mediemønstre og -vaner i forhold til egne projekter
- overveje egne handlemuligheder i forhold til teknologiudviklingens konsekvenser.

Uddannelses- og erhvervsafklarende elementer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forholde sig til egne uddannelses- og erhvervs muligheder inden for faget.

Bilag 46

Spansk

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Sprogfærdighed

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå almindeligt forekommende ord og vendinger i forbindelse med nære og genkendelige emner
- deltage i en enkel dialog, først og fremmest med henblik på udveksling af informationer
- læse og forstå korte, sprogligt enkle tekster
- skrive enkle, korte meddelelser
- udtale spansk, så det er forståeligt
- anvende et elementært ordforråd i mødet med spansktalende
- anvende de mest almindelige høfligheds- og omgangsformer
- anvende gestik og mimik, når ordforrådet ikke slår til
- finde og anvende informationer i enkle, velkendte teksttyper
- foretage ord til ord opslag
- udnytte ligheder mellem spansk og andre sprog.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udnytte en basisviden om livet i Spanien, først og fremmest til bedre at kunne forstå informationer og situationer
- udnytte de muligheder, der er for at anvende spansk uden for skolen.

Bilag 47

Hverdagsfransk

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Sprogfærdighed

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå almindeligt forekommende ord og vendinger i forbindelse med nære og genkendelige emner
- deltage i en enkel dialog, først og fremmest med henblik på udveksling af informationer
- læse og forstå korte, sprogligt enkle tekster
- skrive enkle, korte meddelelser
- udtale fransk, så det er forståeligt
- anvende et elementært ordforråd i mødet med fransktalende
- anvende de mest almindelige høfligheds- og omgangsformer
- anvende gestik og mimik, når ordforrådet ikke slår til

- finde og anvende informationer i enkle, velkendte teksttyper
- foretage ord til ord opslag
- udnytte ligheder mellem fransk og andre sprog.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udnytte en basisviden om livet i Frankrig, først og fremmest til bedre at kunne forstå informationer og situationer
 - udnytte de muligheder, der er for at anvende fransk uden for skolen.
-

Bilag 48

Hverdagstysk

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Sprogfærdighed

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå almindeligt forekommende ord og vendinger i forbindelse med nære og genkendelige emner
- deltage i en enkel dialog, først og fremmest med henblik på udveksling af informationer
- læse og forstå korte, sprogligt enkle tekster
- skrive enkle, korte meddelelser
- udtale tysk, så det er forståeligt
- anvende et elementært ordforråd i mødet med tysktalende
- anvende de mest almindelige høfligheds- og omgangsformer
- anvende gestik og mimik, når ordforrådet ikke slår til
- finde og anvende informationer i enkle, velkendte teksttyper
- foretage ord til ord opslag
- udnytte ligheder mellem tysk og andre sprog.

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- udnytte en basisviden om livet i Tyskland, først og fremmest til bedre at kunne forstå informationer og situationer
 - udnytte de muligheder, der er for at anvende tysk uden for skolen.
-

Bilag 49

Almindelige indvandrersprog

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Sprogfærdighed

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindholdet af talt sprog, lyd- og billedmedier om centrale emner
- deltage i samtaler om personlige og samfundsmæssige forhold
- læse, forstå og referere hovedindholdet af forskellige typer af tekster inden for genkendelige emner
- udtrykke sig skriftligt i et forståeligt sprog
- anvende et centralt ordforråd inden for erhvervsrelaterede og kendte emner
- oversætte tekster med genkendeligt indhold
- udnytte it og mediers muligheder i forbindelse med informationssøgning og kommunikation
- anvende ordbøger hensigtsmæssigt
- drage sammenligninger mellem sprogene

- udnytte tosprogethedens muligheder og begrunde valg af sprog i forskellige situationer.

Sprog, kultur- og samfundsforhold

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende en grundlæggende viden om levevilkår, værdier og normer i målsprogets lande i arbejdet med skønlitteratur, sagprosa og medier
- anvende viden om faste vendinger og kulturbundne udtryk
- drage sammenligninger mellem kultur- og samfundsforhold i Danmark og målsprogslandene
- give eksempler på erhverv, i hvilke tosproget kompetence er særlig anvendelig.

Bilag 50

Edb

Slutmål efter 8. og 9. klassetrin

Færdigheder i brug af edb-udstyr og -programmer

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde med edb-udstyr og -programmer i større og mindre projekter
- anvende edb hensigtsmæssigt til opgaveløsning og til kommunikation i hverdagen.

Edb-faglige metoder og begreber

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- arbejde og blive fortrolige med forskellige edb-programmer og typer af edb-udstyr
- overføre viden opnået i én programflade til en anden
- anvende hensigtsmæssige søgestrategier
- tilrettelægge og gennemføre et projekt med udgangspunkt i edb-faglige metoder og begreber.

Samspillet mellem teknik, betydning og formidling

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge hensigtsmæssige programmer og formater og benytte disse til at løse problemer både individuelt og i samarbejde med andre
- løse opgaver, der tager udgangspunkt i materialer hentet fra eksterne kilder
- have kendskab til regler for anvendelse af disse materialer
- vurdere resultater af søgninger
- udarbejde et færdigt produkt, der kan anvendes som kommunikationsmiddel.

BEK nr 1082 af 20/11/2009 Gældende

Offentliggørelsesdato: 24-11-2009

Indenrigs- og Socialministeriet

Senere ændringer til forskriften

- BEK nr 1112 af 30/11/2009

Oversigt (indholdsfortegnelse)

Kapitel 1	Pasningsgaranti og plads i anden kommune
Kapitel 2	Tilskud til dagtilbud og forældrenes egenbetaling
Kapitel 3	Økonomisk fripladstilskud
Kapitel 4	Søskendetilskud
Kapitel 5	Behandlingsmæssigt fripladstilskud
Kapitel 6	Plads i fritidshjem i anden kommune
Kapitel 7	Tilskud til fritidshjem og forældrenes egenbetaling
Kapitel 8	Økonomisk fripladstilskud
Kapitel 9	Søskendetilskud
Kapitel 10	Behandlingsmæssigt fripladstilskud
Kapitel 11	Plads i klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge i anden kommune
Kapitel 12	Tilskud til klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge og forældrenes egenbetaling
Kapitel 13	Økonomisk fripladstilskud
Kapitel 14	Søskendetilskud
Kapitel 15	Opkrævning og regulering af forældrenes egenbetaling
Kapitel 16	Indhentelse af børneattest
Kapitel 17	Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.
Bilag 1	

Den fulde tekst

Bekendtgørelse om pasningsgaranti, kommunens tilskud til brug for dag-, fritids- og klubtilbud, forældrenes egenbetaling og indhentelse af børneattester m.v.

I medfør af §§ 30, 44, 64, 77, § 85, stk. 2, og § 92, stk. 2, i lov nr. 501 af 6. juni 2007 om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven), og § 2, stk. 1 og 4, i lov nr. 520 af 21. juni 2005 om indhentelse af børneattest i forbindelse med ansættelse af personale fastsættes:

Afsnit I**Indledning**

§ 1. Forældrebetaling efter dagtilbudsloven, herunder retten til et eventuelt økonomisk fripladstilskud, søskende tilskud, behandling af fripladstilskud og socialpædagogisk fripladstilskud, følger de eller den af barnets forældre, som har retten til en plads i et dagtilbud, fritidshjem eller et klubtilbud, jf. dagtilbudslovens § 2.

§ 2. Tilskud efter dagtilbudslovens §§ 43, 63 og 76 beregnes i følgende prioriterede rækkefølge:

- 1) økonomisk fripladstilskud,
- 2) søskendetilskud,
- 3) behandlingsmæssigt fripladstilskud, og
- 4) socialpædagogisk fripladstilskud.

Afsnit II**Dagtilbud til børn indtil skolestart**

Kapitel 1

Pasningsgaranti og plads i anden kommune

Pasningsgaranti

§ 3. Pasningsgaranti efter dagtilbudslovens § 23 indebærer, at kommunalbestyrelsen skal anvise en plads i et dagtilbud til børn, fra uger og indtil skolestart.

Stk. 2. Hvis forældre overskrider fristen for at ansøge om en plads i dagtilbud i umiddelbar forlængelse af, at barnet fylder 26 uger, kommunen forlænge det tidsrum, inden for hvilket kommunen skal tilbyde en plads, med en periode svarende til overskridelsen.

Stk. 3. Et barn skal altid være sikret en plads i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, senest 3 måneder før det tidspunkt, hvor forældrene har ansøgt om en plads.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal give forældrene skriftlig meddelelse om, fra hvilken dato deres barn senest er garanteret optagelse efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3 (garantidatoen).

§ 4. Pasningsgarantien efter dagtilbudslovens § 23 er ikke opfyldt, hvis kommunalbestyrelsen mod forældrenes ønske anviser plads ikke omfattet af dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, eller § 21, stk. 2 og 3.

Stk. 2. I særlige tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen trods brud på pasningsgarantien ikke har pligt til at hæve tilskuddet, jf. dagtilbudslovens § 31, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen senest en måned efter bruddet på pasningsgarantien anvise en plads til det barn eller de børn, der ikke er optaget fra garantidatoen.

Plads i dagtilbud i anden kommune

§ 5. Opskrivning på venteliste og optagelse i et dagtilbud i en anden kommune efter dagtilbudslovens § 28 sker efter institutionskors retningslinjer for optagelse. Institutionskommunen kan anmode forældrene om at oplyse, hvornår opholdskommunen kan give et tilskud til institutionskommunen efter dagtilbudslovens § 41.

§ 6. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at lukke for optagelse på ventelisten for børn fra andre kommuner, der ønsker en plads i et dagtilbud, når antallet af udefrakommende børn på ventelisten overstiger 1 pct. af de børn, som er bosiddende i kommunen, og som er optaget i dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, i kommunen. Ved beregningen skal der rundes op til nærmeste helt.

Stk. 2. Ventelisten for børn fra andre kommuner, der ønsker plads i kommunens dagtilbud, kan opgøres i forhold til alle kommunens aldersgrupper, dagtilbudstyper, distrikter og /eller i forhold til de enkelte dagtilbud efter dagtilbudsloven. Dagtilbudspladser, som er forbeholdt bestemte grupper af børn, kan udelades i opgørelsen og undtages fra beslutning om lukning af ventelisten.

§ 7. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at lukke for optagelse på ventelisten for børn fra andre kommuner, hvis kommunalbestyrelsen på den ikke vil kunne opretholde pasningsgarantien efter dagtilbudslovens § 23 inden for de følgende tre måneder på grund af udefrakommende børn eller at det vil kræve en udvidelse af kapaciteten.

Stk. 2. Ventelisten for børn fra andre kommuner kan opgøres i forhold til hele kommunens dagtilbud eller i forhold til aldersgrupper. Dagtilbudspladser, som er forbeholdt bestemte grupper af børn, kan udelades i opgørelsen og undtages fra beslutning om lukning af ventelisten.

§ 8. En beslutning, der er truffet efter § 6 eller § 7, bevarer kun sin gyldighed i tre måneder efter dens ikrafttræden. Inden udgangen af de tre måneder fra beslutningen om lukning af ventelisten skal kommunalbestyrelsen derfor træffe en ny beslutning om lukning, hvis ventelisten ikke er lukket.

§ 9. Kommunalbestyrelsen skal elektronisk indberette beslutninger om at lukke for optagelse på ventelisten for børn fra andre kommuner og beslutninger om forlængelse af lukning på hjemmesiden www.ventelistelukning.dk.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre beslutningen om lukning lokalt i kommunen.

Stk. 3. En beslutning om at lukke for optagelse på ventelisten for børn fra andre kommuner og om forlængelse af lukningen har virkning fra det tidspunkt, hvor kommunalbestyrelsen korrekt har indberettet beslutningen elektronisk på hjemmesiden www.ventelistelukning.dk, og i den registeret på hjemmesiden.

Skolestart

§ 10. Skolestart forstås her som det tidspunkt, hvor barnet overgår til skolegang og dermed begynder i enten fritidshjem eller SFO (skolefritidsordning) forud for undervisningsstart eller påbegynder hjemmeundervisning eller starter i børnehaveklasse eller i 1. klasse, hvis barnet ikke optages i børnehaveklasse.

Stk. 2. Skolestart kan i forhold til betaling for en plads i tilbud omfattet af dagtilbudsloven tidligst regnes fra 1. maj i det år, hvor barnet starter i skolegang.

Kapitel 2

Tilskud til dagtilbud og forældrenes egenbetaling

Tilskud til dagtilbud i opholdskommunen

§ 11. Kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling efter dagtilbudslovens § 31 til en plads i dagtilbud kan fastsættes, og egenbetalingen varierer efter aldersgrupper. I dette tilfælde anvendes de budgetterede bruttodriftsudgifter for den pågældende aldersgruppe til beregningen af kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling til aldersgruppen. Kommunalbestyrelsen afgør, om tilskuds

være den samme i forhold til alle typer af dagtilbud og alle aldersgrupper.

§ 12. Ved beregningen af kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling for en plads i dagtilbud opgøres kommunens bruttodriftsudgifter på dagtilbudsområdet inklusive moms.

Stk. 2. Ved opgørelsen af kommunens budgetterede bruttodriftsudgifter til brug for beregningen af tilskud og egenbetaling for en plads ses der bort fra befordringsudgifter til udflytterbørnehaver.

Administrationstilskud til selvejende daginstitutioner

§ 13. En selvejende daginstitution har ret til et administrationstilskud efter dagtilbudslovens § 35, når institutionen administrerer følgende opgaver: Løn, bogføring, budget/regnskab, revision og personalejuridisk bistand.

Stk. 2. Har kommunen ikke selvejende institutioner, der modtager et administrationstilskud fastsat ved aftale med kommunalbestyret, varetager administrationen af alle fem opgaver efter stk. 1, har en selvejende daginstitution ret til at få forhøjet sit driftstilskud med et beløb, der udgør 2,1 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3.

Stk. 3. Selvejende daginstitutioner kan, uanset stk. 2 og dagtilbudslovens § 35, stk. 2, til enhver tid indgå aftale med kommunalbestyret om størrelsen af administrationstilskuddet, hvis der kan opnås enighed herom.

Stk. 4. En selvejende daginstitution kan efter aftale med kommunalbestyrelsen modtage et forholdsmæssigt administrationstilskud for enkelte af de i stk. 1, nævnte administrationsopgaver.

Tilskud til privatinstitutioner

§ 14. En godkendt privatinstitution har ret til et administrationstilskud efter dagtilbudslovens § 38, når institutionen administrerer følgende opgaver: Løn, bogføring, budget/regnskab, revision og personalejuridisk bistand.

Stk. 2. Har kommunen ikke selvejende institutioner, der modtager et administrationstilskud fastsat ved aftale med kommunalbestyret, varetager administrationen af alle fem opgaver efter stk. 1, forhøjes kommunalbestyrelsens driftstilskud til den godkendte privatinstitution med et beløb, der udgør 2,1 pct. af kommunens budgetterede bruttodriftsudgifter pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3.

Stk. 3. En privatinstitution kan efter aftale med kommunalbestyrelsen modtage et forholdsmæssigt administrationstilskud for at varetage de i stk. 1, nævnte administrationsopgaver.

§ 15. Kommunalbestyrelsens bygningstilskud til en godkendt privatinstitution efter dagtilbudslovens § 37 udgør et beløb pr. barn svarende til kommunens udgifter til husleje i selvejende daginstitutioner for aldersgruppen delt med det samlede antal børn i aldersgruppen i selvejende daginstitutioner i kommunen.

Stk. 2. Kan bygningstilskuddet til en godkendt privatinstitution ikke beregnes efter dagtilbudslovens § 37, fordi kommunen ikke har selvejende daginstitutioner til aldersgruppen, forhøjes kommunalbestyrelsens driftstilskud til en godkendt privatinstitution for 0-2-årige i stedet med et beløb, der udgør 4,1 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3. For godkendte privatinstitutioner med børn i aldersgruppen 3 år og indtil skolestart forhøjes driftstilskuddet derudover med et beløb, der udgør 3,2 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter pr. barn i et alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens § 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3.

§ 16. Kommunalbestyrelsen skal give et driftstilskud pr. barn, der optages i en godkendt privatinstitution, der oprindeligt er oprettet som mindretal i en selvejende daginstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 3.

Stk. 2. Driftstilskuddet skal svare til det gennemsnitlige driftstilskud, som selvejende daginstitutioner for det tyske mindretal i kommunen modtager pr. barn i samme aldersgruppe.

Stk. 3. Omlægges en selvejende daginstitution oprettet af det tyske mindretal til en privatinstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 3, skal kommunen give et driftstilskud pr. barn til privatinstitutioner efter stiftelsen på grundlag af det senest kendte regnskabsår for kommunens selvejende daginstitutioner for det tyske mindretal til samme aldersgruppe.

§ 17. Kommunalbestyrelsens samlede tilskud til en plads i privatinstitution efter dagtilbudslovens §§ 36-38 og 43 udbetales direkte til privatinstitutionen.

§ 18. Opkræver kommunalbestyrelsen et depositum efter dagtilbudslovens § 20, stk. 4, i forbindelse med ansøgning om godkendelse af privatinstitution, må dette maksimalt udgøre 30.000 kr.

Stk. 2. Depositummet tilbagebetales, når kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse.

Tilskud til dagtilbud i anden kommune

§ 19. Når et barn ved flytning bevarer sin plads i et dagtilbud i fraflytningskommunen, jf. dagtilbudslovens § 28, stk. 3, skal barnets opholdskommune yde et tilskud til pladsen efter dagtilbudslovens § 41. Tilskuddet skal ydes i umiddelbar tilknytning til flytningen, så snart barnet er flyttet til ophold i dagtilbuddet.

§ 20. Opholdskommunens samlede tilskud til en plads i et dagtilbud i en anden kommune består af:

- 1) et grundtilskud efter dagtilbudslovens § 41,
- 2) et eventuelt ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 42 og
- 3) eventuelle fripladstilskud og søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 43.

Stk. 2. Det samlede tilskud udbetales direkte til institutionskommunen. Den mellemkommunale afregning er eksklusiv moms.

Stk. 3. Opholdskommunens samlede tilskud, jf. stk. 1, til en plads i et dagtilbud i en anden kommune, må ikke overstige de budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i institutionskommunen som beregnet efter dagtilbudslovens §§ 31-34, jf. dog stk. 3.

Stk. 4. Ydes et ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 42, til dækning af eventuelle ejendomsudgifter og udgifter til husleje samt vedligeholdelsesudgifter til børn med særlige behov, kan tilskuddet dog ydes, selvom det indebærer, at summen af opholdskommunens samlede tilskud overstiger de budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i institutionskommunen som beregnet efter dagtilbudslovens §§ 31-34, jf. dog stk. 3.

forældrenes egenbetaling til pladsen overstiger institutionskommunens budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads som beregnet efter dagtilbudslovens §§ 31-34.

§ 21. Ønsker forældre en plads til deres barn i et dagtilbud, der er knyttet til det tyske mindretal ved Deutscher Schul- und Sprachve Nordschleswig, og er der ikke et sådant tilbud i opholdskommunen, kan forældrene ønske det i en anden kommune. Forældrene betaler for opholdet i dagtilbuddet i institutionskommunen efter de almindelige bestemmelser i dagtilbudslovens §§ 31-34 om tilskud og forældrebetaling i dagtilbud i opholdskommunen.

Stk. 2. Opholdskommunen afholder eventuelle merudgifter i forhold til institutionskommunen.

Kapitel 3

Økonomisk fripladstilskud

§ 22. Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen skal give et økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 2, når forældre af forældrene, der har retten til dagtilbudspladsen og til fripladstilskuddet, jf. § 1, dokumenterer en aktuell indtægt, der ligger inden for fripladsskalaens indtægtsgrænser, jf. § 24. Fripladsskalaens indtægtsgrænser forhøjes med 52.000 kr. for enlige forsørgere, jf. stk. 4.

Stk. 2. Er den af forældrene, der har retten til dagtilbudspladsen og til fripladstilskuddet, jf. § 1, gift eller lever i et ægteskabsforhold, skal ægtefællens eller samleverens indtægt medregnes i den aktuelle indtægt ved beregningen af fripladstilskud.

Stk. 3. Er der hos forældrene eller den forælder, der har retten til dagtilbudspladsen og til fripladstilskuddet, jf. § 1, mere end et barn hjemmet, forhøjes fripladsskalaens indtægtsgrænser med kr. 7.000 for hvert barn ud over det første barn.

Stk. 4. En forælder, der lever i et samlivsforhold, betragtes ikke som enlig forsøger ved ydelse af økonomisk fripladstilskud. Som enlig medregnes også den forælder, der er enlig, fordi ægtefællen eller samleveren er indsat udover 3 måneder i institutioner under Kriminal

§ 23. Den aktuelle indtægt, der skal lægges til grund for kommunalbestyrelsens afgørelse om økonomisk fripladstilskud, består af:

- 1) personlig indkomst efter § 3 i personskatteloven med tillæg af positiv nettokapitalindkomst, der anvendes til beregning af indkomsts personskatteloven, dog før det deri nævnte bundfradrag, og
- 2) aktieindkomst, der beskattes efter § 8 a, stk. 1-2, i personskatteloven, bortset fra udbytteindkomst op til kr. 5.000.

Stk. 2. Når den faktiske indtægt er væsentlig større eller mindre end den aktuelle indtægt beregnet efter stk. 1, træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om økonomisk fripladstilskud på baggrund af en samlet vurdering af familiens økonomiske og sociale forhold.

Stk. 3. Studielån, der udbetales efter lov om statens uddannelsesstøtte, betragtes ikke som en del af forældrenes aktuelle indtægt.

Stk. 4. Indtægtsgrundlaget for beregning af økonomisk fripladstilskud til forældre, der er eller har været beskæftiget om bord på et skib registreret i Dansk Internationalt Skibsregister, opgøres efter § 12 i bekendtgørelse nr. 1032 af 22. oktober 2004 om beregning af dagpladstilskud til lønmodtagere med senere ændringer.

§ 24. Indenrigs- og Socialministeriet offentliggør hvert år en fripladsskala for det kommende år, som indeholder indtægtsgrænser for fripladstilskud. Fripladsskalaen i år 2010 niveau fremgår af bilag 1.

Stk. 2. Fripladsskalaens nedre og øvre indtægtsgrænse og forhøjelsen af fripladsskalaens grænser for enlige forsørgere efter § 22, stk. 1, revideres årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleret Reguleringen sker afhængigt af, om den tilgrundliggende lønudvikling for beregning af tilpasningsprocenten er højere eller lavere end regulerede nedre og øvre fripladsskalaens grænser afrundes til nærmeste kronebeløb deleligt med 100. Den regulerede forhøjelse af fripladsskalaens grænser for enlige forsørgere efter § 22, stk. 1, afrundes til det nærmeste beløb i kroner.

Stk. 3. Differencen mellem den nedre og øvre indtægtsgrænse, reguleret efter stk. 2, deles med 95, og resultatet, afrundes til nærmeste kronebeløb.

Stk. 4. Ved den første indtægtsstigning, regnet fra fripladsskalaens nedre indtægtsgrænse, der svarer til kronebeløbet efter stk. 3, fastsættes forældrenes egenbetaling til 5 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling ved den benyttede plads, som defineret i §§ 25-27. For hver efterfølgende indtægtsstigning, der svarer til kronebeløbet efter stk. 3, forhøjes forældrenes egenbetaling med 1 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling ved den benyttede plads, som defineret i §§ 25-27.

Tilskudsberettigede forældrebetaling ved plads i dagtilbud i opholdskommunen

§ 25. Ved optagelse i dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, udgør den tilskudsberettigede forældrebetaling et beløb svarende til forældrenes egenbetaling for dagtilbudspladsen, jf. dagtilbudslovens §§ 31-34.

Tilskudsberettigede forældrebetaling ved plads i privatinstitution

§ 26. Ved optagelse i en privatinstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 4, udgør den tilskudsberettigede forældrebetaling et beløb svarende til den gennemsnitlige budgetterede egenbetaling pr. plads i et alderssvarende dagtilbud i opholdskommunen.

Stk. 2. Økonomisk fripladstilskud til en plads i en privatinstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 4, skal anvendes til at reducere forældrenes egenbetaling.

Stk. 3. Summen af kommunalbestyrelsens økonomiske fripladstilskud og øvrige tilskud til brug for nedbringelse af forældrenes egenbetaling efter dagtilbudslovens § 43, må ikke overstige forældrenes egenbetaling for den konkrete plads i privatinstitutionen.

Tilskudsberettigede forældrebetaling ved plads i dagtilbud i anden kommune

§ 27. Ved optagelse i dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, i anden kommune udgør den tilskudsberettigede forældrebetaling et beløb svarende til den laveste af

- 1) den gennemsnitlige budgetterede egenbetaling pr. plads i et alderssvarende dagtilbud i opholdskommunen og
- 2) den faktiske egenbetaling pr. plads i det benyttede dagtilbud i institutionskommunen, dvs. den gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i det benyttede dagtilbud i institutionskommunen, som beregnet i institutionskommunen, jf. dagtilbudslovens §§ 31-34, fratrukket opholdskommunens tilskud efter dagtilbudslovens § 41, og et eventuelt ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 42 til reduktion af forældrenes egenbetaling.

Nyoptagelse, indtægtsgrundlag og vejledning m.v.

§ 28. Ved nyoptagelse i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3, skal kommunalbestyrelsen give et øk fripladstilskud fra det tidspunkt, hvor barnet optages i dagtilbuddet, når forældrene dokumenterer, at deres aktuelle indtægter, jf. §§ 22 inden for de indtægtsgrænser, der berettiger til økonomisk fripladstilskud efter fripladsskalaen, jf. § 24.

Stk. 2. Søges der om fripladstilskud i andre situationer end ved nyoptagelse efter stk. 1, skal kommunalbestyrelsen give økonomisk fra den 1. i måneden, der følger efter datoen for ansøgningen om økonomisk fripladstilskud.

§ 29. Kommunalbestyrelsen skal oplyse forældrene om, hvilket indtægtsgrundlag der ligger til grund for beregningen af det økonomiske fripladstilskud. Kommunalbestyrelsen skal endvidere oplyse forældrene om pligten til underretning efter § 30, stk. 1.

§ 30. Forældrene har pligt til at underrette kommunen om varige stigninger i deres faktiske indtægt eller andre forhold i årets løb, der har betydning for retten til økonomisk fripladstilskud.

Stk. 2. En indtægtsfremgang på under 10 pct. giver ikke anledning til en regulering af det økonomiske fripladstilskud. Har forældre indtægtsfremgang på over 10 pct., kan kommunalbestyrelsen regulere det økonomiske fripladstilskud med tilbagevirkende kraft fra det hvor forældrenes forhold har ændret sig.

§ 31. Lederen af et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-4, og § 21, stk. 2 og 3, skal vejlede forældrene om muligheden for et økonomisk fripladstilskud. Oplysninger om reglerne for økonomisk fripladstilskud skal offentliggøres i det enkelte dagtilbud eller på dagtilbuddet og efter anmodning udleveres til forældrene.

Kapitel 4

Søskendetilskud

§ 32. Søskendetilskud, jf. dagtilbudslovens § 43, nr. 1, skal beregnes i forhold til den/de billigste plads(er), som findes ved at sammenligne opholdskommunens nettodriftsudgifter, jf. dagtilbudslovens §§ 31-34 og 83. Dette gælder også i tilfælde, hvor et barn har plads i en anden kommune.

Stk. 2. Der ydes ikke søskendetilskud til den dyreste plads.

Stk. 3. Søskendebegrebet omfatter biologiske søskende, adoptiv søskende og sammenbragte børn, med ophold i samme hjem. Børn i samme hjem med samlevende forældre med fælles forældremyndighed, som bor lige meget hos begge forældre, medregnes som søskende hos den af forældrene, der er tilmeldt folkeregistret.

§ 33. Summen af kommunalbestyrelsens søskendetilskud og øvrige tilskud til en plads i dagtilbud, må ikke overstige de budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads som beregnet efter dagtilbudslovens §§ 31-34.

Søskendetilskud til dagtilbud i opholdskommunen

§ 34. Ved optagelse i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, udgør kommunalbestyrelsens søskendetilskud et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling som defineret i § 25, nedbragt med et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 2.

Søskendetilskud til privatinstitutioner

§ 35. Ved optagelse i en privatinstitution, jf. dagtilbudslovens § 19, stk. 4, udgør kommunalbestyrelsens søskendetilskud et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling som defineret i § 26, nedbragt med et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 2.

Stk. 2. Søskendetilskud til en plads i en privatinstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 4, skal anvendes til at reducere forældrenes egenbetaling for pladsen i institutionen.

Stk. 3. Søskendetilskud og andre tilskud, jf. dagtilbudslovens § 43 til nedbringelse af forældrenes egenbetaling må ikke overstige forældrenes egenbetaling for pladsen i privatinstitutionen.

Søskendetilskud til dagtilbud i anden kommune

§ 36. Ved optagelse i et dagtilbud, jf. dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, i en anden kommune udgør kommunalbestyrelsens søskendetilskud et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling som defineret i § 27, nedbragt med et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter § 43, nr. 2.

Stk. 2. Søskendetilskuddet skal anvendes til at nedbringe forældrenes egenbetaling som beregnet efter dagtilbudslovens § 41, stk. 5.

Søskendetilskud til privat pasning

§ 37. Ved privat pasning, jf. dagtilbudslovens § 80, fastsættes kommunalbestyrelsens søskendetilskud til et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede bruttodriftsudgifter for det billigste alderssvarende dagtilbud efter dagtilbudslovens §§ 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, i opholdskommunen.

Stk. 2. Søskendetilskud til privat pasning må ikke overstige et beløb, der svarer til søskendetilskuddet efter § 24 beregnet for det billigste alderssvarende dagtilbud i opholdskommunen efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3.

Stk. 3. Søskendetilskuddet efter stk. 1, udbetales til forældrene sammen med kommunalbestyrelsens tilskud til privat pasning efter dagtilbudslovens § 80 direkte. Tilskuddet skal anvendes til den private pasning.

Kapitel 5

Behandlingsmæssigt fripladstilskud

§ 38. Når et barn med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde er optaget i et dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, forhøjes kommunalbestyrelsens tilskud med et behandlingsmæssigt fripladstilskud dagtilbudslovens § 43, nr. 3, der svarer til 50 pct. af forældrenes egenbetaling som beregnet efter dagtilbudslovens kapitel 5.

Stk. 2. Er barnet optaget i en halvtidsplads eller derunder i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, af kommunalbestyrelsens tilskud efter dagtilbudslovens §§ 31-34, et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 3, og søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 1, forhøjes med et behandlingsmæssigt fripladstilskud, så det samlede tilskud udgør 100 pct. af forældrenes egenbetaling dermed bortfalder.

Behandlingsmæssigt fripladstilskud i privatinstitutioner

§ 39. Når et barn med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde har ophold en pri efter dagtilbudslovens § 19, stk. 4, forhøjes driftstilskuddet med et behandlingsmæssigt fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 3, der svarer til 50 pct. af differencen mellem:

- 1) summen af tilskud efter dagtilbudslovens § 36, stk. 2, et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 2, et eventuelt søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 1, og
- 2) de gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter (eksklusive støttepædagogudgifter) pr. plads for dagtilbud i opholdskommunen, dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, beregnet for den aldersgruppe, barnet tilhører.

Stk. 2. Behandlingsmæssigt fripladstilskud til en plads i en privatinstitution efter dagtilbudslovens § 19, stk. 4, skal anvendes til at opbevare forældrenes egenbetaling.

Stk. 3. Summen af kommunalbestyrelsens behandlingsmæssige fripladstilskud og øvrige tilskud efter dagtilbudslovens § 43, kan ikke overstige forældrenes egenbetaling for den konkrete plads i privatinstitutionen.

Behandlingsmæssigt fripladstilskud til en plads i anden kommune

§ 40. Når et barn med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde er optaget i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3, i anden kommune, udgør opholdskommunens behandlingsmæssige fripladstilskud dagtilbudslovens § 43, nr. 3, et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af differencen mellem

- 1) summen af opholdskommunens tilskud efter dagtilbudslovens § 41, stk. 1, et eventuelt ekstra tilskud til reduktion af egenbetalingen efter dagtilbudslovens § 42, et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 2, og et eventuelt søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 43, nr. 1, og
- 2) den laveste af
 - a) de gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i et alderssvarende dagtilbud i opholdskommunen og
 - b) de budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i det benyttede dagtilbud som beregnet i institutionskommunen efter dagtilbudslovens § 41, stk. 1, og § 21, stk. 2 og 3, i den pågældende kommune, udgør opholdskommunens behandlingsmæssige fripladstilskud et beløb, der svarer til forskellen mellem

Stk. 2. Det behandlingsmæssige fripladstilskud skal anvendes til at nedbringe forældrenes egenbetaling som beregnet efter dagtilbudslovens § 43, nr. 3.

stk. 5.

Afsnit III**Fritidshjemsplads til børn i skolealderen**

Kapitel 6

Plads i fritidshjem i anden kommune

§ 41. Opskrivning på venteliste og optagelse i et fritidshjem i en anden kommune efter dagtilbudslovens § 55 sker efter institutionslovens retningslinjer for optagelse. Institutionskommunen kan anmode forældrene om at oplyse, hvornår opholdskommunen kan give et tilskud institutionskommunen efter dagtilbudslovens § 61.

§ 42. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at lukke for optagelse på ventelisten for børn fra andre kommuner, der ønsker en plads i et kommunens fritidshjem, når antallet af udefrakommende børn på ventelisten overstiger 1 pct. af de børn, som er bosiddende i kommunen indskrevet i et fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, i kommunen. Ved beregningen skal der rundes op til nærmeste hele tal.

Stk. 2. Ventelisten for børn fra andre kommuner, der ønsker plads i kommunens fritidshjem, kan opgøres i forhold til alle kommunens aldersgrupper, fritidshjemstyper, distrikter og/eller i forhold til de enkelte fritidshjem efter dagtilbudsloven. Fritidshjemspladser, der er bestemt til bestemte grupper af børn, kan udelades i opgørelsen og undtages fra beslutning om lukning af ventelisten.

§ 43. En beslutning, der er truffet efter § 42, bevarer kun sin gyldighed i tre måneder efter dens ikrafttræden. Inden udgangen af de tre måneder skal kommunalbestyrelsen derfor træffe en ny beslutning om lukning, hvis ventelisten fortsat sl

§ 44. Kommunalbestyrelsen skal elektronisk indberette beslutninger om at lukke for optagelse på ventelisten for børn fra andre kommuner om forlængelse af lukning på hjemmesiden www.ventelistelukning.dk.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre beslutningen om lukning lokalt i kommunen.

Stk. 3. En beslutning om at lukke for optagelse på ventelisten for børn fra andre kommuner og om forlængelse af lukningen har førs kommunalbestyrelsen korrekt har indberettet beslutningen elektronisk på hjemmesiden www.ventelistelukning.dk, og lukningen er reg hjemmesiden.

Kapitel 7

Tilskud til fritidshjem og forældrenes egenbetaling

Tilskud til kommunale og selvejende fritidshjem i opholdskommunen

§ 45. Kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling efter dagtilbudslovens § 57 til en plads i fritidshjem kan fastsætte og egenbetalingen varierer efter aldersgrupper. I disse tilfælde anvendes de budgetterede bruttodriftsudgifter for den pågældende alder: beregningen af kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling til aldersgruppen. Kommunalbestyrelsen afgør, om tilskuds være den samme i forhold til alle typer af fritidshjem og alle aldersgrupper.

§ 46. Ved beregningen af kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling opgøres kommunens budgetterede bruttodrift: fritidshjemsområdet inklusive moms.

Stk. 2. Ved opgørelsen af kommunens budgetterede bruttodriftsudgifter til brug for beregningen af tilskud og egenbetaling for en pl fritidshjem ses der bort fra befodringsudgifter til udflytterfritidshjem.

Administrationstilskud til selvejende fritidshjem

§ 47. Et selvejende fritidshjem har ret til et administrationstilskud efter dagtilbudslovens § 59, når institutionen administrerer følger Løn, bogføring, budget/regnskab revision og personalejuridisk bistand.

Stk. 2. Har kommunen ikke selvejende fritidshjem, der modtager et administrationstilskud fastsat ved aftale med kommunalbestyrel varetager administrationen af alle fem opgaver efter stk. 1, har et selvejende fritidshjem ret til at få forhøjet sit driftstilskud med et belø 2,1 pct. af kommunens gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter pr. barn i et aldersvarende fritidshjem efter dagtilbudslovens § 3.

Stk. 3. Selvejende fritidshjem kan, uanset stk. 2 og dagtilbudslovens § 59, stk. 2, til enhver tid indgå aftale med kommunalbestyrel: størrelsen af administrationstilskuddet, hvis der kan opnås enighed herom.

Stk. 4. Et selvejende fritidshjem kan efter aftale med kommunalbestyrelsen modtage et forholdsmæssigt administrationstilskud for æ enkelte af de i stk. 1 nævnte administrationsopgaver.

Tilskud til fritidshjem i anden kommune

§ 48. Når et barn ved flytning bevarer sin plads i et fritidshjem i fraflytningskommunen efter dagtilbudslovens § 55, stk. 3, skal barn opholdskommune yde et tilskud til pladsen efter dagtilbudslovens § 61. Tilskuddet skal ydes i umiddelbar tilknytning til flytningen, så ophør i tilskuddet til barnets ophold i fritidshjemmet.

§ 49. Opholdskommunens samlede tilskud til en plads i et fritidshjem i en anden kommune består af:

- 1) et grundtilskud efter dagtilbudslovens § 61,
- 2) et eventuelt ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 62,
- 3) eventuelle fripladstilskud og søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 63.

Stk. 2. Det samlede tilskud udbetales direkte til institutionskommunen. Den mellemkommunale afregning er eksklusiv moms.

Stk. 3. Opholdskommunens samlede tilskud, jf. stk. 1, til en plads i et fritidshjem i en anden kommune, må ikke overstige de budget bruttodriftsudgifter pr. plads i institutionskommunen som beregnet efter dagtilbudslovens §§ 57-59, jf. dog stk. 3.

Stk. 4. Ydes et ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 62, til dækning af eventuelle ejendomsudgifter samt udgifter til husleje og vec eller udgifter til børn med særlige behov, kan dog ydes, selvom det indebærer, at summen af opholdskommunens samlede tilskud og fc egenbetaling til pladsen overstiger institutionskommunens budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads som beregnet efter dagtilbudslov

§ 50. Ønsker forældre en plads til deres barn i et fritidshjem, der er tilknyttet det tyske mindretal ved Deutscher Schul- und Sprachv Nordschleswig, og er der ikke et sådant tilbud i opholdskommunen, kan forældrene ønske det i en anden kommune. Forældrene betaler for opholdet i fritidshjemmet i institutionskommunen efter de almindelige bestemmelser i dagtilbudslovens §§ 57-59 om tilskud og for for en plads i dagtilbud i opholdskommunen.

Stk. 2. Opholdskommunen afholder eventuelle merudgifter i forhold til institutionskommunen.

Kapitel 8

Økonomisk fripladstilskud

§ 51. Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen skal give et økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 2, når foræ af forældrene, der har retten til fritidshjemspladsen og til fripladstilskuddet, jf. § 1, dokumenterer en aktuel indtægt, der ligger inden fo fripladsskalaens indtægtsgrænser, jf. § 53. Fripladsskalaens indtægtsgrænser forhøjes med 52.000 kr. for enlige forsørgere, jf. stk. 4.

Stk. 2. Er den af forældrene, der har retten til fritidshjemspladsen og til fripladstilskuddet, jf. § 1, gift eller lever i et samlivsforhold, ægtefællens eller samleverens indtægt medregnes i den aktuelle indtægt ved beregningen af fripladstilskud.

Stk. 3. Er der hos forældrene eller den forælder, der har retten til fritidshjemspladsen og til fripladstilskuddet, jf. § 1, mere end et ba hjemmet, forhøjes fripladsskalaens indtægtsgrænser med kr. 7.000 for hvert barn ud over det første barn.

Stk. 4. En forælder, der lever i et samlivsforhold, betragtes ikke som enlig forsøger ved ydelse af økonomisk fripladstilskud. Som e medregnes også den forælder, der er enlig, fordi ægtefællen eller samleveren er indsat udover 3 måneder i institutioner under Kriminal

§ 52. Den aktuelle indtægt, der skal lægges til grund for kommunalbestyrelsens afgørelse om økonomisk fripladstilskud, består af:

- 1) personlig indkomst efter § 3 i personskatteloven med tillæg af positiv nettokapitalindkomst, der anvendes til beregning af indkomsts personskatteloven, dog før det deri nævnte bundfradrag, og
- 2) aktieindkomst, der beskattes efter § 8 a, stk. 1-2, i personskatteloven, bortset fra udbytteindkomst op til kr. 5.000.

Stk. 2. Når den faktiske indtægt er væsentlig større eller mindre end den aktuelle indtægt beregnet efter stk. 1, træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om økonomisk fripladstilskud på baggrund af en samlet vurdering af familiens økonomiske og sociale forhold.

Stk. 3. Studielån, der udbetales efter lov om statens uddannelsesstøtte, betragtes ikke som en del af forældrenes aktuelle indtægt.

Stk. 4. Indtægtsgrundlaget for beregning af økonomisk fripladstilskud til forældre, der er eller har været beskæftiget om bord på et skib registreret i Dansk Internationalt Skibsregister, opgøres efter § 12 i bekendtgørelse nr. 1032 af 22. oktober 2004 om beregning af dagpladstilskud til søfartspersoner og deres familier med senere ændringer.

§ 53. Indenrigs- og Socialministeriet offentliggør hvert år en fripladsskala for det kommende år, som indeholder indtægtsgrænser for fripladstilskud. Fripladsskalaen i år 2010 niveau fremgår af bilag 1.

Stk. 2. Fripladsskalaens nedre og øvre indtægtsgrænse og forhøjelsen af fripladsgrensene for enlige forsørgere efter § 51, stk. 1, regnes årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleret regulering af løn og priser. Reguleringen sker afhængigt af, om den tilgrundliggende lønudvikling for beregning af tilpasningsprocenten er højere eller lavere end regulerede nedre og øvre fripladsgrensers afrundes til nærmeste kronebeløb deleligt med 100. Den regulerede forhøjelse af fripladsgrensene for enlige forsørgere efter § 51, stk. 1, afrundes til det nærmeste beløb i kroner.

Stk. 3. Differencen mellem den nedre og øvre indtægtsgrænse, reguleret efter stk. 2, deles med 95, og resultatet afrundes til nærmeste hele krone.

Stk. 4. Ved den første indtægtsstigning, regnet fra fripladsskalaens nedre indtægtsgrænse, der svarer til kronebeløbet efter stk. 3, fastsættes forældrenes egenbetaling til 5 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling ved den benyttede plads, som defineret i §§ 54-56. For hver efterfølgende indtægtsstigning, der svarer til kronebeløbet efter stk. 3, forhøjes forældrenes egenbetaling med 1 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling ved den benyttede plads, som defineret i §§ 54-56.

Tilskudsberettigede forældrebetaling ved plads i fritidshjem i opholdskommunen

§ 54. Ved optagelse i fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, udgør den tilskudsberettigede forældrebetaling et beløb svarende til forældrenes egenbetaling for fritidshjemspladsen, jf. dagtilbudslovens §§ 57 og 58.

Tilskudsberettigede forældrebetaling ved plads i privat fritidshjem

§ 55. Ved optagelse i et privat fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 4, udgør den tilskudsberettigede forældrebetaling et beløb svarende til den gennemsnitlige budgetterede egenbetaling pr. plads i et alderssvarende fritidshjem i opholdskommunen.

Stk. 2. Økonomisk fripladstilskud til en plads i et privat fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 4, skal anvendes til at reducere egenbetalingen.

Stk. 3. Summen af kommunalbestyrelsens økonomiske fripladstilskud og øvrige tilskud til brug for nedbringelse af forældrenes egenbetaling ved dagtilbudslovens § 63, må ikke overstige forældrenes egenbetaling for den konkrete plads i et privat fritidshjem.

Tilskudsberettigede forældrebetaling ved plads i fritidshjem i anden kommune

§ 56. Ved optagelse i fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, i anden kommune udgør den tilskudsberettigede forældrebetaling et beløb svarende til den laveste af

- 1) den gennemsnitlige budgetterede egenbetaling pr. plads i et alderssvarende fritidshjem i opholdskommunen, og
- 2) den faktiske egenbetaling pr. plads i det benyttede fritidshjem i institutionskommunen, dvs. den gennemsnitlige budgetterede brutto egenbetaling pr. plads i det benyttede fritidshjem i institutionskommunen, som beregnet i institutionskommunen, jf. dagtilbudslovens § 57, stk. 2 og fratrukket opholdskommunens tilskud efter dagtilbudslovens § 61, og et eventuelt ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 62 til reduktion af forældrenes egenbetaling.

Nyoptagelse, indtægtsgrundlag, vejledning m.v.

§ 57. Ved nyoptagelse i et fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2-4, skal kommunalbestyrelsen give et økonomisk fripladstilskud til barnet, hvor barnet optages i fritidshjemmet, når forældrene dokumenterer, at deres aktuelle indtægter, jf. §§ 51 og 52, ligger inden for indtægtsgrænser, der berettiger til økonomisk fripladstilskud efter fripladsskalaen, jf. § 53.

Stk. 2. Søgtes der om fripladstilskud i andre situationer end ved nyoptagelse efter stk. 1, skal kommunalbestyrelsen give økonomisk fripladstilskud fra den 1. i måneden, der følger efter datoen for ansøgningen om økonomisk fripladstilskud.

§ 58. Kommunalbestyrelsen skal oplyse forældrene om, hvilket indtægtsgrundlag der ligger til grund for beregningen af det økonomiske fripladstilskud. Kommunalbestyrelsen skal endvidere oplyse forældrene om pligten til underretning efter § 59, stk. 1.

§ 59. Forældrene har pligt til at underrette kommunen om varige stigninger i deres faktiske indtægt eller andre forhold i årets løb, der har betydning for retten til økonomisk fripladstilskud.

Stk. 2. En indtægtsfremgang på under 10 pct. giver ikke anledning til en regulering af det økonomiske fripladstilskud. Har forældre en indtægtsfremgang på over 10 pct., kan kommunalbestyrelsen regulere det økonomiske fripladstilskud med tilbagevirkende kraft fra det tidspunkt, hvor forældrenes forhold har ændret sig.

§ 60. Lederen af et fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2-4, skal vejlede forældrene om muligheden for økonomisk fripladstilskud. Oplysninger om reglerne for økonomisk fripladstilskud skal offentliggøres i det enkelte fritidshjem eller på fritidshjemets hjemmeside og udleveres til forældrene.

Kapitel 9

Søskendetilskud

§ 61. Søskendetilskud, jf. dagtilbudslovens § 63, nr. 1, skal beregnes i forhold til den/de billigste plads(er), som findes ved at sammeholds kommunens nettodrifudsgifter, jf. dagtilbudslovens §§ 57-59. Dette gælder også, hvis et barn har plads i en anden kommune.

Stk. 2. Der ydes ikke søskendetilskud til den dyreste plads.

Stk. 3. Søskendebegrebet omfatter biologiske søskende, adoptivsøskende og sammenbragte børn, med ophold i samme hjem. Børn i samlevende forældre med fælles forældremyndighed, som bor lige meget hos begge forældre, medregnes som søskende hos den af forældre er tilmeldt folkeregistret.

§ 62. Summen af kommunalbestyrelsens søskendetilskud og øvrige tilskud til en plads i fritidshjem må ikke overstige de budgetter bruttodrifsudgifter pr. plads som beregnet efter dagtilbudslovens §§ 57-59.

Søskendetilskud til fritidshjem i opholdskommunen

§ 63. Ved optagelse i et fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2-4, udgør kommunalbestyrelsens søskendetilskud et beløb, der mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling som defineret i § 54, nedbragt med et eventuelt fripladstilskud efter dagtilbud nr. 2.

Søskendetilskud til private fritidshjem

§ 64. Ved optagelse i et privat fritidshjem, jf. dagtilbudslovens § 52, stk. 4, udgør kommunalbestyrelsens søskendetilskud et beløb, mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling som defineret i § 55, nedbragt med et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 2.

Stk. 2. Søskendetilskud til en plads i et privat fritidshjem skal anvendes til at reducere forældrenes egenbetaling.

Stk. 3. Søskendetilskud og andre tilskud, jf. dagtilbudslovens § 63 til nedbringelse af forældrenes egenbetaling, må ikke overstige for egenbetaling for den konkrete plads i et privat fritidshjem.

§ 65. Kommunalbestyrelsens samlede tilskud til en plads i privat fritidshjem, jf. dagtilbudslovens §§ 60 og 63 udbetales direkte til fritidshjem.

Søskendetilskud til fritidshjem i anden kommune

§ 66. Ved optagelse i et fritidshjem, jf. dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, i en anden kommune udgør kommunalbestyrelsens søskendetilskud et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling som defineret i § 56, nedbragt med et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 2.

Stk. 2. Søskendetilskuddet skal anvendes til at nedbringe forældrenes egenbetaling som beregnet efter dagtilbudslovens § 61, stk. 5.

Kapitel 10

Behandlingsmæssigt fripladstilskud

§ 67. Når et barn med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde er optaget i et fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, forhøjes kommunalbestyrelsens tilskud med et behandlingsmæssigt fripladstilskud, jf. dagtilbudslovens § 63, nr. 1, der svarer til 50 pct. af forældrenes egenbetaling som beregnet efter dagtilbudslovens kapitel 9.

Stk. 2. Er barnet optaget i en halvtidsplads eller derunder i et fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, skal summen af kommunalbestyrelsens tilskud efter dagtilbudslovens §§ 57-59 og 61, et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 1, eventuelt søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 1, forhøjes med et behandlingsmæssigt fripladstilskud, så det samlede tilskud svarer til 50 pct., og forældrenes egenbetaling dermed bortfalder.

Behandlingsmæssigt fripladstilskud i private fritidshjem

§ 68. Når et barn med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde er optaget i et fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 4, forhøjes kommunalbestyrelsens tilskud efter dagtilbudslovens § 60 med et behandlingsmæssigt fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 3, der svarer til 50 pct. af differencen mellem

- 1) summen af tilskud efter dagtilbudslovens § 60, et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 2, og et eventuelt søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 1, og
- 2) de gennemsnitlige budgetterede bruttodrifsudgifter (eksklusive støttepædagogudgifter) pr. plads for dagtilbud i opholdskommunen, dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, beregnet for den aldersgruppe, barnet tilhører.

Stk. 2. Behandlingsmæssigt fripladstilskud til en plads i et privat fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 4, skal anvendes til at reducere forældrenes egenbetaling.

Stk. 3. Summen af kommunalbestyrelsens behandlingsmæssige fripladstilskud og øvrige tilskud efter dagtilbudslovens § 63, kan ikke overstige forældrenes egenbetaling for den konkrete plads i det private fritidshjem.

Behandlingsmæssigt fripladstilskud til en plads i anden kommune

§ 69. Når et barn med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde er optaget i et fritidshjem

dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, i anden kommune, udgør opholdskommunens behandlingsmæssige fripladstilskud efter dagtilbudslovens nr. 3, et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af differencen mellem

- 1) summen af opholdskommunens tilskud efter dagtilbudslovens § 61, stk. 1, et eventuelt ekstra tilskud til reduktion af egenbetalingen efter dagtilbudslovens § 62, et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 2, og et eventuelt søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 1, og
- 2) den laveste af
 - a) de gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i et alderssvarende fritidshjem i opholdskommunen og
 - b) de budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i det benyttede fritidshjem som beregnet i institutionskommunen efter dagtilbudslovens § 58.

Stk. 2. Er barnet optaget i en halvtidsplads eller derunder i et fritidshjem efter dagtilbudslovens § 52, stk. 2 og 3, i anden kommune, opholdskommunens behandlingsmæssige fripladstilskud et beløb, der svarer til forskellen mellem

- 1) summen af opholdskommunens tilskud efter dagtilbudslovens § 61, stk. 1, et eventuelt ekstra tilskud til reduktion af egenbetalingen efter dagtilbudslovens § 62, et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 2, og et eventuelt søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 63, nr. 1, og
- 2) den laveste af
 - a) de gennemsnitlige budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i et alderssvarende dagtilbud i opholdskommunen og
 - b) de budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i det benyttede fritidshjem som beregnet i institutionskommunen efter dagtilbudslovens § 58.

Stk. 3. Det behandlingsmæssige fripladstilskud skal anvendes til at nedbringe forældrenes egenbetaling som beregnet efter dagtilbudslovens stk. 5.

Afsnit IV

Klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge

Kapitel 11

Plads i klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge i anden kommune

§ 70. Opskrivning på venteliste og optagelse i et klubtilbud i en anden kommune efter dagtilbudslovens § 69 sker efter institutionskommunens retningslinjer for optagelse. Institutionskommunen kan anmode forældrene om at oplyse, hvornår opholdskommunen kan give et tilskud til institutionskommunen efter dagtilbudslovens § 74.

§ 71. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at lukke for optagelse på ventelisten for større børn og unge fra andre kommuner, der ønsker kommunens klubtilbud m.v., når antallet af udefrakommende større børn og unge på ventelisten overstiger 1 pct. af de større børn og unge bosiddende i kommunen, og som er indskrevet i et klubtilbud m.v. efter dagtilbudslovens § 66, stk. 2 og 3, i kommunen. Ved beregning rundes op til nærmeste hele tal.

Stk. 2. Ventelisten for større børn og unge fra andre kommuner kan opgøres i forhold til hele kommunens klubtilbud m.v., aldersgrupper og/eller i forhold til de enkelte klubtilbud m.v. Pladser i klubtilbud m.v., der er forbeholdt bestemte grupper af større børn og unge, kan opgørelsen og undtages fra beslutning om lukning af ventelisten.

§ 72. En beslutning, der er truffet efter § 71, bevarer alene sin gyldighed i tre måneder efter dens ikrafttræden. Inden udgangen af tre måneder efter beslutningen om lukning af ventelisten skal kommunen derfor træffe en ny beslutning om lukning, hvis ventelisten fortsat skal være lukket.

§ 73. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre beslutninger om at lukke ventelisten for større børn og unge fra andre kommuner og om forlængelse af lukning på kommunens hjemmeside.

Stk. 2. En beslutning om at lukke for ventelisten for større børn og unge fra andre kommuner og om forlængelse af lukningen har virkning fra det tidspunkt, hvor oplysningen om lukning fremgår af kommunens hjemmeside.

Kapitel 12

Tilskud til klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge og forældrenes egenbetaling

Tilskud til klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge i opholdskommunen

§ 74. Kommunalbestyrelsen kan ved fastsættelse af forældrenes egenbetaling for en plads i klubtilbud m.v. efter dagtilbudslovens § 69 beslutte,

- 1) at forældrenes egenbetaling varierer med barnets eller den unges alder eller klassetrin, og
- 2) at der ikke skal være egenbetaling for deltagelse i enkelte tilbud eller typer af tilbud.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at det enkelte tilbud selv træffer beslutning om anvendelse af særlige indtægter, der tilgås til brug for klubtilbud.

§ 75. Ved beregningen af kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling efter dagtilbudslovens § 71, stk. 2, for en plads i klubtilbud m.v., ses der bort fra udgifter til rådgivning, vejledning og hjælpeforanstaltninger med tilknytning til klubtilbuddene.

Stk. 2. Ved beregningen af kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling for en plads i klubtilbud m.v. opgøres kommunens budgetterede bruttodriftsudgifter på klubtilbudsområdet inklusive moms.

Stk. 3. Beregningen af kommunens tilskud til materialer og eventuelt til forplejning foretages ud fra det enkelte barns eller unges forbrug af materialer og forplejning.

Tilskud til klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge i anden kommune

§ 76. Når et barn eller en ung ved flytning bevarer sin plads i et klubtilbud m.v. i fraflytningskommunen efter dagtilbudslovens § 69, kan den fraflytningskommune give et tilskud til den modtagende kommune.

barnets nye opholdskommune yde et tilskud til pladsen efter dagtilbudslovens § 74. Tilskuddet skal ydes i umiddelbar tilknytning til der ikke er ophør i tilskuddet til barnets ophold i klubtilbuddet m.v.

Stk. 2. Hvis opholdskommunen ikke råder over klubtilbudspladser, må kommunen i beregningen af tilskuddet tage udgangspunkt i, øvrigt findes af klublignende tilbud i kommunen.

§ 77. Opholdskommunens samlede tilskud til en plads i et klubtilbud m.v. i en anden kommune består af

- 1) et grundtilskud efter dagtilbudslovens § 74,
- 2) et eventuelt ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 75 og
- 3) eventuelle fripladstilskud og søskendetilskud efter dagtilbudslovens § 76.

Stk. 2. Det samlede tilskud udbetales direkte til institutionskommunen. Den mellemkommunale afregning er eksklusiv moms.

Stk. 3. Opholdskommunens samlede tilskud, jf. stk. 1, til en plads i klubtilbud m.v. i en anden kommune, må ikke overstige de budg. bruttodriftsudgifter pr. plads i institutionskommunen som beregnet efter dagtilbudslovens §§ 71 og 72, jf. dog stk. 3.

Stk. 4. Ydes et ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 75, til dækning af eventuelle ejendomsudgifter samt udgifter til husleje og vedv. udgifter til børn med særlige behov, kan dog ydes, selvom det indebærer, at summen af opholdskommunens samlede tilskud og egenbetaling til pladsen overstiger institutionskommunens budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads som beregnet efter dagtilbudslovens § 72.

§ 78. Ønsker forældre en plads i et klubtilbud, der er tilknyttet det tyske mindretal ved Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordtyskland, kan forældrene ønske det i en anden kommune. Forældrene betaler i dette tilfælde for klubtilbuddet i institutionskommunen efter de almindelige bestemmelser i dagtilbudslovens §§ 71-73 om tilskud og forældrebetaling for klubtilbud m.v. i opholdskommunen.

Stk. 2. Opholdskommunen afholder eventuelle merudgifter i forhold til institutionskommunen.

Kapitel 13

Økonomisk fripladstilskud

§ 79. Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen skal give et økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 76, stk. 1, nr. 1, når den af forældrene, de har retten til klubtilbudspladsen og fripladstilskuddet, jf. § 1, dokumenterer en aktuel indtægt, der ligger inden for fripladsskalaens indtægtsgrænser, jf. § 81. Fripladsskalaens grænser forhøjes med 52.000 kr. for enlige forsørgere, jf. stk. 4.

Stk. 2. Er den af forældrene, der har retten til klubtilbudspladsen og til fripladstilskuddet, jf. § 1, gift eller lever i et samlivsforhold, er ægtefællens eller samleverens indtægt medregnes i den aktuelle indtægt ved beregningen af fripladstilskud.

Stk. 3. Er der hos forældrene eller den forælder, der har retten til klubtilbudspladsen og til fripladstilskuddet, jf. § 1, mere end et barn hjemme, forhøjes fripladsskalaens indtægtsgrænser med 7.000 kr. for hvert barn ud over det første barn.

Stk. 4. En forælder, der lever i et samlivsforhold, betragtes ikke som enlig forsøger ved ydelse af økonomisk fripladstilskud. Som medregnes også den forælder, der er enlig, fordi ægtefællen eller samleveren er indsat udover 3 måneder i institutioner under Kriminalretten.

§ 80. Den aktuelle indtægt, der skal lægges til grund for kommunalbestyrelsens afgørelse om økonomisk fripladstilskud, består af

- 1) personlig indkomst efter § 3 i personskatteloven med tillæg af positiv nettokapitalindkomst, der anvendes til beregning af indkomsts personskatteloven, dog før det deri nævnte bundfradrag, og
- 2) aktieindkomst, der beskattes efter § 8 a, stk. 1 og 2, i personskatteloven bortset fra udbytteindkomst op til kr. 5.000.

Stk. 2. Når den faktiske indtægt, er væsentlig større eller mindre end den aktuelle indtægt beregnet efter stk. 1, træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om økonomisk fripladstilskud på baggrund af en samlet vurdering af familiens økonomiske og sociale forhold.

Stk. 3. Studielån, der udbetales efter lov om statens uddannelsesstøtte, betragtes ikke som en del af forældrenes aktuelle indtægt.

Stk. 4. Indtægtsgrundlaget for beregning af økonomisk fripladstilskud til forældre, der er eller har været beskæftiget om bord på et skib registreret i Dansk Internationalt Skibsregister, opgøres efter § 12 i bekendtgørelse nr. 1032 af 22. oktober 2004 om beregning af dagp. lønmodtagere med senere ændringer.

§ 81. Indenrigs- og Socialministeriet offentliggør hvert år en fripladsskala for det kommende år, som indeholder indtægtsgrænser for fripladstilskud. Fripladsskalaen i år 2010 niveau fremgår af bilag 1.

Stk. 2. Fripladsskalaens nedre og øvre indtægtsgrænse og forhøjelsen af fripladsskalaens grænser for enlige forsørgere efter § 79, stk. 1, reguleres årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleret Reguleringen sker afhængigt af, om den tilgrundliggende lønudvikling for beregning af tilpasningsprocenten er højere eller lavere end regulerede nedre og øvre fripladsskalaens grænser afrundes til nærmeste kronebeløb deleligt med 100. Den regulerede forhøjelse af fripladsskalaens grænser for enlige forsørgere efter § 79, stk. 1, afrundes til det nærmeste beløb i kroner.

Stk. 3. Differencen mellem den nedre og øvre indtægtsgrænse, reguleret efter stk. 2, deles med 95, og resultatet, afrundes til nærmeste kronebeløb.

Stk. 4. Ved den første indtægtsstigning, regnet fra fripladsskalaens nedre indtægtsgrænse, der svarer til kronebeløbet efter stk. 3, får forældrenes egenbetaling til 5 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling ved den benyttede plads, som defineret i §§ 54-56. For hver efterfølgende indtægtsstigning, der svarer til kronebeløbet efter stk. 3, forhøjes forældrenes egenbetaling med 1 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling ved den benyttede plads, som defineret i §§ 83 og 84.

§ 82. Når beregningen af økonomisk fripladstilskud til en plads i et klubtilbud m.v. medfører fuld fritagelse for egenbetaling, giver kommunalbestyrelsen et økonomisk fripladstilskud, så forældrenes egenbetaling til forplejning og materialer dermed bortfalder.

Stk. 2. Når beregningen af økonomisk fripladstilskud til en plads i et klubtilbud m.v. medfører delvis fritagelse for forældrenes egenbetaling, giver kommunalbestyrelsen tilskud til forplejning og materialer mindst udgøre 50 pct. af udgiften til forplejning og materialer, jf. dagtilbudslovens § 76.

Tilskudsberettigede forældrebetaling ved klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge i opholdskommunen

§ 83. Ved optagelse i klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud efter dagtilbudslovens § 66, stk. 2-4, udgør den tilskudsberettigede forældrebetaling et beløb svarende til forældrenes egenbetaling for klubtilbudspladsen, jf. dagtilbudslovens §§ 71-73.

Tilskudsberettigede forældrebetaling ved klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge i anden ko

§ 84. Ved optagelse i klubtilbud m.v. efter dagtilbudslovens § 66, stk. 2-4, i anden kommune, udgør den tilskudsberettigede forælder brug for opholdskommunens økonomiske fripladstilskud den laveste af:

- 1) den gennemsnitlige budgetterede egenbetaling pr. plads i et alderssvarende klubtilbud i opholdskommunen, og
- 2) den faktiske egenbetaling pr. plads i det benyttede klubtilbud i institutionskommunen, dvs. den gennemsnitlige budgetterede bruttotilskud pr. plads i det benyttede klubtilbud m.v. i institutionskommunen, som beregnet i institutionskommunen efter dagtilbudslovens § 71, stk. 1 og § 73, fratrukket opholdskommunens tilskud efter dagtilbudslovens § 74, og et eventuelt ekstra tilskud efter dagtilbudslovens § 74 af forældrenes egenbetaling.

Nyoptagelse, indtægtsgrundlag, vejledning m.v.

§ 85. Ved nyoptagelse i klubtilbud eller andre socialpædagogiske fritidstilbud efter dagtilbudslovens § 66, stk. 2-4, skal kommunen give økonomisk fripladstilskud fra det tidspunkt, hvor barnet optages i et klubtilbud m.v., når forældrene dokumenterer, at deres aktuelle indtægt, jf. §§ 79 og 80, ligger inden for de indtægtsgrænser, der berettiger til økonomisk fripladstilskud efter fripladsskalaen, jf. § 81.

Stk. 2. Søges der om fripladstilskud i andre situationer end ved nyoptagelse efter stk. 1, skal kommunalbestyrelsen give økonomisk fripladstilskud fra begyndelsen af den måned, der følger efter datoen for ansøgningen om økonomisk fripladstilskud.

§ 86. Kommunalbestyrelsen skal oplyse forældrene om, hvilket indtægtsgrundlag der ligger til grund for beregningen af det økonomiske fripladstilskud. Kommunalbestyrelsen skal endvidere oplyse forældrene om pligten til underretning efter § 87, stk. 1.

§ 87. Forældrene har pligt til at underrette kommunen om varige stigninger i deres faktiske indtægt eller andre forhold i årets løb, der har betydning for retten til økonomisk fripladstilskud.

Stk. 2. En indtægtsfremskud på under 10 pct. giver ikke anledning til en regulering af det økonomiske fripladstilskud. Har forældre indtægtsfremskud på mere end 10 pct., kan kommunalbestyrelsen regulere det økonomiske fripladstilskud med tilbagevirkende kraft fra det tidspunkt, hvor forældrenes forhold har ændret sig.

§ 88. Lederen af et klubtilbud m.v. efter dagtilbudslovens § 66, stk. 2-4, skal vejlede forældre og barnet eller den unge om muligheden for økonomisk fripladstilskud.

Kapitel 14*Søskendetilskud*

§ 89. Når kommunalbestyrelsen giver søskendetilskud til klubtilbud m.v., jf. dagtilbudslovens § 76, stk. 2, skal tilskuddet beregnes på den/de billigste plads(er), som findes ved at sammenligne opholdskommunens nettodriftsudgifter, jf. dagtilbudslovens §§ 71-73. Dette gælder, hvis et barn har en plads i en anden kommune.

Stk. 2. Der ydes ikke søskendetilskud til den dyreste plads.

Stk. 3. Søskendebegrebet omfatter biologiske søskende, adoptivsøskende og sammenbragte børn, med ophold i samme hjem. Børn i samme hjem med fælles forældremyndighed, som bor lige meget hos begge forældre, medregnes som søskende hos den af forældrene, der er tilmeldt folkeregistret.

§ 90. Summen af kommunalbestyrelsens søskendetilskud og øvrige tilskud til en plads i et klubtilbud m.v. må ikke overstige de samlede bruttodriftsudgifter pr. plads som beregnet efter dagtilbudslovens §§ 71 og 72.

Søskendetilskud til klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge i opholdskommunen

§ 91. Ved optagelse i et klubtilbud eller andet socialpædagogisk fritidstilbud efter dagtilbudslovens § 66, stk. 2-4, udgør kommunalbestyrelsen et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling som defineret i § 83, nedbragt med et økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 76, stk. 1, nr. 1.

Søskendetilskud til klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge i anden kommune

§ 92. Ved optagelse i et klubtilbud m.v. i en anden kommune, gælder reglerne om søskendetilskud, hvis opholdskommunen har valgt at give søskendetilskud i forhold til klubtilbud m.v. i egen kommune, jf. dagtilbudslovens § 76, stk. 2.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens søskendetilskud efter stk. 1, udgør et beløb, der svarer til mindst 50 pct. af den tilskudsberettigede forældrebetaling som defineret i § 84, nedbragt med et eventuelt økonomisk fripladstilskud efter dagtilbudslovens § 76, nr. 1.

Stk. 3. Søskendetilskuddet skal anvendes til at nedbringe forældrenes egenbetaling som beregnet efter dagtilbudslovens § 74, stk. 5.

§ 93. Kommunalbestyrelsens samlede tilskud til klubtilbud m.v. i anden kommune, jf. dagtilbudslovens §§ 74-76 udbetales direkte til institutionskommunen.

Afsnit V**Opkrævning og regulering af forældrebetaling for en plads i dag-, fritids- eller klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge**

Kapitel 15

Oprævning og regulering af forældrenes egenbetaling

§ 94. Forældrenes egenbetaling for en plads i kommunale eller selvejende dag-, fritids-, eller klubtilbud m.v. i forældrenes opholdskommune opkræves af opholdskommunen, jf. dagtilbudslovens § 102. Kommunalbestyrelsen kan træffe aftale med det enkelte kommunale eller tilbud om, at tilbuddet kan modtage forældrenes egenbetaling på kommunalbestyrelsens vegne.

Stk. 2. Forældrenes egenbetaling for en plads i kommunale eller selvejende dag-, fritids- eller klubtilbud m.v. i en anden kommune opkræves af institutionskommunen. Kommunalbestyrelsen i institutionskommunen kan træffe aftale med kommunale eller selvejende tilbud eller kommunalbestyrelsen i opholdskommunen om, at de kan modtage forældrenes egenbetaling på institutionskommunens vegne.

§ 95. Ved en ændring af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling skal kommunen varsle ændringstidspunktet og indholdet senest 3 måneder, før ændringen finder sted, dog senest 1 måned, når ændringen sker i tilknytning til vedtagelse af det kommende års budget.

§ 96. Forældrenes egenbetaling for en plads i dag-, fritids-, eller klubtilbud m.v. reguleres ikke som følge af en eventuel forskel mellem budgetterede bruttodriftsudgifter og de faktiske bruttodriftsudgifter.

Afsnit VI

Indhentelse af børneattest ved ansættelse og beskæftigelse af personer i dag-, fritids- og klubtilbud til børn, klageadgar

Kapitel 16

Indhentelse af børneattest

§ 97. Myndigheder og private pasningstilbud m.v. inden for Indenrigs- og Socialministeriets ressort skal indhente børneattest, inder eller beskæftiger personer, der som led i udførelsen af deres opgaver skal have direkte kontakt med børn under 15 år, jf. §§ 98-101.

Stk. 2. Indhentelse af børneattest skal ske i overensstemmelse med de regler, der gælder for sådanne attester efter § 36 i bekendtgørelse om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (kriminalregisteret), herunder at den, oplysningerne angår, har givet sit samtykke til indhentelsen.

§ 98. Kommunalbestyrelsen skal indhente børneattest for ledere, pædagoger, klubpædagoger, pædagogmedhjælpere, dagplejere, dagplejepædagoger, støttepædagoger samt vikarer og studerende i praktik, der skal arbejde med børn under 15 år i kommunale dag-, fritids- eller klubtilbud.

Stk. 2. I selvejende og private dag-, fritids- og klubtilbud, samt i private pasningsordninger omfattet af dagtilbudslovens § 78 skal bemandingen i stk. 1, omhandlede personale indhentes af tilbuddet eller pasningsordningen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med godkendelsen af privat pasning efter dagtilbudslovens § 80 indhente børneattest for personer, der skal arbejde med børn under 15 år.

§ 99. Børneattesten skal indhentes inden personen enten ansættes eller beskæftiges, jf. § 98, hvis der er tale om en fast tilknytning. I en person skal fungere som privat passer efter dagtilbudslovens § 80 skal børneattesten være indhentet, inden kommunalbestyrelsen udvælger økonomiske tilskud til brug for privat pasning.

Stk. 2. Ved fast tilknytning efter stk. 1, forstås, at det fra ansættelsen eller beskæftigelsens begyndelse er hensigten, at personen tilknytningen har mere end enkeltstående eller kortvarig karakter.

Stk. 3. Børneattest skal dog under alle omstændigheder indhentes efter § 98 senest 3 uger efter det tidspunkt, hvor en person har været dag-, fritids-, eller klubtilbud m.v. i mere end 3 måneder og inden for dette tidsrum i mindst 3 tilfælde eller i en sammenhængende periode end 1 uges varighed har fungeret i en af de funktioner, der er nævnt i § 98, forudsat at personen fortsat skal fungere i en af de nævnte funktioner.

§ 100. Der skal ikke på ny indhentes børneattest for en person efter § 98, hvis vedkommende overgår til anden ansættelse eller beskæftigelse for samme myndighed eller tilbud.

§ 101. Forsætlig overtrædelse af §§ 97-100 straffes med bøde. Dette gælder dog ikke for offentlige forvaltningsmyndigheders overtilsyn kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Stk. 2. Overtrædelser efter stk. 1, påtales af det offentlige.

Kapitel 17

Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 102. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2010. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 1233 af 11. december 2008 om pasning af kommunens tilskud til brug for dag-, fritids- og klubtilbud, forældrenes egenbetaling og indhentelse af børneattester m.v.

§ 103. For forældre, som er omfattet af mellemkommunale aftaler om brug af dagtilbud og fritidshjem i en anden kommune, der er indgået den 1. januar 2004, gælder den tidligere § 15 i lov om social service, jf. § 2 i lov nr. 342 af 14. maj 2003. Forældrene betaler i disse tilfælde satsene i opholdskommunen, og opholdskommunen afholder mer-/mindreudgifter i forhold til institutionskommunen, indtil de konkrete udgifter er afklaret.

§ 104. For forældre, som er omfattet af mellemkommunale aftaler om brug af klubtilbud i en anden kommune, der er indgået inden den 1. januar 2004, gælder den tidligere § 15 i lov om social service, jf. § 2 i lov nr. 342 af 14. maj 2003.

2005, gælder den tidligere § 22 i lov om social service, jf. § 2 i lov nr. 399 af 1. juni 2005. Forældrene betaler i disse tilfælde efter s opholdskommunen, og opholdskommune afholder mer-/mindreudgifter i forhold til institutionskommunen, så længe tilsagnet om tilskud klubtilbuddet udfører kommune udløber.

§ 105. Puljeordninger efter dagtilbudslovens § 101 og § 102 er omfattet af reglerne i denne bekendtgørelse, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. For en plads i en puljeordning omfattet af dagtilbudslovens § 102 fastsættes bruttodriftsudgifterne til brug for beregning af kommunalbestyrelsens tilskud og forældrenes egenbetaling for den enkelte puljeordning på grundlag af ordningens budget.

§ 106. For kommuner, der giver hel eller delvis friplads ved brug af plads i en skolefritidsordning efter § 50, stk. 2, i lov om folkeskolefripladsen efter reglerne i kapitel 13 og fripladsskalaen i bilag 1 anvendes.

Indenrigs- og Socialministeriet, den 20. november 2009

Karen Ellemann

/ Anders I

Fripladsskala i 2010-niveau

	Egenbetaling i pct. af fuld tilskudsberettiget forældrebetaling
Indtægt	
Under 148.701 kr.	0 pct.
148.701-151.994 kr.	5 pct.
151.995- 461.599 kr.	Egenbetaling forhøjes med 1 pct. for hver 3.294 kr. 's indtægts
461.600 og derover	100 pct.